

राष्ट्रिय
संस्कृत
संस्थानम्
नवदेहली

गङ्गानाथभाकेन्द्रीयसंस्कृतविद्यापीठग्रन्थमाला

॥ १७ ॥

राजानकरत्नाकरविरचितम्

हरविजयम्

विंशतिसर्गात्मकः उत्तरार्द्धभागः

संपादकः

डा० गोपराजू रामा

015:923,1
M3.2

015:923,1 2450

M3.2

Rajanaka Rathakaya

Наянаіауам

2450

2450

• • • • •

**Please return this volume on or before the date last stamped
Overdue volume will be charged 1/- per day.**

[illegible]

Rashtriya Sanskrit Sansthan

(Under the auspices of the Ministry of Education and
Culture, Govt. of India)

New Delhi

Ganganatha Jha

Kendriya Sanskrit Vidyapitha

TEXT SERIES

General Editor

Dr. G. C. Tripathi

No. 17

HARAVIJAYAM

by

RĀJĀNAKA RATNĀKARA

(31-50 cantos)

Edited by

Dr. GOPARAJU RAMA

ALLAHABAD

1983

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम्
(केन्द्रीयशिक्षामन्त्रालयस्याङ्गभूतम्)
नवदेहली

—●—

गङ्गानाथभाकेन्द्रीयसंस्कृतविद्यापीठग्रन्थमाला

प्रधानसम्पादकः

डॉ० गयाचरण त्रिपाठी

015983,1
M3.2

—●—

सप्तदशं प्रसूनम्

राजानकरत्नाकरविरचितम्

हरविजयम्

नाम महाकाव्यम्

SRI JAGADGURU JISHWANA
JNANA SIMHASANI JNANAMANDIRI
(३१-५० सर्गाः)

LIBRARY

Jangamawadi Math, Varanasi

Acc. No. 9450 ... सम्पादकः

डॉ० गोपराजू रामा

—३—

गङ्गानाथभाकेन्द्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

चन्द्रशेखर आज़ाद पार्क

प्रयागः-२११००२

१९८३

श्रीमद्राजानकरत्नाकरविरचितम्

हरविजयम्

(महाकाव्यम्)

द्वितीयः खण्डः

(३१-५० सर्गाः)

सम्पादकः

डॉ० गोपराजू राम्ना

गङ्गानाथभाकेन्द्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

चन्द्रशेखर आज़ाद पार्क

प्रयाग-२११००२

१९८३

प्रकाशकः

डा० गयाचरण त्रिपाठी

प्राचार्यः

गङ्गानाथभाकेन्द्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्

चन्द्रशेखर आज़ाद पार्क

इलाहाबाद-२११००२

पुनर्मुद्रणादिकाः सर्वेऽधिकारा राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानेन स्वायत्तीकृताः

मूल्यम्

मुद्रकः

शाकुन्तल मुद्रणालयः

३४, बलरामपुर हाउस

इलाहाबाद-२

FOREWORD

It is a matter of great satisfaction that we are able to issue the second volume of Haravijayam, the most extensive *Mahākāvya* of Sanskrit, within six months of the issue of the first volume which appeared in October, 1982. The task of preparing a new and critical edition of Haravijayam was undertaken by this Vidyapeetha approximately 6 years ago. The procurement of various manuscripts and transcripts took a long time, but after all we have been able to complete this project within a reasonable time limit.

The Haravijayam has recently been re-printed with the financial assistance of the Ministry of Education, Government of India. The main aim of the Ministry behind this venture has been to make available to the readers, the old Nirnaya Sagar edition of the text reproduced through offset method. Ours is, however, an entirely new edition edited critically on the basis of new manuscripts material not taken into account in the Nirnaya Sagar edition. It has, therefore, its own justification and its own importance.

Now since a new edition of Haravijayam lies in the hands of the scholars, it is hoped that it shall give a new impetus to the study of this Mahakavya which has not received that honourable a place in the study-programme of the Sanskrit scholars that it deserves.

I am to thank sincerely my colleague Dr. Goparaju Rama who has not spared any pains to make this text as critical and as valuable as was possible. I also thank Shri Upendra Tripathi of Shankuntal Mudranalaya for printing this Volume nicely, correctly and expeditiously.

*G. N. Jha Kendriya Sanskrit Vidyaapeetha,
Motilal Nehru Park, Allahabad-211002*

G. C. Tripathi
PRINCIPAL

INTRODUCTION

The present volume of the Haravijayam of Rajanakaratnakara comprises the remaining part of the text, that is, from 31 to 50 cantos. Each canto deals with a particular theme and the former is named after the latter, which is evident from the colophons of each canto. The killing of the demon king Andhaka, which is the main theme, is described in the last canto (68-84). A remarkable feature which comes to fore is the concept of identity between Hari and Hara. Hari is described as to have taken equal part as Hara in killing Andhaka (See 43 & 49th cantos) The poet makes no differentiation between the two.

I fully utilised the commentary on the text written by Alaka, as far as it is available and with the help of it I have tried to clarify the knotty versions, say jugglery of words, which appear in the 43rd canto. White face is used at some places so that the scholar can easily follow the complex character of the context.

This volume completes the text of the Haravijayam in its entirety. Care has been taken to keep off errors as far as possible. In spite of that, if any error is detected by the learned scholars the same may be rectified.

I am wholly indebted to those, particularly to Dr. G. C. Tripathi, Principal of the Vidyapeetha, whose guidance and suggestions have enabled me in bringing accuracy as well as authenticity to the text, while editing it.

I acknowledge with thanks the kind co-operation of Km. Tapati Pal, my colleague, at the initial stage of the work.

I thank Smt. Neelam Khare, my research scholar, for her assistance in preparing the press copy.

At the end I sincerely put on record the enthusiasm, fairly shown by Mr. Upendra Nath Tripathi of the Shakuntala Mudranalaya for nice printing and get-up of the text.

लम्बोदरं नमाम्यादौ भवानीवल्लभं तथा ।
प्रेरणाकोतसोमूलं भृशं विघ्नविनाशकम् ॥

रत्नाकरमहाकाव्यं भवेत्सुबुधतुष्टये ।
अनुसन्धित्सुविदुषां विषयोत्पादकं सदा ॥

अप्रबुद्धा प्रबुद्धा वा शक्तिः क्वापीह कस्य वै ।
शायिनी नैव सन्तिष्ठेत् काव्यस्यास्य विलोडनात् ॥

सम्पादने तु दोषाः स्युर्यत्रतत्रात्र कर्मणि ।
क्षाम्यन्तु सुधियस्तांस्तान् गुणेषु विहितादराः ॥

Goparaju Rama

विषयव्यवस्थापन क्रम

	श्लोक सं०	पृष्ठ सं०
एकत्रिंशः सर्गः स्वर्गभोगवर्णनम्	2469-2530	४५१-४६१
द्वात्रिंशः सर्गः दूतव्याहारः	2531-2648	४६२-४७३
त्रयत्रिंशः सर्गः भार्गवनिर्भर्त्सनम्	2649-2695	४७४-४८२
चतुस्त्रिंशः सर्गः अन्धकामुरभाक्षोभः	2696-2762	४८३-४९४
पञ्चत्रिंशः सर्गः अन्धकामुरव्याहारः	2763-2824	४९५-५०५
षट्त्रिंशः सर्गः कनकाक्षनयोपक्षेपः	2825-2885	५०६-५१६
सप्तत्रिंशः सर्गः वज्रबाहुविस्फूर्जितम्	2886-2953	५१७-५२८
अष्टत्रिंशः सर्गः दूतप्रतिगर्जितम्	2954-3044	५२९-५४४
एकोनचत्वारिंशः सर्गः सैन्यसंभारः	3045-3098	५४५-५५४

	श्लोक सं०	पृष्ठ सं०
चत्वारिंशः सर्गः सैन्यसंरंभः	3099-3169	५५५-५६५
एकचत्वारिंशः सर्गः सैन्यप्रस्थानम्	3170-3228	५६६-५७६
द्वाचत्वारिंशः सर्गः समरोद्धातवर्णनम्	3229-3279	५७७-५८५
त्रिचत्वारिंशः सर्गः चित्रयुद्धवर्णनम्	3280-3664	५८६-६३४
सुमालिनो युद्धवर्णनम्	(3280-3284)	५८६-५८७
नन्दिनो युद्धवर्णनम्	(3285-3292)	५८७-५८८
पुष्पदन्तस्य युद्धवर्णनम्	(3293-3311)	५८८-५९०
कुमारयुद्धवर्णनम्	(3312-3316)	५९०-५९१
तारकाक्षयुद्धवर्णनम्	(3317-3361)	५९१-५९६
चण्ड्या युद्धवर्णनम्	(3362-3446)	५९६-६०७
मेघनीलयुद्धवर्णनम्	(3447-3533)	६०७-६१७
हरस्य युद्धवर्णनम्	(3534-3664)	६१७-६३४
चतुश्चत्वारिंशः सर्गः गजाश्वसंमर्दवर्णनम्	3665-3734	६३५-६४६
पञ्चचत्वारिंशः सर्गः सुभटसन्दीपनम्	3735-3792	६४७-६५६
षट्चत्वारिंशः सर्गः चण्डिकासमराक्षेपवर्णनम्	3793-3874	६५७-६७०
सप्तचत्वारिंशः सर्गः चण्डीस्तोत्रम्	3875-4044	६७१-७०१

	श्लोक सं०	पृष्ठ सं०
अष्टचत्वारिंशः सर्गः	4045-4192	
चित्रयुद्धवर्णनम्		७०२-७२९
एकोनपञ्चाशः सर्गः	4193-4251	
सुरासुरविमर्दवर्णनम्		७३०-७४१
पञ्चाशः सर्गः	4252-4345	
देवदेवप्रतिष्ठानम्		७४१-७५७
ग्रन्थकर्तुः प्रशस्तिः		७५८
श्लोकानुक्रमणिका		१-६४

हरविजयम्

(द्वितीयः खण्डः)

1851

1852

एकत्रिंशः सर्गः

- 2469 तारापथात्स हृदयस्थगरिष्ठकार्यः
पृष्ठे पुरन्दरगिरे रचितप्रतिष्ठः ।
माखिन्त्यगोपुरमतीत्य समाससाद
मार्गावसादरहितस्त्रिदिवोपकण्ठम् ॥१॥
- 2470 अच्योतत्सुधाशिशिर-शीकरशारिताम्न-
भग्नामरद्विरद-श्लुक्तभिन्नवीचिम् ।
तत्पीचरायत^१कराहति-रुग्णहारि
हैमारविन्द-मकरन्द-विमिश्रतोयाम् ॥२॥
- 2471 लीलानिमग्न-कमलासनवाहहंस-
सन्देहिताच्छ-जलशीकर-फेनपिण्डाम् ।
उत्तारलग्न-हरिदश्वरथाश्चबन्ध-
भोगीन्द्र-गाढपरिपीततरङ्गवाताम् ॥३॥
- 2472 विस्तारिणः परिसरान्स्फुटद्वाटकेश-
मन्त्राभियोगकृत-सिद्धिनरेन्द्रकल्पान् ।
आविश्वर्तो सकलशैलबिलाभिराम-
सीमन्तिनीजन-मनोरमगाढशोभान् ॥४॥
- 2473 संवादिभारतकथं दधतीमलुप्त-
^२मत्स्यावनतानुरसस्थविराटमम्भः ।
प्रेङ्खोलनेन हरताण्डवतोऽधिकञ्च
धौताम्बरां क्षय इवोर्मिगणेन गङ्गाम् ॥५॥

१. A, B, C कराहत ।

२. A मत्स्यावराननुरसस्थ ।

- 2474 स्नानावतीर्ण-धवलग्रहचक्रवाल-
सन्देहितेन्दुरुचिबुद्बुदबिन्दुवृन्दाम् ।
१उच्चैःश्रवःखुरपुटाहतरत्नपट्ट-
सोपानपङ्क्तिमवलोक्य मुदा ववन्दे ॥६॥
- 2475 अभ्युन्मिषत्कनकपट्ट-मरीचिपिङ्ग-
मुखातरत्नविसमुन्मदहंसमालम् ।
मन्दाकिनीतटमवेक्ष्य स नीलकण्ठ-
मूढनौऽस्मरत् धृतकपालशिखामणीन्दोः ॥७॥
- 2476 स प्रेङ्खितश्रवणतालसमीरवेग-
पर्यस्त-काञ्चनलतास्पद-रत्नपुष्पे ।
सन्दानितं महति कल्पतरावपक्ष्य
दैरावणं सकलनागकुलावतंसम् ॥८॥
- 2477 गण्डस्थले नवमदानमुचि प्रकृष्ट-
शोभे महाहवचिमर्द इवासुराणाम् ।
बद्धास्पदां मधुलिहां पृथुकर्णताल-
दोलानिलेन लुलितां पटलीं दधानम् ॥९॥
- 2478 दूरव्यपोढमलशीतमरीचिविम्ब-
गौरच्छवि-श्रवणचामर-चारुभूषम् ।
२आलग्नभग्नविकचोज्ज्वलपारिजात-
सन्मञ्जरीकमिव घक्त्रतलं दधानम् ३ ॥१०॥
- 2479 आघ्रातुमन्यकरिमण्डलदानगन्ध-
मूर्ध्वीकृत-प्रघरपीघर-हस्तदण्डम् ।
आलीढविद्रुमघनप्रमयेध मित्र-
माताम्रकान्ति पृथु तालुतलं दधानम् ॥११॥

१. A उच्चैः श्रवाम् for उच्चैःश्रवः ।

२. A आलग्नभङ्ग for आलग्नभग्न ।

३. A, C वहन्तं for दधानम् ।

- 2480 चन्द्रप्रभापटलगौरशरीरकान्ति-
साधर्ण्यनिहूतमपि प्रकटं वहन्तम् ।
आमन्थर-श्रवणताल-कृताभिघट्ट-
दोलानुबन्धतरलं शुचि कर्णशङ्खम् ॥१२॥
- 2481 क्षीरोदसिन्धुजठरात्सममुत्थितेन
शङ्खेन कर्णशिखराश्रयिणा सलीलम् ।
गण्डस्थलं दधतमुन्नतमिन्दुनेव
सौन्दर्यताञ्चितरसेन विचुम्ब्यमानम् ॥१३॥
- 2482 हेलो धुतिव्यतिकराहित-गण्डदान-
पङ्कच्छटा-शवलितोदर-कुन्दपाण्डू ।
विस्पष्ट-लाञ्छन-कलङ्क-शशाङ्कबिम्ब-
खण्डद्वयप्रतिकृती श्रवणौ दधानम् ॥१४॥
- 2483 संवर्तकाभ्र-रसितानुविधायि-कण्ठ-
गर्जाच्छलेन चिरसंभृतमुदिगरन्तम् ।
विस्तीर्ण-कर्णकुहरान्तर-मार्गलब्ध-
कुक्षिप्रवेशमिव सागरमन्थघोषम् ॥१५॥
- 2484 ^१लीढावलीढ-जलमन्थर-मेघखण्ड-
मुत्क्षिप्तमम्बरतले सरलप्रकाण्डम् ।
हस्तार्गलं दधतमिन्दुकरावदात-
मुत्तम्भितक्षितितलोरगभोगशोभम् ॥१६॥
- 2485 गण्डस्थलीविगलितातनुदानपान-
लोभागतैरविरलं भ्रमरैर्भ्रमद्भिः ।
पातालगर्भ-सहवासरसेन गाढ-
मालिङ्ग्यमानमिव संतमसप्रबन्धैः ॥१७॥

2486

आबद्ध-देहभर-काञ्चनभूमिपीठ-
 शोणाश्मरश्मिकपिशं त्रिपदीविलासैः ।
 सन्ध्यांशुपाटलित-तिग्ममरीचिविम्ब-
 संवादि पादतलमण्डलमुद्वहन्तम् ॥१८॥

2487

निर्वासितस्य रिपुणा सह देवसंघै-
 र्भर्तुः सविस्तरनिवासधियेव भूयः ।
 कर्णप्रकीर्णकविपाण्डुरपक्ष्मपङ्क्ति-
 लक्षणे पङ्कुरुहनालगुणान्वहन्तम् ॥१९॥

2488

बिभ्राणमङ्कुराशङ्कितशातकुम्भ-
 पातं मरुत्तनुपराज्यमिवासनस्थम् ।
 आबद्धशोभमभितः शुचिनारदेन
 तुङ्गं सुरर्षिसदसेव सुमेरुपृष्ठम् ॥२०॥

2489

तन्वन्नवग्रहकृतं क्षणदावतार-
 तारापथोऽन्य इव योऽतिमनोहरत्वम् ।
 सास्यं विभातसमयस्य विभर्ति बाल-
 संध्याहितातनुरुचिः स्फुटपुष्करश्रीः ॥२१॥

2490

शृङ्गारिणी पृथुकटाक्षतया च यस्य
 लक्ष्म्याश्रितातनुरनुज्झितरत्नकक्ष्या ।
 आयोधनावनितलैरिव भात्यशून्य-
 रूपा सदानकवलस्थितिभिर्द्विरेफैः ॥२२॥

2491

पर्यस्यतः सकलसच्चरितानुकारि
 विस्पष्ट-सज्जनवशीकरणं कराम्भः ।
 यस्यासुरीमिव विभर्ति कपोलभित्ति-
 रच्छिन्नदानवरतामभिरामरूपाम् ॥२३॥

- 2492 यः कुक्षराजितवपुः कटकानुसारि
रूपो रुचासमहिमाहितया कृतश्रीः ।
सञ्छारिवंश रचितस्थिति नाकरोधि
नीहारशैल इव चारु बिभर्ति पृष्ठम् ॥२४॥
- 2493 ^१कक्ष्यानुबन्धरचनारुचिरेण हस्ति-
मल्लेन गौरवपुषा गमितेन शिक्षाम् ।
व्यापारितातनुकरेण रणाङ्गनेषु
दर्पादधानिषत येन विपक्षनागाः ॥२५॥
- 2494 चिन्ध्याचलोन्नतिहृता परिपीतदान-
सिन्धूर्मिणा श्रवणतालधुतेन गुर्वीम् ।
कुम्भोत्थितेन नवधानुरजश्च येन
लक्ष्मीमगस्त्यमुनिनेव च यः स्म धत्ते ॥२६॥
- 2495 गीर्वाणवैरिपृतना समरेषु यश्च
शौर्यातिरेकभृदनुत्त-मदोर्जितश्रीः ।
धत्तेऽनपोढकरटस्थितिमन्यपुष्ट-
नारीमिवाविलरुचि मधुपायिपङ्क्तिम् ॥२७॥
- 2496 शैलाधिराज इव यः सविकासमर्द-^२
नानाबलानुगतनागविदारिदन्तः ।
विष्पन्दि-दानजलनिर्भर-गण्डशैल-
शोभी बिभर्त्यधिकमभ्रकरीत्यमिष्याम् ॥२८॥
- 2497 प्रेमास्पदाम्रमुरजस्थितिरव्यपाय-
लक्ष्मीपरिग्रहरुचिप्रचलाकिशोभः ।
योऽभ्यागमेषु ^३हतदुन्दुभिरेति भद्र-
कालीविलासमधरस्थितसैहिकेयः ॥२९॥

१. C कक्ष्यप्रबन्ध for कक्ष्यानुबन्ध ।

२. A, C सविकासिमन्द ।

३. A, C हतदुन्दुभिरेत्य ।

- 2498 नागाधिपोऽपि दधदस्खलितामशेष-
भोगाशयां स्थितिमुदूढगुरुक्षमो यः ।
१तन्वन्विनिद्रकुमुदश्रियमप्यभीक्ष्ण-
मैरावतो युधि विराजति सुप्रतीकः ॥३०॥
- 2499 देहत्विषाम्बररुचा भुवनानि यश्च
व्यापारिपुच्छलतया युधि रोचमानः ।
यस्य त्रिविष्टपसदामतिवल्लभस्य
विस्पष्टडिण्डिमरुतां स्थितिरेति लक्ष्मीम् ॥३१॥
- 2500 पर्याप्तदानवपुषा दनुचेष्टितेन
सादृश्यमाश्रितवताप्यत येन लीला ।
यस्यावपन्नयज्जुषा श्रुतिवर्त्मनेव
लक्ष्मीरभारि चरितेन गुरोर्गजानाम् ॥३२॥
- 2501 तुङ्गं वपुः सकलहास्तिकमङ्गवद्ध
कक्षयोऽतिनास्तिक इव स्फुटसाधनश्रीः ।
विस्तारिचक्रमिव राशिमयं बिभर्ति
योऽनेकधामकरकुम्भकरालशोभम् ॥३३॥ षड्विंशत्या कुलकम्
- 2502 २आलीनरत्नकमले कलधौतपङ्क-
पिङ्गीकृताम्भसि स नाकसरित्प्रवाहे ।
आमज्जतो मणिमृणाललतासनाथ-
चञ्चून्ददर्श सलिलेस्वरवाहहंसान् ॥३४॥
- 2503 सङ्ग्रामभग्न-बहुलासुत-शकिलग्न-
घण्टासनाथ-पृथुपीवर-कण्ठभागम् ।
ऐक्षिष्ट कासरमसौ समवर्तिनोऽथ
मन्दाकिनी-सरस-काञ्चनकर्दमाङ्कम् ॥३५॥

- 2504 तस्यानुकूल-कलहंस-कलापकेलि-
कोलाहलाकुलित-कूलजलान्तरासु ।
लीला-रसाल-सविसाध्वस सारसासु
सारासु रत्नसरसीषु ससार दृष्टिः ॥३६॥
- 2505 ^१मज्जत्सुरेश-तरुणी-गलितावतंस-
हासाभिराम-मणिसैकत-रोधसोऽसौ ।
निर्वण्य निर्वृतिममन्दरसामवाप
मन्दाकिनी-दुहितृका इव रत्नवापीः ॥३७॥
- 2506 विश्राम्यते स्म नलिनीतटवर्त्म वीचि-
पर्यस्त-शीकर-कणादृत-हंसयूथम् ।
आसाद्य निर्दलित-मौक्तिक चूर्णरेणु-
संसक्तसान्द्र-सिकताशिशिरीकृतं सः ॥३८॥
- 2507 मन्दाकिनीतटतरोः स ददर्श मन्द
^२घातामिवातपलितेन नवांशुकेन ।
पेरावतीय-दशन-घण-पट्टबन्ध-
माबन्धुरं विदधतीमिव कल्पवल्लीम् ॥३९॥
- 2508 दोलायमान-मणिकुण्डल-चारुरत्न-
काञ्चीकलाप-चरणाभरणाभिरामाः ।
^३विस्पष्टभेदमवलोकयति स्म कल्प-
वल्लीः स नाकललनाश्च सुवर्णगौरीः ॥४०॥
- 2509 विस्तीर्ण-काञ्चन-लतागृहजृम्भमाण-
सम्भोगदेवमिथुनं स मुदे विलोक्य ।
सिद्धाङ्गना-करविलुप्त-नवप्रवाल-
मन्दारवृक्षमथ नन्दनकाननं^४ सः ॥४१॥

१. A, B, C omit this श्लोक । २. A, B वातामिघात for वातामिवातप ।

३. A, B, C विश्लिष्ट भेद for विस्पष्ट भेद ।

४. A वन्दनकानने for नन्दनकाननम् ।

2510 सञ्चारि-हंसमिथुनाञ्चित-चारुपाद-
मुद्राङ्क-रत्नसिकताञ्चित-तीरलेखाः ।
पश्यन्नसौ तदुपकण्ठनिविष्ट-हेम-
वापीर्विनिद्रकमलाश्चिरमभ्यनन्दत् ॥४२॥

2511 ऐक्षिष्ट स त्रिदशकाननसङ्किरङ्ग-
दग्रे कुरङ्गकुलमाकुलितान्तरिक्षम् ।
रत्नप्रभाखचित-सूक्ष्मशरीरपक्ष्म
तारामृगस्य विदधत्परिवारलीलाम् ॥४३॥

2512 माणिक्यपल्लव-मयूखशिखावलुप्त-
छायाचितानमपि तत्र स पारिजातम् ।
सच्छायमेव च ददर्श नभःपुरन्धि
हस्ताम्बुजावचितकोमलरत्नपुष्पम् ॥४४॥

2513 विस्तारशालिविलसन्मणिपल्लवाग्र-
निर्गच्छदच्छ-किरणप्रकरच्छलेन ।
रत्नालवालवलयान्तरवर्ति पीत-
मभ्युद्धमन्तमतिभूरिभरादिचाम्भः ॥४५॥

2514 नाकाङ्गनारुण-तलाङ्गुलिचक्रवाल-
सन्देहितामिनव-पल्लव-पाणिलूनैः ।
अभ्युन्मिषद्भिरपि तत्समकालमेव
लक्ष्मीं बहन्तमपरापररत्नपुष्पैः ॥४६॥

तिलकम्

2515 इत्युत्तरोत्तरविशेषविलोकनेच्छा
विस्तारतामुपगतः शशिमौलिदुतः ।
रत्नप्रभाखचित-काञ्चनतोरणाग्र-
वर्ती मुहूर्तमभवत् पुरुहूतपुर्याः ॥४७॥

पुरुहूतपुरीवर्णनम्

- 2516 यस्यां बिभर्ति मणिमन्दिरमिन्द्रनील-
माणिक्यसालवलयान्तरसन्निविष्टम् ।
विस्तारशालिमधुसूदनबाहुदण्ड-
मन्दीरमध्यगत-मन्दरशैललीलाम् ॥४८॥
- 2517 यस्यां स्फुरन्मरकतारुणरत्नहर्म्य-
भित्तिप्रभापटलसंवलिता वहन्ति ।
चन्द्रांशवः कुरवकद्रुमपुष्पताल-
वृन्तश्रियं हरितपाटलतामवाप्ताः ॥४९॥
- 2518 वैदूर्यपट्टघटितारिभिर्निशासु
दूरादपावृतमुखैरिव दृश्यमानैः ।
द्वारैर्बिभर्ति पिहितैरपि यत्र लक्ष्मी-
मभ्रङ्गणा प्रतिदिशं मणिहर्म्यपङ्क्तिः ॥५०॥
- 2519 प्रतिककुभमयत्नपूर्वमारा-
दुपवनकल्पलतांशुकानि यस्याम् ।
सुरभयति गवाक्षमार्गनिर्यत्-
प्रचुरतरागुरुधूपसौरभश्रीः ॥५१॥
- 2520 यस्यां विभाति निशि चन्द्रकरावमृष्ट-
हारेन्दुकान्ततरलच्युतमङ्गनानाम् ।
आबद्धविन्दुपटलाननचन्द्रबिम्ब-
निर्यत्सुधाशिशिरनिर्भरशोभमम्भः ॥५२॥
- 2521 यत्रेन्द्रनीलवलभीविचराभिर्निर्य-
दंशुच्छटापटल-धूसरितानुबन्धाम् ।
धत्तेतरामतनुमत्सरसैहिकेय-
निष्पीतमुक्तमलिनामिव कान्तिमिन्दुः ॥५३॥

- 2522 यत्र दधति सुरयुवतयः श्रियं
भास्वदसितमणिभवनसङ्गजाम् ।
व्यूढसलिलभर-जलदमण्डल-
प्रेङ्खदचिररुचिरुचिरविभ्रमाः ॥५४॥
- 2523 कलान्ति रतान्तजनितां श्लथयन्ति यत्र
माणिक्यमन्दिरगवाक्षपथप्रविष्टाः ।
अभ्यर्णवर्ति सुरनिर्भरिणीतरङ्ग-
भङ्गानुसारशिशिरा मरुतोऽङ्गनानाम् ॥५५॥
- 2524 यस्यां नभश्चरगणेन विदूरदेश-
^१संस्थेन सालवलयं कलधौतदिग्धम् ।
बालक्षयत भ्रमदलातशिखाकृशानु-
^२लेखानिवद्धपृथुचक्रकरालशोभम् ॥५६॥
- 2525 यस्यां भूत्यानुज्झितो नीलकण्ठ-
च्छायारम्यो भोगिनाथैरशून्यः ।
घत्ते शोभां देहलीनां गृहौघः^३
क्षमाभृत्कन्यामुन्नतात्मेव शंभुः ॥५७॥
- 2526 दीर्घीकृतामिव विलोचनयोर्युगेषु
सम्पिण्डितामिव कपोलकुचस्थलीषु ।
विस्तारितामिव नितम्बतटे विभर्ति
लावण्यकान्तिमबलाजनता च यस्याम् ॥५८॥
- 2527 चन्द्रोदये भवनचन्द्र-मणिप्रणाल-
विष्पन्दमानजलनिर्भर-सिक्कमूलैः ।
यस्यां शिशुपवन-पादप-चक्रवालै-
रालिङ्ग्यते प्रतिदिशं सकलतुलक्ष्मीः ॥५९॥

१. A, B संस्थानसालवलयं for संस्थेन सालवलयम् ।

२. C लेखानुवद्ध for लेखानिवद्ध । ३. A गृहौघः for गृहौघः ।

- 2528 रामाभिरामश्च विदूरजाश्म-
 प्रासादराशिर्निशि यत्र धाम्ना ।
 हतप्रसर्पन्मृगरूपचिह्न-
 तेजस्विमारीचवलश्चकास्ति ॥६०॥
- 2529 ज्योत्स्नाछटाधवलकेतन-वैजयन्ती-
 व्याजेन निर्जितविचित्रपुरान्तरोत्थम् ।
 १या दिङ्मुखेषु शशिदीधितिपाण्डु मूर्त-
 मालक्ष्यते यश इवाचिरलं किरन्ती ॥६१॥
- 2530 निविडमपि निबद्धारुणा रत्नहर्म्य-
 स्थलघटितशिखण्डिवातकेकारवार्ता ।
 विचलितफणचक्रं यत्र मार्गागतस्य
 श्रुथयति रथबन्धं भास्वतो भोगिपङ्क्तिः ॥६२॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतौ रत्नाङ्के हरविजये
 महाकाव्ये स्वर्गाभोगवर्णनम् नामैकत्रिंशः सर्गः ।

छात्रिणः सर्गः

- 2531 अथ तामविशन्नीलमणि-मन्दिरसङ्कुलाम् ।
विन्ध्यभूमिमिव व्यक्तगण्डशैलां गणाधिपः ॥१॥
- 2532 पञ्चरागमयाट्टालप्रकाशेन प्रतीयसा ।
गगनाम्भोधिगर्भौर्ववह्निना रचितश्रियम् ॥२॥
- 2533 विचित्र-स्थानकोपेताः सुकुमाराङ्गवर्तनाः ।
नृत्ते चित्रे च दधतीमाक्षिप्तहृदयाः स्त्रियः ॥३॥
- 2534 पौरैः सदाशेषभोग-भाग्भिर्वैकुण्ठविभ्रमम् ।
विभ्रज्जिराहिताभिख्यां ^१समुद्रगृहकास्पदैः ॥४॥
- 2535 दधतीं मध्यम-ग्राम-मूर्च्छना-प्रक्रियामिव ।
सकलोपनतोदार-पौरवीर-चितां श्रियम् ॥५॥
- 2536 प्रवालपाणिभिर्वल्लीः पाणिपद्मैश्च योषितः ।
पद्माननैश्च नलिनीर्विभ्रतीमुपशोभिताः ॥६॥
- 2537 ^२भूयसा तल्पलोपात्तमनोहरतरत्विषम् ।
मातङ्गपृष्ठ-वंशोर्ध्वामिव विस्तृतदीर्घिकाम् ॥७॥
- 2538 विभ्रज्जिर्गेयवैदग्धीमुपकण्ठकृतास्पदैः ।
^३तालाक्षर-चिताभिख्यैः काननैरुपशोभिताम् ॥८॥
- 2539 ससूक्ष्मतिलकां ^४वक्त्रच्छायां गारुत्मतीमिव ।
गिरं च सामृतोद्गारां दधतीर्दधुर्षीं ^५स्त्रियः ^६॥९॥

१. C समुद्रगृहकम्पदैः । २. C omits भूयसा । ३. A तालाख्यचरिताभिख्यैः ।
४. A, B वृक्षच्छाया । ५. C दधतीन्दुयुषी । ६. A omits स्त्रियः ।

- 2540 अन्तर्युक्तान्महामात्रैः पतद्ग्रहशताकुलान् ।
^१निशान्तान्दधतीमर्ककृतानकलुपत्विषः ॥१०॥
- 2541 अदृष्टनिग्रहस्थानां प्रौढवादविधामिव ।
सदाचार्याहितच्छायां ^२नृत्तलीलाविडम्बिनीम् ॥११॥
- 2542 ^३भिन्नं लयमिव त्रेधा ^४द्रुतमध्यविलम्बितम् ।
वलिभङ्गं दधानाभिः कृतशोभां पुरन्धिभिः ॥१२॥
- 2543 दशनेन्दुप्रभालोकैः ^५स्वच्छमानसनिर्झरैः ।
मदनस्तबकोद्भेदैः स्त्रीणां ^६हासैर्विराजिताम् ॥१३॥
- 2544 नक्तं नक्षत्रमालाभिः कृतमूर्धविभूषणैः ।
^७अलिन्दा नाकुलं हर्म्यं ^८गजैर्विभ्रज्जिराचिताम् ॥१४॥
- 2545 सत्काञ्चनपरीक्षायाः ^९सदृशीं दृष्टिहारिणीम् ।
निकषोपलसल्लेखामदम्भां विभ्रतीं श्रियम् ॥१५॥
- 2546 शुभप्रस्तावनाहृद्यां प्रख्यातोदात्तनायकाम् ।
नानार्थप्रकृतिश्लाघ्यां नाटकप्रक्रियामिव ॥१६॥
- 2547 व्याप्तां कृतयुगस्थास्तुस्थितिं भोगिभिरुद्धतैः ।
रथसंस्थामिवोष्णांशो रथ्यावलिचिराजिताम् ॥१७॥
- 2548 अनाप्तगोत्रस्खलनामविपक्षामिव स्त्रियम् ।
^{१०}शुभप्रकृतिविस्तारां वीणावाद्यविधामिव^{११} ॥१८॥

अष्टादशभिः कुलकम्

१. C निशान्तान्दधती । २. A पत्तलीलाविडम्बिनीम् C ऋतुलीलाविडम्बिनीम् ।
३. C भिन्नललयमिव । ४. C द्रुतमध्यविजृम्भितम् । ५. A स्वच्छानमनिर्झरैः ।
६. A हासैर्विराजितम् । ७. A अलिदानाकुलं । ८. A गणैः ।
९. C सदृशीदृष्टि । १०. A, C गुरुप्रकृतिविस्ताराम् । ११. C वीणावाद्यविधामिव ।

- 2549 सार्धचन्द्रपताकत्वं दधतस्तेन वीक्षिताः ।
तस्यामसंयुता ^१हस्ता इव देवगृहाः पुरः ॥१८॥
- 2550 ^२व्यलोकि विस्मयवता शुभ-मध्यम-दर्शनः ।
सीमन्तिनीजनस्तेन दधन्माध्यमिकश्रियम् ॥२०॥
- 2551 स काञ्चनोज्ज्वलास्तस्यां विस्फुरन्मणिवन्धनाः ।
अलङ्कारावलीर्बाहुलताश्चैक्षत सुभ्रुवाम् ॥२१॥
- 2552 प्राप्तानलसनाथत्वं तेन तत्र गृहावली ।
पटलोपहृतच्छाया दमयन्तीव वीक्षिता ॥२२॥
- 2553 तेनैक्ष्यत सुधापाण्डु-^३च्छायसन्मानसालया ।
नगर्या दधती सारथ्यं क्रीडाकमलिनी पुरः ॥२३॥
- 2554 महानप्यनहङ्कारप्रसूतिरवलोकितः ।
तारकोऽप्यमुना विम्रल्लोकोऽनक्षिगतः श्रियम् ॥२४॥
- 2555 विदग्धमण्डलीमाराद् गोष्ठीवन्धमनोरमाम् ।
^४सदाकृतिगणोपेतां सवृत्तिं स व्यलोकयत् ॥२५॥
- 2556 तेनाङ्गनाजनस्तस्यामनपेक्षितभूषणः ।
स्वरूपशोभयाक्रान्तः शक्रहस्त इवेक्षितः ॥२६॥
- 2557 जहर्ष सामान्य-गुण-द्रव्य-संयोगसुस्थिताम् ।
तां कण्वतसिद्धान्तप्रक्रियामिव वीक्ष्य सः ॥२७॥
- 2558 सङ्क्रान्तयाञ्जनच्छायादेहप्रतिमयाथ सः ।
प्रविशन् स्फटिकागारानैन्द्रनीलानिवाकरोत् ॥२८॥

१. A हस्तामिव, C हस्तमिव । २. C विलोक्य ।

३. A छायाममनिसालया । ४. A, C सदाकृतिगणोपेताम् ।

- 2559 अपूर्वदर्शनाकृत-कुतूहलबलदृढशः^१ ।
दितिजास्तं^२ विस्पष्टान्यकर्तव्या निरवर्तयन् ॥२६॥
- 2560 तत्परिज्ञानशून्येन चेतसाहितकौतुकाः ।
पप्रच्छुर्मण्डलीबन्धैः^३ कोऽयमित्यसुरा मिथः ॥३०॥
- 2561 अन्यैर्विज्ञायमानत्वादन्यस्याभिनिवेदिताम्^४ ।
स शृण्वन्नात्मनोऽभिख्यां राजमार्गानलङ्घयत् ॥३१॥
- 2562 मुक्ता-प्रवाल-चैदूर्य-प्रायरत्नपरिष्कृताः ।
जहौ निषद्यवीथीः स सिन्धुवेलाविडम्बिनीः ॥३२॥
- 2563 प्राप्तवानथ दैत्येन्द्रसिंहद्वारं विभूतिमत् ।
त्रैलोक्यसन्निवेशस्य प्रत्यादेशमिव स्थितम् ॥३३॥
- 2564 सनाग-यक्ष-दैतेय-वस्वादित्य-मरुद्गणम् ।
अनेकाश्चर्यसन्दोहं विश्वरूपमिव स्थितम् ॥३४॥
- 2565 नानासुरगणाकीर्णं पुरीदर्पणभूतले ।
अदृष्ट-पार-संसार-प्रतिबिम्बमिवोत्थितम् ॥३५॥ तिलकम्
- 2566 चिकासि-किंशुकच्छायाद्वनादिव विभावसोः ।
तत्क्षणापहतान् पत्रशुकानैक्षत सव्यथः ॥३६॥
- 2567 चन्द्रांशुगौर^५सत्पक्षबालभारान् प्रचेतसः ।
ददर्श वाहहंसाश्च चामरांश्च हृतानसौ ॥३७॥
- 2568 चतुर्दिक्स्फटिकागार-प्रभाक्षीरपरिप्लुतम् ।
ददर्श चोच्चैःश्रवसमुत्तिष्ठन्तमिवोदधेः ॥३८॥

१. C कुतूहलबलादृशः । २. A विस्पष्टान्यकर्तव्यम् । ३. A मण्डलीबन्धैः ।

४. C निवेदितम् । ५. A सत्पक्षम् ।

- 2569 त्रैलोक्यलक्ष्म्याः स दधल्लीलादोलामिवाग्रतः ।
विलोलमुकाप्रालम्ब-व्याजेनैक्षत तोरणम् ॥३६॥
- 2570 ददर्श ^१ तोरणामुकाश्चण्डीसिंहसटावलीः ।
उत्पातेन्दुकला दैत्यप्रलयाशंसिनीरिव ॥४०॥
- 2571 ^२ अदृश्यमानपर्यन्तानर्पणीयकरानसौ ॥
ददर्श विविधान् राज्ञो दिग्विभागानिवागतान् ॥४१॥
- 2572 ^३ उल्खातशेषमाणिक्य^४ कण्ठकाशून्यकन्धरान् ।
रभसालिङ्गितस्वःस्त्रीस्तनवासाविलोरसः ॥४२॥
- 2573 भर्तुः प्रसादलब्धानि देवयानानि सत्वरम् ।
निर्गत्यारोहतो दैत्यराजपुत्रान् ददर्श सः ॥४३॥ युगलकम्
- 2574 ^५ अथाधिभूमि विन्यस्तकरजानुभिरादरात् ।
न्यवेद्यत द्वारगतः स भर्त्रे प्रतिहर्तृभिः ॥४४॥
- 2575 ^६ अवज्ञाचिरसंरोधमुक्तयैत्विति तद्विगरा ।
निर्दिश्यमानमार्गस्तैः स दैत्येन्द्रसदोऽविशत् ॥४५॥
- 2576 भास्वन्मणिशिरोदैत्यभोगिमण्डलसङ्कुलम् ।
तद्देहमलिनच्छायातिमिरप्लवपूरितम् ॥४६॥
- 2577 वैदूर्यकुट्टिमच्छायजलनिर्भरसंप्लवम् ।
^७ प्रविष्टवानथैर्क्षिष्ट पातालमिव तत्सदः ॥४७॥ युग्मम्
- 2578 तत्र सिंहासनासीनां तमालश्यामलत्विषम् ।
स्फुरदंष्ट्राननां मूर्तिं कौशिकीमिव विभ्रतम् ॥४८॥

१. C तोरणं । २. A अष्टपार । ३. C उल्खातशेष ।

४. A कण्ठिका । ५. C अथारिभूमि । ६. A, C अवज्ञाचिरसंबोध ।

७. A प्रविष्टः क्षणमैक्षिष्ट ।

- 2579 ^१कुण्डलातपरत्नांशुवालातपविलङ्घितम् ।
विभ्राणमनिमित्तेऽपि^२ रोषारुणमिवाननम् ॥४६॥
- 2580 चामराधूननव्यग्र-करपङ्कजयानिशम् ।
निषेव्यमाणमभितस्त्रैलोक्यविजयश्रिया ॥५०॥
- 2581 विभ्राणं शोणमाणिक्य-भूषांशुच्छुरितं वपुः ।
अशान्तवज्रसंपात वह्निशेषमिव क्वचित् ॥५१॥
- 2582 जयकुञ्जरनक्षत्रमालाममलमौक्तिकाम्^३ ।
दधतं विकटां हारलतां पीनेन वक्षसा ॥५२॥
- 2583 दिङ्नागदानविष्यन्द-कृतपत्राङ्कुरश्रियः ।
विभ्रतं भुवनाभोगवनतालतरुन् भुजान् ॥५३॥
- 2584 केयूरासितरत्नांशुजलधाराश्च विभ्रतम् ।
वज्रानलशिखादाहशान्तिहेतोरिव स्फुटाः ॥५४॥
- 2585 उरःस्थले निषण्णाया ^४रत्नपर्यङ्कविभ्रमम् ।
विभ्रतं दिग्गजाधीशदन्तभङ्गं सुरश्रियः ॥५५॥
- 2586 ददर्शान्धकमाबद्धमध्यं कनकशृङ्खलैः ।
नितम्बपरिवृत्तार्करश्मिरेखामिवाचलम् ॥५६॥
- 2587 त्रैलोक्यश्रीकरेणोस्तमालानोभूतदोर्द्रुमम् ।
विलोक्येषन्नतशिरा विनयात्प्रणनाम सः ॥५७॥
- 2588 अथ बाहुं प्रसार्यारादिङ्नागकरपीवरम् ।
इत इत्यसुरेन्द्रेण निर्दिष्टं स्वयमन्तिके ॥५८॥

नवभिः कुलकम्

१. A कुण्डलास्पदरत्नांशु ।

२. A विभ्राणमनिगर्तेऽपि ।

३. A मौक्तिकम् ।

४. A दन्तपर्यङ्कविभ्रमम् ।

- 2589 हेमपीठमसौ चित्ररत्नजालपरिष्कृतम् ।
अध्यास्त लोकसंवर्तमेधो मेरुमिवोन्नतम् ॥५८॥ युगलकम्
- 2590 ^१अथ लम्बितसत्कारं तमुवाचान्धकासुरः ।
दन्त-ज्योत्स्ना-च्छलेनारियशःपीतमिवोद्भिगरन् ॥६०॥
- 2591 गौरीविग्रहसंधानसमासादितनिवृत्तेः ।
गणेश कुशलं कञ्चित् अव्याहति पिनाकिनः ॥६१॥
- 2592 चिरेण वत केनापि हेतुना स्मृतिगोचरम् ।
आगच्छाम वयं शंभोर्येनेह त्वां व्यसर्जयत् ॥६२॥
- 2593 जयलक्ष्म्योपगूढस्य पुरा जितमरुत्वतः ।
न ममाङ्गेषु ^२सञ्जातस्तादृशः ^३पुलकोद्गमः ॥६३॥
- 2594 निर्व्याजप्रीतिपिशुनः शशिशेखरशासनात् ।
ईयुषि त्वयि सौहार्दरसस्यन्दिनि यादृशः ॥६४॥ युगलकम्
- 2595 इमे वज्रकणा हर्षस्फुटद्वरणमुखोत्थिताः^४ ।
रोमाञ्चोद्गमकार्कश्यमङ्गेष्वधिकयन्ति मे ॥६५॥
- 2596 सप्तलोकाधिपत्येन न तथोज्जतिमागताः ।
यथाविष्कृतसद्भावभवसंभाविता वयम् ॥६६॥
- 2597 कर्तव्यं तन्न पश्यामि कृतकृत्योऽपि धूर्जटिः ।
यञ्चेतसि निधाय त्वं प्राहिणोदस्मदन्तिकम् ॥६७॥
- 2598 ^५तदावेदय सन्देशमिन्दुमौलेर्विवक्षितम् ।
कुतूहलि ददात्यस्मान्मनो नोदासितुं यतः ॥६८॥

१. A, C अवलम्बितसत्कारम् ।

२. A सञ्जातास्तादृशः ।

३. A पुलकोद्गमाः ।

४. A स्फुरद्वरणमुखोत्थिताः ।

५. A, C तदादेशय ।

- 2599 इत्युक्ते तेन दन्तांशुपुष्पिताधरपल्लवः ।
अवाप्तावसरो वक्तुं दूत इत्युपचक्रमे ॥६६॥
- 2600 ^१कल्याणीं गिरमुत्क्षुप्तं विरला एव जानते ।
सत्यां रेखां विलिखितुं चित्रकर्मविदो यथा ॥७०॥
- 2601 यदेवमादरारूढो बहुमानास्पदं त्वया ।
क्रियते कुशलप्रश्नस्तेनाद्य कुशली विभुः ॥७१॥
- 2602 ^२यशोशुभासुरच्छायः क्षतदौर्गत्यविप्लवः ।
विभात्यनर्घः संसारसागरैकमणिर्भवान् ॥७२॥
- 2603 सारम्भत्वेऽपि सततं ^३विस्पष्टपरिघट्टनम् ।
तव जातं द्विषच्चक्रं शुष्कं गेयमिवापदम् ॥७३॥
- 2604 त्वया नैयायिकेनेव सत्पक्षाश्रयशालिना ।
हेतौ विदधता यत्नं परपक्षो निराकृतः ॥७४॥
- 2605 उपर्येव तव स्थास्तु शरच्चन्द्रांशुपाण्डुरम् ।
यशश्छत्रमिवाभाति च्छत्रं यश इवोज्ज्वलम् ॥७५॥
- 2606 वैदर्घ्यं विभृशुः शैला ^४निःसारितमरुत्वतः ।
वज्रानलशिखाजालप्लुष्टपक्षाः कथं नु ते ॥७६॥
- 2607 स्फुरत्यधितटं सिन्धोर्यामुक्ताकिरणच्छटा ।
सा वः सङ्कोचितास्त्रीमुखाब्जा कीर्तिचन्द्रिका ॥७७॥
- 2608 प्लुष्यत्यरीन्प्रतापस्ते निर्वापयति ^५चापरान् ।
दाहात्मकत्वमधिकं बह्वैरैकान्तिकं पुनः ॥७८॥

१. A कल्याणी ।

२. A भास्वरच्छायाकृतदौर्गत्यविप्लवः ।

३. C विमृष्टपरिघट्टनम् ।

४. C निःसीमितमरुत्वतः ।

५. B चेतारान् ।

- 2609 क्रूरेऽपि मार्दवोपेता वामाचारेऽपि दक्षिणाः ।
पापेऽपि शुद्धमतयस्त्वादृशा भुवि दुर्लभाः ॥७६॥
- 2610 अनेकजन्यशोभी त्वं भर्तालङ्कृतविग्रहः ।
त्वमूहिथामुक्तकरामसङ्गोऽपि जयश्रियम् ॥८०॥
- 2611 दशामनुगुणां दग्ध्वा नाधारं तापयत्यलम् ।
न स्नेहं क्षपयत्युच्चैः वंशदीपोऽपरो भवान् ॥८१॥
- 2612 व्यजेष्टा गोचरातीतं गुणगौरवतोऽधिकम् ।
अगाधमपि दुग्धाब्धिं सुरासुरविलोडितम् ॥८२॥
- 2613 कथं शशधराधीनवृद्धिक्षयतयानिशम् ।
सादृश्यं तव दुग्धोदसिन्धुना यशसो भवेत् ॥८३॥
- 2614 विरलास्त्वादृशा लोके दोर्दण्डदलितद्विषः ।
निर्दग्धाशेषभुवनाः कियन्तो बह्वयः क्षये ॥८४॥
- 2615 स्वच्छं विम्बितनिःशेषनीतिसङ्ग्रहसुस्थितम् ।
त्वमेव मानसं धत्से प्रज्ञाविभ्रमदर्पणम् ॥८५॥
- 2616 दोर्दण्डदलितोद्दामसङ्ग्रामारातिमण्डलः ।
न विभर्षि गुणोत्तुङ्गो गर्वमन्यासुरेन्द्रवत् ॥८६॥
- 2617 गुणांस्तव गिरां नाथो वक्ति तेनाथवाप्यलम् ।
सिन्धोस्तटेषु सिकताकणान् गणयितास्ति कः ? ॥८७॥
- 2618 इति संसदि वक्तुर्मे चित्रं यत्क्षीयते न वाक् ।
क्व वा काव्यविकल्पानां गुणानां च तवावधिः ॥८८॥
- 2619 इत्थं प्रतापसंपत्तिपराक्रान्तमहीभृतः ।
न कुल्योत्सादनं युक्तं तव ग्रीष्मरवेस्वि ॥८९॥

- 2620 एवमाह विभुर्मान्यं जगत्सर्गस्थितिक्रमे ।
नियुज्य द्रुहिणोपेन्द्रावौदासीन्येऽस्मि निवृत्तः ॥८०॥
- 2621 सुरासुरचमूवंशसंतानस्थितिरासदत् ।
कश्यपो ^१मानसोत्पत्तिसंमता परमेष्ठिनः ॥८१॥
- 2622 स लब्ध्वात्मभुवोऽनुज्ञां चित्रसर्गचिकीर्षया ।
उपायतात्मनो योग्या विधिवद्भक्षकन्यकाः ॥८२॥
- 2623 दनुदित्यदितिष्वासामुदभूवंस्ततः क्रमात् ।
दानवाश्चैव दैत्याश्च देवाश्च बलशालिनः ॥८३॥
- 2624 प्रातिकूलिकतां मत्वा मिथस्तेषां स्वयंभुवा ।
वासः पातालमूले च सुमेरौ च व्यमज्यत ॥८४॥
- 2625 प्रशान्तरणसंरम्भं स्वधर्मावस्थितप्रजम् ।
तेन निःशेषमेवासीत्त्रैलोक्यमनुपप्लवम् ॥८५॥
- 2626 अथ दुर्वारदोर्दण्डदर्पकण्डूप्रतारितः ।
आच्छिन्नद्वाम देवानां हिरण्याक्षमहासुरः ॥८६॥
- 2627 स जघ्ने सुरशत्रूणां मिषतां क्रोडमूर्तिना ।
त्रैलोक्योपप्लवारक्षाबद्धकक्षेण ^२शौरिणा ॥८७॥
- 2628 निग्ये च मरुतां पत्युर्निहत्यासुरमण्डलम् ।
त्रैलोक्यश्रीः पुनर्लीलाचामरव्यग्रहस्तताम् ॥८८॥
- 2629 याते ^३कालेऽथ दुर्वारदर्पकण्डूतिदुर्धरः ।
हिरण्यकशिपुर्जिह्णोः तामेत्य पुनराच्छिन्नत् ॥८९॥
- 2630 तद्वक्षोऽददरद्वज्रधारादलनकर्कशम् ।
नृसिंहमूर्तिर्नखरैः ^४नखरान्तैर्जनादर्दनः ॥९०॥

१. A, C मानसोत्पत्तिपद्मताम् । २. A, C बद्धकल्पेण ।

३. A लोकेऽथ । ४. A, C नखराग्रैः, B न खराग्रैः ।

- 2631 इत्थमन्यांश्च जगतो विप्रकर्तृन्महासुरान् ।
अनयदीप्तचक्राग्निज्वालापञ्जरयन्त्रणाम् ॥१०१॥
- 2632 ज्योत्स्ना चन्द्रकमेणैव क्षीयते वृद्धिमेति च ।
शूराणां च रणे कीर्तिर्गता न विनिवर्तते ॥१०२॥
- 2633 तदर्हन्त्यधुना प्राग्वदविग्रहपरिग्रहाः ।
रसातलनिवासेन संविभागं महासुराः ॥१०३॥
- 2634 पुरेव लोकपालानां दैत्यानां च निरत्यया ।
अनाविष्कृतसंरम्भा स्थितिरस्तु यथायथम् ॥१०४॥
- 2635 धामान्यध्युषामित्थं प्रेम्णा निजनिजानि वः ।
सन्त्वाविष्कृतविस्त्रम्भाः परस्परगृहागमाः ॥१०५॥
- 2636 शासति त्वयि पातालं त्रिदिवं च पुरन्दरे ।
ससुरासुरचक्रस्य त्रैलोक्यस्यास्त्वनामयम् ॥१०६॥
- 2637 ^१निवर्तिते विरोधेऽपि युवयोरधुना मिथः ।
अपहस्तिनिःशेषवैरं प्रेम^२विवर्धताम् ॥१०७॥
- 2638 अतिसङ्घर्षतः सिन्धुमन्दराचलयोः पुरा ।
प्राक्कालकूटसंभारः पश्चादमृतमुत्थितम् ॥१०८॥
- 2639 इति स्थिते समुत्सृष्टविग्रहैकरसस्थितेः ।
मरुत्वता समं मन्ये सख्यमेव तव क्षमम् ॥१०९॥
- 2640 यस्य द्वारलतान्यासभासुरा फेनसंहतिः ।
व्यावर्तमाना नमुचेः कठिनं कण्ठमच्छिनत् ॥११०॥

- 2641 यस्याद्यापि दधत्येते वज्रविच्छिन्नपक्ष्मतीः ।
साम्नाः पार्श्वभुवो वद्धवणपट्टा इवाद्रयः ॥१११॥
- 2642 यस्यान्तर्वज्रदहनज्वालाजालमिव ज्वलत्^१ ।
चकार नीरसं दैत्यनारीहृदयमण्डलम् ॥११२॥
- 2643 तं दोर्दण्डमदोहामदैत्यदानवसूदनम् ।
वज्रोद्भासिकरं को वा मित्रं न बहु मन्यते ॥११३॥ चक्कलकम्
- 2644 सुरैः सहामरक्रीडकल्पवल्लीगृहेषु वः ।
आपानगोष्ठीबन्धेन बन्धुप्रीतिर्विवर्धताम् ॥११४॥
- 2645 सदाननिर्भरेष्वाराद्गण्डशैलेषु दन्तिनाम् ।
अनायासमुखास्तावन्निपतन्तु शिलीमुखाः ॥११५॥
- 2646 भवाप्तनरकासङ्गा मानुभूवन्महासुराः ।
क्रूरासिपत्त्रसंपातनिरर्गलकदर्थनाम् ॥११६॥
- 2647 सुरदितिसुतदैत्यकन्यकानां
सरभसमाप्लुतिकेलिलीलयाम्भः ।
भवतु कुचतटीनितम्बविम्ब-
स्खलनविजर्जरमम्बरापगायाः ॥११७॥
- 2648 इत्यभ्युदीर्य गिरमुज्ज्वलदन्तरत्न-
निर्यत्प्रभाधवलितां विरराम दूतः ।
तस्थौ तदुत्तरविशेषपरीप्सया च
दैत्याधिपस्य वदने विनिधाय दृष्टिम् ॥११८॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृती रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
दूतव्याहारो नाम द्वात्रिंशः सर्गः ।

त्रयस्त्रिंशः सर्गः

- 2649 ^१दैत्याधिपः श्रुततदुक्तवचः प्रपञ्च-
सासूयमानसतयाथ सितस्मितश्रीः ।
प्रस्तावमन्तिकसदौ भृगुनन्दनस्य
वक्तुं दिदेश मधुरोद्धतया भ्रुवैव ॥१॥
- 2650 अभ्युन्मिषत्कनकशृङ्गलचक्रवाल-
रश्मिच्छटापटलविच्छुरितां दधानः ।
कार्ली कलिन्दतनयामिव देहकान्ति-
मुल्लासिकालियफणामणिरागभिन्नाम् ॥२॥ युगलकम्
- 2651 तच्चोदितः स दशनप्रभया सुरारी-
नद्रीन्मृगाङ्क इव चन्द्रिकया विलिम्पन् ।
^२दूतं शशाङ्कशकलाभरणस्य वाक्य-
मित्थं विमृष्य शनकैरुशना वभाषे ॥३॥
- 2652 आसन्नवर्तिदनुजेन्द्रशरीरकान्ति-
कल्माषिता तनुरदृश्यत तस्य गौरी ।
स्वच्छात्मता-स्फुटतर-व्रतपीतकुक्षि-
भागस्थधूमपटलेव सभातलस्थैः ॥४॥
- 2653 दुर्वारवीर्यकरदीकृतविष्टपस्य
सा यस्य पश्यति मुखं चरणाश्रया श्रीः ।
नूनं नतिप्रवणदुर्जयलोकपाल-
पालीकिरोटमणिदर्पणकुण्डलीषु ॥५॥

- 2654 आभाति यस्य नमिताखिलदिग्लताग्र-
चन्द्रातपामलयशःस्तवकोज्ज्वलश्रीः ।
शौर्यद्रुमो भुवनकाननसीमन्यराति-
सीमन्तिनीजन-जटादढमूलबन्धः ॥६॥
- 2655 प्रेङ्खत्करालकिरणप्रकरा^१ च यस्य
हस्तारविन्दघटिता करवालवल्ली ।
वद्धप्रतिष्ठ-नदराजसुता-कराब्ज-
लोभात् पतद्भ्रमरपङ्क्तिरिवावभासे ॥७॥
- 2656 सम्भ्रम्य यं प्रणमतां मणिपादपीठ-
निर्घपणादिव ^२ललाटतटस्थलीभ्यः ।
दैत्यद्रुहां गुरुणि सत्यपि नाभिमान-
बीजेऽभ्युदैयत पुनर्भ्रुकुटीलताभिः ॥८॥
- 2657 श्यामीभवत्यनुदिनं रिपुमण्डलस्य
यस्याहवे विरचितो निशितासिपायोः ।
आक्रान्तदिग्वलयसैनिकचक्रवाल-
निर्धूतभूतलपरागहतेव कीर्तिः ॥९॥
- 2658 येन व्यलोकित संयति घृत्रशत्रु-
लीलानिरस्तकुलिशाग्निशिखा विलग्नाः ।
बाहुद्रुमेषु रुचिराङ्गदपद्मराग-
रत्नप्रभाभ्रमविसंभ्रममाहवेषु ॥१०॥
- 2659 हेलाविनिर्जितहरेर्न पुरोऽभिधातु-
मस्यास्ति तेऽत्र गणखेट ! खुटङ्क शङ्का ।
इत्थं निसर्गतरलप्रमथप्लवङ्ग^३-
संसर्गदुर्ललिततासुवचं वचः किम् ? ॥११॥ सप्तभिः कुलकम्

१. A, C प्रेङ्खत्करालकिरणप्रचया । २. C ललाटतटस्थलीभ्यः ।

३. C प्रसवप्लवङ्ग ।

- 2660 प्राग्दर्शितासुर-विनाशविभीषकेण
माधुर्य-^१संभृतिविशेषजुषा च पश्चात् ।
सन्देशदानवचसा शबलेन तेऽत्र
चेतः कृतं किमपि नः प्रतिपत्तिमूढम् ॥१२॥
- 2661 दुर्लङ्घ्यसारगहनासु^२ रणाटवीषु
स्थाणाविवाशु विवशं विनिपत्य यस्मिन् ।
चक्रेऽभ्युपेयुषि विवर्तनभाजि भङ्गं
शाङ्गायुधो विघटमानमनोरथोऽभूत् ॥१३॥
- 2662 अन्यः स एष भुजवज्रदढाभिघात
निष्पिष्टशानव-कुलाचलचक्रवालः ।
येनोज्झिता युधि दयामृदुनातिनम्रा
याथार्थ्यमापुरमराः प्रथितस्य^३ नास्रः^४ ॥१४॥
- 2663 अस्यारिर्विशदहनानुगुणप्रताप-
च्छायैकदेशलवलेशमपूरयिष्यत् ।
धामाधिपो जगति यद्यभविष्यदेष-
न त्वष्ट्र-^५टङ्कविनिकुट्टन-घटितौजाः ॥१५॥
- 2664 वक्त्रं यथा स्मितविकासिकपोलभित्ति-
धत्ते न वक्ति च यथा स्फुटमेव किञ्चित् ।
मन्ये भविष्यति तथा सुरचक्रवाल-
दावानलः स्फुरितहेतिशिखासहस्रः ॥१६॥
- 2665 दूरेऽस्तु तावदथवैष सुरेन्द्रलक्ष्मी-
मस्यानुगेष्वपि ^६महत्सु हरिर्न लब्धा ।
पत्नैरपि क्षितिरुहः प्रतिबद्धवृत्ति-
रासादयत्यवनिमुष्णकरातपः किम् ? ॥१७॥

१. B संभ्रम । २. A घटनासु । ३. A प्रतितथ्यनाम्नः ।

४. A, C add 'युगलकम्' । ५. A सहत्सु, B महत्सु ।

- 2666 अध्यासितां पुरमिमामसुरोन्नतेन
संविभ्रतः प्रथितमानपरिग्रहत्वम् ।
न ह्येपयन्ति दनुसुनुभटान् प्रगल्भ-
मेते किमर्ककिरणा अपि लङ्घयन्तः ॥१८॥
- 2667 छायाविभङ्गकलुषः क्रियते यदिन्दु-
रुष्णत्विषानुदिवसं प्रतिकारशून्यः ।
निर्दह्यते जलनिधिर्वडवाग्निना च
तज्जाड्यजृम्भितमवैमि तयोर्विगह्यम् ॥१९॥
- 2668 कामं भवन्ति शतशो जगतीह कुल्या-
स्तुल्यानुभावबलता कुत एव तेषाम् ।
आलिङ्ग्यते तदतिरिक्तगुणोदयश्री-
र्यत्सम्पदा तदपि वाच्यपदं जडानाम् ॥२०॥
- 2669 कालक्रमादधिगतोदयमेकतोऽपि
बीजाङ्कुरात्सपदि यातमधोमुखत्वम् ।
वल्लीकुलाय किमसूयति मूलजाल-
मूर्धावकाशरचितस्थितये तरूणाम् ॥२१॥
- 2670 पातालमन्दिरतले किमिवात्र कृत्य-
मन्यैर्व्यतीतगणनैः फणिनां शिरोभिः ।
श्लाघ्यं तदेकमपि शेषफणासहस्र-
मुर्वीं विभर्ति यदशेषगिरीन्द्रगर्वीम् ॥२२॥
- 2671 विष्पन्दशीतरुचिनिर्भरवारिधौत-
दिक्काः सहस्रगणना ननु सन्ति शैलाः ।
क्षमापीठधारणसहाः कतिचित्तु नून-
मव्याहतस्थितिकुलव्यपदेशयोग्याः ॥२३॥

2672 दैत्याधिपः स्मितमुखो विससर्ज सोज्ज-
 मावर्जितोऽतिदयया युधि जीवितो यान् ।
 रुढत्रया वद रसातलतालुवास-
 मर्हन्ति ते किममराः किमथासुरेन्द्राः ॥२४॥

2673 इत्युक्षुषि त्रिदशवैरिगुरावमर्ष-
 गभं विधूनितशिरास्त्रिपुरारिदुतः ।
 तुङ्गाभिमान-गिरिनिर्भर-भाङ्कतेन
 वाक्येन पूरितसभागृहमित्यवोचत् ॥२५॥

2674 किं कथ्यते बलवती भवितव्यतात्र
 शोच्यं सभातलमिदं दनुजाधिपस्य ।
 यस्यासि वत्सरसहस्रनिपीतगाढ-
 धूमान्धकारितमतिगुं रुतामुपास्थाः ॥२६॥

2675 मा भूत्परस्परविरोधिसुरासुरौघ-
 संमर्ददुःस्थितमिदं जगदप्यशेषम् ।
 उक्तं मयेति यदनुजिह्वतकृत्यवस्तु
 तद्वालिशेन भवतापरथा गृहीतम् ॥२७॥

2676 सर्वत्र वस्तु वितथप्रतिभासमेव
 निःसंशयं भवति विप्लवमन्ददृष्टेः ।
 मन्दाकिनीसलिलमिन्दुमरीचिगौर-
 मुत्प्रेक्ष्यते क्षतजमित्यनिशं पिशाचैः ॥२८॥

2677 अभ्युद्वहन् धवलतामपि शीतरश्मि-
 शोभाधरामहितपक्षगतः सुरारेः ।
 अत्यन्तवक्त्रद्वयो रणरागमेव
 शंसन्विराजसि न शङ्क इव त्वमित्थम् ? ॥२९॥

- 2678 निन्द्यानपि स्तुवत एव गुणानुभाव-
 १वन्ध्यानधिक्षिपत एव विमूढवृत्तेः ।
 दुस्वामिनस्तनुभृतामतिदैन्यभाजं^२
 भावानुवृत्तिरसिकामनुजीवितां धिक् ॥३०॥
- 2679 सत्प्रत्यमी बुधजनस्य न चित्तवृत्ति-
 माह्लादयन्ति भवतोऽभिहतप्रकाशाः ।
 अद्यापि कुक्षिकुहरास्पदपीतधूम-
 श्यामीकृता इव भृगूद्वह वाचि वर्णाः ॥३१॥
- 2680 अन्तर्दधत्कलुषतामपि जिह्मवृत्ति-
 राविष्करोति गुणमेव बहिः^३प्रकामम् ।
 कुक्षिप्रविष्टविषसंहतिरुत्तमाङ्ग-
 रत्नप्रकाशमिव गूढपदो विमूढः ॥३२॥
- 2681 व्यक्तं समाश्रयवशादिह तत्स्वरूप-
 शून्योऽपि तत्प्रकृतितां भजते जनोऽयम् ।
 श्वासानिलः सरलतामुपयाति वेणौ
 शङ्खोदरे कुटिलता पुनरस्य सिद्धा ॥३३॥
- 2682 यस्याततायिहृदयानि नदन्विभेद
 निःश्वासवातमुखरीकृतरन्ध्रमार्गः ।
 सङ्क्रान्तकुक्षिकुहरास्पदसप्तसिन्धु-
 सङ्घट्टघोरतरघोष इवाशु शङ्खः ॥३४॥
- 2683 प्रेङ्खत्कराङ्गुलिशिखाग्रविष्टिवेग-
 वाताहता जलभृतः ककुभां मुखेषु ।
 चक्रस्य यस्य किरणैश्छुरिताः कराल-
 धारानिकृत्तदिनखण्डरुचो निपेतुः ॥३५॥

- 2684 लीला हरेरभृत यस्य कठोरकोप-
हुङ्कारपावकशिखा वदनात्स्खलन्ती ।
निःश्वासधूतहृदयास्पदगूढनाभि-
पद्मोच्छ्वस्तकपिशकेसरधूलिलीलाम् ॥३६॥
- 2685 यस्य स्थितं करहतस्तनपृष्ठसीम-
सीमन्तिनीरुदितशब्दकृतानुबन्धैः ।
अद्यापि पल्लवित-पूरित-पाञ्चजन्य-
शङ्खस्वनैरिव महासुरगेहगर्भैः ॥३७॥
- 2686 तस्याधिपाणि सुरयौवत-चक्रपद्म-
विस्पष्टहासघटनाचतुरार्कबिम्बम् ।
द्रष्टासि कैटभरिपोरसुरेन्द्रकण्ठ-
पीठेषु चक्रमचिरात्परिवर्तमानम् ॥३८॥ पञ्चभिः कुलकम्
- 2687 नाप्नोति यस्य युधि दानवहेतिघात-
मूर्च्छान्धकारपटलं हृदयेऽवकाशम् ।
प्रासीकृतोरगसहस्रफणप्रतिष्ठ-
माणिक्यरश्मिभिरिव प्रविलुप्यमानम् ॥३९॥
- 2688 उच्छ्वासि-काञ्चनपतत्रि-समीरवेग-
विस्त्रंसितं नभसि शीतमरीचिबिम्बम् ।
येनाण्डखण्ड इति निर्दुध्रुवेऽङ्गलग्न-
माकम्पितत्रिभुवनं भ्रमताहवेषु ॥४०॥
- 2689 अद्यापि पक्षपवनो भ्रमतीह यस्य
पातालवर्त्मनि जवेन विचेरुषः प्राक् ।
वैधव्यविकलवभुजङ्गवधू^१सहस्र-
साम्प्रानुबन्ध-गुरु-निःश्वसितापदेशात् ॥४१॥

2690 प्रत्यग्र-सौरभभराकुलित-द्विरेफ-
 १मालाहठाहत-सुधारस-शीकराद्राः ।
 विभ्रत्सुधौत-कलधौत-पतत्रपङ्की-
 ज्वालाचलीरिव सधूमशिखाः कृशानुः^२ ॥४२॥

2691 ताक्ष्यो युधि स्वकरलूनपतत्रमुक्ति-
 संमानितस्फुरदमोघनिपातवज्रः ।
 नीलाभ्रकच्छविमुषः कुसृतिप्रगदभा-
 नेकः क्षणात्स दलयिष्यति भोगिनो वः ॥४३॥

पञ्चभिः कुलकम्

2692 निःशेषलोकपरिवर्तविनोददक्ष-
 दक्षारिक्शतरसा गणसेनयैते^३ ।
 यास्यन्ति कामपि दशामसुरा विरुग्णाः^४
 संहारमारुतपरम्परयेव^५ शैलाः ॥४४॥

2693 दिक्स्थन्दिनीषु सुरवारणदानपङ्क-
 श्यामीकृतातपजलासु विपन्नपक्षाः ।
 मत्ता^६ महासुरभूषाः परिदृष्टकण्ठ-
 च्छेदा भवन्ति न चिरेण समुच्छ्वसन्तः ॥४५॥

2694 तिष्ठन्तु तावदथ वाखिलसप्तलोक-
 सञ्चारचानुरजुषः प्रमथाधिनाथाः ।
 दोर्दण्डयन्त्र-परिवर्तित-रत्नसानुः
 पातालवासमहमेव करोमि किं वः ॥४६॥

१. A मालाहठाकृत ।

२. A कृशानुः ।

३. A, C गणसेनयैत्र ।

४. A, B, C निरुग्णाः for विरुग्णाः ।

५. C शैलः for शैलाः ।

६. A, B महासुरभूषाः ।

2695

इति कथयति रूक्षालापगर्भं गणेन्द्रे
 दितितनयपतीनां क्रोधसंरंभहेतोः ।
 करतलहतरत्नस्तम्भपङ्क्तिः सभासा
 वमरगिरितटीवोद्धूतकल्पद्रुमासीत् ॥४७॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतौ रत्नाङ्के हरविजये
 महाकाव्ये भार्गवनिर्भर्त्सनं नाम त्रयस्त्रिंशः सर्गः ।

चतुस्त्रिंशः सर्गः

- 2696 क्रोधोऽथ तां तिमिरविप्लवमन्ददृष्टि-
 रावद्ध-वेपथु-रतिक्रम-योगवृद्धः ।
 आवद्धमूर्धविधुतिः श्वसितानुबन्ध-
 पारिप्लवाधरदलः शनकैरविक्षत् ॥१॥
- 2697 अभ्यापतन्नुशनसासुरचक्रवाल-
 हुङ्कारधूमनिकरो ददृशे पुरस्तात् ।
 आलिङ्गिताखिलवपुर्वतकार्यपान-
 पर्याप्तसंस्तववशादिव धूमितार्कः ॥२॥
- 2698 वक्षःस्थलीमलन-संभ्रियमाणधूम-
 लेखावलीशबलितां कुपितोऽग्निदंष्ट्रः ।
 आलग्न-पीन-दयिताकुचकुम्भपीठ-
 कालागुरुप्रकरपत्रलतामिवोद्दे^१ ॥३॥
- 2699 सङ्ग्रामदोहदरसरुद्रितै रराज
 पीनं हिरण्यकशिपोस्तनयस्य वक्षः ।
 स्थूलास्थिशृङ्खलनिपातविरुणखड्ग
 धारारजःकलुषित-क्षतजैर्ब्रणौघैः ॥४॥
- 2700 क्रोधान्मयेन रचिता भ्रुकुटिः किरीट-
 माणिक्यरश्मिकपिश-श्रमवारिविन्दुः ।
 संहारकालरजनीव रराज सान्ध्य-
 रागच्छटारुणित-तारकमण्डलश्रीः ॥५॥

2701 कर्णवतंस-विकचोत्पलकान्तिभिन्न-
 संरंभ-पाटल-कपोलतलौऽसकूटम् ।
 राकाप्रदोष इव राहुपरिप्लुतेन्दु-
 विम्बः करेण शतदुन्दुभिराहतोच्चैः ॥६॥

2702 स्वेदाम्बु-शीकर-कणप्रकरावकीर्ण-
^१वक्षःस्थलव्रणदरीकुहरो विकुम्भः ।
 दध्रे विभिन्नकरिकुम्भमृगारिहस्त-
 विस्त्रस्त-मौक्तिक-गुहागृहशैललीलाम् ॥७॥

2703 सोत्सेकमत्सरधियोऽनलतारकस्य
 निष्पेतुराहवरसस्फुटितव्रणेभ्यः ।
 वक्षःस्थलीविकटवप्रतटाभिघात-
 भग्नामरद्विरदराजविषाणखण्डाः^२ ॥८॥

2704 संरंभभासुररुचो हरिकन्धरस्य
 वक्त्रेण संभृतवृषः स्फुटहासभासा ।
 उद्गर्गीर्णदग्धसलिलार्णवभस्मधूलि-
 सन्तानवाडवमुखानुकृतिर्विदध्रे ॥९॥

2705 आताम्रदृष्टि-किरण-च्छुरिताच्छघर्म-
 वारिच्छटाकणफणामणिरुल्लसन्ती ।
 छायाकलिन्दतनयाजल-जालमध्य^३-
 मग्ना कलेर्धुकुटिकालियमूर्तिरासीत् ॥१०॥

2706 राहोरलक्ष्यत मुखं दृढदन्तयन्त्र-
 निष्पेष-धूममलिनीकृत-तालुमूलम् ।
 दैत्याधिपैः कवलितेन्दुकलङ्कपङ्क-
 संसर्गधूसरमिव प्रविजृम्भमाणम् ॥११॥

१. B वक्षस्थलीव्रणदरी ।

२. B दण्डाः ।

३. B जलमध्यजाललग्ना ।

C जलमध्यजालमग्ना ।

- 2707 सिंहीसुतो दशनपट्ट-विघट्टनोत्थ-
धूमच्छटा भुजगनायकभोगदीर्घाः ।
ग्रासीकृतस्य शशलक्ष्मभृतः कलङ्क-
लेखा इवोदगिरदन्तरितान्तरिक्षाः ॥१२॥
- 2708 निष्ठश्रुतया कवलितामृतधारयेव
वक्त्रान्तरालभुवि भूरिमरादमान्त्या ।
तस्यातिनिष्ठुररूपो विकटाट्टहास-
भासावभासित-सभाभवनं वभासे ॥१३॥
- 2709 स्वेदाम्बुकर्दमित-चूर्णिततारहार-
धूलिच्छटाधवलिता तनुरिन्दुकेतोः ।
विन्यस्तचन्दनरसेव रराज वैरि-
लक्ष्मीसमागम-समुत्सुकमानसस्य ॥१४॥
- 2710 जृम्भाविकासिगुरुमत्सरदुर्निरीक्ष्य-
माताम्रमाननमराजत वज्रबाहोः ।
औत्पातिकं विकटरन्ध्रनिरुद्धमध्य-
मुद्रश्मिमण्डलमिव स्फुटमुष्णधाम्नः ॥१५॥
- 2711 कालान्तकस्य सकलारिकुलक्षयाय
धूमच्छटा मलयतोऽथ ललाटपट्टम् ।
पुष्पावतंस-विगलन्मकरन्दविन्दु-
पानार्थिनी मधुपपङ्क्तिरिव न्यपप्तत् ॥१६॥
- 2712 रोषारुणेश्मण-मरीचि-विलङ्घ्यमान-
जिह्वोत्कटभ्रुकुटि^१वह्निशिखस्य वक्त्रम् ।
अन्तर्विषानलशिखाशतपिङ्ग्यमान-
कालोरगाद्रिशिखरश्रियमाससाद् ॥१७॥

- 2713 अभ्युन्मिषच्छिखिशिखापटलं सुबाहु-
रन्योन्य^१बाहुमलनेन करद्वयस्थम् ।
त्वष्टा विटङ्कतरटङ्कनिकुट्टनोत्थ-
माधत्त चक्रघटनार्थमिवार्कतेजः ॥१८॥
- 2714 संरम्भिणः क्षितिसुतस्य कठोरकोप-
रागारुणच्छवि विलोक्य वपुस्तदानीम् ।
दैत्याधिपाः क्षणमशक्विषतानपोढ-
गाढोरुगर्भशयनक्षतजच्छटाद्र्मम् ॥१९॥
- 2715 टाङ्कारयन्विकट-कुट्टिम-पट्टपृष्ठ-
मङ्गुष्ठकोटि-दृढटङ्ककठोरघातैः ।
नष्टाष्ट-दिक्कटतमश्छट-मट्टहास-
मट्टालकूट-भिदुरं व्यधिताग्निदंष्ट्रः ॥२०॥
- 2716 चक्रेऽतिगाढकरपिष्टकरालहार-
तारावलीविलुलितातनुचूर्णपूर्णम् ।
वज्रव्रणौघमवचूर्णनकाम्ययेव
संरम्भगर्भरभसस्फुटितं^२ विदर्भः ॥२१॥
- 2717 क्षमामण्डलं विभिदिवान् गुरु पाष्णिघात-
पातेन कोपकलुषोऽथ हिरण्यनेमिः^३ ।
चक्रे रसातलमदृष्टचरार्कबिम्ब-
सन्दर्शनाकुल-कुतूहलिकाद्रवेयम् ॥२२॥
- 2718 विस्पष्टजिह्वतर-चेष्टित-चित्तवृत्ति-
रुत्सृष्टसाधुचरित-प्रतिपत्तिदुष्टः ।
क्रोधः क्षणादविनयैकरसोऽभ्यसूयां
कुर्वन्-मृगाङ्गमुकुटे नरकं जगाहे ॥२३॥

१. C अन्योन्यगाथमलनेन । B गाढमलनेन for बाहुमलनेन ।

२. B स्फुटितं for स्फुटितम् । ३. B हिरण्यबाहुः for हिरण्यनेमिः ।

- 2719 वक्षःस्थली-लुलित-हार-मृणालदण्ड-
खण्डः प्रकोपमहिषेण विगाह्यमानः ।
छायाजलौघकलिलः कलुषाकुलश्री-
रुहामवेपथुरथेत्वलपत्वलोऽभूत् ॥२४॥
- 2720 संवर्तकस्य करवज्रशिखानिपात-
पिष्टाङ्गदांसशिखरोत्थित-धूमकेतुः ।
चामीकरोत्थमपरं विभराञ्चकार
केयूरबन्धमिव संसदि बाहुदण्डः ॥२५॥
- 2721 दष्टौष्ठपृष्ठ-विकटभ्रुकुटी-कराल-
ताम्राननस्य करसंपुटपेषजन्मा ।
अन्तःस्थ-शेषफण-रत्ननिधानभूमि-
पीठे पपात शरभस्य कृशानुवर्तिः ॥२६॥
- 2722 संहारमारुतधुत-प्रलयाग्निहेति-
तालूरचक्र-परिमण्डल-चक्षुषोच्चैः ।
विन्ध्यासुरेण भयकातरदैत्यदृष्टां
चण्डीं रुषं धृतवता परुषं जगर्जं ॥२७॥
- 2723 पादाभिघातदलितं क्षितिपीठबन्ध-
मग्रेऽनुसंधिरभसादिव कालचक्रः ।
चक्रेऽतिगाढ-करसंपुट-पिष्टहार-
तारावलीलुलित-धूलिकणावकीर्णम् ॥२८॥
- 2724 अभ्युत्तताम करतामरसावमृष्ट-
तिम्यल्ललाटफलकोऽस्तमयाय शत्रोः ।
आताम्रदृष्टिरतिमत्सरतस्तमाल-
नीलच्छविः कृततमीतिमिरोऽतिमायः ॥२९॥

- 2725 स्वेदोदबिन्दु-शबलोष्म-विलीनमौलि-
विष्यन्दिहेमरसमिश्रतया ललाटे ।
भ्रूभेदराजिरजितस्य रराज कोप-
लीलापुरन्धि-चटुलातिलकायमाना ॥३०॥
- 2726 ^१प्रेङ्खन्नखांशुपरिकल्पित-कण्ठदाम-
दुर्दर्शनः परिममर्श करेण कोपात् ।
वज्राभिघात-विकटव्रणवद्ध-संस्थ-
विच्छिन्न-ह्वारकण-कबु^२रकान्ति वक्षः ॥३१॥
- 2727 दिक्चक्रचालमनघस्मरघस्मरेन्दु-
मौलीक्षणस्मरणसंभृतसंभ्रमाद्र्म^३ ।
क्रोधाग्निदीप्रतरतारकतारकाक्ष-
^३काक्षेक्षितं न ^४कथमप्यशनैरधाक्षीत् ॥३२॥
- 2728 जृम्भाविकासिमुखकंदरदृश्यमान-
जिह्वालतः सपदि विह्वलयन् सुरारीन् ।
आवर्तगह्वर-परिस्फुरित-प्रवाल-
वल्लीकरालजलधिश्रियमाप ^५धुन्धुः ॥३३॥
- 2729 वज्रप्रभेण विकटादुरसो विलूय
मुक्ताफलस्तबकदाम विकीर्णमूर्ध्वम् ।
आसन्नदेशरचितस्थिति शीतरश्मि-
तारापुरंघ्रिपरिवारविलासमापत् ॥३४॥
- 2730 क्रोधोद्धत-भ्रुकुटिबन्ध-कबन्धवक्त्र-
च्छायान्धकारविसरप्रसरोपघातम् ।
चक्रुःकरालदशनांशुशिखासहस्र-
शोभाभूतः सपदि केतुमतोदृहासाः ॥३५॥

१. A नखांशुभर । २. A संभ्रमसंभ्रमान्तम् । ३. B काक्षेक्षितम् ।

४. B, C कथमप्यस्यशनैः । ५. B बन्धुः ।

- 2731 वज्रानलोऽप्यनलभासुरघोरदृष्टि-
पातैर्दहन्निव जगद्गुरुमत्सरश्रीः ।
रुमेरः सविभ्रममविभ्रमदुद्गतांशु
चक्राहितार्कपरिधिं करपद्मशाखाम् ॥३६॥
- 2732 तेन क्रुधा दुधुबुषोद्धतमुत्तमाङ्ग-
मुल्लासिभिः कनकमौलिमरीचिचक्रैः ।
दृष्टव्युदस्तरविरश्मिरिव व्यधायि
सम्भ्रान्तखेचरगणा दिवसस्य लक्ष्मीः ॥३७॥
- 2733 सम्भ्रेमुषा सुरगणेन विलोकितोऽथ
जीमूतकेतुरभिनन्दितसंप्रहारः ।
हारान्सलीलमलुनात्तरुणार्कबिम्ब-
दुर्दर्शलोचननिपीततदातपश्रीः ॥३८॥
- 2734 मूकोऽपि भ्रुकुटितरङ्गितं ललाटं
विभ्राणः करतलताडितांसकूटः ।
संरम्भरफुरदरुणोक्ष्णो जगर्ज
क्रोधान्धो वधिरितसप्तलोकमुच्चैः ॥३९॥
- 2735 विवर्तिताधर-विकसत्कपोलभू-
र्विचिन्तिताहित-रणलाभहर्षुलः ।
१विक्रोपितोभयपुट-फुल्लतारका-
ममर्षणो दृशमनिमेषिणीं दधौ ॥४०॥
- 2736 विश्रब्धमैच्छदवसादित-वासवोऽस
विस्त्रंसमानवसनः सवसावसेके ।
व्यंसांसुरश्चिरमविघ्नस-विघ्न तास-
विघ्नावनावसिकरः समरे विसतुंम् ॥४१॥

- 2737 प्रह्लादो विकटविटङ्कदंष्ट्रमास्यं
बिभ्राणः करतलताडितांसकूटः ।
दिग्भित्तिप्रतिफलिताट्टहासभासा
संहारे हर इव दत्तसम्भ्रमोऽभूत् ॥४२॥
- 2738 दिक्सुन्दरीस्फुटनवांशुकमिन्दुगौर-
मानन्दनिर्भरमिवारियशः पिपासुः ।
व्यादादमन्दमथ कन्दरकल्पमास्य-
माताम्रतालु शतदुन्दुभिरात्तजृम्भम् ॥४३॥
- 2739 पादाघातैर्दानवचक्रस्य तदानी-
मापातालं दृष्टगभीरातनुरन्ध्रा ।
सासूयस्य क्रोधवशादिन्दुकिरीटे
पुस्फोट क्षमा रौरवपातार्थमिवारात् ॥४४॥
- 2740 सिंहासनादसहनः सहसोज्जिहासु-
रुत्साहसाहसरसेन ^१सहस्रमायः ।
हंसांसहारिहसितः सहसारिर्हिसा-
सज्जाहवो युधि जहर्ष जहास चोच्चैः ॥४५॥
- 2741 संरम्भघोरतर-हुङ्कृति-धूमकेतु-
हेतिस्फुलिङ्गनिकरैरशनिप्रभस्य ।
^२प्रत्यूषिरे ^३सपदि हारलता मुहूर्त-
माताम्ररत्न^४निकरैरिव दानवानाम् ॥४६॥
- 2742 कृत-भुवनविनाशाशङ्क-हुङ्कारगर्भाः
सपदि परुषरोषाविष्कृतेः सूचिरोम्णः ।
मधुकरकुल-नीलच्छायतस्तारकाग्रा-
ज्जलभृत इव विद्युन्निष्पपातोज्ज्वलार्चिः ॥४७॥

१. C सहस्रमायः for सहस्रमायः ।

२. A प्रत्यूषिरे ।

३. B, C सदसि for सपदि ।

४. C पटलैरिव ।

- 2743 गीर्वाणराजपृतनाः ^१सविचित्तवीर्य-
सारस्तदाहवनिरर्गलचित्तवृत्तिः ।
नाचिन्तयत्कुरुचमूरिव पाण्डुसूनु-
रुच्चावचास्त्रचतुरो युधि विप्रचित्तिः ॥४८॥
- 2744 कुलगिरिगरिसंस्थानल्पकायोऽतिमायः
करकुलिशतलेनास्फालयन् भूतधात्रीम् ।
गुरुतरभरताम्यद्दिग्गजस्कन्धपीठी-
लुडितविधुरसंस्थासृण्वन्धां चकार ॥४९॥
- 2745 चक्ष्मायिरे क्षितिभृतः करपिष्टहार-
मुक्ताशिलाशकलकर्कशशर्कराभिः ।
अभ्याहताः क्षय इवासुरचक्रवाल-
निःश्वासदुर्धरसमीरपरम्पराभिः ॥५०॥
- 2746 संक्षोभ-विभ्रम-विशीर्ण-विकीर्ण-हार-
मुक्ताफलाच्छकरका-कणचक्रवालम् ।
अभ्युत्पतद्वितिसुतस्तनयित्नुचक्र-
माक्रान्तकृत्स्नभुवनत्रितयं तदासीत् ॥५१॥
- 2747 करतलमलनोत्थं मन्थरीभूतभानु-
प्रभमनलमनल्पज्वालमालाकरालम् ।
सकलममरवंशं दग्धुमुत्पादयन्तु
क्षयतरणिदुरीक्ष्यश्चक्षुभे काञ्चनाक्षः ॥५२॥
- 2748 विभ्रत्युदारतर-मानसदृश्यमूक-
शैलक्षमारभसलङ्घनदुर्धरत्वम् ।
मत्ता वलीमुखवरूथवतीं व दृष्ट^२-
दैत्याधिराजगुरुमत्सरविक्रियासीत् ॥५३॥

१. A सविचित्रवायु ।

२. A दृष्टा for दृष्टि ।

- 2749 तेषामरोचिषत चूर्णितपञ्चराग-
रत्नाङ्गद-प्रकरपाटल-धूलिदिग्धाः ।
१स्पष्टाट्टहासचलितातनु-सन्धिवन्ध
विष्यन्दिसान्द्ररुधिरा इव दिग्विभागाः ॥५४॥
- 2750 कल्माषिताम्बरतलाः प्रलयावतार-
शङ्काकुलीकृत-जगत्त्रयदृश्यमानाः ।
उल्कालता ववृषिरे वृषराजकेतु-
२संरम्भ-भासुर-सुराहित-दृष्टिपातैः ॥५५॥
- 2751 विष्यन्दमान-परिपीत-विषक्षखड्ग-
धारानिपातसलिला इव दानवानाम् ।
स्वेदाम्बुशीकरमुचो विवभुर्विशाल-
वक्षःस्थलीषुच विकटव्रणकन्दरौघाः ॥५६॥
- 2752 आसन्नसंयुगतया सुमनीवभूवु-
रुचैस्तरां जहसुराहसतांसकूटान् ।
हारांश्च चुक्षुदुरुदस्थुरथासनेभ्यो
मृत्योरपि क्षतभियो न शशङ्किरेऽन्ये ॥५७॥
- 2753 सन्नह्यधूर्जटिहरींस्त्रिदशंस्तृणाय
विस्पष्टमत्सरधियो युधि मन्यमानाः ।
दैत्याधिपाश्चकमिरे कमलासनाण्ड-
मुत्प्लुत्य ३पाटयितुमुत्कटरोषरूक्षाः ॥५८॥
- 2754 तै राहुकोपजनितप्रतिपक्षपक्ष-
४संहारभीतिभिरपाकृतधैर्यबन्धैः ।
आस्थान्यसौ सुररिपोर्विभराञ्चकार
५दुर्धर्षतां यदुपतेरिव वृष्णि सैन्यैः ॥५९॥

१. C स्पष्टाट्टहासदलिता ।

२. B संरम्भभास्वर ।

३. पाटयितुं ।

४. A, C संहारभूरिभिः ।

५. A दुर्दर्शताम् ।

- 2755 इत्थं रुषेन्धनविनाकृतमप्यधूम-
 मूर्ध्वेक्षणं स्मररिपोरिव दग्धकामम् ।
 जज्वाल दानवसदः प्रलयार्कविम्ब-
 दुर्दर्शघोरघटितानलतारकं तत् ॥६०॥
- 2756 विदधुरवसरेऽत्र दैत्यचक्र-
 प्रलयपरिस्फुटपैशुनोत्थितानि ।
 सकल-भुवनमण्डलेऽप्यसक्तं
 भयमनिमित्तशतानि दारुणानि ॥६१॥
- 2757 प्रतिदिनमपवर्गद्वाररन्धादमन्दं
 दिनकृत इव विम्बादर्गला-दीर्घदण्डाः^१ ।
 प्रतिककुभमकल्काः पेतुकल्काः क्षयाग्ने-
 भुवन-दहनहेलासूत्र-पातायमानाः ॥६२॥
- 2758 त्वष्ट्रदृक्कघटना-निकुट्टित-
 ग्रावसार-विकटास्थि-संभवम् ।
 धूमराशिमिव भानुमण्डले
 लग्नमैक्षत कबन्धभासुरम् ॥६३॥
- 2759 निर्गच्छन् रजनिकरस्य विम्बमध्या-
 दुत्पातप्रसरवशेन धूमदण्डः ।
 वैदर्घ्यो कुवलयदामनीलभासः
 खड्गस्य व्यधित विलग्नदत्तमुष्टेः ॥६४॥
- 2760 उत्पात-धूममलिनैर्निजकोषचक्र-
 गर्भच्युतैः परिणतिं समुपेयिवद्भिः ।
 आकीर्यताशु कमलासनपुण्डरीक-
 बीजैरिवाम्बरतलं ग्रहचक्रवालैः ॥६५॥

2761 अभिमुखपतिनाशाशङ्कयेव प्रदीप्तं^१
 विविशुरनलमाशा दाहयुक्त्या तदानीम् ।
 स्फुरितविकटकेतुव्याप्तदिक्चक्रचालं
 गगनमपि भविष्यत्संयुगच्छायमासीत् ॥६६॥

2762 क्षुभित-विषम-बेलोद्दाम-रत्नाकराणि
 क्षयतरणिरुचो नाजीगणंस्तानि दैत्याः ।
 प्रतिककुभमकाण्डोद्दामराखण्डलश्री-
 हरण-रभसकण्डूचण्डदोर्दण्डखण्डाः ॥६७॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतो रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
 अन्धकासुरसभाक्षोभो नाम चतुस्त्रिंशः सर्गः ।

- 2763 इत्याहित-त्रिभुवनक्षय-संभ्रमार्ति-^१
 दिक्चक्रवाल-गगनक्षितिगोचरेषु ।
 उरपातविप्लवशतेषु समुद्भवत्सु
 तस्मिन् क्षणे प्रलयशंसिषु दानवानाम् ॥१॥
- 2764 संरम्भगर्भशुनिःश्वसितानिलोत्थ
 धूमच्छटाभिरसुराधिपमण्डलेषु ।
 मेघावलीभिरभितः स्थगयत्सु लोक-
 संवर्तदुर्दिनमुखेष्विव ^२दिग्विभागान् ॥२॥
- 2765 ^३दष्टौष्ठपट्ट-विकटभ्रुकुटीविभङ्ग-
 मावेगनिधुं तशिरः स्मरवैरिदूतम् ।
 पश्यत्सु जिह्वमनलोत्त्वण्डष्टिपात-
 प्लुष्टप्रकीर्णकशिखं दितिजाधिपेषु ॥३॥
- 2766 अन्तः प्रकोपदहनोद्धत-हेतिदाह-
 भीत्येव कण्ठविकचोत्पलमालिकासु ।
 वक्षःस्थलीनिकषणोत्थ-कृशानुधूम-
 व्याजात्पलायनपरायणतां ^४गतेषु ॥४॥
- 2767 अद्यैव तेऽस्तु निधनं सदसीत्यशक्ल-
 क्लिष्टाक्षरं निगदतः क्रमयोगशून्यम् ।
 सन्तर्जयत्सु तरलीकृततर्जनीक-
 मित्थं गणाधिपतिमाहवदुर्मदेषु ॥५॥

१. B omits संभ्रमार्ति ।

२. C दिग्विभागम् ।

३. पृष्टीष्ट ।

४. B गतासु ।

- 2768 संरम्भ-गाढवलिताङ्गुलि-पल्लवाग्र-
मुद्गूर्यं मुष्टिमपरेषु रुषाभिहन्तुम् ।
उत्थाय दष्टविकटौष्ठमवध्यदूत-
बुद्ध्या शनैरुपविशत्सु निजासनेषु ॥६॥
- 2769 अन्येषु धीरललितस्थिति कृत्यवस्तु-
चिन्ताप्रवेश-विवशीकृत-शेमुषीकम् ।
संरम्भशून्यममरारिषु निस्तरंग-
भङ्गोर्मिमालिसदृशीं श्रियमाश्रितेषु ॥७॥
- 2770 प्रेमानुबन्धि-परिमार्जनलग्नराज-
लक्ष्मीदकूलपटपल्लवविभ्रमाभिः^१ ।
विभ्राजितेन नखदीधितिमञ्जरीभि-
राक्रम्य पादफलकं चरणेन हैमम् ॥८॥
- 2771 चेतोहरस्मित-विकासि-कपोलभित्ति-
भ्रक्षेपलोल-ललिताङ्गुलिहस्तचेष्टम् ।
चन्द्रांशुगौरुचिकल्पलतादुकूल-
पर्यङ्कबन्धविकटोन्नतपीनवक्षाः ॥९॥
- 2772 दैत्याधिपो मुखरिताखिल-दिङ्मुखेन
वाक्येन दानवचमूपतिकर्णकुक्षीन् ।
आपूरयन् प्रलयमेघ इवाद्रिरन्ध्र-
भागान्विशेष^२परुषाक्षरमित्यवादीत् ॥१०॥ दशभिः कुलकम्
- 2773 किं सांप्रतं तरलदूतवचःप्रपञ्चे-
रेभिः किलाकुलितसत्त्वधियः स्थ दैत्याः ।
सम्भाव्यते शिखरिणां न हि मुग्धपत्त्रि-
शब्दश्रुतिक्षुभितकेसरिकन्दरत्वम् ॥११॥

- 2774 एतेन दूतवचसापि विजृम्भमाण-
 संरम्भमेतदवलोक्य सुरारिचक्रम् ।
 शङ्के कुलाचलकुलं कलविङ्कपोत-
 पर्यस्तपक्षपवनाहतिवद्वकम्पम्^१ ॥१२॥
- 2775 यद्दालभावसुलभं शशलक्ष्ममौलि-
 दूतोऽभ्यधादयमशङ्कितचित्तवृत्तिः ।
 वक्तुं क्षमं पितृगृहे तदशेषमेव
 श्रोतास्ति यत्र रभसेन स मातृवर्गः ॥१३॥
- 2776 त्रैलोक्यसारगुरुधाम^२सदः किलैत-
 न्नैव श्मशानमशिवात्म शिवाशवाङ्मयम्^३ ।
 दैत्या इमे रिपुकुलाचलचक्रवाल-
 निष्पेपकल्पमरुतो न गुणप्लवङ्गाः ॥१४॥
- 2777 दैत्याधिराजविनिपातविभीषिकाभि-
 रभ्येत्य भाययसि दूत ! दितेः सुतान्यत् ।
 तद्व्याहतं लघुघनाघनमुक्तोय-
 धाराभिरेति न यतः शममौर्ववह्निः ॥१५॥
- 2778 निर्जित्य संयुगमुखे सुरराजचक्र-
 मप्यात्मसाज्जगदकारि यदैव दैत्यैः ।
 क्वासौ तदा समभवत् कथयेन्दुमौलिः
 स्कन्दोऽथवा क्व नु गुणाः^४क्व नु ते क्व नन्दी ॥१६॥
- 2779 आश्वासयन्नसिलतावन-तालवृन्त-
 वातैर्नृसिंहनखरक्षतविग्रहां ये ।
 लक्ष्मीं पुनर्दितिजराजकुलस्य काल-
 दण्डप्रचण्ड-परिपीवरबाहुदण्डाः ॥१७॥

१. B, C हतिवद्वकक्ष्यम् । २. C सदा । ३. शिवाशताङ्क्यम् ।
 ४. B, C क्वच तेऽथ नन्दी ।

- 2780 किं तैर्न नन्दनगतैर्दयिताजनस्य
गीर्वाणपौरुषमिव स्वरुचा हसन्ती ।
आपानबन्ध-मुदितैरपनिद्ररत्न-
पुष्पावतंसरचना क्रियतेऽसुरेन्द्रैः ॥१८॥ युगलकम्
- 2781 किं वावलोकनकुतूहलिभिस्त्रिलोक्या-
मारुह्य बाहुजितदेवविमानवीथीः ।
नाम्नाभ्यतासुरभटैः समरात्तगन्ध-
गन्धर्वकिंपुरुष-गीतविनोद्यमानैः ॥१९॥
- 2782 माणिक्य-पुष्पभरमन्थर-कल्पवल्ली-
लीलागृहोदरगतैर्हरदूत ! दैत्यैः ।
किं नान्वभूयत विदग्धविलासदिग्ध-
मुग्धारिवारवनितारतकेलिलीला ॥२०॥
- 2783 किं वा न विभ्रमविभूषितदैत्यनारी-
हस्तारविन्दपददुर्ललितो गृहान्तः ।
अध्यावसन् करविमृष्टकलङ्क एति
याथार्थमेव गृहचन्द्र इति स्म चन्द्रः ॥२१॥
- 2784 किं वावरोधनवधूदयितस्त्वपक्ष-
पातात्सुरैः सततसन्निहितीकृताकाः ।
स्वाधीनवल्लभतया प्रतिपन्नहारि-
हासा व्यलोकिषत नो न गृहाम्बुजिन्यः ॥२२॥
- 2785 पिङ्गस्फुरत्किरणकेसरशारिताशा-
स्मेरस्य नो किमुपदीक्रियते सुरेन्द्रैः ।
उत्खातशेषफणभृत् फणचक्रवाल-
माणिक्यपुष्परचिता मम मङ्गलछक् ॥२३॥

- 2786 विस्पष्ट-संहत-निरर्गल-सप्तलोक-
 १पूरप्रगल्भरसिता मृदुमञ्जुगर्जाः ।
 किं मे न यामपटहत्वमवाप्नुवन्ति
 सौदामनीकनककोणभृतः २क्षयाब्दाः ॥२४॥
- 2787 प्रालेयशैलतट-काननदेवताभि-
 रभ्येत्य नो मृगमदागुरुकुङ्कुमेन ।
 सम्पाद्यते किमवरोधवधूजनस्य
 दैत्याधिराजपुरि विभ्रममण्डनश्रीः ॥२५॥
- 2788 दैत्याधिपैर्युधि जितस्य मृणालसूत्र-
 गर्भे स्थितिर्भयवशात्पुनरत्र मा भूत् ।
 नोन्मूलिताः किममराधिपतेरितीव
 मद्दन्तिभिर्भवनकाननपङ्कजिन्यः ॥२६॥
- 2789 किं वा विघट्टनविरुणसुपर्णकेतु-
 नाभीह्वदाम्बुजजरद्विसदण्डखण्डैः ।
 दैत्यैरपुष्यत मम व्यपहत्य हर्म्य-
 वापीषु न द्रुहिणघोरणहंसपङ्क्तिः ॥२७॥
- 2790 विस्पष्टभङ्गलघुचापलतापरीतः
 स श्रीफलैकरसिको हरिराहवाग्रे ।
 स्थैर्यं बिभर्ति कुत एव विशङ्कटेषु
 दैत्याधिराज-करवाल-लतागृहेषु ३ ॥२८॥
- 2791 चिन्ताभरानतमुख-प्रतिविम्बलग्न-
 लोलैककुण्डलसितेतररत्नखण्डम् ।
 तस्या चिरेण दयिता वहति स्तनं श्री-
 विश्रान्तषट्चरणचक्रमिवारविन्दम् ॥२९॥

१. C पूरप्रलम्भरसिता । २. C क्षयार्काः for क्षयाब्दाः ।

३. C नतावनेषु for लतागृहेषु ।

- 2792 लक्ष्म्या भविष्यति रणे भयवद्धकम्प-
लोलाङ्गुलिस्थथगृहीतकरालनालम् ।
विस्त्रंसि सान्द्रदलमण्डलपक्ष्मखण्ड-
मुत्कर्णिकं तदपि विभ्रमपुण्डरीकम् ॥३०॥
- 2793 प्रत्यग्र-मेचकरुचिर्विकराललोल-
कल्लोल-पीवरकराहत-पुष्करश्रीः ।
स्वच्छन्दमेव चकृषे सहसाशु येन
सीराङ्कुशेन करिणीव कलिन्दकन्या ॥३१॥
- 2794 संख्ये जितस्य हलिनोऽपि मयैति तस्य
नूनं ^१त्रपाभरविहस्ततयोत्तमाङ्गम् ।
अन्तर्निगूढमणिशारशिरःसहस्र-
भारातिगौरववशादिव बन्धुरत्वम् ॥३२॥
- 2795 क्रीडापतत्रिरभसोत्थजिघृक्षयारा-
त्क्षिप्तो मयापि विनतातनयस्य तस्य ।
पाशः प्रसादनविलग्न-भुजङ्गभोग-
लीलां पुरैति चरणाङ्गुलिकोटिलग्नः ॥३३॥
- 2796 कोदण्डमण्डलकटुकवणितं मदीय-
मायोधने श्रुतवतो हृदयात् स्मरारेः ।
धैर्यं गमिष्यति ^२निरुद्धशरीरभीरु-
चित्तस्थभीति-परिणामवशादिवोच्चैः ॥३४॥
- 2797 कोदण्ड-मन्दरगिरि-श्रवणान्तकृष्ट-
मौर्वीकृताहिघटितोन्नतपृष्ठभागः ।
यस्याच्युतोऽप्यभिददुष्णमरीचिविम्ब-
दुर्दर्शभासुरमुखस्त्रिपुरं पृषत्कः ॥३५॥

युगलकम्

- 2798 मुञ्चन्ति शात्रवधूयनयनारविन्द-
मालाः कराहतपयोधरमण्डलाग्रम् ।
अद्यापि दीपितपुरत्रयतायमान-
धूमाभिघातघटनादिव यस्य वाष्पम् ॥३६॥
- 2799 आलम्बितं करजकूटशिखाविदष्ट-
तारागणं वपुषि वीक्ष्य मृगेन्द्रकृत्तिम् ।
यस्योष्णितः शुचिमरीचिचयश्चकास्ति
भीत्येव लक्ष्महरिणेन किरीटचन्द्रः ॥३७॥
- 2800 ऊर्ध्वेक्षणानलमनिन्धनमप्यवैमि
धत्ते मया युधि हरः स विजीयमानः ।
रोषानुबन्धमलिनालिकपट्टपृष्ठ-
निष्ठचूतधूमशबलीकृतविस्फुलिङ्गम् ॥३८॥ चक्कलकम्
- 2801 आकूणितेक्षणमुखस्य कृपाणयष्टि-
रेषा १रणेषु पतितोरसि चन्द्रमौलेः ।
हारीकृतोरगफणामणिशाणकोण-
काषक्रमेण मसृणीभवति क्षणान्नः ॥३९॥
- 2802 पश्यस्यवश्यमचिरेण विखण्ड्यमान-
दोर्दण्डदर्परभसस्य मया रणेषु ।
२श्यामायमानमलिकेक्षणवह्निधूम-
च्छायाविलङ्घितमिवाननमिन्दुमौलेः ॥४०॥
- 2803 आपातजर्जरितजह्नुसुताजलौघ-
निर्मृष्टलाञ्छनकलङ्क इवाच्छलेखः ।
हस्ते यशोऽङ्कुर इवैति पुरा हरस्य
हेला जयेन मम सोऽपि किरीटचन्द्रः ॥४१॥

- 2804 आयोधनेऽपि विजितस्य मया स्मरारे-
 रुध्वेक्षणलशिखाभिहतो ललाटे ।
 पाणिः पुरैति ^१घटनां नखकोटिरश्मि-
 सन्देहितामलकिरीटशशाङ्कखण्डः^२ ॥४२॥
- 2805 पीनान्तरालपरिवर्तितमत्कुपाण-
 च्छायानुबन्धबहलच्छविकालकूटम् ।
 कण्ठं विभर्ति न चिरादिव सञ्चमार्त-
 शैलाधिराजतनयेक्षितमिन्दुमौलिः ॥४३॥
- 2806 चक्रीकृतातनुधनुर्गुणगुञ्जितेन
 सङ्ग्राममूर्ध्नि मयि रुन्धति शैलकुञ्जान् ।
 जिह्वे तु तस्य हृदयं तनुलग्नभीरु-
 चित्तार्थभागविदितच्युतधैर्यवन्धम् ॥४४॥
- 2807 निधौतकज्जललवामपि वद्धघोर-
 मूर्च्छान्धकारगहनां रुदितेन गौरी ।
 न्यस्ताक्षनामिव विधास्यति पक्ष्मपङ्क्ति-
 रुद्धृत्तारकमयूखशिखावलीभिः ॥४५॥
- 2808 चिन्तागृहीतदयिताशिथिलोपगूढ-
 कण्ठस्य मन्युभरदुःस्थितचित्तवृत्तेः ।
 शय्यान्तरे सरिदिवैष्यति भङ्गमाशु
 सा वर्तिनी रसिकतानुगता स्मरारेः ॥४६॥
- 2809 तारं शरासनगुणवर्णितं भयेन
 संस्तम्भितश्रवणतालमुदञ्चिताक्षाः ।
 आकर्णयन्तु समरे मम जन्मसाम-
 घोषोदयातिरभसादिव दिग्गजेन्द्राः ॥४७॥

- 2810 आसीकृताखिलजगत्त्रितयोऽधुनैव^१
 सान्द्रान्धकारे^२मलिनामसुराधिनाथाः ।
 किं धूमवर्तिमिव तामपि कालरात्रि-
 मेकः पिबामि भवतामधुना पुरस्तात् ॥४८॥
- 2811 निघ्नन्नखेटखटकामुखहस्तकृष्ट-
 मौर्वीविनिर्गलविनिर्गतमार्गणौघैः ।
 तां रेवतीमपि खटाखुमवैमि संख्य-
 मार्गेऽतिशुष्कमलिनच्छविदेहयष्टिम् ॥४९॥
- 2812 आरोग्य किं पुनरपि भ्रममुष्णरश्मि-
 बिम्बं क्रमेण हरिहेतिजिगीषयैकः ।
 दङ्काभिघातविनिकुट्टिततन्निशात-
 तेजश्छटाभिरपरं घटयामि चक्रम् ॥५०॥
- 2813 माणिक्यकन्दुकमिवोष्णमरीचिबिम्ब-
 मास्फोट्य पाणिकमलेन सलीलमेतत् ।
 कुर्वे तदीयशिखिगर्भमयूखताम्र-
 मारूढपाकमिव किं क्षितिपोठपृष्ठम् ॥५१॥
- 2814 अभ्याहता निपतता करवालमेघ-
 धाराजलेन गुरुसङ्गरदुर्दिनेषु ।
 मुञ्चन्तु तावदधुना चिरसंभृतं त-
 मूष्माणमुन्नतिजुषः प्रतिपक्षशैलाः ॥५२॥
- 2815 मुक्ताशिलाशकलकोमलभासि बाल-
 भारेऽस्तु दुःखविधुरा चमरीव तावत् ।
 उच्छ्रायि दैत्यपति-कीचकचक्रवाल-
 भग्नेऽधुना यशसि निर्जरवंशलक्ष्मीः ॥५३॥

- 2816 गाम्भीर्यरेचितमनूर्जितकैटभारि-
तापानुबन्धविसरत्वमभीक्ष्णमाप्तम् ।
तत्स्तोकमेव सुरसैन्यमवैमि ताव-
दायोधनेऽत्र मरुमार्गजलायमानम् ॥५४॥
- 2817 १मन्ये निसर्गमहतां हृदयेषु पूर्व-
मिच्छैव निष्प्रतिघतामनघां वहन्ती ।
पश्चादुपायघटना सकलेषु कृत्य-
वस्तुष्वनन्यसदृशीमुपयाति सिद्धिम् ॥५५॥
- 2818 विस्पष्टमुष्टिघटनागुणयोगभाज-
स्तीक्ष्णीकृता भटजनेन कृपाणपट्टाः ।
कार्यप्रबन्धघटनावहितैः सुनीति-
मार्गाश्च भीरुहृदयैर्ननु सप्रपञ्चाः ॥५६॥
- 2819 यस्मिन्निसर्गमहतां चरमः प्रकृष्ट-
मारम्भमाद्यमतिशेत् इह प्रयत्नः ।
तं तारतम्यभरसंभृतिजृम्भमाण-
संरम्भश्चन्यफलमाद्रियतेऽविदग्धः ॥५७॥
- 2820 भौर्जित्यमुज्झितवतां बत वीतशङ्कं
कार्यं करिष्यति च नीतिविपूचिका वः ।
वन्ध्यासुतः शशविषाणधनुर्विधाय
मोक्ष्यत्यवश्यमचिरेण स नाकबाणान् ॥५८॥
- 2821 विस्पष्टलुण्ठनकथां विजहीत नीति-
कन्याममन्थरपराक्रममार्गपन्थाः ।
तन्द्रालुभिर्न सुलभा ननु धैर्यशौर्य-
शौटीर्यह्यैर्हृदया क्वचिदेव लक्ष्मीः ॥५९॥

- 2822 नूनं मलीमसपयोधरमण्डलासु
जातासु दिक्षिव विपक्षनितम्बिनीषु ।
सस्प्राप्यते मधुजितेव विटङ्करत्न-
पर्यङ्कशेषघटितेन मयापि निद्रा ॥६०॥
- 2823 कृपणविरुतिलग्ना रात्रिशोभाधरेऽस्मि-
न्नभिपतति तमिस्रा धूसरे मत्कृपाणे ।
विरहविधुरचेताः पार्श्वमुत्स्रक्ष्यति द्रा-
क्तुहिनशिखरिकन्या चक्रवाकीव भर्तुः ॥६१॥
- 2824 इत्याविर्भूतदर्पप्रसरमभिदधत्यन्धके बद्धमन्या-
वालक्ष्यान्तर्विवक्षास्फुरदधरपुटश्चुक्षुभे काञ्चनाक्षः ।
रत्नप्रालम्बमालामलकिरणशिखानिर्भराम्भश्छटाभि-
र्विभ्रन्निर्वाप्यमाणातनुकुलिशशिखिप्लोषुमुच्चैरिवोरः ॥६२॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृती रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
अन्धकासुरव्याहारो नाम पञ्चत्रिंशः सर्गः ।

2825 बिभ्रत्कलिन्दतनयामिव चन्द्रमौलि-
लीलाधृतत्रिदशनिर्भरिणीर्ष्ययारात् ।
श्यामीकृताककरचक्रकिरीटकूट-
कोटिस्फुरन्मरकतांशुशिखेन मूर्ध्ना ॥१॥

2826 दोलायमान-मणिकुण्डलकोटि-लग्न-
रत्नांशुपुञ्ज-परिपिञ्जरितावतंसः ।
अंसस्थलेन विकटांसतटेऽभिहत्य
व्यंसासुरं स निकटस्थितमित्यादीत् ॥२॥

युगलकम्

2827 हे दैत्यनाथ ! किमवस्तुविजृम्भमाण-
संरम्भमित्यभिदधासि विभिन्नधैर्यैः ।
तिष्ठत्सु दानवभटेऽपि संयुगाङ्गा-
लाभोन्मुखेषु दलितारिकुलाचलेषु ॥३॥

2828 सत्स्वेव संनिहितदिग्गजगण्डभित्ति-
विष्पन्दमान-मदपङ्ककृताङ्कुरेषु ।
दैत्येन्द्रबाहुषु रिपुक्षयकालरात्रि-
मालम्बते तव करः करवालवल्लीम् ॥४॥

2829 ^१पाश्वे विलोकयसि किं भ्रुकुटिं विधाय
कोपात्सवेपथुकरः कुलिशं जिघृक्षुः ।
तत्कार्यमेष कुरुते तव बाहुरेव
हेलाचिरगुण-सकलाहितशैलचक्रः ॥५॥

- 2830 आयोधयत्यधिकमेकतमापि काचि-
दल्पापि ते भटवरूथवती विपक्षम् ।
पर्याप्तिमेति शिखिनः समिदुद्धतस्य
दग्धुं स्फुलिङ्गकणिकापि समासजन्ती ॥६॥
- 2831 मेधासितस्तव भुजो ननु मेकलाद्रिः
केयूरमेष शिखरं विकटं विभर्ति ।
निस्त्रिशयषट्पर्यमत्र विटङ्कसीम्नि
हालाहलोलबलता विदधाति मोहम् ॥७॥
- 2832 सत्यं त्वमेव सकलं सुरराजचक्र-
मेकः क्षणादलयितुं समरे समर्थः ।
भस्मीकरोतु वडवानलमन्तरेण
कल्लोलकाण्डकलिलं क इवाम्बु सिन्धोः ॥८॥
- 2833 तेजस्त्वया निशितमार्गण्टङ्कघातै-
स्त्वष्ट्रे व शातितमनर्गलमिद्धघातः ।
आरोपितस्य समरभ्रममाततायि-
लोकस्य दीप्ततरमारचितं च चक्रम् ॥९॥
- 2834 आकर्णितेन वचसा भवतो विभर्ति
यत्सत्यमुत्पुलकपूरभरां स्वमूर्तिम् ।
कोऽप्येष शब्दमहिमा जलदस्य येन
रत्नाङ्करप्रसवमेति विदूरभूमिः ॥१०॥
- 2835 वाक्यं ब्रवीतु सुवचाः सदसद्विवेक-
योग्यो भवानिव भवेद्यदि तत्र कश्चित् ।
ग्रावणः प्रसूतिमधिगच्छति हेम यस्मा-
न्नासौ क्वचिद्भवति तस्य निकाषपट्टः ॥११॥

2836 प्रज्ञा ममाहपविभवापि विवेकयोग-
 मेषा कियन्तमपि नैव निरस्यतीह ।
 ज्योत्स्नातपं बहलपक्षपरिक्षतापि
 नात्मानुरूपममृतांशुकला जहाति ॥१२॥

2837 नैसर्गिकीं विसरतां दधतोऽप्यभीक्ष्ण-
 मासेदुषोऽपि जडिमानमगण्यवृत्तेः ।
 वाक्यस्य सारगुरुणो गुरुभिः परीक्ष-
 मन्तः प्रसूतिरुपलादिव काञ्चनस्य ॥१३॥

2838 अहन्ति मेघमलिनाः सदसि ग्रहीतु-
 मेतेऽर्थतत्त्वमधुना वचसि स्थितं नः ।
 दैत्याधिपा मधुकरा इव पुष्पधूलि-
 गर्भे कृतव्यतिकरं मकरन्दलेशम् ॥१४॥

2839 निर्भिद्यमानहृदयोच्छलितं व्युदस्त-
 हस्तस्य पञ्चभिरुपोढनृसिंहमूर्तेः ।
 रोषादिव प्रतिमितैर्नखदर्पणेषु
 दैत्येन्द्रशोणितमपीयत यस्य चक्रैः ॥१५॥

2840 दंष्ट्रागृहीत गुरुसंभ्रमभूतधात्री-
 पातालपातपुनरुक्तिभयेन रुद्धम् ।
 अन्तर्विघूर्णनविसंस्थुलसप्तलोक-
 मासीद्वराहवपुषः श्वसितं च यस्य ॥१६॥

2841 मञ्चककोटिपरिवर्तनसंधिवन्ध
 छेदार्तिमेष कथयिष्यति दानवानाम् ।
 जीवन्विधुन्तुद इतीव पुरा विचिन्त्य
 येन व्यधायि मुखमण्डलमात्रशेषः ॥१७॥

- 2842 सङ्ग्राममूर्धनि विपूरयितुं न येन
यत्नादपि स्फुटमपार्यत पाञ्चजन्यः ।
निःश्वासनुन्नहृदयास्पद-सप्तलोक-
संस्थानरुद्ध-विकटाननरन्ध्रमार्गः ॥१८॥
- 2843 लक्ष्मीकराकलित-विभ्रमपुण्डरीक-
लीलावमृष्टचरणो युधि शार्ङ्गपाणिः ।
चिन्तापथं न कथमेति स दैत्यमार्ग-
संहारतिग्मकरविम्बसुदर्शनो वः ॥१९॥ पञ्चभिः कुलकम्
- 2844 निष्ठ्यूतनिष्ठुर-शिखानलविस्फुलिङ्ग-
पिङ्गीकृताम्बरतला समराङ्गणे वः ।
कौमोदकी स्मृतिपथात् स्खलिता कथं नु
तद्बाहुदण्डघटितारियुगक्षयोल्का ॥२०॥
- 2845 सहोत केन रणवर्त्मनि नन्दकोऽपि
कण्ठच्छिदारसभरादिव योऽसुराणाम् ।
कल्माषितोष्णकिरणांशुकरालरश्मि-
रेखाच्छलेन कुरुतेऽन्यकृपाणसर्गम् ॥२१॥
- 2846 यस्याहवेषु परिवर्तज्जुषो मुरारि-
हस्ताङ्गुलीकिसलयाग्रगतस्य दूरम् ।
सीमन्त्यमानतिमिराः किरणैर्निशात-
धारावखण्डनभियेव ^१दिशोऽपसन्नः ॥२२॥
- 2847 दिग्देवताकनकदर्पणविस्फुलिङ्गः
सर्पन्नतर्प्यत जनार्दनदर्पवर्त्म ।
धाराकृशानुरपि यस्य सुरारिकण्ठ-
नाडीनिरर्गलगलत्क्षतजच्छटाभिः ॥२३॥

- 2848 चक्रं ^१क्षमेत युधि ^२तत्क इवास्य रोद्धु-
 मुद्धूत-धूसरित-^३दिक्पटलान्धकारम् ।
 उन्निद्रकुन्ददलकोमलकीर्तिचन्द्र-
 लेखोपवृंहणसहस्रमरीचिविम्बम् ॥२४॥ तिलकम्
- 2849 मा भूत्पतत्रपवनेन कपालबन्ध-
 संधिर्द्विधा दलित एष दिवस्पृथिव्योः ।
 ध्यात्वेति योऽण्डशकलादुदितः क्षणेन
 चण्डेतरोड्डयनडम्बरिकोऽम्बरेऽभूत् ॥२५॥
- 2850 ^४हेलादिलङ्घितजगत्त्रितयो भुजङ्ग-
 सन्दानितः शतमखानुजदेहभारः ।
 येनोह्यते वियति वाजिगणेन दूर-
 मुष्णत्विषो रथ इव स्फुरदेकचक्रः ॥२६॥
- 2851 पुञ्जीकृतोरगसहस्रजिघत्सयेव
 पक्षानिलेन घनवर्मनि यश्चकार ।
 क्षमामण्डलं विदलिताचलचक्रवाल-
 मेकीभवत्क्षुभितसप्तमहासमुद्रम् ॥२७॥
- 2852 ब्रह्माण्डगर्भमपि योऽधिवसन्निजाण्ड-
 पिण्डादनिर्गमनमेव विदाञ्चकार ।
 दिग्भित्तिसङ्कट-^५विकूणितपक्षमपाली-
^६मन्दक्रमोड्डयन दुःस्थितचित्तवृत्तिः ॥२८॥

१. C क्रमेत for क्षमेत । २. C तर्क for तत्क ।

३. C तत्पटलान्धकारम् for दिक्पटलान्धकारम् । ४. C हेलाविलोडित ।

५. C विकूजित for विकूणित । ६. C संप्रक्रमोड्डयन for मन्दक्रमोड्डयन ।

2853 यस्यावतीर्णमधिवारिधि^१ शैशवेऽपि
लीलागृहीतगजकच्छपमञ्जसारात् ।
अस्तालगर्द-गृहिणीतरलाक्षिदृष्ट-
मुत्कम्पिकातरजनार्दनकूर्ममासीत् ॥२६॥

2854 ताक्ष्यः स चिन्त्य उदकादिव दुग्धसिन्धो-
रादत्त योऽमृतरसं सुरगुप्तिबन्धात् ।
चञ्चवग्रदष्ट-पृथुशेषमृणालकाण्ड-
पातालगर्भनलिनीतटराजहंसः ॥३०॥

षड्भिः कुलकम्

2855 आताम्रदन्तुरफणाङ्गुलिकोटिभाग-
विस्पष्टरत्नकरजांशुमुचा कथञ्चित् ।
उत्तम्भिता विकटभोगभुजेन यस्य
पातालतालु तरसावनिराविशन्ती ॥३१॥

2856 क्षमामण्डलोद्धरणलग्नमहावराह-
विन्यस्त-निष्ठुर-खुराग्र-विखण्ड्यमानः ।
पिङ्गैः परागपटलैर्नवचीनपिष्ट-
पिष्टातकश्चियमधुर्मणयोऽपि यस्य ॥३२॥

2857 कल्पावधावधिपयोधि यमेकमेव
बद्धास्पदं मधुरिपुः शयनीचकार ।
कुक्षिप्रविष्ट-भुवनत्रयचित्रचेष्टा-
व्याहारविभ्रमविलुप्तसमाधिनिद्रः ॥३३॥

2858 शेषः स यस्य भुवनप्रलयावतार-
पर्याप्तताण्डवपरिक्रमनस्यमानाम्^२ ।
दिवकुञ्जरांसशिखरस्खलितां कथञ्चि-
दुर्वीं दधच्छ्वसिति गाढमुपोढखेदः ॥३४॥

- 2859 भ्रूभङ्गभीषणमरीणरुषो रणेषु
तस्य क्षमेत क इवेक्षितुमिन्दुमौलेः ।
शाखाभिराहितभयं तिसृभिस्त्रिशूलं
दृग्भिश्च वक्त्रमनलोल्बणरूपभाग्भिः ॥३५॥ पञ्चभिः कुलकम्
- 2860 यस्याः पलायनपरायणतामुपेत-
मालोक्य दानवकुलं समरे हसन्त्याः ।
भाति स्म दन्तमणिषून्मिषिता हिमाद्रि-
सानुस्थलात्परिणतेव विपाण्डुरश्रीः ॥३६॥
- 2861 आकम्पितत्रिभुवनां भुजदण्डखण्ड-
संछादिताम्बरतलां ^१समराजिरेषु ।
कस्तां जगत्क्षयनिरर्गलनृत्तराग-
लीलामिव स्मररिपोर्विषहेत चण्डीम् ॥३७॥ युगलकम्
- 2862 यस्या^२धिगण्डतटमुत्कटकर्णताल-
दोलानिलाभिहृति-निर्दयरुग्णमूलाः ।
क्षोणीभृतोऽपि पतिताः स्मृतदानलोभ-
लीनद्विरेफ^३पटलश्रियमुद्धहन्ति ॥३८॥
- 2863 अभ्युन्नतांसशिखराग्र-^४विघट्टनाभि-
नोन्मूलितः कथमपि त्रिदशाचलोऽपि ।
गण्डस्थलीं निकषतः स्मृतदानसिन्धु-
मालानपादप इव श्रियमेति यस्य ॥३९॥
- 2864 यस्यैक्षतेन्दुकलिकाधवलाद्विषाण-
दण्डादुरःस्थलचिचर्तितहारफेना ।
ज्योत्स्नाच्छटा^५शबलिताम्बरवर्त्मभित्ति-
र्मन्दाकिनी हिमगिरेरिव निष्पतन्ती ॥४०॥

१. C समराजिरेषु for समराजिरेण । २. C यस्याधिगण्डतल ।

३. C लीनद्विरेफनिचय । ४. C omits beyond विघट्टनाभिः till the end of the श्लोक । ५. C omits शबलिताम्बरवर्त्म ।

- 2865 यस्यामलाम्बरसरस्यहिमांशुविम्ब-
रक्ताम्बुजं सरलदीधितिपक्ष्म लक्ष्मीम् ।
धत्ते बिषाणविसकाण्डकरालमूल-
लीलाव्युदस्तकरदण्डमुहूर्तलग्नम् ॥४१॥
- 2866 गाङ्गायनेः समिति तस्य विषाणवज्र-
पातेन दानवकुलाचलचक्रवालम् ।
संशौर्यमाणविकटास्थिशिलावकीर्ण-
मस्याः क्षणेन लग्नयिष्यति भारमुर्व्याः ॥४२॥ पञ्चभिः कुलकम्
- 2867 ^१उत्क्षिप्तपीवरनिरायतकंधरेण
मेघावलीमिव चुचुम्बिषतानुरागात् ।
यः स्मोह्यते सरभसं ^२सविलासपिच्छ-
सञ्छादिताम्बरतलेन शिखण्डिनोच्चैः ॥४३॥
- 2868 तिग्मांशुविम्बमणिकन्दुकमव्यवस्थ-
मारुफोट्य पाणिकमलेन सलीलमुर्व्याम् ।
चिक्रीड यः शिशुतया प्रलयागमेषु
सप्रेम पश्यति विमुग्धमृगाङ्गमौलौ ॥४४॥
- 2869 स्कन्दस्य तस्य दितिजाधिपदुग्धसिन्धु-
लक्ष्मीसमुद्धरणमन्दरशैलमूर्तिम् ।
कौञ्चाद्रिनिर्दयविमर्दशिताश्रिकोटिं
शक्तिं ^३न सोढुमसुरेण्विह कोपि शक्तः ॥४५॥ तिलकम्
- 2870 प्रेङ्खच्छिखण्डभरशोभिषुः कलिन्द-
कन्याहृदश्रियमगाधतया दधाने ।
शक्तो रणे दलयितुं प्रचलाकिकेतु-
रह्नाय कालियमिवाहितमच्युतध्रीः ॥४६॥

१. उत्क्षिप्तपीवर for उत्क्षिप्तपीवर ।

२. C सविकारपिच्छ for सविकासपिच्छ । ३. C च for न ।

- 2871 आस्थानदानसमये शशिखण्डमौले-
रातस्थुषः प्रतिदिनं प्रतिहारभूमिम् ।
यस्यावलोकनवशाद्बहु मन्वते च
पद्मासनप्रभृतयोऽपि ^१दृशः पतन्तीः ॥४७॥
- 2872 को वा विडम्बितजगत्प्रलयार्कबिम्ब-
वह्निस्फुलिङ्गनिकुरम्बनिपीतसिन्धुम् ।
शूलं शिलादतनयस्य युधि क्षमेत
सोढं ससंयुगरसभ्रमणानुबन्धम् ॥४८॥ युगलकम्
- 2873 आक्षेपमाहवमुखे विधुतोत्तमाङ्ग-
संघट्टनिर्दलितमौलिकपालखण्डम् ।
^२चण्डेश्वरस्य निबिडभ्रुकुटि-प्रचण्ड-
टाङ्कारडम्बरमपि क्षमते न मृत्युः ॥४९॥
- 2874 क्रोधेश्वरोऽपि करवालविलूनकण्ठ-
पीठै रणेष्वसुहृदां लुठितैः शिरोभिः ।
तृप्तिं कृतान्तकरिणो विदधद्विधान-
पिण्डैरिवाजिभुवि वीक्षितुमप्यशक्यः ॥५०॥
- 2875 इन्द्रोऽपि सान्द्ररुचिचन्द्रकचक्रवाल-
रूपाभिरामपरिणामविलोचनश्रीः ।
भीत्या शिखी शतमखस्य बभूव यस्य
चिन्त्यः कथं नु भवतां न स वीरभद्रः ॥५१॥
- 2876 अन्येऽपि लोकपरिवर्तनदुर्विलास-
हेलोल्लसत्प्रलयवासरविभ्रमा ये ।
तेभ्यो ममास्ति न भयं न च तेषु नीति-
गर्भं वचोऽभिदधतो ननु पक्षपातः ॥५२॥

- 2877 पञ्चाधिकल्पगिरिलोडितकार्यसिन्धु-
 सारामृतासवपरिग्रह एव तस्मात् ।
 उत्सृष्टविग्रहकथाः कुरुत प्रयत्न-
 मभ्येषथासुरभटा ननु तेन मृत्युम् ॥५३॥
- 2878 स्वल्पापचार-विधुरोऽवसरेषु कश्चि-
 त्प्राप्नोत्यनर्थपरिणाममवश्यमेव ।
 विस्फोटवान् किल कुशाङ्कुरकण्टकादि-
 विद्धो भवत्यविरतं कुलिकोदयेषु ॥५४॥
- 2879 तेजो विकासि दधतः स्थिरसंग्रह-
 कण्डूनिरर्गलमरातिबलं जिगीषोः ।
 नीतिप्रपञ्चरहितस्थिति पौरुषं हि
 नाभाति पङ्कजमिवोद्धृतबीजकोषम् ॥५५॥
- 2880 आयोधनेष्वतनुदुर्धरशौर्यशालि-
 र्गीर्वाणचक्रमवमंसथ मा स्म दैत्याः ।
 येनाहुरग्रहणमार्यधियः परेषो
 जाड्यं न धैर्यमिह शौर्यनिरर्गलेषु ॥५६॥
- 2881 प्रज्ञाप्रकर्षविनियोगविशेषसाध्य-
 मिच्छन्ति कार्यगहनं नहि मोहहेयम् ।
 आदीप्त-दीपकशिखानिकुरम्बभेद्य-
 रूपं तमोऽन्धतमसेन कदा विभिन्नम् ॥५७॥
- 2882 केचित्पराक्रमगुणेन नयेन केचि-
 त्केचित्तथा तदुभयेन विशेषनिष्ठाः ।
 अन्ये पुनः सकलतन्निरपेक्षवृत्ति-
 दैवानुभाववशतः श्रियमाप्नुवन्ति ॥५८॥

- 2883 अन्यार्थमन्यफलमेव भवत्यवश्य-
मारम्भजातमखिलं मतिदुर्विधानाम् ।
कण्डूयनाय करिणं शरभो हि पृष्ठ-
मारोपयत्यनिशमेति स तेन नाशम् ॥५६॥
- 2884 हे दैत्यनाथ ! विनयस्व परेषु मन्यु-
मन्यायवृत्तिरभसारभटीयमास्ताम् ।
संमान्यतां सदसि दूतमुखेन ताव-
देतन्मृगाङ्कशकलाभरणस्य वाक्यम् ॥६०॥
- 2885 इति दितिसुतसिन्धुर्वाक्यरत्नं विसृज्य
व्यरमदतनुमुक्ताकर्णपूरत्विषोच्चैः ।
स्फुटनयगुणतोषाच्चुम्ब्यमानं कपोल-
स्थलममलधियेवागाधधैर्यो दधानः ॥६१॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतौ रत्नाङ्के हरविजये
महाकाव्ये कनकाक्षनयोपक्षेपो नाम पट्त्रिंशः सर्गः ।

सप्तत्रिंशः सर्गः

- 2886 इत्थं वचः सुररिपावभिधाय तत्र
तूष्णीं स्थिते विदधदुन्मुखमदृहासम् ।
संरम्भगर्भमिति संसदि वज्रबाहु-
रुज्जृम्भिताजिरसमारभताथ वक्तुम् ॥१॥
- 2887 यत्काञ्चनाक्ष ! भवता नयगर्भमुक्त-
मित्थं वचस्तदुशना यदि वक्तुमीष्टे ।
श्रुत्वैतदप्यसुवचं गुरुणापि मादृ-
गन्यो निसर्गजडधीः किमिवाभिदध्यात् ॥२॥
- 2888 आकारमात्रमवलम्ब्य विभीतकस्य
पुष्पं विडम्बयतु नाम मधूकशोभाम् ।
विष्यन्दि-मञ्जु-मकरन्द-कणच्छटाद्र-
किञ्जल्कतास्य ^१कुत एव पुनस्तदीया ॥३॥
- 2889 किञ्चित्त्थाप्यसहनत्वमरातिलोक-
^२स्तुत्याभिधापयति मां प्रतिकूलरूपम् ।
व्याघातमत्र निजपक्षपरिग्रहस्य
पश्यन्ति ये तु दितिजास्त इह प्रयान्तु ॥४॥
- 2890 वाक्यं ममैतदणुसारमपि ग्रहीतु-
मर्हाः स्थ यूयमविवेकविकल्पवन्ध्याः ।
अल्पोऽपि किं मधुकरैर्मकरन्दरेणु-
रादीयते हि मधुनो न मधूकपुष्पात् ॥५॥

- 2891 आबिभ्रतो विरसतामथवाभ्युदेति
मत्तो न गीः कृतधियां हृदयङ्गमा वः ।
क्षाराम्बुधेः कुत इवामृतशीकरार्द्र-
सान्द्रप्रभाधवल-चन्द्रकलाप्रसूतिः ॥६॥
- 2892 ये मन्दराद्रिमपि वासुकिभोगबन्ध-
लीलावधर्षण-कृशीकृत-मध्यभागम् ।
उत्पाठ्य पाणिभिरनाहतसम्प्रहार-
हेला विरेजुरुपपादितशक्तिकृत्याः ॥७॥
- 2893 पतेऽपि जेतुमतनूत्पुलकांसकूट-
दोर्दण्डखण्डित-निरर्गलयुद्धशौण्डाः ।
हुङ्कारसम्भ्रमवलत्त्रिदशधिराज-
बद्धाभयाक्षलिपुटा युधि केन शक्याः ॥८॥
- 2894 सिंहीसुतस्य समरे सहस्रोत्थितस्य
शक्ताः कथञ्चन विलोलदृशः पुरस्तात् ।
स्थातुं निसर्गतरला बत वीतशङ्क-
माचक्ष्व द्रुत ! यदि वः प्रमथप्लवङ्गाः ॥९॥
- 2895 यस्याग्निचूर्णपरुषे सरुषो रणेषु
दीप्रप्रतापतपने तपति त्रिलौकीम् ।
निर्यत्तदूष्मभरखिन्नतयेव खड्ग-
धारागृहे चिरमुचास विपक्षलक्ष्मीः ॥१०॥
- 2896 यस्य प्रतापमिव सोढुमशक्नुवद्भि-
र्वन्दीकृतैः फणिपुरन्निगणैर्बुभूवे ।
वैक्लव्यदुर्वलतया शिथिलायमान-
विस्मस्त-कञ्जुकसितांशुक-चक्रवालैः ॥११॥

युगलकम्

- 2897 यस्याहवेषु ववृधे भयसङ्कटेषु
निःश्वास-मारुत-परम्परया रिपूणाम् ।
भीष्मोष्म-शुष्म-परिपाक-विशेषदग्ध-
विद्वेषिवंशशततीव्रतरः प्रतापः ॥१२॥
- 2898 उच्चैरनायिषत यस्य समाकुलत्वं
विद्वेषिणामदयदारितदोर्दुमाणाम्^१ ।
आकृष्टकीर्तिकुसुमस्तवकैः कृपाण-
वल्लीनिपातपवनैः प्रसरद्भिराशाः ॥१३॥
- 2899 दुर्वार-वैरिसमराध्वर-यूपबाहो-
राधत्त यस्य रुचिरं चरणाश्रया श्रीः ।
पाणिं नतिप्रवण-दुर्जयलोकपाल-
निःश्वासधूसरित-विभ्रमपुण्डरीकम् ॥१४॥
- 2900 किं तस्य पाण्डुरयशस्तुहिनाचलाभि-
मुख्यं न संख्यसुरभौ दधतः सुबाहोः ।
भानोरिवाम्बुधितटानि गतो विलङ्घ्य
तीव्रीभवज्रधिकमेव दिशः प्रतापः ॥१५॥ षड्भिः कुलकम्
- 2901 संरम्भपाटलदृशः शरदन्नशुभ्र-
हासस्य निःश्वसितघूर्णितमेधिकाभिः ।
भ्रेमेऽस्य गाढमिव दृग्भिरदन्नबभ्रु-
भ्रूविभ्रमभृकुटिसंभृतसंभ्रमाभिः ॥१६॥
- 2902 उञ्जृम्भमाणतिमिरा भृकुटिः सलील-
मस्यैव संभृतरुषो वदने स्फुरन्ती ।
तच्चित्रमत्र यदरातिवधूमुखानि
लम्बालकानि परिधूसरतामनैषीत् ॥१७॥

- 2903 प्रालम्बयष्टिघटितारुणरत्नखण्ड-
 प्रेह्ण्मयूखनिकुरम्बपिशङ्गगर्भा ।
 १अस्याततायिकुल-शोणित-पानगोष्ठी-
 योग्यामिव स्म कुरुते करवालवल्ली ॥१८॥
- 2904 अस्यामलेन मम वा करवालमेघ-
 धाराजलेन रणदुर्दिनडम्बरेषु ।
 शान्तिं सुखेन नवचन्द्रकलाञ्छितश्रीः
 किं नीयते दितिजनाथ ! न नीलकण्ठः ॥१९॥
- 2905 प्रत्युत्फलत्सुरगणैर्दृष्टे ममापि
 वक्षःस्थलात्समरमूर्ध्नि मुरारिचक्रम् ।
 अभ्युज्जिह्वानमुदयाद्रि-नितम्बभित्ति-
 भागादिव क्षतज-पाटलमर्कविम्बम् ॥२०॥
- 2906 श्यामत्वमेति सहस्रैव ममाततायि-
 लोकस्य कुन्दकलिकाधवलं यशः प्राक् ।
 श्रियोतन्ति कज्जल-पराग-मलीमसानि
 पश्चाद्विलोचनजलानि नितम्बिनीनाम् ॥२१॥
- 2907 २उद्भिन्न-पीन-पुलकाङ्कुरमन्य-शस्त्र-
 धाराशतानधिगत-प्रणयामृताद्रम् ।
 कण्ठग्रहं सपदि यस्य चकार चक्र-
 धाराधिका तनुरुचिर्दयितेव राहोः ॥२२॥
- 2908 निष्ठशूत-निष्ठुरकृशानुशिखा-सहस्र-
 धाराकरालममरेषु विलोकयत्सु ।
 आक्षिप्य तत्करतलान्मणिकर्णपूर-
 मिच्छामि कर्तुं मधुना रमसेन चक्रम् ॥२३॥ युगलकम्

- 2909 संमोह-हेतुमधिगम्य पुरा कृपाण-
धारां रणेषु मदिरामिव सीरपाणिः ।
नूनं ^१पुरा पतति वः शिथिलाङ्गयष्टि-
राघूर्णमान-रुधिरारुण-लोचनश्रीः ॥२४॥
- 2910 चक्रायुधोऽस्तु समरे मुसलायुधो वा
शूलायुधो भवतु वा कुलिशायुधो वा ।
दोष्यैव तानहमनेन निहत्य हेति-
शस्येन धूसरमुखच्छवितां नयामि ॥२५॥
- 2911 सुव्यक्तमूर्जितधियो युधि हासयन्ति
वैदग्ध्यनिहृतधियो नयमार्गलग्नाः ।
दोलाधिरोहविधुरं विहितं च कार्य-
मुत्सन्नमेव च तदित्यपि मेऽभिसंधिः^२ ॥२६॥
- 2912 किं कीर्तितेन बहुना सुरनाथ ! ताव-
दापन्न-तामरस-सारस-हंस-हासम् ।
ग्रीष्मोष्मशोषित-सरःसदृशं करोमि
तच्चक्किमिश्रितमहं तव शत्रुसैन्यम् ॥२७॥
- 2913 ताक्षर्योऽपि संयुगमुखे निपतत्यवश्य-
मन्मुष्टिघातदलनाविधुतोत्तमाङ्गः ।
ग्रासीकृतोरग-सहस्रविषानुबन्ध-
मूर्च्छान्धकार-घटनादिव मीलिताक्षः ॥२८॥
- 2914 मन्दीकृतोष्णकरमण्डल-भासुरोर्ध्व-
ज्वालाजटालशिखिना त्रितयं पुराणाम् ।
यस्येषुणा सकलमूर्ध्वगतेन दूर-
मक्षणा च मन्मथवपुः प्रसभं दिदीपे ॥२९॥

- 2915 तस्याहवे विनिहतेषु मयानुगेषु
ज्योत्स्नावती कृतविशृङ्खलदुःखदाहा ।
आस्तां जराधवल-केशशिखेव केतु-
दण्डावचूलसित-चामरचक्रवाला ॥३०॥ युगलकम्
- 2916 चूडाशशाङ्क इव निर्मलभासि भिन्न-
दिक्चक्रवालतिमिरे यशसि त्वदीये ।
स्पष्टातिरेकमुपरि स्फुरति स्मरारे-
श्छायैति नूनमसुराधिप-वामनत्वम् ॥३१॥
- 2917 आकम्पितत्रिभुवना सरुषो ललाट-
पट्टं प्रसीद नुदतु भ्रुकुटिस्तवेयम् ।
वद्वान्धकारगहना रणदुर्धरस्य
सेना च संप्रति विकम्पमरातिचक्रम् ॥३२॥
- 2918 आयोधने मुखरितामरशैल-कुञ्ज-
गुञ्जद्गुणातनुधनुर्वनुसूनुगर्भे ।
धैर्यं विभर्त्यसकलेन कियन्निरुद्ध-
देहो हिमाद्रिसुतया हृदयेन शंभुः ॥३३॥
- 2919 आपाण्डुपिण्डित-यशोधनसारचूर्ण-
पूर्णादिपूगफल-भङ्गकृताभियोगः ।
आकृत्य तस्य वपुषः प्रसभं भनज्मि-
ताम्बूलरागरभसादिव नागवल्लीः ॥३४॥
- 2920 कल्माषितामलजलां ज्वलतो ललाट-
नेत्रानलस्य चिरसंभृत-धूमलेखाम् ।
शीतांशुमण्डल-विनिष्पतितां हरस्य
तल्लाङ्घनच्छविमिवानुगतां वहन्ती ॥३५॥

- 2921 मन्दाकिनी व्रजतु मूर्ध्नि जटानिकुञ्ज-
 आङ्गार-ताररव-डम्बरिताम्बरश्रीः ।
 कल्पावसान-रमसोत्थित-भास्करांशु
 तीव्राग्निशल्यशरपातवशेन शोषम् ॥३६॥
- 2922 चरङ्ग्याः करिष्यति रणे महिषध्वजोऽपि
 लब्धावकाशमधुना किमपि स्फुरन्त्याः ।
 पादाभिघात-दलिताहवशौण्डदर्प-
 कण्डूलकासरवधानुशयादिवासौ ॥३७॥
- 2923 उत्खातदन्तमुसलां शरभिन्नकुम्भ-
 विष्यण्णगाढरुधिरोक्षितकर्णतालाम् ।
 हेरम्बमूर्तिमपविद्धविसां विवृत्त-
 पत्रां करोमि नलिनीमिव वारणेन्द्रः ॥३८॥
- 2924 उत्तुङ्गबाहुशिखरस्थगितान्तरिक्ष-
 मुद्गामनागकटक-स्थितिमप्रकम्प्यम् ।
 क्रौञ्चाचलेन्द्रमिव मामविरुणपक्ष-
 मासाद्य मुञ्चति पुरा न गुह्यो न शक्तिम् ॥३९॥
- 2925 कोदण्डदण्डमधुना कलधौतशैल-
 माधाय शेषभुजगाधिप-भीषणज्यम् ।
 हेलाविनिर्जितहरः प्रसभं शरेण
 सप्तापि दूरमधुनैव भिनन्ति लोकान् ॥४०॥
- 2926 चण्डेश्वरस्य विदधे सहस्रोत्तमाङ्ग-
 माबद्ध-विस्मय-सुरासुरचक्रदृष्टः ।
 शार्ङ्गायुधो जगदिवाक्रमणोत्थपाद-
 लीलाभिघातदलितोरुकपालबन्धम् ॥४१॥

- 2927 सङ्ग्राम-वासर-परिस्फुरितोऽतिशोभि
निर्धूतपावकशिखाकपिशत्विषोऽहम् ।
छायां शिलादतनयस्य विवर्तयामि
मेरोर्दिवाकर इवाप्रतिमप्रतापः ॥४२॥
- 2928 क्रोधेश्वरः क्व मम यास्यति हुङ्कृताग्नि-
धूमच्छटावलयितं दधदात्मकण्ठम् ।
पर्याप्तकालकवलीकरणप्रगल्भ-
तत्पाशरुद्ध-परिणाहमिवाहवाप्रात् ॥४३॥
- 2929 स्थूलास्थिकुम्भशिखरः करवालदान-
लेखाङ्कितः प्रविलसत्करपुष्करश्रीः ।
शक्तः क्षणान्मम भुजः प्रतिनागराज-
लीलां दधद्वलयितुं युधि वीरभद्रम् ॥४४॥
- 2930 यैराहवे दितिसुतैः समवर्तिनोऽपि
भग्नः प्रतापविभवेन सहैव दण्डः ।
स्यात्सप्ततन्तुदलने बहुमानपात्र-
मेषां पुरः क इव शंसत वीरभद्रः ॥४५॥
- 2931 सङ्ग्रामसीम्नि मयि गर्जति तारनाद-
मुज्झत्यवश्यमभिमानमरातिलोकः ।
शब्दः स केसरिण एव भयङ्करेण
येन श्रुतेन ^१विमदीभवदीभयूथः ॥४६॥
- 2932 मन्ये तदेव ^२वचनं रिपुविप्रकार-
रोषेण रूपितधियः समरेषु यस्मिन् ।
उद्भिद्यतेऽतिविषमा समवर्तिराज-
धानीभटस्य भ्रुकुटिः प्रतिकारहेतोः ॥४७॥

- 2933 दोःशालिनो रणभुवि स्फुरणानुबन्ध-
भाजः क्षणादलयतः सुभटस्य शत्रून् ।
संपश्यता मृतमुखानि परं परेत-
नाथेन साम्यमहमक्षम एव कतुर्भू ॥४८॥
- 2934 सङ्ग्रामकाननमुदूढ-करालपीलु-
बन्धं चमूरचित-शोभमरातिसंस्था ।
नैवाधितिष्ठति चिरं सुभटस्य चाप-
टाङ्कारनादचकिता हरिणीव लक्ष्मीः ॥४९॥
- 2935 गीर्वाणदैत्यसमरेषु करैर्विमुक्त-
सीत्कारशीकरकरालकणैर्घटन्ताम् ।
कुम्भोदर-स्खलित-पुष्कर-रन्ध्रमार्ग-
निष्ठचूतमौक्तिकगणैरिव^१ मत्तनागाः ॥५०॥
- 2936 कुर्वन्त्वखेटखटकामुख-हस्तकृष्टि-
चक्रीकृतानि ककुभो युधि कार्मुकाणि ।
आस्फालित-क्षुभित-सागरवारिधीर-
मौर्वीरवश्रवणसंभृतसंघ्नमार्ताः ॥५१॥
- 2937 ग्रासीकरोतु दिवसाधिपमेष कर्ण-
पाशं दधत्कनककुण्डलमण्डलाङ्गम् ।
विच्छिन्न-कण्ठकटकानुशयात्सलील-
मुल्लम्बिताच्छहरिचक्रमिवाद्य राहुः ॥५२॥
- 2938 बाष्पाम्बुशीकरकणौघनिभेन चन्द्र-
बीजच्छटा इव पुरा विकिरत्यमन्दम् ।
ग्रासीकृते शशिनि नूनमनेन नेत्र-
मन्त्रेस्तदुद्भवनिमित्तमतीव शोकात् ॥५३॥

- 2939 शोकानुबन्धकृतजागरगाढखेद-
मन्तश्चरेषु च मरुत्सु विघूर्णितेषु ।
योग्यान्वयेऽप्यसुरविप्रकृतः कृशत्वे
संप्रत्युपैतु परिपीवर्तां समीरः ॥५४॥
- 2940 उचुङ्ग-मङ्गल-मतङ्गज-जङ्गमाद्रि-
निःसङ्ग-भङ्गुर-तुरङ्ग-तरङ्गचमाणम् ।
अङ्गारिताङ्गमसुरायुधविस्फुलिङ्ग-
मुत्सङ्गसङ्गि-गगनाङ्गनवीरयोधम् ॥५५॥
- 2941 सञ्चापचक्र-चतुरच्युत-काञ्चनोत्थ-
नाराचरेचित-चमूचरचक्रवालम् ।
आश्चर्यचर्य-चतुराञ्चित-चारुचर्च-
चन्द्रावचूलमचिराद्रणमस्तु चण्डम् ॥५६॥ युगलकम्
- 2942 संस्फोटवर्त्मनि जराधवलत्विषोऽपि
लीलाप्रकीर्णकगणा इव धीरयोधाः ।
पतेऽधिरूढरभसास्तव दैत्यनाथ !
शक्ताः प्रभञ्जनमपीरयितुं पुरस्तात् ॥५७॥
- 2943 तिग्मप्रतापघटनाभिमुखेष्वभीक्ष्ण-
मुद्दण्डपत्रपटलेष्वसुराधिपेषु ।
ज्योत्स्नेव पङ्कजवनेषु निशाकरस्य
कीर्तिः स्खलत्यकलुषापि मृगाङ्गमौलेः ॥५८॥
- 2944 विष्यन्दि-दानजल-कुञ्जरकुम्भ-भेद-
निर्मुक्त-मौक्तिककण-श्रमवारिविन्दुः ।
क्रुध्यत्कृतान्त-कुटिलभ्रुकुटीविभङ्ग-
भीमा ममास्तु समरे करचालिकेयम् ॥५९॥

2945 व्यूहप्रपञ्चरचनां विदधातु शुक्रः
 शक्तिस्तु नाथ ! भवतो युधि दुर्निवारा ।
 संस्थानमस्तु रुचिरत्वविधायि शेष-
 मालोकयत्यकलुषा हि कनीनिकाक्षुः ॥६०॥

2946 क्रोधात्क्षणेन ससुरासुरचक्रवाल-
 मन्तं जगत्त्रयमपि व्यपनेतुमेतत् ।
 उत्क्षिप्यतां रणमुखे कृतकालरात्रि-
 संज्ञा करालकुटिला करवालिका भूः ॥६१॥

2947 हेलाचिलुप्त-नरसिंहकठोरकण्ठ-
 पीठस्फुरत्पृथुसटाघटितांसकूटाः ।
 शौर्योष्मनिष्कथित-हारलतेन्दुकान्त-
 वारिच्छटाकण-करालितवक्षसोऽमी ॥६२॥

2948 संवादिदोहदरसाः सुरसंश्रयार्थ-
 मुच्चैः स्फुरन्ति तव संसदि दैत्ययोधाः ।
 तेजस्विनां तिमिरदारुणनिश्चयेऽस्ति
 किं नु क्वचित्त्रिभुवनेऽपि निसर्गभेदः ॥६३॥

युगलकम्

2949 लोकेऽत्र वीरजनतापरिभोग्य एव
 केयं विभागपरिकल्पनलालसा वः ।
 हेलावरुणहरिणा हरयो यथेच्छ-
 मध्यावसन्ति ननु काननचक्रवालम् ॥६४॥

2950 येनातिपीडनरस-स्फुटनानुबन्धि-
 बाष्पाम्बुशीकर-परिप्लुतपाटलाक्षः ।
 कालोऽपि कण्ठवलितोत्खण-पाणिलग्न-
 पाशः प्रसह्य चकृषे समरेषु तस्य ॥६५॥

2951 संख्यं सुरैरसुरराजकुलस्य कीदृ-
 गेकीभवन्ति न हि केसरिणः कुरङ्गैः ।
 दानान्धगन्धकरिकुम्भविभागभङ्ग-
 दक्षस्फुरन्नखशिखाशिखराः कदाचित् ॥६६॥ युगलकम्

2952 सिंहोऽस्तु शत्रुरथवाधिपतिर्मुग्गाणां
 शंसास्पदं तदपि न द्वयमेव मन्ये ।
 तस्य स्फुरत्करजवज्रशिखाभिघात-
 हेलानिपातित-मतङ्गज-जङ्गमाद्रेः ॥६७॥

2953 इत्थं मौक्तिककर्णपूरकिरणव्याजेन गण्डस्थली-
 चर्चाचन्दन-चर्चनामिव दधद्वीरोऽवलेपश्रियः ।
 वाक्प्यं रत्नशिखाकरालितशिरः कम्पाभिरामं भटै-
 रारब्धस्तुतिबन्धमन्धकसदस्युक्त्वा स तूष्णीमभूत् ॥६८॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतो रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
 वज्रबाहुविस्फूर्जितं नाम सप्तत्रिंशः सर्गः ।

अथाष्टत्रिंशः सर्गः

- 2954 ^१स्थितेऽथ तस्मिन्नथ जृम्भमाण-
संरंभमुद्गीर्य वचः सुरारौ ।
उवाच दूतः पुनरेव वाक्य-
मोजस्वितादुर्धरधैर्यबन्धः ॥१॥
- 2955 श्रुतिदीप-तिरस्कृतान्धकारा
प्रतिभासंपदमक्षतां वहन्ती ।
जयति व्यवहारहेतुरेका
मतिरेवार्थविनिर्णयं विधात्री ॥२॥
- 2956 विशिनष्ट्यनिशं शरीरभाजां
करणग्राममशेषमेव जिह्वा ।
कृतधीरयथोद्गतानुमाना
कुरुते यत्र सरस्वती प्रतिष्ठाम् ॥३॥
- 2957 भक्त्यैकभावितमनाः प्रभवे त्रिकाल-
कल्याणि यत्कथयते हितभागिभृत्यः ।
तस्याशु नूनमवधीरणमार्यवृत्ताः
पश्यन्त्यनर्थपरिणाममितोऽपि केचित् ॥४॥
- 2958 दैत्योदधेरस्य च वाक्यरत्नै-
र्विशद्भिरन्तः श्रवणोदरेभ्यः ।
तटाचलानामिव कन्दरेभ्यो
निरस्तमेषां घनमन्धकारम् ॥५॥

- 2959 प्राप्ता सुवर्णवटनां शुभवीजसूति-
हेतुर्गृहीतहृदयातिसुवृत्तभावात् ।
वाणी सतो मधुरतामनिशं वहन्ती
१कं कर्णिका च न हरेदिह पङ्कजस्य ॥६॥
- 2960 गम्भीरघोष-परिपूरित-दिग्विभाग-
मस्मिन्पुरः स्फुरति वारिमुचीव^२ तारम् ।
३दैत्याधिनाथ ! समरोत्कलिका भटाना-
मभ्युल्लसन्ति शिखिनामिव चन्द्रकोर्व्यः । ७॥
- 2961 विभिन्नचित्तैः प्रविभिद्यमान-
मेभिर्वचः साध्विति मा मनिष्ठाः ।
विवेकभाजो विरला हि लोके
व्यतीतसंख्या ननु सन्ति मूर्खाः ॥८॥
- 2962 प्रायः क्लेशैरपि गुणैर्वहुमानगुर्वी^१
संभावनां विदधदात्मनि मूढचेताः ।
विभ्रन्मनो गुणग्रहस्त्वपि सावहेलं
हास्यत्वमेव लघुवृत्तिरुपैति लोकः ॥९॥
- 2963 दूरव्यपोढचरितातिशयाः स्वशंसां
कुर्वन्ति नीचमतयो रसनासहस्रैः ।
श्लाघ्यात्मनां गुणगणग्रहणे तु नूनं
स्तम्बेरमा इव भवन्ति चिवृत्तजिह्वाः ॥१०॥
- 2964 सन्मण्डलस्थितिकृता तनुनापि नूनं
कोदण्डदण्ड इव भाति गुणेन साधुः ।
नीचस्तु तस्य सरलोन्नतसाधुवृत्तेः
सम्भाव्यते कुणिरिव ग्रहणेऽप्ययोग्यः ॥११॥

१. B किं कर्णिका for कं कर्णिका ।

२. B वारिषु स्वायतारम् ।

३. C दैत्याधिनायमकरोत् for दैत्याधिनाथ समरोत्कलिका ।

- 2965 यः सज्जनो जगति यश्च खलैकवृत्ति^१-
 द्वावप्यलीकवचसावभिदध्मे तौ ।
 एको गुणानसत एव यतः परस्य
 वक्तीतरः किल सतोऽपि विनिह्नुते तान् ॥१२॥
- 2966 आरोप्य दूरमसतोऽपि गुणान् ब्रवीतु
 साधुः खलस्तु तदपहववृत्तिरास्ताम् ।
 चेतः समाश्वसिति यस्य पुनः प्रकर्ष-
 पर्यन्तगेष्वपि न तेषु स कश्चिदेकः ॥१३॥
- 2967 आवर्ज्यतेऽवसर एव हि चित्तवृत्ति-
 रत्यन्तदक्षिणतया सृजनस्य वाग्भिः ।
 प्राप्ते मधावचिरतं नवचूतयष्टि-
 रुल्लास्यते मलयमारुतवेल्लनाभिः ॥१४॥
- 2968 वक्त्रश्रियं वितनुते नवसिन्धुवार-
 पुष्पप्रकाण्ड लवलीव सुतः शुचिश्रीः ।
 शूलं करोति शिरसो विषमक्षरीव
 कर्णं कृता खलजनस्य तु वागभीक्षणम् ॥१५॥
- 2969 आबिभ्रतः खलु कलावति पक्षपात-
 मुद्धृतकामजयिनो वृषयानभाजः ।
 वाक्यं मलीमसमपि प्रतनोति कण्ठ-
 शोभां सतो विषमिव त्रिशिखायुधस्य ॥१६॥
- 2970 गाम्भीर्यशालि हृदयं महतामगाध-
 धैर्यं भवत्यनुकृताखिलसागराम्भः ।
 प्राप्तं निसर्गलघु-सत्त्व-समाश्रयत्व-
 मन्ये तु तद्वधति तुल्यमुदुम्बरस्य ॥१७॥

१. C मुखैकवृत्ति for खलैकवृत्ति ।

- 2971 साधारणैरपि गुणैः बहुमानमेति
भूयिष्ठमेव पुरुषो लघुचित्तवृत्तिः ।
लोकोत्तरैरपि न तैरपरस्तु धत्ते
दोलायमानमतिरुद्धरकंधरत्वम् ॥१८॥
- 2972 यस्मिन् परिस्फुरति शेषगुणप्रकाशो
मन्दायते शशभृतीव च तारकौघः ।
१सन्तोषिणो जगति सोऽपि गुणोऽस्तु नाम
तेनापि चेतसि मदो धिगपत्रपत्रम् ॥१९॥
- 2973 व्याति पुमानिति २ पुमान् भजते स एव
योऽलङ्कृतो गुणगणैः शिशिरांशुशुभ्रैः ।
सोऽश्मैव संप्रति मणिः प्रथिताकरोपि ३
यस्य स्फुरन्ति न करा दलितान्धकाराः ॥२०॥
- 2974 आलम्बितेऽपि हि विकासविधौ निरर्थ-
मानावलेप-पवनक्षत-बुद्धिगन्धाः ।
वृन्तावशेष-कुसुमाकृतयो न लक्ष्मी-
मासादयन्ति पुरुषा गुणहीनरूपाः ॥२१॥
- 2975 स्वच्छन्दता खलुगिरां न भवन्ति वस्तु-
तत्त्वस्पृशो जगति केचन तासु शब्दाः ।
आत्मस्तुतिं सुजन-सच्चरितापलाप-
पापञ्च तेन विदधीत कथं न मूढः ॥२२॥
- 2976 योग्योऽहमेव मम ये तु गुणा न सन्ति
तान्दूषयेदसत एव कथं ह्यसाधुः ।
लोकापवाद-परिधूसरतामवाप्तै-
र्दूयन्त एव गुणिनो ननु तैरभीक्ष्णम् ॥२३॥

१. B सन्तोषिणा for सन्तोषिणो ।

२. B पुमानिव for पुमानिति ।

३. C प्रथिताकरोति ।

- 2977 ये निर्गुणाः परगुणेषु दृढानुरागा-
स्तेभ्यो नमः सकल-सज्जनशेखरेभ्यः ।
येषां पुनर्गुणवतामपि साभ्यसूयं
चेतोऽन्यदीय-गुणसंपदि धिक्खलास्तान् ॥२४॥
- 2978 शून्यात्मनस्त्वभवनिर्जगतीह तस्य
पुंसोऽनिशं परगुणग्रहणाभियोगे ।
धत्तेतरां सदसि संयुगसङ्कटे च
जिह्वेन्द्रियं करतलञ्च न यः किणाङ्कम् ॥२५॥
- 2979 आश्चर्यवृत्ति हृदयं महतामहो नु
विस्तीर्णता-लवकणान्वयि-नाकमार्गम् ।
आबद्धयते तनुभिरप्यखिलं गुणैर्य-
दक्रीतदासमनिशं विमलैः परेषाम् ॥२६॥
- 2980 न प्राप्नुवन्ति समतामखिलैर्मदीयै-
रेते गुणैः परगुणेष्विति यान्ति नेर्ष्याम् ।
प्राप्ता च तैः सदृशताधिकताथवैषां
जातश्च साधुरपि मत्सरमूढचेताः ॥२७॥
- 2981 उद्दाम-मत्सर-विमूढधियो भवन्तु
मा वा परे मलिनितच्छवि-वक्त्रशोभाः ।
उद्भिन्न-पीन-पुलकाभरणो भवामि
यत्सत्यमन्यगुण-कीर्तनतोऽहमेकः ॥२८॥
- 2982 शक्यो न तोषयितुमात्मनि यः कृतास्थैः
संख्यातिगैरपि गुणैर्गुं कृतां दधद्भिः ।
स्वलपैरसौ परगतैः परितुष्यतीति
विस्मायि चेष्टितमहो महतस्तदेतत् ॥२९॥

- 2983 व्यक्तं खटुङ्कजनता-पिहितात्मनोऽपि
निर्मत्सराः सततमुन्नमयन्ति साधोः ।
सन्तो गुणान्धन-रसातल-तालुपङ्क-
मग्नान् मणीञ्जलनिधेरिव वीचिभङ्गाः ॥३०॥
- 2984 आत्माभिमान-विषमग्रह-निघ्नचित्त-
वृत्तेः परस्य न गुणेषु कदाचिदास्था ।
अन्योऽभिनन्दति तनूनपि तानवश्य-
मर्ध्यात्मनो जगति मङ्गलमौक्तिकाभान् ॥३१॥
- 2985 कुर्वन्तु नाम बहिरन्यगुणेषु केचि-
दत्यन्त-मत्सरविमूढधियोऽभ्यसूयाम् ।
तेषां पुनर्जगति ये हृदयान्यभीक्ष्णं
नावर्जयन्ति नितरां न गुणैर्गुणास्तैः ॥३२॥
- 2986 प्राप्ताः प्रकर्षपदवीममृतोर्मिभङ्ग-
शीताः शशाङ्करुचयो घनमत्सराणाम्^१ ।
येषां सुखोपकरणं न गुणाः परेषा-
मात्मद्रुहो धिगधमान् हतजन्मनस्तान् ॥३३॥
- 2987 दत्त्वा बहिः परगुणेष्वपि साधुवाद-
मन्तस्तु मत्सर-विषानल-दह्यमानः ।
निर्वाति मूढहृदयः स्वविकल्पशिल्प-
सङ्कल्पितं कमपि तेष्वधिरोप्य दोषम् ॥३४॥
- 2988 श्लाघ्यः स एव निजवंश-सुमेरुकुञ्ज-
कल्पद्रुमः सुचरितातिशयेन यस्य ।
वन्द्या गुणास्त्रिभुवनेऽपि न संभवन्ति
शौरैः क्रमा इव विनिर्गतकीर्तिगङ्गाः ॥३५॥

- 2989 तेजोदरिद्रा वरमस्तु बुद्धिः
प्रज्ञाविहीनेन किमोजसा स्यात् ।
किं वारिदे गर्जति दत्तभृम्पः
प्राप्नोति नाशं शरभो न तेन ॥३६॥
- 2990 चन्द्रप्रभाधवल-चामरचक्रवाल-
लीला-विधूनननिभेन भयाकुलत्वात् ।
येषां जगत्त्रय-कचग्रह-दुर्निवार-
रूपा विराजति जरेव पलायमाना ॥३७॥
- 2991 महिषं ममापि रणमूर्ध्नि मा वर्धेत्
सुरपक्षपात-रभसेन चण्डिका ।
इति विघ्नतेव समवर्तिना भयं
परिजह्निरे विजितमृत्यवोऽपि ये ॥३८॥
- 2992 तेऽपि त्रिविष्टपसदो विजिता भवद्भि-
र्यस्यानुभाववशतो विजितैरपि प्राक् ।
कालो निरर्गलतया भुवनत्रयेऽत्र
क्रीडत्यहो जय-पराजय-लीलयासौ ॥३९॥ तिलकम्
- 2993 क्रूरस्य कालकरिणो दृढदीर्घहस्त-
पाशस्य नैव ससुरासुर-चक्रवालम् ।
पर्याप्तिमेति जगदेकविधानपिण्ड-
लीलावकीर्ण-कवल-ग्रह-विघ्नमाणाम्^१ ॥४०॥
- 2994 दैत्याधिपा दितिजकण्ठ-विवर्तमान-
फेनच्छटा-वलय-संभरणेन यस्य ।
अद्यापि विभ्यति वधूजन-कण्ठ-लग्न-
मुक्ताफलप्रथित-हारलतावलीभ्यः ॥४१॥

- 2995 आयोधनेषु निरजीयत सोऽपि येन
वज्रानलेन्धन-धराधर-पक्षलक्षः ।
किं कथ्यते क इव वा जयिनश्चयोऽस्ति
क्रोडीकृतं जगदनित्यतया हि सर्वम् ॥४२॥ तिलकम्
- 2996 पृथ्वीविनाशाहित-शोकदीनाः
कल्लोल-सङ्घट्टरवैर्दिगन्तान् ।
आक्रन्दशब्दैरिव पूरयन्ति
परस्परं संवलिताः समुद्राः ॥४३॥
- 2997 शेषस्य कुञ्चित-कराल-शिखावितान-
विस्तारशून्य-परिपीवर-कण्ठपीठम् ।
अस्तांश-मन्थर-विनिःश्वसितं विभर्ति
विश्लिष्ट-भार-लघुवृत्ति-फणासहस्रम् ॥४४॥
- 2998 अपोढभारातिशयस्य शौरि-
कूर्मस्य विस्त्रस्त-विकूणिताङ्घ्रिः ।
नखाङ्कुशाघात-विघट्टनोत्थां
न दिग्गजेन्द्रा रुजमाप्नुवन्ति ॥४५॥
- 2999 पाताल-तालुतलमेत्य वनान्तवल्ली-
श्यामत्विषं कमठपृष्ठ-कृतास्पदो यः ।
दोर्दण्डमण्डलमुखेन निनाय दूर-
मुर्वी' कलिन्द-तनयामिव सीरपाणिः ॥४६॥
- 3000 क्वासौ हिरण्याक्षमहासुरेन्द्रः
क्रोडीकृतिर्यं विनिहत्य शौरिः ।
सुरेन्द्रलक्ष्म्या सममुज्जहार
पातालमग्नां सहसा धरित्रीम् ॥४७॥ पञ्चभिः कुलकम्

- 3001 उत्तम्भितेऽवनितले सहसैव भिन्न-
पाताल-रन्ध्रगत-संतमसाः करौघाः ।
शेषोत्तमाङ्ग-मणिदीधितिभिः सहोष्ण-
रश्मेः प्रतापित-भुजङ्गगणा घटन्ते ॥४८॥
- 3002 कल्पादिकोल-कलनाकुलितां सलील-
मुर्वीं दिदक्षुरिव विस्मयमानचेताः ।
विस्त्रस्त-भूलशिथिलातनु-कर्णशुकि-
स्तकन्धरीभवति कूर्मपतिः स्थिराङ्घ्रिः ॥४९॥
- 3003 दंष्ट्राटनिक्कच-निर्दलितालगर्द-
मम्भोधिमध्यभुवि सञ्चरतः सलीलम् ।
लक्ष्योभवत्यवनिरायत-कर्णरन्ध्र-
निष्पीत-तत्सलिल-दृश्यतया पुरस्तात् ॥५०॥
- 3004 घोणानिलेनाभिहता पतन्ती
रसातलान्तः पुनरेव भूमिः ।
आलम्बते गाढकरग्रहेन्दु-
मरौचि-गौरच्छविमाशु दंष्ट्राम् ॥५१॥
- 3005 पोत्राभिघात-दलिताचल-चक्रवाल-
मुत्तम्भितातनु-रसातल-तालुनः क्षमा ।
आभाति मुक्त-पृथु-शेषफणास्पदेव
गाढावलम्बित-निशाकर-गौरदंष्ट्रा ॥५२॥
- 3006 वपुरलघु विघूर्णयन्विनिघ्नन्
धुरुधुरु-धुर्धर-घोर-घोषघोणम् ।
विघटयति सटानिलाभिघातै-
रनघ-घटाघटनान्धनाघनौघान् ॥५३॥

3007 पोत्रस्थल-स्थगित-वारिद-वर्त्मरुद्ध-
 विस्मम्भ सञ्चरण-सौष्ठव-जिह्व-म्यमानाः ।
 आमन्वतेऽन्य-भुवनोदर-संप्रवेश-
 मुत्कीर्ण-कर्ण-कुहुराश्रयिणः समीराः ॥५४॥

3008 तारागणैरभिमुखं तरसा पतद्भि-
 रभ्यर्च्यते धुत-सटानिल-घट्यमानैः ।
 दिग्देवताकरतलप्रहितैर्धरित्री-
 मुक्ताफलाग्रनिकरैरिव पोत्रलग्ना ॥५५॥

3009 निर्धौतामल-करवाल-नीलभासि
 ब्रह्माण्डं वपुषि समग्रमश्नुवाने ।
 आकाशं दधदवकाशश्चान्यताञ्च
 स्वच्छायाच्छलत इवाखिलं निलीनम् ॥५६॥

3010 पातालरन्ध्रतमसेव नवाम्बनील-
 मालिङ्गितं दुरूपलक्ष्यतया परीतम् ।
 पोत्रस्थल-स्थगित-भानुनिशान्धकारे
 दंष्ट्रा व्यनक्ति वपुरुत्थितमन्तरिक्षे ॥५७॥

3011 इत्युद्धृतक्षितितलस्य हरेर्वराह-
 रूपस्य तत्पुर इवाम्बुदनीलमीक्षे ।
 शालूककन्दमिव कुन्दलतावदात-
 दंष्ट्राटनि-क्रकच-कोटि-विलम्बमानम् ॥५८॥

एकादशभिः कुलकम्

3012 भेदोन्मुख-स्वच्छ-नखात्मदर्श-
 विस्पष्ट-बिम्बोदय-घोरवक्त्रे ।
 यथार्थतामेव चिरादुपैति
 पञ्चाननत्वं करकालचक्रे ॥५९॥

- 3013 जृम्भाविकासि-मुखकन्दर-निर्गता च
जिह्वा समुद्रहति वह्निशिखापिशङ्गी ।
निःश्वासमारुत-विकम्पित-गूढनाभि-
पद्मोच्छ्वसच्छिथिल-पाटलपत्र-लीलाम् ॥६०॥
- 3014 गम्भीर-तारतर-घर्घर-घोरघोष^१-
शिक्षोपदेशरभसादिव नाकमार्गे ।
संवर्तवारिदघटा घटिताभ्युदेति
संरम्भ निर्धुतसटानिलघट्टनाभिः ॥६१॥
- 3015 निपतति घनविस्फुलिङ्गचक्रो
विकटमुखोदरकन्दरात् कृशानुः ।
सुरगिरिरिव कीर्णरत्नराशिः
प्रलयनिरगल-मारुतव्यपास्तः ॥६२॥
- 3016 छायाविडम्बिततडित्प्रचया विभाति
रोषारुणा दितिजवक्षसि संपतन्ती ।
अन्तर्निगूढ-निवसन्नवनाभिपद्म-
गर्भस्रवन्मधुमदाबिलितेव दृष्टिः ॥६३॥
- 3017 निर्धूत-केसरसटानिल-घट्यमान-
मिन्दोः पुरः पतति मण्डलमन्तरिक्षात् ।
तीक्ष्णाग्रकोटि-नखदारण-संभ्रमेण
लक्षीकृतं सपदि रूपमिवोपहतुम् ॥६४॥
- 3018 विनिष्पतद्घोरहुताशवर्ति-
प्रकोपहुङ्कारविरावभीताः ।
दिशो भवन्ति स्फुटिताचिरांशु-
रक्तच्छटाविच्छुरिताभ्रमार्गाः ॥६५॥

१. C भीमघोष for घोरघोष ।

- 3019 आकर्ण्य ^१रुजितरवं जितवारिगर्भ-
संवर्तकालजलद-स्तनितातिघोरम् ।
अङ्गेषु भीतिभरसङ्कुचिता निजेषु
वाञ्छन्ति दूरमिव दिक्करिणः प्रवेष्टुम् ॥६६॥
- 3020 करकलित-कराल-चक्रधारा-
परिणतयेव नखाग्रकोटिभागाः ।
विघटित-विकटास्थि-जन्तुवक्षो
विदधति तीक्ष्णतया परीयमाणाः ॥६७॥
- 3021 ^२अङ्गे कुनाटक इवोत्तमनायकस्य
नाशं कविवर्यधित यस्य मुरारिरित्थम् ।
आक्रान्तकृत्स्नभुवनः क्व गतः स दैत्य-
नाथो हिरण्यकशिपुः सह बन्धुभिर्वः ॥६८॥ दशभिः कुलकम्
- 3022 सुरासुरघात-किरीटकोटि-
रत्नप्रभापाटलिताङ्घ्रिशाखा ।
खर्वात्मना संह्रियते स्वमूर्तिः
पूर्वं ततो दानववंशलक्ष्मीः ॥६९॥
- 3023 सम्पीडितावयवसन्धिगताः कथञ्चि-
दीर्घद्विष्टृत्य सरितोऽभिमुखं व्रजन्त्यः ।
^३यान्ति प्रतीपमतिसङ्कट-कुक्षिरन्ध्र-
वद्धास्पदोदधितरङ्ग-विघट्यमानाः ॥७०॥
- 3024 आवद्धतोष-बलिदानवहस्तकुम्भा-
दर्धाभसा निपतितं करपुण्डरीके ।
अम्भोजविष्टर-कमण्डलुतश्च दण्ड-
पादे विरुण-जगदण्ड-कवाटखण्डे ॥७१॥

१. रुज्जितं सिंहनादः (footnotes) ।

२. C अङ्गोत्थनाटक for अङ्गे कुनाटक ।

३. C याति for यन्ति ।

- 3025 निःशेष-लोकाक्रमणोत्थितस्य
कलिन्दकन्या-सलिलत्विषोऽङ्घ्रेः ।
श्यामीभवन्त्याशु दिशां मुखानि
दैत्याङ्गनानाञ्च रुचा स्फुरन्त्या ॥७२॥
- 3026 शेषोरगेण भुवनावसथाण्डखण्ड-
रुद्धावकाश-विरसोल्लसितेऽङ्घ्रिपद्मे ।
संभावितान्यचरणेन रसातलान्त-
रुत्तम्भ्यते कथमपि क्षितिराविशन्ती ॥७३॥
- 3027 उत्तस्थुषो लङ्घयितुं जगन्ति
प्रदक्षिणावर्त-पिनद्धपङ्क्तिः ।
विभाति रत्नाङ्गद-विभ्रमेण
पादस्य सप्तर्षिगणोऽधिगुल्फम् ॥७४॥
- 3028 विस्तारिबाहु-कर-बद्ध-मुहूर्त-संस्थ-
चन्द्रार्कमण्डलरुचा स्थगितान्तरिक्षम् ।
लक्ष्मीं ^१विभर्ति घटितापरचारुशङ्ख-
चक्रेव मूर्तिरधिकं तरसोल्लसन्ती ॥७५॥
- 3029 त्रैलोक्यलङ्घन-निरर्गल-दण्डपाद-
घातोच्छ्वसत्कनककर्परविभ्रमेण ।
उत्तम्भ्यते मधवतस्त्रिदशाधिपत्य-
लीलातपत्रमिव निर्जरवंशलक्ष्म्या ॥७६॥
- 3030 हृत्थं समग्रभुवनाक्रमणेन शार्ङ्ग-
पाणेरसौ क्व नु गता बलिदानवध्रीः ।
प्रक्षालितेन चरणेन समं विरिञ्च-
हस्तारविन्द-करकार्धजल-च्छटाभिः ॥७७॥ नवभिः कुलकम्

3031

लीलाविधौ भर-निपीडित-शेषभोग-
 शय्याजुषो मुरस्पोरपि नाभिपद्मम् ।
 येनाम्बुराशितनयादृदयेन साक-
 माकम्पितं करतलाग्रविघट्टनाभिः ॥७८॥

3032

उद्भाव्यते जलतरङ्गघटामरुद्धि-
 रम्भोनिधावभिहतं हरिनाभिपद्मम् !
 अद्यापि यत्करतलव्यपरोपणाभि-
 घातस्मृतिव्यतिकरादिव बद्धकम्पम् ॥७९॥

3033

क्वासौ मधुर्ननु गतः सह कैटभेन
 यस्यादिपूरुष-करोन्मलनादसृग्भिः ।
 व्याप्तेऽम्भसि स्फुटदलक्षित-ताम्रकण्ठ-
 च्छेदा ऋषा ऋषनिधौ श्वसितेषु चेलुः ॥८०॥

तिलकम्

3034

किं कीर्तितैर्बहुभिरत्र महासुरेन्द्रै-
 रिन्द्रानुजेन रणभूमिषु जघ्निरे ये ।
 संक्षेप एष दितिजाधिप ! मत्प्रतीप-
 वार्तान्तरायमभिषेणनमिन्दुमौलेः ॥८१॥

3035

विस्पष्टदण्डघटना स्फुटमष्टमूर्ति-
 सेनाधुना शिथिलित-व्यवसायबन्धा ।
 अभ्येत्य भस्मधवला भवतां करोति
 कम्पं जरागमदशेव विजृम्भमाणा ॥८२॥

3036

उत्तंसितोडुपति-खण्डमृणालकाण्ड-
 कल्माषितानल-कडार-करालचूडम् ।
 फेनच्छटा-शवलिताविरल-प्रवाल-
 वल्लीनिकुञ्जमिव दुग्धमहासमुद्रम् ॥८३॥

- 3037 प्रत्यग्रोष्णीषचन्द्रामलकिरणशिखाश्लेषनिह्यमान-
 प्रेङ्खच्चूडाकपालोदर-कुहर-दरी-घूर्णनामन्दवेगैः ।
 शङ्खक्षोदावदातैः स्खलनकलकलारावमौर्ख्यभागिभ-
 मन्दाकिन्या जलधैर्लुलित-गिरिसुताभाग-धस्मिल्लवन्धम् ॥८४॥
- 3038 स्वःसिन्धोः कपिलजटानिकुञ्जवेल्ल-
 च्छेवातामलजलवीचिसिच्यमानैः ।
 उत्खातां पुलिनगतैः कपालहंसै-
 विभ्राणं विसलतिकामिवेन्दुलेखाम् ॥८५॥
- 3039 आसाद्य संयुगमुखे शशिखण्डमौलि-
 महाय जर्जरित-दुर्धरधैर्यवन्धाः ।
 मुक्ताभिमानलघवः ^१ककुभो भजन्ति
 सार्धं तदीययशसा न चिरेण दैत्याः ॥८६॥ चक्कलकम्
- 3040 उद्दण्डाभोजखण्ड-श्लथ-निविड-पुट-क्रोडधूलीकडार-
 क्रीडत्कण्डूलगण्डामरगज-मृदितापाण्डु-डिण्डीरपिण्डा ।
 पिण्डेशूराः पुरो वः पुनरपि लडहाखण्डलस्त्रीस्तनाग्र-
 प्रेङ्खत्कल्लोलकाण्डा भवति सुरसरिन्मत्तकारण्डवश्रीः ॥८७॥
- 3041 जृम्भारम्भाभिराम-श्लथमुकुलमुखालक्ष्य-लक्ष्मीकपक्ष-
 प्रेङ्खच्चूली-पिशङ्ग-भ्रमर-कवलितामन्द-विष्यन्द-गर्भाः ।
 क्रीडन्त्यः कल्पवल्ली-किसलयकलिकाः कोमलाः कर्णपूर-
 प्रेम्णा लुम्पन्ति हस्तैः सरभसमचिरान्नन्दने नाकनार्यः ॥८८॥
- 3042 तावद्वाष्पाम्बुपूरप्लुत-नयनयुग-स्वर्गनारी-कराग्रै-
 ज्योत्स्नागौरत्विषोऽमी तव सदसि धुताञ्चामरा विस्फुरन्ति ।
 यावत्संहारवेलामिव न गणचमूमागतां सप्तलोकी-
 चित्राकारव्यवस्था-विघटनचतुरामीक्षसे चन्द्रमौलेः ॥८९॥

3043

संप्रत्येव क्रोधवह्नौ पतङ्गा

जाता गेहेनन्दिनो यन्न^१यूयम् ।तन्मे^२नाज्ञामण्डलस्रग्विभूषां

प्राप्तो मूर्धा धूर्जटेदैत्यनाथाः ॥८०॥

3044

इत्याक्षिप्य प्रगल्भं दनुतनुजपतीन् रोषरुक्षारुणाक्षां-

स्तत्कालालङ्घ्यतेजः प्रसरगुरुभर-व्याहृतार्कप्रकाशः ।

पिन्षन् रत्नाङ्गदालीं धुतकपिशरजः कल्पिताशाङ्गरागां

साङ्गारापाङ्गदृष्टिः कथमपि कुपितस्तत्सभां द्रुत औज्ज्मीत् ॥८१॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृती रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
द्वुतप्रतिगर्जितम् नामाष्टात्रिंशः सर्गः ।

१. C यत्र for यन्न । 'त्र' is clearly written ।

२. C राज्ञां for नाज्ञाम् ।

एकोनचत्वारिंशः सर्गः

- 3045 ^१निष्क्रम्य काञ्चनगिरिरथ नाकसिन्धु-
कल्लोलशीकर-कण-क्षपिताध्वखेदः ।
मज्जन्नमर्षभुवि पार्षदपुङ्गवोऽसा-
वभ्याजगाम शशिशेखरराजधानीम् ॥१॥
- 3046 तस्मै सभातलगताय कृतप्रणामः
सर्वं न्यवेदयदराति-विचेष्टितं तत् ।
तस्याज्ञयाथ समरप्रवणस्य दध्यौ
नन्दी जगत्त्रयजुषां प्रमथाधिपानाम् ॥२॥
- 3047 अभ्येयिवांस्यथ गणाधिपसाधनानि
पाताल-शैल-जलधि-त्रिदिवालयेम्यः ।
सन्दर्शयन्नसकलेन्दुभृतो दिदृक्षो-
रित्यग्रतः प्रणतमौलिरसावबोचत् ॥३॥
- 3048 आलोकयोत्कलकलानि रणोत्कचित्त-
वृत्तीनि नाथ ! गणनाथबलान्यमूनि ।
निःशेष-दैत्यपृतना-दलनोत्सुकानां
तुल्यानुभावबलता भवतैव^२ येषाम् ॥४॥
- 3049 बिभ्रज्जटाः कणिश-शूकशिखापिशङ्गी-
राकाशयान-गुरुवेग-विलोलबन्धाः ।
वैकुण्ठ-नाभिसरसीरुह-केसराग्र-
सङ्क्रान्त-धूलि-कपिला इव दैर्घ्यभाजः ॥५॥

१. B adds ओं in the begining ।

२. C retains भवतैव while A & B read भवतेव ।

- 3050 एकेन मासमिव दर्शितपर्वसंधि-
 माषाढमाकलयता करपल्लवेन ।
 अन्येन विष्टर-सरोरुह-खण्डनार्थि-
 हंसोपमास्पदकमण्डलुना विराजन् ॥६॥
- 3051 पुञ्जीकृताच्छ-शुभवीज-मनोहरेण-
 रत्नाक्षसूत्रवलयेन विराजमानः ।
 अंसावल्ग्वि शबलं मृगचर्म बिम्ब-
 दाकाशदेशमिव लग्नमुदंशुतारम् ॥७॥
- 3052 ^१अच्छाङ्गुलीयकशिखा-शिखरस्थ-हारि-
 हारीत-देह-हरिताश्म-मरीचिचक्रः ।
 अम्भोजिनीवनमिवासनपुण्डरीक-
 खण्डान्तरप्रसवकारणमुद्बहंस्तम् ^२ ॥८॥
- 3053 वेधाः स्वयं स विधुतासनपुण्डरीक-
 पक्षमच्छटाविकट-कोटिपरागपिङ्गाः ।
 आसन्न-दैत्यदलनोत्सव-विप्रकीर्ण-
 पिष्टातका इव दिशः समुपैति कुर्वन् ॥९॥ पञ्चभिः कुलकम्
- 3054 शाङ्गं नदत्यधिविरोपितकोटिलग्न-
 कल्पक्षयानलशिखोज्ज्वल-शिञ्जिनीकम् ।
 शौरेः प्रवाल-वलय-प्रभयावलीढ-
^३कल्लोलमण्डलमिव क्षुभितस्य सिन्धोः ॥१०॥
- 3055 वक्षःस्थलाम्बर-कृतास्पद-कौस्तुभार्क-
 विस्पष्ट-पाटलमयूख-शिखावमृष्टम् ।
 नीलोत्पलाकरमिव स्वयमेष मुक्त-
 कोषं समीकरभसेन बिभर्ति खड्गम् ॥११॥

१. C स्वच्छाङ्गुलीयक for अच्छाङ्गुलीयक ।

२. C मुद्बहन्ताम् for मुद्बहंस्तम् । ३. C कल्लोलमण्डलमिव ।

- 3056 अस्यातसीकुसुमदामरुचः कृपाण-
पट्टे न निर्मलकरालकरेण बाहुः ।
सङ्ग्रामभूमिषु भयङ्करतां कलिन्द-
कन्याजलौघ इव कालियभोगिनापत् ॥१२॥
- 3057 आताम्र-कौस्तुभ-मरीचि-शिखावलीढं
युद्धोन्मुखी मुखमपावृतमुद्वहन्ती ।
दैत्येन्द्रशोणित-रसासवपानगोष्ठी-
योग्यामिवास्य सुरनाथ ! गदा विधत्ते ॥१३॥
- 3058 अस्याधिपाणि रचितस्थितिरेष लक्ष्मी-
मीपद्विनिद्र-मुखकैरवकोरकश्रीः ।
कुन्दत्विषा दशनचन्द्रिकयावकीर्ण-
मूर्तिर्बिभर्ति शशिशेखर ! पाञ्चजन्यः ॥१४॥
- 3059 वक्षःस्थ-कौस्तुभमरीचि-विलङ्घ्यमान-
मस्याश्चकास्ति करपङ्कजवर्ति चक्रम् ।
प्रत्यग्रटङ्कविनिकुट्टन-मुक्कुरक्त-
धारारुणीकृतमिवाहिमरश्मि-बिम्बम् ॥१५॥
- 3060 दैत्यास्त्र-विस्र-विकटाश्रि-शिखा-सहस्र-
निष्पृचूत-धूसरित-दिङ्मुखवर्ति धूमम् ।
वज्रं पुलोमतनयापतिरप्यमुक्त-
नीलाम्रगर्भमिव बिभ्रदसावुपेतः ॥१६॥
- 3061 हेलधुतश्रवणताल-पलाशकोटि-
भागाधिरूढ-धवलच्छवि-शङ्खहंसम् ।
आभाति भासुररुचिर्दहनोऽधिरुह्य
सूर्यप्रकाश इव पाण्डुरपुण्डरीकम्^१ ॥१७॥

- 3062 एषोऽञ्जनद्विरदमूर्जितदानवारि-
 धारान्धकार-भर-निहृत-भास्करांशुम् ।
 पश्याञ्जनाचलमिवोन्नतगण्डशैल-
 मारुह्य संयुगरसान्मरुदभ्युपेतः ॥१८॥
- 3063 मेराविव स्फुरितकाञ्चनगौरभासि
 संहारधूमनिकराञ्जनमेचकार्चिः ।
 स्तम्भेरमे कृतपदस्तरसा परैति
 पश्यामरेश ! यम एष गृहीतदण्डः ॥१९॥
- 3064 श्मश्रुप्ररोहजटिलं भुवनत्रयैक-
 ग्रासस्पृहाचिकृतमूर्ध्वपिशङ्गकेशम् ।
 वक्त्रं दधद्विकटमादिवराहघोर-
 घोणाभिघात-दलितावनि-रन्ध्ररौद्रम् ॥२०॥
- 3065 निःशेष-वध्यजनता-करवीरपुष्प-
 शेषामिवेक्षणरुचिं दधतस्त्रताम्राम् ।
 मारुह्य कासरमखण्डित-दण्डचण्ड-
 हस्तः पुरोऽस्य रमसादुपयाति मृत्युः ॥२१॥ युगलकम्
- 3066 संध्यानुबन्धि गगनं चटुलीकडार-
 चूडातडिन्द्रिरिव पश्य विदर्शयन्तः^२ ।
 आयान्ति कज्जल-मलीमसदेह-दीप्ति-
 लुप्तातपप्रसरमीश्वर ! यातुधानाः ॥२२॥
- 3067 पाशी स्पृशन् स्पशमिवान्तकरस्य पाश-
 मारुह्य नागमुपगच्छति सुप्रतीकम् ।
 आलोल-कर्णशिखरानिल-वेगकृष्ट-
 कुम्भस्थल-स्खलित-मौक्तिकतारहारम् ॥२३॥

१. B मालामिवेक्षण for शेषामिवेक्षण ।

२. C विदर्शयन्तः for विदर्शयन्तः ।

- 3068 पश्याथर्थाथमवलम्बितशंखपद्म-
मग्रे गदादलित-^१दैत्यचमूत्तमाङ्गम् ।
शाङ्गायुधं जववतात्र गरुत्मतेव
पद्मप्रमेण करिणान्तिकमापतन्तम् ॥२४॥
- 3069 सिंहाजिनानि परिघा-रभस-व्युदास-
संदष्टतारकतया घटितान्युरःसु ।
निभिन्न-गन्धगज-कुम्भतटावसक्त-
मुक्ताफलैरिव नखैः प्रविभान्ति येषाम् ॥२५॥
- 3070 तन्वन्ति वीतवसनेषु वपुःषु मौलि-
मुग्धामृतांशुकलिका रभसेन येषाम् ।
ज्योत्स्नातपाम्बरमलं विमलं स्वकान्ति-
सन्तान-संशयित-भूतिपरागलेखम् ॥२६॥
- 3071 अभ्यापतन्ति त इमे विकटोन्नतानि
रुद्राः सुरेश ! फणिकङ्कणिभिः कराग्रैः ।
आस्फाल्य विस्फुरदरातिरुषा निजांस-
कूटैः सहैव कुमुदानि ककुप्सतां वः ॥२७॥ तिलकम्
- 3072 दानाम्बुवृष्टिमभितो विकटैः किरन्तः
संवर्तदुर्दिनघनैरिव गण्डभागैः ।
विन्यस्त-पादभर-बन्धुरितावनीध्र-
मेतेऽधिरूढवसवः करिणोऽभ्युपेताः ॥२८॥
- 3073 निःशेष-शात्रवकुल-प्रलयाग्निधूम-
दण्डायमान-करकृष्ट-रूपाणपट्टाः ।
विद्याधराधिपतयः शिविरं विशन्ति
पारिप्लव-श्रवणकुण्डल-गण्डभागाः ॥२९॥

3074 आसज्य ^१सज्जसमरा विशिखान् धनुःषु
हस्ताङ्गुली-लघुविवर्तन-तारनादान् ।
एते विशन्ति शिविरं शिवशेवधेस्ते
विश्वेऽश्विनौ च तुषिताश्च ससिद्धसाध्याः ॥३०॥

3075 निष्ठ्यूत-नाक-नगर-प्रतिबद्ध-सिन्धौ
विम्बोदरे शबलिमानमुपादधाना^२ ।
छाया च यस्य शशलक्ष्ममयी विभाति
विष्यन्दमान-यमुनाजल-निर्भरश्रीः ॥३१॥

3076 स श्वेतदिग्गजपतेरधिरुह्य पृष्ठ-
मभ्येति दीर्घविकटैः पृतनाङ्गनानाम् ।
नेत्रोत्करैरमृतवर्षिभिरिन्दुरेष-
दत्ताञ्जनैर्निजकरैरिव दृश्यमानः ॥३२॥ युगलकम्

3077 योक्तत्रीकृतैः फण्णिगणैरतिगाढबन्ध-
तीव्रार्ति-सीत्कृतिसमीर-निभेन-शीतान् ।
स्कन्धानिलानिव निपीय पुनर्वमङ्गि-
रावद्धवाजिनि रथे रचितप्रतिष्ठः ॥३३॥

3078 कलमाषिताम्बरतलोन्नत-पक्षमभार-
निर्धूयमान-सितचामर-मण्डलीकः ।
^३सङ्कोचबन्ध-परिहारधिया सलील-
मन्वीयमान इव नाथं ! कुमद्वतीभिः ॥३४॥

3079 योगाश्रितापरवपुर्ज्जरुप्रताप-
संपत्तिरेव हरितच्छविसप्तपत्रः ।
भानुः शरत्समयविभ्रम एति पश्य
रिक्कीकृतावजितवासववासरश्रीः ॥३५॥ तिलकम्

१. B सज्जनपण for सज्जसमरा । २. C दधाने ।

३. C सङ्कोचबद्ध for सङ्कोचबन्ध ।

- 3080 आरूढ-गूढचरणोत्खण-मार्गणानि
कल्लोल-चापवलयानि विनिर्धु^१वन्तः ।
सप्ताप्यमी कलकलाकुलितान्तरिक्ष-
मभ्यागता जलधयः सतरङ्गिणीकाः ॥३६॥
- 3081 क्षोणीभृतोऽप्युपगताः शिविरं नवाभ्र
कारागृहान्कटकभूमिषु बिभ्रतस्ते ।
वन्दीकृतक्षपित-पक्षति-दृष्टसार-
वज्राभकानिव च गर्भगताचिरांश्च ॥३७॥
- 3082 संवर्तवारिदघटापि गभीरघोर-
घोषानुबन्ध-वधिरीकृत-सप्तलोका^१ ।
अभ्येति वः समरदुन्दुमितां चिकीर्षु-
रेषां तडित्किरणकोणकृताञ्चितथीः ॥३८॥
- 3083 अभ्यापतन्ति विकसत्फणचक्रवाल-
रत्नोत्करैः किरणपल्लवितान्तरिक्षाः ।
दिक्पक्षिनीर्विकच-पाटलपुण्डरीक-
खण्डा इवोरगवलानि विदर्शयन्ति ॥३९॥
- 3084 ^२उद्धृत-चन्द्रकर-पाण्डुर-चामरौघ-
मोजस्वितां दधदधःकृतवातरंहः ।
आभाति कर्कशवलं सुरराजसैन्य-
मश्वीयमञ्चिततरञ्च रसत्खलीनम् ॥४०॥
- 3085 सव्याल-भूषणतयोन्नत-कायमान-
शोभा नितान्त-मलगर्दभ-रासमीका ।
चण्डी नरेन्द्रशिविरक्षितिनिर्विशेष-
रूपा करालकरभा रमसादुपैति ॥४१॥

- 3086 रत्नाक्षसूत्रवलयं परिवर्तयन्ती
नक्षत्रमण्डलमिव क्षणदातितारम् ।
ब्राह्मी कराकलित-दण्डकमण्डलुश्री-
रेषा शिवात्र शिविरे कृतसंनिधिर्वः ॥४२॥
- 3087 आभात्यसौ सरल-मुग्ध-मृणालकाण्ड-
कन्दावली-कवलनाकुलतां दधानैः ।
कुन्दच्छदच्छविभिरच्छ-तदीयगर्भ-
दुग्धच्छटापरिणतेरिव वाहहंसैः ॥४३॥
- 8088 ^१उद्धृत-दानव-चमूपति-कण्ठपीठ-
निष्ठचूत-शोणित-मलीमस-शात-धारम् ।
प्राचीव दिक्त्तपनविम्बमुदंशुराशि-
चक्रं दधत्युपनतानघ ! वैष्णवीयम् ॥४४॥
- 3089 त्रैयम्बकी कटकमेति विजिह्वकोटि-
मेषा किरीटघटितां दधतीन्दुलेखाम् ।
भास्वत्तृतीयनयन-भ्रुकुटिव्युदस्त-
विन्यस्त-भास्मन-पराग-ललाटिकामाम् ॥४५॥
- 3090 चामुण्डया परुषभस्मपरागपूर्ण-
माकीर्णमस्थिशकलैः सकपालखण्डम् ।
विघ्नाणया वपुरधिष्ठितमीश ! दूर-
मेतत् श्मशानगृहदेवतयेव सैन्यम् ॥४६॥
- 3091 चन्द्रस्य च प्रतिकृतिः कृतरागभङ्ग-
चेतः प्रसादधवलांशुसुधामरीचिः^२ ।
आगच्छति छलुरितदिक्छिविरं तवाच्छ-
हासच्छटाभिरियमुच्छलिताम्बुराशिः ॥४७॥

युगलकम्

- 3092 प्रेह्लत्कपालरशनागुणरासभीय-
चर्माम्बराङ्कित-भयङ्करमूर्तिरेषा ।
याम्या तवैति शिविरं शिव ! शावहस्त-
कर्णावतंसकलनाकुलिताननश्रीः ॥४८॥
- 3093 आकस्मिक-प्रलयघस्मर-वह्निहेति-
भस्मीकृताखिल-कुलाचलनिर्विशेषैः ।
शेषां निवध्य ध्रुवलैरपि लोकपाल-
पालीकपालपटलैरियमुत्तमाङ्गे ॥४९॥
- 3094 गङ्गातरङ्ग-परिमृष्ट-विटङ्ककोटि-
खट्वाङ्गसङ्घि-परमेष्ठिजटानिकुञ्जा ।
प्रेह्लत्परेतपतिपत्र-विषाणुगर्भ-
निष्पीतसप्तभुवनक्षतजासवश्रीः ॥५०॥
- 3095 अध्यास्य रासभसभाधिपति-त्रिलोकी-
संहाररागरभसेन समीति-सैन्यम् ।
संरम्भभास्वरमुखी विस्रभङ्गगौर-
दन्तांशुरेति शिविरं तव कालरात्रिः ॥५१॥
- 3096 काली च कोकिल-कलापरुचिः कराल-
दंष्ट्राङ्कुरैति समरोत्कलिकाकुलैषा ।
निर्दग्धकाल ! कलिकाल-कलङ्ककेतु-
रुद्भिन्नरत्नकमलेव विदूरभूमिः ॥५२॥
- 3097 इति गिरमुपकर्ण्योदीरितां नन्दिनाग्रे
सकल-समर-सेना-चक्रवालं स्मरारिः ।
निजशिविरनिवेशावासभूमीः प्रणाम-
श्लथविकटकिरीटं प्राहिणोत्तन्मुखेन ॥५३॥

तिलकम्

3098 तिग्मांशुस्यन्दनाश्वद्रुतखुरदलितव्योमवैदूर्यरत्न-
 क्षोदच्छायेऽथ सायं मलिनयति तमः पङ्कपूरे धरित्रीम् ।
 रुद्धालोकाः कुलायग्रहरभसरसत्पत्त्रिनादानुबन्धै-
 रन्योन्यालापमाराद्धिदधुरिव निशि व्याकुला दिग्वयस्याः ॥५४॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतो रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
 सैन्यसम्भारो नाम एकोनचत्वारिंशः सर्गः ।

चत्वारिंशः सर्गः

- 3099 प्राप्ते प्रभातसमयेऽथ शशाङ्कमौलि-
रुद्धोद्धितो विविध-मागध-सूतवाग्भिः ।
अभ्याहतानकशत-ध्वनिदत्तसंज्ञः
सेनासरिद्धरितमैक्षत सैन्यसिन्धुम् ॥१॥
- 3100 तस्याथ संभ्रमवलत्फणचक्रवाल-
मुर्वीतलेऽधिपतिना फणिमण्डलीनाम् ।
संस्तम्भित-श्रवणतालमुदञ्चिताक्ष-
माकर्णितो विधुरितस्थिति दिग्गजेन्द्रैः ॥२॥
- 3101 ब्रह्माण्ड-खण्डतल-वारणखर्व्यमाण-
मूर्तिर्दिगन्तर-गुरुप्रतिफलदीर्घः ।
पुञ्जीकृतः क्षितितले घनतामवाप्य
भिन्दन् रसातलमिवातिभरेण भूयः ॥३॥
- 3102 कम्पाकुलीकृत-ससंभ्रम-लोकपाल-
पालीपुरन्धिहृदयो विभराञ्चकार ।
प्रस्थानदुन्दुभिरवः क्षयकालवल्ग-
दुत्ताल-काल-करतालनिनाद-लीलाम् ॥४॥
- 3103 उत्सृज्य संयुगरसादथ तस्य देह-
भागार्धसंधिघटनां निरियाय गौरी ।
तच्चित्तभागगत-सत्त्वविधूतभीरु-
वैक्लव्ययोगमिव मानसमुद्रहन्ती ॥५॥

तिलकम्

- 3104 उन्निद्रकर्णशिखरार्पित-पारिजात-
लीलावतंसगलितैर्मधुशीकरौघैः ।
संसिच्यमानमिव कुङ्कुमपत्रपङ्क-
लेखाङ्कितं शुचि कपोलतलं वहन्ती ॥६॥
- 3105 लीलानतेन सकलां करपल्लवेन
लावण्यकान्तिममलामिव संप्रमाष्टुर्म ।
प्रेह्णत्पिनाकि-मुकुटास्पद-चन्द्ररश्मि-
धूलिच्छटा-मलिनित-च्छविमीहमाना ॥७॥
- 3106 एकावली विरचिता कुचमण्डलेऽत्र
तुङ्गत्वमीयुषि परस्परपीडनेन ।
तत्स्पर्धयेव सवलीत्रयतामवाप्तं
मुष्टिग्रहेऽपि शिथिलं दधतीति मध्यम् ॥८॥
- 3107 प्रत्यग्र-यावकरस-स्फुरणारुणाग्र-
भास्वन्नखेन्दुकिरण-प्रकरापदेशात् ।
संध्यां प्रसादनपरां गलिताभ्यसूया-
मारब्धपादपतनामिव धारयन्ती ॥९॥ पञ्चभिः कुलकम्
- 3108 तस्या मुखं सरभसार्पितकान्तदृष्टिः
दृष्ट्वा चिरादथ शशाङ्ककलावतंसः ।
सन्दर्शनेषु नयनत्रितयं निमेष-
दोषोपघात-घटनोज्झितमभ्यनन्दत् ॥१०॥
- 3109 निर्याय तस्य वपुषः सुचिरादवाप्त-
गाढोपगूहनरसोत्पुलकानुबन्धः ।
प्रस्थानमङ्गलविधिर्विदधे तथाथ
सेवोत्सवप्रवणमातृगणोपनीतः ॥११॥

- 3110 तस्यापिनेहुरभिमन्त्रितमात्मनैव
वक्षःस्थले गणचमूपतयः कथञ्चित् ।
कण्ठप्रभाशवलभासि पिनद्धलोह-
जालान्तरभ्रमविमुग्धधियस्तनुत्रम् ॥१२॥
- 3111 मन्दाकिनी-सलिल-निर्भर-सिच्यमान-
भास्वत्तृतीयनयनानलधूमदिग्धः ।
तस्याततायिशरपातभियाधिमौलि-
संवीतकङ्कट इवामृतरश्मिरासीत् ॥१३॥
- 3112 तत्काललीलसुरसिन्धुतरङ्गभङ्ग-
विस्त्रस्तवन्धलुलितं च जटाकलापम् ।
उष्णीषभोगिपतिरेव ववन्ध तस्य
गाढं पुनः प्रतिदिशं फणमण्डलीभिः ॥१४॥
- 3113 छायान्धकार-कलुषीकृत-पीनकण्ठ-
पीठस्फुरद्भ्रजगराजफणामणिश्रीः ।
तस्याजिमङ्गलनिवद्ध-नवेन्द्रनील-
कण्ठत्रविभ्रममधत्त च कालकूटः ॥१५॥
- 3114 दंष्ट्राकराल-मुखकन्दर-निर्यदग्नि-
ज्वालावली-दुरुपलक्ष्य-कराल-जिह्वम् ।
शूलं रुषा,रे-रुधिरासव-पानगोष्ठी-
संरम्भलोल-विकटौष्ठपुटं जजृम्भे ॥१६॥
- 3115 भोगीन्द्र-भोग-कषणप्रतिपन्न-मध्य-
काश्यं पुरा जलनिधेर्मथनप्रसङ्गे ।
तस्याथ मन्दरमिवाहिपतिश्चकार
कोदण्ड-दण्डमधिरुह्य सनाथकोटिम् ॥१७॥

- 3116 सङ्ग्रामदोहदरसादिति शीतरश्मि-
मौलौ पिनद्धकवचे वचसाथ तस्य ।
प्रत्युप्त-रत्नशकल-च्छवि-शारितानि
वर्माणि मर्मघटितानि गणाः पिनेहुः ॥१८॥
- 3117 संवीतलोहमयवर्मवपुर्वभार
बध्नोरुपोढ-रणमङ्गलरत्नमालम् ।
अस्ताचलाभिमुख-पातिनिबद्धपङ्क्ति-
नक्षत्रचक्रशबलाम्बर-वर्मलीलाम् ॥१९॥
- 3118 प्रत्युप्त-लोहितक-रत्नकणांशु-सार-
नीलाम्रकच्छ-वितनुच्छद-मूर्तिरुच्चैः ।
सौदामिनी-रुचिरदाम-मरीचिभिन्न-
लोलाम्र-विभ्रम-मधत्त शिलादंसूनुः ॥२०॥
- 3119 संहारधूममलिना कलधौतसानु-
भागान्तरे निपतिता रजनीव मेरोः ।
वक्षःस्थले सरस-कुङ्कुम-पङ्क-भाजि
भाति स्म कालमुसलस्य दृढाथ माद्री ॥२१॥
- 3120 अभ्युन्मिषन्मरकतांशु-शिखासहस्र-
संलक्ष्यमाण-परभाग-तनुत्रबन्धा ।
आबद्ध-शेबललवा नलिनीव नाग-
वक्त्रस्य मूर्तिरुचत् स्फुटपुष्करश्रीः ॥२२॥
- 3121 ह्रीताशनेः कवचमेचकिता च मूर्ति-
रुहीप्तिरत्न-घटितोरु-शिरस्त्रबन्धा ।
आभादनेक-विकटोदय-शैलशृङ्ग-
लग्नार्कविम्बवलयेव युगक्षयद्यौः ॥२३॥

- 3122 उद्दाम-संयुगरस-स्फुटित-व्रणोत्थ-
रक्तच्छटा-विकटविन्दु-निवद्धरन्ध्रम् ।
प्रत्युप्त-दीप्ततर-नूतन-पद्मराग-
मास्त्रीद्विवातिगुरुदंसनमग्निकस्य ॥२४॥
- 3123 वक्षःस्थले बृहति हेतिशताभिघात-
रुढव्रण-स्थपुटित-स्फुट-संनिवेशम् ।
चण्डेश्वरस्य शुशुभे शुभलोहवर्म-
सावर्तमम्भ इव सानुतटे हिमाद्रेः ॥२५॥
- 3124 दुर्वारवैरि-चरवारण-वीरभद्र-
वक्षःस्थलीविनिहिता विरराज माढी ।
संवर्तमेघमलिनासुर-संप्रहार-
लक्ष्मीवधूमुख-विगुण्ठन-जालिकाश्रीः ॥२६॥
- 3125 भग्नाङ्गुलीलसित-केतनवैजयन्ती-
कल्माषिताम्बरतलाः प्रतिमा-वहन्तः ।
रक्षाधिकार-नवभूति-सुधोपलेप-
पाण्डुत्विषो रचितसन्निधयः सुरौघैः ॥२७॥
- 3126 स्तम्बेरमा मुखरिताम्बर-शङ्खघण्टा-
ढक्कारवा धवल-चामर-चारुशोभाः ।
विस्पष्ट-दन्तमणितोरण-सन्निवेशाः
सैन्यैर्यु धे विदधिरे सुरसङ्गरूपाः ॥२८॥
- 3127 प्रत्यग्र-मौक्तिक-वितान-निधानकुम्भ-
रक्षाकुलाजगर-विभ्रमहस्तदण्डाः ।
रेजुर्गजा विकच-कीचक-यष्टि-कोटि-
वेल्लद्विलोल-कदलीविकरालपृष्ठाः ॥२९॥

- 3128 कुम्भस्थलीनिहित-मङ्गलमालिकाग्र-
विष्यन्दमान-मधुपङ्कनिलीनभृङ्गाः ।
लक्ष्मीं दधुः शिखरलग्न-दवाग्निधूम-
जालाकुलाः कुलनगा इव मत्तनागाः ॥३०॥
- 3129 उत्कर्णताल-पवनेरित-कुम्भकूट-
सिन्दूर-धूलिपटल-च्छुरणाभिरामम् ।
उद्धृत-तामरसरेणु-पिशङ्ग्यमान-
दिक्चक्रवालमुषसीव बभूव विश्वम् ॥३१॥
- 3130 लीलाचलद्वयलचामर-चक्रवाल-
शारीकृताखिलदिशोऽथ सहस्रसंख्याः ।
उत्कीर्णपत्र-मकरीशत-शातकुम्भ-
पर्याणपट्ट-विनिवेश-करालपृष्ठाः ॥३२॥
- 3131 माणिक्यखण्ड-खचिताञ्चितहेम-भास्व-
दायानदीधिति-पिशङ्कित-दिग्विभागाः ।
उद्रश्मिरत्न-कणशारित-शातकुम्भ-
प्रेङ्गत्खलीन-सखण्टकृति-वक्त्रभागाः ॥३३॥
- 3132 साङ्ग्रामिकीषु कुशलैर्गमितास्तदानीं
वीथीष्वमन्दतरसः पृतनातुरङ्गाः ।
स्वेदोदविन्दु-शयलस्तुवभागवक्त्र-
शोभाः सुधोद्गमनलग्नकणा इवासन् ॥३४॥
- 3133 सानूकतां विदधतोऽप्युपमानशून्या
मन्दा अपि ग्लपित-चण्डसमीरवेगाः ।
आकुञ्चितोर्ध्वसुरदण्ड-विभक्तपाद-
विन्यासचारुगतयस्तुरगाः प्रसङ्गः ॥३५॥

तिलकम्

- 3134 भाति स्म मूर्तिरनलौघविघट्यमान-
माक्षिष्ठचामरतया चतुराश्रितानाम् ।
उत्पेतुषां किल पुरा शिखिनस्तदीय-
ज्वालाकलाप-निचितेव तुरङ्गमाणाम् ॥३६॥
- 3135 लक्ष्मीं दधुर्विपुलकैर्मनैरभीक्ष्ण-
मङ्गैश्च चारुशुचिभिश्चतुरस्त्रपुण्ड्राः ।
पर्याणपट्टपटलैस्तुरगा निगाल-
भागैश्च देवमणिशोभितसन्निवेशैः ॥३७॥
- 3136 सङ्ग्रामनाटककुतूहलिनां तदानीं-
मुत्थापकेन दधतो मुदमुत्तमानाम् ।
विस्पष्ट-भाण्डरुचयोऽतिविचित्ररूपा
लक्ष्मीं दधुर्जवनिकामहितास्तुरङ्गाः ॥३८॥
- 3137 विस्तारशालि कृतिभिः कृतरूपवर्ण-
माविद्ध-गामिक-रण-प्रविभक्तशोभम् ।
सव्यञ्जनक्रममराजत धातुवाद्य-
लीलां दधानमनुपप्लुतमश्वसैन्यम् ॥३९॥
- 3138 निर्धूतकेसरसटावलिताश्रिताग्र-
भागं पतद्भिरभितः पृतनानुरङ्गाः ।
चक्रुस्तरां दिवि तदुत्पतनाभियोग-
योग्यामिव क्षणविलग्नपदैः खुराग्रैः ॥४०॥
- 3139 विस्ताररुद्धवसुधाः प्रतिबद्धकेतु-
सीतापटाञ्चल-विवलग्नशारिताशाः ।
सज्जाखिलोपकरणाः समराम्बुराशि-
पोतश्रियं सपदि शिश्रियिरे रथौघाः ॥४१॥

- 3140 आक्रान्तयानघरतं भटनायकेन
 चीत्कार-सीत्कृति-मनोरमतां दधत्या ।
 संदर्शितोरुयुगसज्जघ्नश्रियापि
 तत्राभियोगसमये रथकट्यया श्रीः^१ ॥४२॥
- 3141 आयोधनानुगुण-वेषपरिग्रहाच्च-
 तेजस्विनस्तदपनुत्तय आविरासन् ।
 संहारभानव इवाखिललोकसर्ग-
 नाशस्फुरत्किरण-दन्तुरमण्डलाग्राः ॥४३॥
- 3142 शीतांशुमौलिरपि केसरिचक्रवाल-
 योक्त्रीकृताहिपति-भोगसहस्रभीमम् ।
 अध्यारुरोह रथमग्निशिखापिशङ्ग-
 मायोधनानुगुणवेष-परिग्रहश्रीः ॥४४॥
- 3143 उष्णीषभोगिफणफूत्कृतिवातघात-
 पुञ्जीकृत-त्रिपथगाजल-वेणिशुभ्रम् ।
 तस्योष्णवारणमधार्यत भागलग्न-
 माणिक्यखण्ड-खचितोन्नत-हेमदण्डम् ॥४५॥
- 3144 तस्य प्रकीर्णयुगलं शशिरश्मिशोभि
 शब्दानुबन्धि-मणिकम्बुभुजे तदानीम् ।
 पार्श्वस्थिते दुधुवुतुः स्वयमभ्युपेत्य
 सन्दाकिनी सरभसं यमुना च भक्त्या ॥४६॥
- 3145 येनाशु निधु^२तसटाभरमम्बराग्र-
 मारोहता निशित-पाणिज-मण्डलेन ।
 नक्तंमुखेषु शशभृत्प्रसभं व्यधायि
 बिम्बावलम्बि-शशदारणकान्दिशीकः ॥४७॥

3146 आकर्ण्य यस्य मदशोषविषण्णभृङ्ग-
 गण्डस्थलाः सपदि रुञ्जिततारनादम् ।
 अङ्गेषु भीतिभरसङ्कुचिता निजेषु
 वाञ्छन्ति दूरमिव दिक्करिणः प्रवेष्टुम् ॥४८॥

3147 श्रीकण्ठशेखर-शशाङ्ककलाकराल-
 वेल्लत्सटापटल-धूननवद्धरोषः ।
 उत्प्लुत्य दारयितुमीहत एव वज्र-
 सूचीशितैर्नखमुखैरपि मारुतं यः ॥४९॥

3148 तस्मिंस्तुपारनिकुरम्बविपाण्डुभासि
 सिंहीसुते विदलिताञ्जनमेचकार्चिः ।
 कात्यायनी कृतपदा श्रियमाससाद
 प्रालेयशैलगत-नूतनमेघवल्ल्याः ॥५०॥

चक्कलकम्

3149 शार्ङ्गायुधोऽपि भुवनक्षयकालवह्नि-
 शङ्काकुलीकृत-सुरासुरचक्रवालम् ।
 ताक्ष्यं विधौत-कलधौत-पिशङ्गपक्ष-
 मात्मीयदेहभर-खर्वितमध्यरोहत् ॥५१॥

3150 ताक्ष्योपि चञ्चुपुटदष्टभुजङ्गमूर्ति-
 भास्वत्फणामणिरुचिच्छुरणारुणेन ।
 पृष्ठेन विग्रहभरं वसुदेवसूनो-
 र्जग्राह दानवरणस्य च चेतसोच्चैः ॥५२॥

3151 क्षोणीव पक्षपवनोद्धृतशैलजाल-
 मुत्तिष्ठतः शितनखाग्रविदष्टमूर्तिः ।
 तस्याधिनाकमतनुर्विभराञ्चकार
 शोभां क्षणं चरणकोटिगताभ्रलेखा ॥५३॥

- 3152 पिङ्गत्विपं कवलितोरगचक्रवाल-
निर्यद्विपाग्नि-परिणामवशादिवासौ ।
विस्तारितां नभसि हेममयीं पतत्र-
पङ्क्तिं दधत्सरभसोड्डयनाय रेजे ॥५४॥
- 3153 उद्गच्छतो गगनवर्त्म गरुत्मतोऽथ
दूरावगाह-दृढभिन्न-रसातलाग्राः ।
आकृष्टमुक्कवसुधाः क्षणविघ्नखेद-
मातेनुरस्य गिरिसंहतयः कथञ्चित् ॥५५॥
- 3154 स्थूलास्थिगण्डशिखरोज्झितदण्डवारि-
धारान्धकारितदिशः सुरलोकपालाः ।
विन्यस्तशैलगुरुपादविस्मृणभूमि-
भागान्यथायथमथारुहुर्गजेन्द्रान् ॥५६॥
- 3155 तावत्प्रतीतमनसि प्रधनोत्सवाय
दर्पाद्विनिर्जितरिपौ भटचक्रवाले ।
वालाजनो बलवदाकुलतां जगाम
तत्कालसम्भ्रमविलोलविलोचनश्रीः ॥५७॥
- 3156 संस्तम्भिता अपि तु मङ्गलभङ्गभीरो-
भीरोर्विषादवशश्चैन्यधियस्तदाक्षुः ।
निर्धौतकज्जलविधूसरिता निरीयु-
रिन्दीवरान्मधुकरा इव वाष्पलेशाः ॥५८॥
- 3157 आधीयमानमतिसंभ्रमवेपमान-
विस्मस्तबाहुलतया बुबुधेऽन्तरायम् ।
प्रस्थानमङ्गलविधानमपि प्रवीरः
सङ्ग्रामरागरभसोल्लसच्चित्तवृत्तिः ॥५९॥

- 3158 वद्धस्तृहं दयितया करवालयष्टि-
रालोकिता भटजनस्य करप्रतिष्ठा ।
प्राप्ता शितित्वमधिकं तदपाङ्गभासा-
धौतेव तत्क्षणमराजत विस्फुरन्ती ॥६०॥
- 3159 पत्यौ रणाय चलिते गुरुशोकवृत्ते-
वामभ्रुवः सपदि कार्श्यदशां व्रजन्त्याः ।
माणिक्यकम्बुरवनौ पतितः कराग्रा-
ह्लावण्यचन्द्रपरेवेष इव व्यराजत् ॥६१॥
- 3160 वक्त्रं विलोकयितुमूढरसा चिराय
पत्युर्वधूनिहितमङ्गलरोचनाद्रान् ।
दोदूयमानहृदया सविशेषमेव
सिद्धार्थकान् रचयति स्म ललाटपट्टे ॥६२॥
- 3161 आलिङ्ग्य गाढमपरा परिचुम्बतोऽथ
वक्त्रं प्रियस्य समराय विनिर्यियासोः ।
उष्णोष्ण निःश्वसित-तत्क्षण-गाढशुष्क-
ताम्बूलपङ्करसमोष्ठयुगं चकार ॥६३॥
- 3162 गुप्तिस्तनोरिति कृतादरबन्धमादौ
स्पर्शामृतव्यवधिरित्यपि साभ्यसूयम् ।
भान्वद्वयाश्रयिमनाः परिरम्भ इत्थ-
मैक्षिष्ट वर्म दयितस्य वधूः पिनद्धम् ॥६४॥
- 3163 इति समरविमर्दौत्सुक्यभाजः प्रवीराः
कथमपि दयिताभिर्मुच्यमाना गृहेभ्यः ।
सरभसमथ पुर्या निर्ययुः सोर्जगर्ज
रथ-तुरग-विमर्दक्षोभिते रत्नसानौ ॥६५॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृती रत्नाङ्के हरविजये
महाकाव्ये सैन्यसंरम्भो नाम चत्वारिंशः सर्गः ।

- 3164 ^१अथ कथमपि तस्याः सङ्कटद्वारसीन्-
स्त्रिदशगणवरिष्ठैरक्षसान्वीयमानः ।
श्रुतहरिजयशब्दः स्फीतवादित्रघोषै-
र्गिरिकटकतटान्तान्निर्जगामेन्दुमौलिः ॥१॥
- 3165 क्वणितमुखरघण्टाचक्रवालध्वजाग्रं
रथवरमधिरुह्य प्रस्थितस्योत्पताकम् ।
स्वयमवहितचेता मङ्गलं संविधित्सुः
सरभसमभिदध्मौ वैष्णवी तस्य शङ्खम् ॥२॥
- 3166 नवधवलदुकूलैः कल्पिताः सैनिकानां
शशिकरसितकीर्तिकीरसिन्धूर्मिभङ्गाः ।
द्विरदधनवलाकाः प्रोल्लसन्त्यस्तदानी-
मनिलवलविलोला वैजयन्त्यो विरेजुः ॥३॥
- 3167 स्फुटमणिपरिणाहप्रस्फुरत्पुष्करश्री-
द्रुतमुपरि नियन्त्रा ^२हन्तुमुत्क्षिप्यमाणः ।
उदयगिरिशिखाप्रादूरवर्त्यर्कबिम्ब-
श्रियमतनुमतानीडिडण्डिमः कुञ्जरस्य ॥४॥
- 3168 प्रतिगजमदगन्धाम्राणहेलाव्युदस्तः
स्फुरदुदरनिविष्टस्पष्टरेखोऽग्रहस्तः ।
श्रियमभृत करेणोर्नाकसंरोहणाय
द्रुतमिव सुभटानां बद्धसोपानपङ्क्तिः ॥५॥

- 3169 दिशि दिशि मकरन्दं पुण्डरीकोदरेभ्यः
सरभसमपि पीत्वा हारिमाधुर्यमुच्चैः ।
द्विरदपतिसदाभस्तिक्कमास्वादयन्तो
विरसरसनमन्तर्वक्त्रमृदुर्द्विरेफाः ॥६॥
- 3170 ^१प्रतिगजमधिकोपाद्वावतां कुञ्जराणां
सपदि मुखपटेनाच्छाद्य वक्त्राण्यलीनाम् ।
अविरलमदतोयापानगोष्ठीनिरासे
बहुगुणमपि मन्ये दोषहेतुं कदाचित् ॥७॥
- 3171 ^२श्रियमतनुत रक्षाभूतिविन्यासपाण्डुः
सपदि मदजलेन श्रयोतता सप्तधोर्न्याम् ।
द्विरदपतिरनीचैर्विस्फुरद्गण्डशैल-
स्त्रिदशनगरगङ्गास्रोतसेवार्कशैलः ॥८॥
- 3172 दधुरभिनवलाभारक्षितैश्चामरौघैः
श्रियमनुकृतवात्यारंहसः सैनिकानाम् ।
खुरशिखरनिपातक्षुद्यमानाखिलोर्वी-
जनितशिखिशिखौघास्त्रिष्टरूपा इवाश्वाः ॥९॥
- 3173 स्थगित-सकल-दिक्कानेक-संख्यानसेना
जनितगुरुभरोच्चैरन्वभृद्भूरि शंभोः ।
क्रमविधृतविमुक्तोद्दामनिःश्वासताम्य-
त्फणिपतिफणदोलान्दोलनं भूतधात्री ॥१०॥
- 3174 करिहरिरथपत्तिव्रातनिधूतधूलि-
प्रकरजनितकाश्यामन्ववध्नादधस्तात् ।
लघुचिदलनभीतिव्याकुलात्मा कथञ्चि-
त्फणिगडसहस्रेणाहिनाथो धरित्रीम् ॥११॥

- 3175 बलसमुदय ऐशेऽतीत्य गव्यूतिमात्रं
स्थितवति शिविराग्रावासभूमीर्गृहीत्वा ।
प्रथममिव तदानीं सौगतानां प्रमाणं
द्विरदकुलमनल्पं कल्पनापोढमासीत् ॥१२॥
- 3176 सुरवलमवलोक्यावासितं काननाग्रे
शकुनय उरुपक्षा दूरमुत्पत्य वेगात् ।
द्रुमविटपशिखाग्रावद्धनीडप्रतिष्ठ-
स्वतनयगततृष्णाश्चेरुकाश एव ॥१३॥
- 3177 कृतगुरुतरकम्पान्दोलनव्याकुलायां
भुवि विनिमितपादं जङ्गमान्द्रीन्द्रकल्पैः ।
अतिनिबिडनिवद्धैः कल्पवृक्षेषु सेना-
द्विरदपतिभिरापे न त्रिपद्या विलासः ॥१४॥
- 3178 दृढनियमितरज्जुस्कन्धसन्दानितानां
स्रुतमदजलगण्डाभोगकापैर्गजानाम् ।
त्वगपतदवरुणा काननानोकहेभ्यः^१
सहजमपि विमूढाः कं न विश्लेषयन्ति ॥१५॥
- 3179 स्रुतघनघनसार-क्षोदसौगन्ध्यभाजो
मणितटकृतवीचिक्षोभमन्दाकिनीकाः ।
द्रुमगहनविलुप्तार्कांशुसन्तापशीताः
शिखरिकटकभूमीरध्यवात्सुर्ध्वजिन्यः ॥१६॥
- 3180 स्फुटितविकटगण्डाभोगमाद्यद्विद्वरेफा
विकसदविरलैलाकन्दली-काननाढ्याः ।
उपमणिगुहमद्रेः फुल्लकोशातकीका
युवतिभिरनुयाताः केचिदासेदुर्वीः ॥१७॥

- 3181 अथ शशधरमौलेः सैनिका साजुदेशे
दिशि दिशि विचरन्तः कल्पितैर्वाजिसैन्यैः ।
प्रतिभयतरलाक्षं दृश्यमाना मृगौघैः
स्थितिरिति चिरमासन् दर्शिताच्छोदनेच्छाः ॥१८॥
- 3182 सरभसमनुविद्धा केनचित्सादिनोच्चैः
स्फुरिततरलतारा श्यामलांशुच्छटाभिः ।
व्यवधिमिव विधातुं भीतिपारिप्लवाक्षी
हरिणयुवतिरैच्छत्संभ्रमादात्ममूर्तेः ॥१९॥
- 3183 द्रुततरमपि नष्टा सादिसैन्यावमर्दा-
त्तनयमनवलोक्य क्वापि तत्रैव यातम् ।
पुनरसुनिरपेक्षं कृष्णसारङ्गनागा-
त्पदमिह न विपत्तेः कस्य तृष्णाथवा स्यात् ॥२०॥
- 3184 श्रवणघटितमौर्वीमण्डलीभूतचाप-
च्युतिचतुरतरश्रीर्धन्विनान्वीयमानम् ।
हरिणमनपराधं मार्गणो मङ्क्षु भित्वा
त्वरितमिव विलक्षोऽलक्षितः क्षमामविक्षत् ॥२१॥
- 3185 क्षितितलगतपुङ्खेनेषुणोत्तम्भ्यमान-
स्फुटतरगलनालः कश्चिदुद्ग्रीव एव ।
द्रुतमिव चलितानां वल्लभानां तदानीं
हरिणशिशुरसूनामूर्धमैक्षिष्ट मार्गम् ॥२२॥
- 3186 न खलु जगति शून्यं किञ्चिदस्तीह धाम्ना
युवतिमनुसरन्तं गर्भभारालसां यत् ।
विकटकुटिलशृङ्गाघातपातेन कश्चि-
न्ननभुवि हरिणोऽपि स्वैरमाहन्तुमैच्छत्^१ ॥२३॥

- 3187 विकटगुरुविषाणादभ्रभाराण्यवाञ्छि
प्रसभमभिहतानामुत्तमाङ्गानि पूर्वम् ।
गिरिभुवि हरिणानामाशु पश्चाद्वपुं पि
स्तुतुरुधिरलधूनि व्योममार्गान्निपेतुः ॥२४॥
- 3188 उपगतमवलोक्यावङ्मया सैन्यमुच्चै-
रगणितगुरुभीतिमुं क्सिरम्भमग्रे ।
हरिणपरिवृढोऽस्थादन्यथा सत्त्वभाजः
कथमिव गुरुधैर्यस्योजसास्योपमा स्यात् ॥२५॥
- 3189 प्रकटविकटशृङ्गैः काननं मन्दराद्रे-
र्दधत इव निवासप्रीतियोगाच्छिरोभिः ।
नभसि पृषतयूथा दूरमुत्प्लुत्य पेतु-
र्दर्शनखुरविरुग्णालग्ननाराचपुङ्खाः ॥२६॥
- 3190 व्यपगतघृणमारान्मन्दरस्याङ्कवर्ति
ज्जति सुरगणसैन्ये द्वीपिसिंहादिसत्त्वम् ।
प्रतिककुभमुदस्थुर्मन्युमन्तस्तदानीं
तदनु वरवराहाः प्रत्यनीकायमानाः ॥२७॥
- 3191 चमरहरिणवृन्दं बालभाराक्षिपातै-
रनुकृतनिजनारीकेशहस्तेक्ष्णत्विट् ।
क्वचिदपि परिहृत्याधावतां सैनिकानां
हरि-शरभ-वराह-द्वीपि हन्तव्यमासीत् ॥२८॥
- 3192 सुरभिकुसुमभाजो रूपशोभां दधत्या-
स्तरलहरिणदृष्टेः काननोर्वीरमण्याः ।
सुरत इव मृगव्या-विभ्रमेऽन्योऽर्धचन्द्र-
स्फुटकरजनिपातैः पाटयामास गण्डम् ॥२९॥

3193 शिखरिभुवि शिखण्डी बल्लुवर्हातिभारा-
दलसितगतिराराद्धन्विनान्वीयमानः ।
त्वरिततरमशक्नोन्न घ्नतो नष्टुमस्मा-
द्विपदि भवति काचिदोषरूपा गुणश्रीः ॥३०॥

3194 इति विहितभृगव्यैर्मुक्तपर्याणपट्टा
ववलुखनिपीठे सादिभिः कृष्टवल्गाः ।
श्रमजलकणजालाश्लिष्टजाम्बूनदोर्वी-
विधुतघनपरागालिङ्गिताङ्गास्तुरङ्गाः ॥३१॥

3195 रयचतुरतरङ्गक्षोभशीतैर्मरुद्भि-
धुतकपिलसटाग्राः सैकते नाकसिन्धोः ।
अधिजलमवतेरुर्मर्दुमुत्प्रोथघोणाः
खुरखुरशिखराग्रक्षुण्णपाठीनचक्राः ॥३२॥

3196 विघटितदलमुद्रान् पङ्कजौघान् विहाय
प्रमदविधुतपक्षास्तोय एव द्विरेफाः ।
अपि मदजलविन्दुन्दूरमन्वीयुरेता
स्तवकसुरभिगन्धीन्मज्जतां वारणानाम् ॥३३॥

3197 सुरसरिति न यावल्लक्ष्यमाणाध्वखेदाः
सरभसमवतेरुर्मज्जनायामरौघाः ।
द्रुतमसिचत तावच्छीकरैरग्रतस्ता-
त्करकलितलवङ्गामोदहृद्यैर्गजेन्द्रः ॥३४॥

3198 द्विरदपतिसहस्रैः स्रोतसोऽन्तर्निमग्न-
क्षितिधरगुरुदेहालक्ष्यवक्त्राग्रहस्तैः ।
त्रिदशसरिदनेकोद्दामगर्भाभिनिर्य-
द्वगणपतिरिव दूरात्सैनिकैरालुलोकि ॥३५॥

- 3199 कृतगुरुमदगण्डाभोगभूषं गजानां
 भ्रमरकुलमपोहुः शीकरा हस्तमुक्ताः ।
 किमपरमथवा स्यादाश्रितानां जलेभ्यः
 सपदि मदभरान्धैर्दूरमारोपितेभ्यः ॥३६॥
- 3200 प्लुरि/सुखमनुभूय प्राज्यसिन्दूररेणु-
 च्छुरणकपिशितोर्मेः सिन्धुगर्भाद्गजेन्द्राः ।
 क्षितिभृत इव पक्षच्छेदिनो वज्रपाणैः
 पुनरभयमवाप्याप्युज्जिहाना विरेजुः ॥३७॥
- 3201 सलिलगुरुसटाग्रा विभ्रतो रुग्णमूलाः
 खुरशिखरविलग्ना हेमशेवालवल्लीः ।
 त्रिदशसरित उच्चैस्तीरमुत्प्रोथघोणाः
 श्वसिततरलितोर्मिन्नातमुत्तेरुश्वाः ॥३८॥
- 3202 श्रमशिथिलितकण्ठष्ठ्यूतनिःश्वासवात-
 व्यतिकरधुतसेनाधूलिरुद्धान्तरालाः ।
 तरलसरलपुच्छं चेरुश्वाः स्थलीभ्यो
 मरकतमणिसूचीकोमलाञ्छस्पखण्डान् ॥३९॥
- 3203 विदधति गुरुपक्षोत्सेकमञ्चा जलानां
 स्फुटमिह मलिनानामाशये वर्तमानाः ।
 यदमरगणसेनारेणुपट्टाविलासु
 प्रतिककुभममाद्यस्निग्गास्वेव मत्स्याः ॥४०॥
- 3204 क्षितिधरपतिभूर्मि दूरमुल्लङ्घ्य वेगा-
 दथ हरिकरिपत्तिस्यन्दनं कल्पितं सत् ।
 द्रुततरमुडुवीथी मार्गमभ्याहताभ्रं
 सरभसमुदपत्तद्व्याप्तविश्वं स्मरारेः ॥४१॥

- 3205 प्रतिककुभमुदस्थात्सामि यत्सैनिकाना-
 मगमदथ समाप्तिं तेन सर्वं विहायः ।
 अपरमपि यदर्थं दूरमुत्पित्सु तस्था-
 चमवदवनिपृष्ठं तेन निष्ठाप्रतिष्ठम् ॥४२॥
- 3206 दिशि दिशि परिशुष्यद्धानतोयस्रुतीनां
 त्रिदशगजघटानां दूरमुत्पेतुषीणाम् ।
 दिनकरकरतापोपप्लवादाकुलाना-
 मतिनिकटतयोच्चैः पुरफुटुः कर्णशङ्खाः ॥४३॥
- 3207 पुनरुपगतपक्षोड्डीननिःशेषशैल-
 स्फुटशिखरशिखाभ्रमः स्यन्दसन्देहमुग्धैः ।
 दिशि दिशि घनवृन्दैः पीयते स्म द्विपानाम्
 विकटकरटभित्ति भ्रष्टमारान्मदाभ्रमः ॥४४॥
- 3208 अतनुसलिलगर्भाः कज्जलश्यामभासो
 नभसि जलदलेखा वेल्लघ्यमाना मरुद्भिः ।
 क्षणचलनविलोला धारणानां नवान्दू-
 निविडनिगडलीलां पादलग्ना घितेनुः ॥४५॥
- 3209 अनुकृतगिरिशृङ्गाभोगगण्डस्थलाग्र-
 स्खलितविकटभास्वचारनक्षत्रमाला ।
 स्रुतमदजललेखाविम्बिता धारणानां
 श्रियमतनुत तारापङ्क्तिरारात्स्फुरन्ती ॥४६॥
- 3210 श्रवणशिखरभूषाचामरान्मा स्म धाक्षी-
 दिदमविदितविद्युद्दामसप्तार्चिषारात् ।
 जलदकुलमितीवानुद्यतोच्चैः पुरस्ता-
 दिशि दिशि गजताभिश्चण्डशूकारवातैः ॥४७॥

- 3211 छुरितसुरपथासूक्तकुम्भस्थलोषु
 श्रवणधुतिहताभिश्चीनपिष्टच्छटाभिः ।
 क्षणघटनविलोला नाकनक्षत्रमालाः
 श्रियमननृतमय्यस्तेनिरे वारणानाम् ॥४८॥
- 3212 विकटकनककक्ष्यादामसौदामिनीकं
 द्विरदकुलमभासीदन्यदासीनमुर्व्याम् ।
 सुरगणपतिसेनारुद्धनाकावकाश-
 व्यतिकरगुरुखेदस्त्रस्तमेधौघकल्पम् ॥४९॥
- 3213 अरुणमणिकिरीटच्छायया लङ्घ्यमाना
 गलितमदजलाद्रिं विम्बिता गण्डभागे ।
 शिशिरकिरणलेखा लक्ष्यते स्म द्विपानां
 नभसि विकटकुम्भस्तहेमाङ्कुशश्रीः ॥५०॥
- 3214 अकलितगुरुविद्युद्दामभिः श्यामिताशै-
 रसलिलगुरुगर्भैरुन्नमद्भिः सलीलम् ।
 द्विरदपतिभिरुच्चैस्तस्तरे नाकमार्गः
 प्रतिदिशमचरुणालोकमक्षुण्णमेधैः ॥५१॥
- 3215 ग्लपितपवनवेगं व्योम्नि पश्चार्धभाग-
 स्थिरखुरशिखराग्रैरप्यनालम्बमेव ।
 गिरितटविकटोरः प्रेरितासन्नतारं
 चटुलचरणकोटिन्यासमश्वैः प्रसज्ये ॥५२॥
- 3216 नभसि तुरगसैन्यं दूरमुत्कर्णघोण-
 स्फुरितमुखमनीचैरुत्प्लुतीरादधानम् ।
 हरिणकुलमिवासीद्विस्फुरच्चित्ररत्न-
 व्यतिकरशवलाभिर्भ्राजमानं गुडाभिः ॥५३॥

3217 जवनपवनधूतेर्विलिताविस्फुरद्भिः
नभसि विवभुरश्वा लाक्षिकैश्चामरौघैः ।
विकटखुरशिखाग्रक्षोभभिन्नाग्रगर्भ-
स्खलितचटुलशम्पाश्लिष्टरूपा इवोच्चैः ॥५४॥

3218 रविकरपरिमर्शाद्विस्फुरद्भिस्तदानी-
मपगतघनपङ्कं नाकमीलीसहस्रैः ।
सरभसपरिवर्तालक्ष्यपाण्डूदरार्धैः
सर इव शफरौघैर्घूर्णमानैरभासीत् ॥५५॥

3219 विकटशिखरलग्ना केतुदण्डावलीषु
स्फुरितविविधरत्नच्छायकलमाषभासः ।
नवजलधरखण्डाः केकिपिच्छातपत्र-
श्रियमदधुरधस्ताद्गच्छतां सैनिकानाम् ॥५६॥

3220 स्फुरितमणिकिरीट-ग्रन्थिगर्भान्तराल-
प्रतिमितमहिमांशोर्मण्डलं व्योम्नि तेषाम् ।
प्रतिफलदमलांशुव्रातमाशामुखेषु
स्फुटकनकशिरस्त्राभिन्नरूपं तदासीत् ॥५७॥

3221 रथनुरगखुराग्रक्षुद्यमानात्पुरस्ता-
त्प्रतिपदमुडुचक्रादुत्थिता धूलिलेखा ।
श्रियमतनुत मुक्तायालुकायास्तदानीं
गगनमकरसङ्घन्यश्रुवाना दिगन्तान् ॥५८॥

3222 स्फुरदतनुतडित्का वेल्लयमाना मरुद्भि-
र्द्धुरविरलनीलश्यामभासोऽभ्रलेखाः ।
कृतकवलनलीलारम्भलग्नौर्ध्ववह्नि-
स्फुटविकटतराक्षिः सिन्धुभङ्गीविलासम् ॥५९॥

- 3223 सपरुपरसितस्याम्भोधरस्योपरिष्ठा-
 त्सरुषमभिपतन्तं सिंहमालोक्य चण्ड्याः ।
 जगति विफलमेव प्रज्ञया शून्यमुच्चैः
 स्फुटममनुत तेजस्तादृशां सैनिकौघः ॥६०॥
- 3224 प्रमथपतिरयासीद्दानतोयाद्द्वगण्ड-
 प्रतिमितमणिचित्रच्छायवैकुण्ठशार्ङ्गः ।
 विकटशिखरभागालक्ष्यवृत्रारिचाप-
 क्षितिधरपतिर्लीलां विभ्रदभ्रङ्कषधीः ॥६१॥
- 3225 श्रियमभूत पुरस्तादिन्दुमौलेस्तदानां
 गणपतिरतिवेगात् प्रस्थितो नाकमार्गम् ।
 दधदपरमिवेन्दोर्मार्गमुष्णीषभाजः
 परशुमुखममन्दोल्लासनाशारिताभ्रम् ॥६२॥
- 3226 द्विरदमदनदीभिः सैन्यमेतत्पुरस्ता-
 त्कलुषयति पुरा मे चन्द्रिकागौरमम्भः ।
 सचकितमिति मार्गाद्भीतयेवापसस्त्रे
 खगपतिगुरुवेगव्यस्तया नाकनद्या ॥६३॥
- 3227 स्फुटमिह विमलानां स्वच्छता श्लाघ्यरूपा
 विसदृशमुपधानं तत्र दोषाय नूनम् ।
 प्रतिमितममरौघा मेनिरे यन्निरीक्ष्य
 क्षितितलमपि शीताभीशुबिम्बे कलङ्कम् ॥६४॥
- 3228 इत्थं सेना स्मरारेर्जलधरपदवीं दूरमुल्लङ्घ्य वेगा-
 दासीना रत्नसानोस्तटभुवि विविधव्यूहविस्तारभाजः ।
 तस्थुर्गव्यूतिमात्रं धृतगुरुसमरारम्भदैत्येन्द्रसेना-
 निर्याणापेक्षमुच्चैर्दिशि दिशि विकसच्चित्रवादित्रघोषाः ॥६५॥
- इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृती रत्नाङ्के हरविजये
 महाकाव्ये सैन्यप्रस्थानं नामैकचत्वारिंशः सर्गः ।

द्वाचत्वारिंशः सर्गः

- 3229 ज्वलिता भृशं तदभियोगरुषा
धिविधायुधाः दितिसुताधिपतेः ।
प्रहतानकाः समरलालसया
सह सैनिकैर्जघटिरे पृतनाः ॥१॥
- 3230 शितवर्त्मभिः करतलप्रहितै-
र्युधि शुष्मिणां विदलितान्नभसः ।
मदतृणया करिकटेष्वलयः
पतिता वभुः प्रचुरचूर्णनिभाः ॥२॥
- 3231 क्षयकारिणः सपदि पीतविषा
भुजगश्रियं प्रतिभया दधतः ।
विवभुस्तरामसिचयाः समरे
हरविभ्रमा रुचिरचन्द्ररुचः ॥३॥
- 3232 भुजशालिनां करतलप्रहितै-
र्भ्रमणाकुलैरिभिरभ्यहितम् ।
अनुचक्रिरे समररत्ननिधेः
सलिलभ्रमाः सपदि ^१मण्डलिभिः ॥४॥
- 3233 कृतमूर्च्छनं प्रहरता द्विषता
करशीकरै रणगतः शिशिरैः ।
समशिश्वसत् करिपतिः सुभटं
महतां स्थितिः परहितप्रवणा ॥५॥

- 3234 रुधिरारुणैर्निशितखड्गहता
नवमौक्तिकैर्द्विरदकुम्भतटाः ।
युधि दाडिमैः सदशविभ्रमतां
स्फुटितैर्दधुः प्रकटवीजशतैः ॥६॥
- 3235 भटकामिनः प्रतिवरूथवर्ती
रभसात् घ्नतः समरवासगृहे ।
प्रतिगुम्फिताः शितिसरोजदलै-
र्गलिता वभुः स्रज इवासिलताः ॥७॥
- 3236 शुशुभेतरां मणिशिरस्त्रभृता
भुजशालिना धृतसमुन्नतिना ।
सदशात्मतामुदयसानुमतः
परिविभ्रता शिखरवर्तिरवेः ॥८॥
- 3237 उदरश्रितो विकटकुम्भभुवो
नवमौक्तिकान्नभसयानुसृतैः ।
सदशश्रियः शुचिभिरंशुचयैः
श्रुतिचामराः शुशुभिरे करिणाम् ॥९॥
- 3238 प्रतिहारिभिः करिकरैरसकृत्
परिपिण्डतैः समरभूमिराभात् ।
लिपिसंहतेः सुभटनामजुषः
प्रणवैरिव प्रथममालिखितैः ॥१०॥
- 3239 युधि धावतः प्रतिगजाभिमुखं
पुनरप्यधाद्गजपतेः सरुषः ।
दलिताश्रयः सपदि केतुपटः
पतितो मुखे पृथुमुखच्छदताम् ॥११॥

3240 करिमौक्तिकैर्विगलितैः शुचिभिः
सुभटाश्रयाश्चमरतन्तुशतैः ।
वरसुस्रजो ग्रथयितुं रणभूः
सुरयोपितां द्रुतमिवैच्छदसौ ॥१२॥

3241 सुरकुञ्जराः क्षितितलास्खलितैः
प्रतिमाश्रयान्विदधुरुर्ध्वगतैः^१ ।
कटकान् करैः स्फुटचपालरुचः
समराध्वरे विकटयूपगतैः^२ ॥१३॥

3242 स्फुरदुच्चकैर्विकचकुन्दरुचि
श्रवणाश्रयं^३ गजपतेर्जलजम् ।
शशिमण्डलं तरलमन्वकरोत्
प्रकटास्पदं गिरिगुहानिकटे ॥१४॥

3243 पतितोद्धृतैः श्रवणशङ्खशतैः
समराङ्गणे शुशुभिरे करिणाम् ।
सदृशाः कराः सरलतां दधतः
स्फुटमौक्तिकैर्विकटवंशशतैः^४ ॥१५॥

3244 युधि घूर्णितं सुभटमीक्ष्य पुरो
दधती वपुः पुलककण्टकितम् ।
स्मरगौरवात् सुरवधूरभवत्
भृशदुर्वहा निजविमानभुवः ॥१६॥

3245 क्षितिमण्डले^५ निमितजानुयुगो
गुरुमत्सरस्त्रिकसमुन्नतिमान् ।
स्थगितेक्षणो ध्वजपटेन मुहुः
भटविग्रहे परिणनाम करी ॥१७॥

१. A, B गतान् । २. B, C शतैः । ३. C गजपतिः ।

४. C गतैः । ५. A निहित for निमित ।

3246 रणभूरसौ दलितवर्तनया
मणिघण्टया हतकरिच्युतया ।
समरश्रियो व्यरुचदाश्रितया
सदृशीं श्रियं कमलकर्णिकया ॥१८॥

3247 कृतमूर्च्छनं व्यनुसृता सुभटं
युधि जीवितौ व्यपगता च ततः ।
करिमौक्तिकैर्दशनपङ्क्तिनिभै-
र्जहसे भुवा स्फुटमिव द्युवधूः ॥१९॥

3248 श्रियमुच्चकैर्दधदलङ्घ्यतमां
निजतेजसा क्षपितशत्रुतमाः ।
अवगुण्ठितः समरधूलिकणैः
सुभटोऽस्फुरद्विशदमेव तदा ॥२०॥

3249 रचितस्थितेः प्रविकटांसतटे
श्रवणानिलैः परिवृढस्य पुरः ।
वसुधारजः प्रबलभक्तिमना
व्यकिरत्तरां रभसयेव करी ॥२१॥

3250 स्फुरिता वभौ गगननीलरुचिः
सुभटाश्रया विमलखड्गलता ।
समराम्बुधेर्नवतमालरुचा
तटलेखया सदृशतां दधती ॥२२॥

3251 गजसंहतेर्दलयतो दशनात्
प्रचुरं रजः शशिमरीचिसितम् ।
द्रुतमुत्थितं यश इवाविरलं
शबला दिशो व्यधित शुष्मवतः ॥२३॥

- 3252 मणिरञ्जिता शशिकलेव शनैः
कुटिलोत्थिता समरसिन्धुपतेः ।
श्रियमासदत् भटकराग्रगता
करवालिका रुधिरताम्ररुचिः ॥२४॥
- 3253 रिपुदन्तिनां पृथुविपाणुगता
भुजशालिनो दलयतः प्रतिमाः ।
घनमेचकं विषमिवोदभवत्
प्रचुरं रजः प्रधानरत्ननिधेः ॥२५॥
- 3254 विदधज्जवात् कुलिशमुष्टिहतं
करिणो रणे रदनदण्डयुगम् ।
सुभटोऽकिरोन्नवरमप्रतिमं
समभिष्टुतः स्वमपि योधजनैः ॥२६॥
- 3255 पुलकं दधौ सघनधर्मजला
धृतपवेषुर्मुहुरजृम्भत च ।
भटमीक्ष्य खे नहि तदस्ति न यत्
विदधेऽसराः स्मरमयं ललितम् ॥२७॥
- 3256 गलिताः क्षितौ शरशिखादलिताः
क्षतजोक्षिता द्विरदवालधयः ।
नवलाक्षिकैः शुशुभिरे सदृशा
युधि चामरैर्दिनकराङ्गभुवः ॥२८॥
- 3257 रचितास्पदा निहतसादितया
तुरगासने सपदि शून्यतले ।
दधतो मुदं रुधिरपानकृतां
युधि वध्रमुर्विकृतभूतगणाः ॥२९॥

3258 भुजशालिना स्फुरदरि प्रघने
स्थगितान्तरं शुचिमरीचिचयैः ।
समरश्रियः सरसचाटुधिया
मणिदर्पणं विधृतमन्वकरोत् ॥३०॥

3259 युधि कोटवीरभिधिलोक्य तदा
मुदितात्मनः प्रकृतनृत्तविधाः ।
दलिताश्रयैर्धवलकेतुपटै-
स्तरितुं चमूद्रुतमिवैच्छदसौ ॥३१॥

3260 परिघाहतात् पृथुविषाणमुखात्
प्रतिमा बभौ निपतिता करिणः ।
शरधिश्रियं युधि परिभ्रमतः
समवर्तिनो निजरुचिं दधती ॥३२॥

3261 क्षतपुष्करैरशिवया शिवया
स तदानकैर्निपतितैरवनौ ।
रणराक्षसो असितुमाशु चमू-
र्वहुभिमुखैः स्थित इव व्यरुचत् ॥३३॥

3262 असिभोगिभिः स्फुरितरत्नकणैः
कृतगुप्तयः ससलिलाम्बुनिभैः ।
समरक्षितौ स्फुरितभद्रघटाः
श्रियमासदन् सुभटसन्निधयः ॥३४॥

3263 समणित्विषो विकटचापलता
भटनायकः प्रसमकृष्टिनाः ।
गृहभृत् कला धवलपक्ष इव
व्यनयत् क्रमात् अतनुमण्डलताम् ॥३५॥

- 3264 घनमुत्थितं युधि मिथोऽभिहतैः
श्रियमायय सुभटखड्गरजः ।
सुरयोपितां प्रकृतसंचनने
नवमञ्जनं द्रुतमिवाचरितम् ॥३६॥
- 3265 युधि शङ्कुभिर्भटकरप्रहितैः
दधुरुन्नताः स्फुटशिखण्डभरैः ।
गिरिभिः क्षणं सदृशतां करिणः
प्रचलाकिभिः शिरसि वद्धपदैः ॥३७॥
- 3266 समणित्वेषा घटितमीलिकया
षतितं भटात्समिति चक्रमधः ।
कुटिलश्रिया शशभृतः कलया
रविमण्डलं सहितमन्वकरोत् ॥३८॥
- 3267 भृशविकलवास्त्रिदशवैरिवधू-
स्त्रिदिवौकसां विदधता ववृधे ।
अचलाधिपं दलयतेव जवात्
शरजन्मना युधि रवेण तदा ॥३९॥
- 3268 विकटोर्मयः समरसिन्धुपतेः
समवर्तिनः स्फुटकराङ्गुलयः ।
श्रियमासदन् विकटकुन्तलता
मुजशालिभिः सरभसं भ्रमिताः ॥४०॥
- 3269 नवमौक्तिकैः करिशिरोघटितै-
र्गगनच्छदिः सुभटखड्गलता ।
युधि केशिनौ दशनरत्नकणैः
शवलीकृता हरिभुजेव वभौ ॥४१॥

- 3270 द्विरदः क्षणादसिविलुप्ततात्
प्रतिहारिणः करिकरानवनौ ।
भयपुञ्जितान् सपदि पत्त्रिपति-
भुञ्जगानिव व्यदलयत् समरे ॥४२॥
- 3271 भ्रमयन् जवादतनुकुन्तलतां
निजतेजसास्फुटमधःस्थमवैत् ।
दशनोत्प्लुतः प्रतिगजांसगतं
सुभटं भटः प्रहितहेतिशतम् ॥४३॥
- 3272 करिणि स्थितः प्रचुरभूतिसिते
स्फटिकाचले द्रविणनाथ इव ।
अमनुष्यगं तदपि धर्ममगात्
सुभटो परः क्षपितशत्रुगदः ॥४४॥
- 3273 मणिवर्त्मसु प्रघनवर्त्मगता
विवभुर्भटाः स्फुरितचक्रचयाः ।
विमलात्मभिः सदृशतां दधतः
सलिलाशयैः प्रतिमितोष्णकरैः ॥४५॥
- 3274 गलितं तथा रदनिनां समरे
प्लुतदिङ्मुखैर्वहलदानजलैः ।
क्षुतनिर्भरानभिविशङ्क्य गिरीन्
नभसो यथा घटितमम्बुधरैः ॥४६॥
- 3275 करिणां मिथो दशनघट्टनया
विषमार्चिषा सपदि निष्पतता ।
समराजिरे ज्वलितकुन्तलतः
क्षितिभृत् बभौ प्रकटदाव इव ॥४७॥

3276 द्रुतपातिनः सजलमेघरुचो
 युधि वाहिताः प्रतिभटक्षतये ।
 निविडौजसः शुशुभिरे तुरगाः
 शितिचर्मभिः सदृशतां दधतः ॥४८॥

3277 भुजशालिनो जिगमिषोस्त्रिदिवं
 समरश्रिया प्रकृतमङ्गलया ।
 कलशैरिव प्रतिदिशं निहितै-
 र्भटमस्तकैः क्षितिरभात् पतितैः ॥४९॥

3278 रचितास्पदा दधति वारिमुचा
 समदेहतां गजपतौ समदे ।
 श्रियमासदत्तडिदिवारुणिता
 गलतासृजा समिति खड्गलता ॥५०॥

3279 इत्थं विजृम्भितरुषः कृतरत्नसानु-
 कम्पाः परस्परजयावहितैर्मनोभिः ।
 गीर्वाणदैत्यपृतना बहुधा तदानीं
 सद्गन्धसङ्गररसप्रवणा बभूवुः ॥५१॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतो रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
 समरोद्धातवर्णनम् नाम द्वाचत्वारिंशत् सर्गः ।

त्रिचत्वारिंशः सर्गः

सुमालिनो युद्धवर्णनम्

3280 ^१यस्यामरवधूर्दध्रे मदनानृजुहावताम् ।
सुमाली सोऽथ सङ्ग्रामे रिपुसेनां जुहाव ताम् ॥१॥

3281 सङ्ग्रामकाननोत्तालतालनिस्त्रिंशमण्डले ।
विद्याधरगणे ^२दर्पादवसानं सुरद्विषाम् ॥२॥

3282 *ततोऽततीतितोत्तातीनाना नाना न नूनना ।
स सुसांसोऽसुसासासि ^३रिरारोरारिरैरिरत् ॥३॥

एकाक्षरपादः युग्मम्

3283 ^४सारामर्षि-निकृत्तारिकण्ठरक्तहृदाकुला ।
समन्तपञ्चकोर्वीव बभूव रणपद्धतिः ॥४॥

3284 ^५नाथानिषत तेनाजौ के तुच्छत्रपता ^६कया ।
तत्सेनया ^७दधे भग्नकेतुच्छत्रपताकया ॥५॥

१. A, C add ओं in the beginning । २. A दर्पादवसारे ।
C दर्पादवसारम् ।

३. A रिरारोरारि ।

*ततः अतति ईतितोत्ता अतीनाना नाना न नूनना ।

स सुसांसः असुसासासिः इरारोरारिः ऐरिरत् ॥ इति छेदः ।

ईतितोत्ता अतीनाना नूनना न सुसांसः असुसासासिः इरारोरारिः सः सुमाली ततः
विद्याधरगणे अततिसति ऐरिरत् इत्यन्वयः ।

४. A, B सारामर्षिनिनिकृत्तारि । ५. A, B नाथानिषत ।

६. C omits कया ।

७. C omits दधे ।

नन्दिनो युद्धवर्णनम्

- 3285 सोऽथ नन्दी दधच्चक्रं रणश्रीनाभिमण्डलम् ।
एकोऽप्यनेक इत्याजौ विचरन्तैक्ष्यतारिभिः ॥६॥
- 3286 भेदेनैभं रणे तस्मिन्नवसाय कटं कया ।
नारोचि सेनया तस्य नवसायकटङ्कया ॥७॥
- 3287 दैत्या दैत्या इवोद्दामदोर्दण्डवलशालिनः^१ ।
सुराः सुरा इवान्योन्यं व्यतिजघ्नुर्महाहवे ॥८॥
- 3288 विषाणमुसलैर्नूनमभिनन्दन्तिनो रसाम्^२ ।
व्यूढत्वं के^३ स्म दैत्यानां अभिनम् दन्तिनोरसाम् ॥९॥
- 3289 प्रत्यङ्गायि प्रसरता^४ वीरेणाजावदन्तता ।
नैर्गुण्यमाशु भजतः पिबेरिव विषाणिनः^५ ॥१०॥
- 3290 रणे शिवाभिरमनागमितं^६ चकले चरम् ।
अदृश्यतास्थिशेषत्वं गमितं^७ च कलेचरम् ॥११॥
- 3291 वभुः श्रीवृक्षखजूरीसंनिवेशमनोरमाः ।
तुरगाः काननच्छायाः पर्याप्तवटवर्णकाः ॥१२॥

१. A दोर्दण्डवलशालिनः ।

२. B reads विषाणमुसलैः ।

३. रसाम् for रसाम् ।

४. C व्यूढत्वं कैः ।

५. A केऽस्य ।

६. C धीरेण for वीरेण ।

७. C विषाणिता ।

८. A नागमिते च कलेचरम् ।

९. C गमिते च कलेचरम् ।

- 3292 अभावि रभसान्नाकस्त्रिया मानवतां तथा ॥
रणधूल्या दधे तस्यास्त्रियामा नवतान्तया ॥१३॥

पुष्पदन्तस्य युद्धवर्णनम्

- 3293 पुष्पदन्तोऽपरत्राथ भ्रमन्दिङ्नागविभ्रमः ।
दैत्यान् सीमन्तयामास सागरोर्मीनिबोद्धतः ॥१४॥
- 3294 युधि निघ्नञ्जयावाप्तिकाङ्क्षिणोऽति स्म याचितः ।
अभयं^१ तैरसौ सेनां काङ्क्षिणोति स्म याचितः ॥१५॥
- 3295 स प्रज्ञाततमोऽप्येकस्तदानाहतलक्षणः ।
भीष्मोऽप्यशान्तनवतां विदधार नदन् रणे^२ ॥१६॥
- 3296 सोऽभूत्स्वनश्रियाब्दोत्क्रमयूरागमकृत्तया ।
इच्छयास्य भटा योद्धुमयूरागमकृत्तया ॥१७॥
- 3297 प्रभञ्जनोऽरिसेनासु तदासावच्युतो रणे ।
भास्वान्वपुषि चाभासीत्पिंशन्नमरविद्विषाम्^४ ॥१८॥
- 3298 *सालांसः सलिलोल्लोललोलासिः सुल्लसोऽंसलः ।
लीलालसं ललासासौ सासोऽसल्लालसासुल्लः ॥१९॥ द्वयक्षरः
- 3299 य एकस्तरसा दैत्यान्वंशानिव सुपर्वणः ।
हमाभूत्कटकसञ्चारी वभञ्ज सुरकुञ्जरः ॥२०॥

१. A अभयं ते ।

२. A, B नदद्गणे ।

३. A श्रियाब्दोऽर्कः ।

४. B निघ्नन्नमरविद्विषाम् ।

*सालांसः सलिलोल्लोललोलासिः सुल्लसः अंसलः ।

लीलालसं ललास असौ सासः असल्लालसासुल्लः ॥ इति च्छेदः । १९

असौ सालांसः सलिलोल्लोललोलासिः सुल्लसः अंसलः असौ सासः असल्लालसासुल्लः
लीलालसं ललास इत्यन्वयः ।

- 3300 सादितानवती सेना संयुगं रभसादिता ।
सादिता युध्यमानेन तेनारेः सहसा दिता ॥२१॥ संदृश्यमकम्
- 3301 घनसंतमसच्छाया नीलवज्रवरुथिनी ।
१तीक्ष्णवर्त्मभिराकीर्णा पातालोर्वीव भोगिभिः ॥२२॥
- 3302 *साराभाशु शुभारासा सारताममतारसा ।
यान्यानघनन्याया सा मतातततामसा ॥२३॥
अनुलोमप्रतिलोमपादः युगलकम्
- 3303 स कार्तान्तिकसिद्धान्तप्रक्रियामिव तां जवात् ।
तदा विलुप्तज्याकेन्द्रामवधीदवधानतः^२ ॥२४॥
- 3304 बभूवुर्नन्दिनो रोषादसृगालोहिता दृशः ।
न यस्य प्रतिभात्यारादसृगालो हि तादृशः ॥२५॥
- 3305 स तस्य वर्णगतो देहादसिनापातयच्छिरः ।
दिनात्यय इवास्ताद्रेः स्फुरदर्कस्य मण्डलम् ॥२६॥
- 3306 वलं विस्मायि शैलादेरुधुर्यतयोऽभयम् ।
तेनास्त दिव्याः खं द्रष्टुं रुधुर्यतयोऽभयम् ॥२७॥
- 3307 अभ्रं कषत्वं दधतः कटकच्छाययान्विताः ।
विवभुः सुभटास्तस्य सेनोर्वीकुलपर्वताः ॥२८॥
- 3308 दिक्चक्रं प्रणताभीतिदानवाचा रुहत्सताम् ।
कीर्तिस्तेषामगाढ् भग्नदानवा चारुहत्सताम् ॥२९॥

१. B आसीदितिशेषः (footnotes) ।

*साराभा आशु शुभारासा सारता ममता रसा ।

या अन्य-अनघ-घनन्याया सा मता आतततामसा ॥ इति च्छेदः । २३

या अन्य-अनघ-घनन्याया आतततामसा सा साराभा शुभारासा सारता-ममता-रसा
मता-इत्यन्वयः ।

२. C मवधानतः for दवधानतः ।

- 3309 आस्फाल्य निक्वण्णमौर्वीतन्त्रीकाश्चापवलकीः ।
गन्धर्वपृतना दैत्यैः सार्धं रणरत्नीं व्यधात् ॥३०॥
- 3310 तेजोऽहृत सुरारीणामनृज्वालाभिधावताम् ।
स्थितिर्गत्या रणे येषामनृज्वालाभि धावताम् ॥३१॥
- 3311 स्फुटार्धचन्द्रमुद्दामवाहिनीपातसंकुलम् ।
महेश्वरशिरश्छायं श्वसन्नागं रणाङ्गनम् ॥३२॥

कुमारयुद्धवर्णनम्

- 3312 *विवेश विश्वशावेशः शशीव शिवशैशवः ।
शैवः शवांशाशवेशिशिवावंशं वशी विशाम् ॥३३॥ द्व्यक्षरः । युग्मम्
- 3313 दधत्कराङ्गुलिवातभोगीन्द्रकृतवेष्टनाम् ।
स शक्तिमसुराभ्योधिमाथिमन्दविभ्रमाम् ॥३४॥
- 3314 सङ्ग्रामभूमिं करुणामदधत्तामसावृतः^१ ।
यशो निघ्नन्निपुचमूमदधत्तामसावृतः^२ ॥३५॥
- 3315 तमभीयुस्तनुच्छायतिमिरावृतदिङ्मुखाः ।
सतारका वरूथिन्यः क्षयकालनिशा इव ॥३६॥
- 3316 स व्यधादक्षताशस्ताः सन्नयो धामहासिना ।
सव्यधा दक्षताशस्ताः सन्नयोधा महासिना ॥३७॥

समुद्गयमककाञ्चीगोमूत्रिकमुरजजालवन्धाः

*विवेश विश्वशाव ईशः शशीव शिवशैशवः ।

शैवः शव + अंश + आशा + वेशि शिवावंशं वशी विशाम् ॥ इति च्छेदः । ३३
विश्वशाव ईशः शव + अंश + आशा + वेशि शिवावंशं विशां वशी शिवशैशवः शैवः
शशीव स्फुटार्धचन्द्रं उद्दामवाहिनीपातसङ्कुलं महेश्वरशिरश्छायं श्वसन्नागं रणाङ्गनं
विवेश इत्यन्वयः ।

१. A, B, C शैवः शवांशाशवेशिशिवावेशवशीविशाम् ।

२. B अधारयत् (footnotes) । ३. B घेद् पाने (footnotes) ।

तारकाक्षयुद्धवर्णनम्

- 3317 कृतान्तनगरीसालवलयं चक्रितं धनुः ।
दधत्तेनाथ युयुधे त रकाक्षो महाहवे ॥३८॥
- 3318 ^१शुभदाता तदा दैत्यानवस्यन्दनवे गतः ।
तत्सङ्ग्रामाङ्गनं रेजे नवस्यन्दनवेगतः ॥३९॥
- 3319 तत्सैनिकान् समीके स चमूरचितसच्छ्रियः ।
क्षेप्तुं जगत्रयपायसमीरण इवाचलान् ॥४०॥
- 3320 *शशिकेशांशकोऽशोकक शिकीके शिशुः शुकी ।
शं शशाकैकशोऽशूककेकीशाकाशकौशिकः^२ ॥४१॥
द्वयक्षरः । युगलकम्
- 3321 लक्ष्मीः षट्चरणच्छायाशोभीन्यसुरसैनिकैः ।
ददृशे तस्य वक्त्राणि पद्मानीवाधितस्थुषी ॥४२॥
- 3322 मन्वानास्तं शरैः संख्ये ते पुरस्ताद्विपुं जितम् ।
तेजोऽर्कमिव विभ्राणं तेपुरस्ताद्वि पुजितम् ॥४३॥
- 3323 सुदर्शनश्रीर्द्विषतां स चक्रिभुजमाश्रितः^३ ।
शिरांसि पीवरच्छेदस्कन्धचक्राणि शातयन् ॥४४॥

१. C शुभदण्डस्तदा दैत्या.....।

*शशिकेशांशकः अशोककौशिकीके शिशुः शुकी ।

शं शशाक एकशः अशूककेकीशाकाशकौशिकः ॥ इति च्छेदः । ४१

चमूरचितसच्छ्रियः जगत्रयपायसमीरणः शशिकेशांशकः शिशुः अशोककौशिकीके शुकी अशूककेकीशाकाशकौशिकः सः अचलान् इव सैनिकान् समीके एकशः क्षेप्तुं शं शशाक इत्यन्वयः ।

२. C कौशिकान् for कौशिकः ।

३. C भुजमाश्रितम् for भुजमाश्रितः ।

- 3324 *शूरीशशिशुराशाश्रीरश्रीरोरांशुरारौ^१ ।
 १शशीराशी शरैः शारा रेशिश्रीररिशः शशन् ॥४५॥

द्वचक्षरः । युगलकम्

- 3325 उपसर्गा इव गताः क्रियायोगेन शून्यताम् ।
 आसंस्तस्य हता बाणैरप्राप्तगतिसंज्ञकाः ॥४६॥
- 3326 स्पृहां^२ केनाकरोत्तस्मै सज्जातीयाय सार्वान् ।
 तच्चमूश्च द्विपः संख्ये सज्जातीयाय^५ सार्वान् ॥४७॥
- 3327 १तमभ्यैत् केतुमालीति नवाक्षनमलीमसैः ।
 अन्वीयमानो दितिजैः प्रावृट्काल इवाभ्युदैः ॥४८॥
- 3328 क्षुण्णं तेन समिद्धर्मं तदीये दानवर्तिभिः ।
 व्यरोचि च गजैः संख्ये तदीये दानवर्तिभिः ॥४९॥
- 3329 तदासौ वीरकोपात्तशुभलक्ष्मीपरिग्रहः ।
 षड्जन्यासतया विघ्नन्मुखानि गयमभ्ययात् ॥५०॥
- 3330 विदधे निधनता तेन तमस्तारातिनादया ।
 तत्सेनया शरैश्चक्रे तमस्तारातिनादया ॥५१॥
- 3331 ६उदसाहि स संहार सहस्रकरभास्वरः ।
 युयुत्सासाहसोत्साहशालिभिः सहसासुरैः ॥५२॥

*शूरीशशिशुः आशाश्रीः अश्रीरोरांशुः आररौ ।

शरीराशी शरैः शारा रेशिश्रीः अरिशः शशन् ॥ इति च्छेदः । ४५

शूरीराशिणुः आशाश्रीः (आशा नाम श्रीः) अश्रीरोरांशुः शशीराशी शरैः शारा रेशिश्रीः अरिशः शशन् आररौ इत्यन्वयः ।

१. B जग्राह (footnotes) ।

२. C शशीशश्रीशरैः शारारशिश्रीरशिशः शशन् ।

३. A केनाकरोत्तस्मै ।

४. C सज्जातीय for सज्जातीया ।

५. C तमन्यैः for तमभ्यैत् ।

६. B, C तदसाहि for उदसाहि (सोढः) ।

- 3332 *केकीरकोऽकुकाराकः कारकाकारकारिखक् ।
कैराकेकरकैराकोररोकैरुकोरुकैः ॥५३॥ द्व्यक्षरः । युगलकम्
- 3333 तारकान्तस्थितिस्पष्टदृष्ट^१दृष्टतरौजसा ।
स शक्त्या दीप्रया ^२हारलतयेव श्रियं दधौ ॥५४॥
- 3334 चेतसा बद्धरोषेण मानिनागगनानिमा ।
ततो रणभुवं चण्डी तामिता ममतामिता ॥५५॥ युक्पादप्रतिलोमः
- 3335 तन्निवृत्तविपर्यासनिविष्टग्रीवतां गतः ।
अदृष्टचरमाजौ स्वं भटः पृष्ठमिवैक्षत ॥५६॥
- 3336 नाभाच्छ्रुतिरिवाहीना सद्दोकारतया न या ।
अगाहि भर्तुः सङ्ग्रामसद्दोकारतयानया ॥५७॥
- 3337 सप्रमाणनिष्णातैरशून्या भटमण्डलैः ।
निपद्येव तदा मृत्योः स्फुटदंष्ट्रा^३ चकासती ॥५८॥
- 3338 *सारतारहिताध्यासा सा ध्याता क्षतसाध्वसा ।
साध्वसाधर्म्यधीरासा साराधीतिरता रसा ॥५९॥

सप्तदशाक्षरं पञ्चम्

*केकीरकः अकुकाराकः कारकाकारक + अरिखक् ।

कैः आकेकरकैः आकोररोकैः उरुकोरुकैः ॥ इति च्छेदः । ५३

संहारसहस्रकरभास्वरः केकीरकः अकुकाराकः करकाकारकः अरिखक् सः गुहः
आकोकरकैः अरोकैः उरुकोरुकैः युयुत्सासाहसोत्साहशालिभिः आकोः कैः असुरैः सह
उदसाहि ?

१. C दृष्टतदोजसा । २. C तारतलयेव ।
३. B दंष्ट्रा रथ्यपि ।

*सारतारहिताध्यासा सा ध्याता क्षतसाध्वसा ।

साध्वसाधर्म्यधीरासा साराधीतिरता रसा ॥ इति च्छेदः । ६१

वैरिरमणीकुचमण्डलैः सार्धं अवारवाणतां दधना सदृशात्मनः दैत्यानवेक्ष्य सारता-
रहिताध्यासा ध्याता क्षतसाध्वसा साध्वसाधर्म्यधीरासा साराधीतिरता रसा
उत्कृष्टकर्णान्ता सारित्रासकृत् रणसिन्धुं उत्तितीर्षतां सुमनसां नौरिवाभवत्
इत्यन्वयः ।

3339 अवारवाणतां वैरिरमणीकुचमण्डलैः ।
सार्धं दधाना दैत्योधानवेत्य सहशात्मनः ॥६०॥

3340 *रेणुरोरोरुणाणो ररणा रणिरणुरणैः ।
रराणैरारिणा रीणा रणेरां रीरणारिणा ॥६१॥

द्व्यक्षरः । युगलकम् । षड्विधः कुलकम्

3341 रणसिन्धुं सुमनसां तदानीमुत्तितीर्षताम् ।
सारित्रासकृदुत्कृष्टकर्णान्ता नौरिवाभवत् ॥६२॥

3342 वादिता तरसा भीमा ^१भेरीणां सकला ततिः ।
सादिता तत्र सायामा सारीणां सबला गतिः ॥६३॥

गोमूत्रिकाजालवन्धः

3343 तया कृतस्य सङ्ग्रामे वज्रनाभस्य भस्मसात् ।
उदात्त एव तत्रासीद्दर्पस्यान्तः सुरद्रुहाम् ॥६४॥

3344 ^२रथमर्दो भुवस्तस्या न तस्थावरतामदाम् ।
अनिर्जितरिपुः सापि न तस्थावरता मदात् ॥६५॥

3345 अम्भोधरच्छवीन्धाराशोभां च युधि विभ्रतः ।
वाजिनो वाहयाश्चक्रुः कृपाणांश्चाश्विका भटाः ॥६६॥

3346 तायमानघनच्छाया याच्छानघनमायती ^३ ।
नाल्पकप्रतिमास्थासु सुस्थामातिप्रकल्पना ॥६७॥

अनुलोमप्रतिलोमपादः युगलकम्

* रेणुरोरोरुणा अणोः अरणारणिः अणूरणैः ।

रराण एणारिणा रीणा रणेरां रीरणारिणा ॥ इति छेदः । ५६

अशून्या सा प्रमापणनिष्णार्तः भटमण्डलैः स्फुटदंष्ट्रा चकासती एणारिणा रणेरां
रीणा मृत्योः निषद्येव तदा अणोरिणां रणिः अणूरणैः रराण इत्यन्वयः ।

१. C भीरीणाम् ।

२. C रयामः भुवस्तस्या *** ।

३. C याच्छानघनमायता ।

- 3347 संयुगेऽनर्गलस्थामपातितग्रहतारकैः ।
युगान्तोत्पातदेशीयैर्न सासह्यत दानवैः ॥६८॥ युगलकम्
- 3348 क्षतार्कैरक्तया दध्ने तदाश्वसितिमा नवः ।
तद्रूपं वीक्ष्य को न स्म तदाश्वसिति मानवः ॥६९॥
- 3349 जयश्रीरभसाकृष्टि-प्रसारितकरोपमैः ।
सव्यापसव्यविक्षिप्तैर्निघ्नन्ती विद्विषः शरैः ॥७०॥
- 3350 या हतारिगणजस्रमवदाता न सुन्दरान् ।
याता गजमदानन्दहरिणास्रवतासुरान् ॥७१॥
समञ्जसबन्वो गूढार्थश्लोकः
- 3351 तथाधानि रुषा वज्रकेतुः केतुर्दिवौकसाम् ।
विकिरन्त्या रणे दृष्टि क्षयोल्कापुञ्जविभ्रमाम् ॥७२॥ तिलकम्
- 3352 मायामूर्तीः द्विषः संख्ये साक्षाक्षीदमितायुधा ।
तत्सेना च तथा चक्रे साक्षाक्षीदमिता युधा ॥७३॥
- 3353 दोर्दण्डदर्पोद्रेकेण सावज्ञं चरतो युधि ।
प्रमथान्दानवानीके पारिप्लवतया सकृत् ॥७४॥
- 3354 *साशीः सशंसा शिशुसूः साशसाशु शशीशशित् ।
शशासाशसु सेशासु सांशुः शं शशशाशिसूः ॥७५॥
द्व्यक्षरः । युगलकम्

१. B प्रथमान् for प्रमथान् ।

*सासीः ससंसा शिशुसूः साशशाशु शशीशशित् ।

शशास आशासु सेशासु सांशुः शं शशशाशिसूः ॥ इति च्छेदः । ७५

साशीः सशंसा शिशुसूः साशसा शशीशशित् सांशुः शशशाशिसूः सेशासु आशासु
दोर्दण्डदर्पोद्रेकेण सावज्ञं दानवानीके युधि चरतः प्रमथान् सकृत् पारिप्लवतया
आशु शं शशास इत्यन्वयः ।

- 3355 सहस्रधा विभज्यापि स्थितमात्मानमाहवे ।
निनाय पञ्चतामेव द्विषं मायाशताकुलम् ॥७६॥
- 3356 सा संख्ये स्वःसदां शश्वदेव तारा घनायते ।
तेन चक्रुर्मति नान्यदेवताराधनाय ते ॥७७॥
- 3357 तत्सङ्ग्रामान्तरिक्षं च वीथीमार्गपरिष्कृतम् ।
विचित्रमण्डलतया विदधारतरां श्रियम् ॥७८॥
- 3358 गजः परिणमन् दध्ने दन्तकोशमनङ्गदम् ।
द्विषां युधि व्यधत्तारादन्तकोऽशमनं गदम् ॥७९॥
- 3359 तिग्मांशुकरसंपर्कात्स्फुरन्ती करवालिका ।
कुब्जाप्येकस्य सङ्ग्रामे चतुरस्रां श्रिय दधौ ॥८०॥
- 3360 जघ्ने सिंहतनुश्चण्ड्याः सरुजितरवारिभिः ।
तत्सैन्यानि सुराश्चक्रुः सरुजि तरवारिभिः ॥८१॥
- 3361 कोदण्डास्फालनोत्तालरवकातरितद्विषः ।
योधास्तत्पुरुषत्वेऽपि विस्पष्टद्वन्द्वतां ययुः ॥८२॥

चण्ड्या युद्धवर्णनम्

- 3362 चण्डी सेनासु कुप्यन्ती सादीपिष्टासुराहवे ।
श्रियमैक्षिष्ट तत्खड्गे सादी पिष्टासुराहवे ॥८३॥
- 3363 *शरदंष्ट्राकरालत्वं दधद्भिर्दानवान् रणे ।
नानानीकाननैः किं नु पृतनासु न भूभृतः ॥८४॥

*सा भूभृतःसुता रणे तासु पृतनासु दानवान् किं नु न याता ? आनुतिमात्रासु
अङ्गनाशरस्यासु तारकसैन्यासु नानानीकाननैः भासिता सुन्यासंकरता कृत्तिवाससा
सुस्था सरशना अङ्गना सुत्रामातिनुतासिभर इत्यवन्वयः । ८४

3364 १भासितानुतिमात्रासु २सुन्यासैकरता सुता ।
नाङ्गनाशरसस्थासु सा याता कृत्तिवाससा ॥८५॥

3365 सासवात्तिकृतायासा सुस्था सरशनाङ्गना ।
तासु तारकसैन्यासु सुत्रामातिनुतासिभा ॥८६॥
प्रतिलोमानुलोमाभ्यां श्लोकद्वयं । तिलकम्

3366 तत्र स्फुटरसैश्चित्रैः सुश्लोकविनिबन्धनैः ।
अनेकसर्गैः सङ्ग्रामे महाकाव्यायितं भट्टैः ॥८७॥

3367 राजितानुमतावाररवा तामसकायसा ।
३सायकासरसाराधधरा सारनुताजिरा ॥८८॥
अशंयोगाक्षरानेकपाठनन्दिकवर्तनः

3368 केतनांशुकसीताङ्क ! रथप्लवकृतास्पदम् ।
सङ्ग्रामजलधेः ४पारं पृतनास्वरिमण्डलम् ॥८९॥

3369 *सायासासु ससेयासु सायासासु यियासु सत् ।
सासिः सासूययेयासु सेयायासुसुसुः सुयुत् ॥९०॥
द्वयक्षरः । तिलकम्

3370 तथा कार्मुकमाकृष्टं नाशारम्भे सुरद्विषाम् ।
६उदचारयदौकारमिव क्रेङ्कारमाहवे ॥९१॥

१. B भासितारुतिमात्रासु । २. A, B, C सन्यासैकरता सुता ।
३. C सायकासरसाराधातुरासारनुताजिरा । ४. A सायकामरसारा धधरा ।
५. A सङ्ग्रामजलधेः पौरम् ।

*सायासासु ससेयासु सायासासु यियासु सत् ।

सासिः सासूययेयासु सेयायासुसुसुः सुयुत् ॥ इति च्छेदः । ९०

सायासासु ससेयासु सायसासु सासूययेयासु पृतनासु राजितानुमता अवाररवा तामस-
कायसा सायकासरसा आराधधरा सारनुता आजिरा सासिः असुसूः सुयुत् सा
अरिमण्डलं रथप्लवकृतास्पदं संग्रामजलधेः पारं इयाय इत्यन्वयः ।

६. A, B तददारयदौकारमिव ।

- 3371 योऽनुकुर्वन्मृधे वर्धमानं दामोदरं जितः ।
न केनचिद्विषाभीक्ष्णमानन्दामोदरजितः ॥६२॥
- 3372 स तथा नागमारूढो विपाटैर्विरसीकृतः ।
ब्रह्माम गहनागाधे ग्रन्थतत्त्व इवाहवे ॥६३॥ युगलकम्
- 3373 नैष्ठुर्येण रणे चण्डी समग्रावा सवाजिभिः ।
नासह्यतारिभिः शक्त्या समग्रा वासवाजिभिः ॥६४॥
- 3374 अन्योन्यायोधनस्पर्धादुर्धरप्रसरोद्भूराः ।
तामभीयुस्तमस्काण्डकल्लोला इव ते द्विषः^१ ॥६५॥
- 3375 ^२वाञ्छितासरवित्रासा सात्राविरसताञ्छिता ।
साध्वसावहतायासं संयाता^३ ह वसाध्वसा ॥६६॥
अनुलोमप्रतिलोमपादः पादान्तयमकञ्च
- 3376 श्रियं चित्रीयमाणेन चरितेन दधत्यसौ ।
सज्जातिरेकानंशेति सुरैरस्तूयताहवे ॥६७॥
- 3377 ^४जयजायुयुजा युज्जिज्जयायो ^५योज्यज्ययेज्यया ।
याज्यया युयुजे ^६येयेऽजेयया याजजायया ॥६८॥ द्वचक्षरः
- 3378 विभ्रती हेतिसंदोहनक्रौधाकुलतां द्विषः ।
बलेव पृतना विश्वश्वयोद्धृतस्य तोयधेः ॥६९॥
- 3379 सा दधत्याननं तुल्यमधानि विधुनानया ।
प्रणमुपामविच्छिन्नमधानि विधुनानया ॥१००॥ युगलकम्

१. C ये द्विषः for ते द्विषः । २. C वाञ्छितामरवित्रासा ।

३. B संहता for संयाता ।

C संहता for संयाता ।

४. B, A जयजायि for जयजायु ।

५. A याज्यज्ययेज्यया ।

६. A येयेज्ययेया for येयेजेयया ।

- 3380 पराचीनं विधायाशु सैन्यं समरदुर्मदम् ।
साञ्जसौजसिकस्याराद्धूमाक्षस्योदजासयत् ॥१०१॥
- 3381 साराभा विविभारासा राजितागगताजिरा ।
भाताजिते तेजिताभा विगतेन नते गवि ॥१०२॥ सर्वतोभद्रः
- 3382 नतानामनतानां च समं व्यवजहार सा ।
१निनायौजित्यमेकेषामन्येषां जीवितं क्षयम् ॥१०३॥
- 3383 अहन्यत बलं तेषां सदा नगजया तथा ।
रेजे वीरवरुथिन्या सदानगजयातया ॥१०४॥
- 3384 विभ्रती सुभटेनोच्चैराकल्पस्थितिचारुताम् ।
आलिङ्ग्यत रणे कीर्तिः स्वर्गनारी च तत्क्षणम् ॥१०५॥
- 3385 तांस्तथाविश्रुथन्मौलिबन्धानाहितवेषथून् ।
वीरानासन्नपातत्वादसारान्साकृताहवे ॥१०६॥
- 3386 *तारोत्तारतरी तीरतरुतारीतिरुत्तरा^१ ।
तीरितारातिरातोः तरतारातिरुत्तरः ॥१०७॥ एकान्तरित । द्वयक्षरः
- 3387 वैष्णवी समरक्रीडाविहारैकवयस्यया ।
गदया दैत्यलोकस्य शिरांसि युधि भिदन्ती ॥१०८॥

१. A, B नानायौजित्य for निनायौजित्य ।

*तारोत्तारतरी तीरतरुतारीतिः उत्तरा ।

तीरितारातिरातोः तरतारातिः उत्तरः ॥ इति च्छेदः । १०७

तारोत्तारतरी तीरतरुतारीतिः उत्तरा तीरितारातिरातोः तरुतारातिः समरक्रीडा-
विहारैकवयस्यया गदया द्विषतः दैत्यलोकस्य शिरांसि युधि भिन्दती पराञ्चि
सुरुसैन्यानि या वैष्णवी प्रायते स्म सा संख्ये अस्मया चित्रायते, परां श्रियं बभार ।

२. A तरुतारीतिरुत्तराः for तरुतारीतिरुत्तरा ।

- 3388 द्विषतः सुरसैन्यानि पराञ्चि त्रायते स्म या ।
सा बभार श्रियं संख्ये परां चित्रायतेऽस्मया ॥१०६॥ तिलकम्
- 3389 कालरात्रिर्जवेनास्त्रपर्यस्तकुलपर्वता ।
चपुषाम्भङ्गकेणाथ भीतिदा सुरविद्वषाम् ॥११०॥
- 3390 *जानुजेनानुजननी जानानाजजनैजनम् ।
निजाजिनेनानिजजौ जनानूनानजीजनत् ॥१११॥
द्वयक्षरः । युगलकम्
- 3391 भ्रमयन्त्या ज्वलच्छूलं माहेश्वर्यास्तदाभवत् ।
नभः पुरत्रयप्लोषशिखिनेव पिशङ्कितम् ॥११२॥
- 3392 अदभ्रभीतिदेऽनिन्द्ये दक्षमानच्छसादिनि ।
भ्रमागतगमासादे भीमतत्त्वमगच्छति ॥११३॥ अर्धभ्रमः
- 3393 समरे लक्ष्यभद्राश्वकेतुमाले निरर्गलम् ।
तस्मिन्नवननिर्माणविभाग इव दुर्गमे ॥११४॥
- 3394 रत्नाक्षमालां विभ्राणा रणश्रीमणिमेखलाम् ।
^१ब्राह्मी सरणसंरम्भविभ्रमा श्रियमासदत् ॥११५॥ तिलकम्
- 3395 अप्राप्तां संयुगे प्रांशुकेतुदन्तिनि शान्तताम् ।
कुर्वर्ती विशिखैस्तां स्म के तुदन्ति निशां तताम् ॥११६॥
- 3396 अन्यथा युध्यमानैन्द्री दैत्यानां हृदयाविधा ।
कृतमार्गणकृत्यासीत्सहस्रेणैव चक्षुषाम्^२ ॥११७॥

*जानुजेन अनुजननी जानानाजजनैजनम् ।

निजाजिनेन अनिजाणो जनान् ऊनान् अजीजनत् । इति च्छेदः । १११
अनिजाजौ निजाजिनेन जानुजेन आजजनैजनं जानाना अनुजननी जनान् ऊनान्
अजीजनत् इत्यवन्वयः ।

१. B चक्षुषा for चक्षुषाम् । २. C ब्राह्मीमरणसंरम्भ ।

- 3397 गीर्वाणजनताभ्येत्य तुष्टाव सरतोऽनु ताम् ।
द्विषो वीक्ष्य रणान्नोत्था तुष्टाव सरतो नुताम् ॥११८॥
- 3398 विभ्रती रत्नकोदण्डपरिवेषविभीषणम् ।
सोदृत्तारिकुलोत्पातचन्द्रविम्बमिवाननम् ॥११९॥
- 3399 *रलीलोलारिरल्लाली लीलालूरैरिरल्ललाः ।
रोलोल्लोलैरालैलीरररोररीरलम् ॥१२०॥ द्व्यक्षरः । युगलकम्
- 3400 शिखण्डजितपिच्छश्रीर्नम्रवक्त्रेण केकिना ।
उह्यमाना ज्वलच्छक्तिः कीमारी रणमासदत् ॥१२१॥
- 3401 विनिर्धूतरविद्योतामहोष्ठाशान्तरेणुना ।
गणसैन्येन सा लक्ष्मीमहोष्ठाशान्तरेऽणुना ॥१२२॥
- 3402 सशङ्खपद्मा कीवेरी वैष्णव्याः श्रियमासदत् ।
द्विषच्छिरः १कन्दुकौघैः सारंस्त न न तापदम् ॥१२३॥
- 3403 विभ्रती संयगोत्पातमहोत्कामतनुं गदाम् ।
नयन्त्यरिकुलं स्थेयः सारं स्तननतापदम् ॥१२४॥
- 3404 सान्धकारा दिशः सर्वाः कुर्वती रणरेणुभिः ।
तामभीयाय गर्जन्ती या तदा वृषपर्वणः ॥१२५॥
- 3405 *नतया सेनया तत्र यातया नुत्तया तनु ।
नुत्तयात्तरयान्विष्टपातया सेनयेक्षिता ॥१२६॥
- मुरजबन्धः । युगलकम्

१. A कामुकौघैः for कन्दुकौघैः ।

*रलीलोला रिरल्लाली लीलालूः ऐरिरत् ललाः ।

रोलोल्लोलैः अरालैलीः उररोररीः अलम् ॥ इति च्छेदः । १२०

रत्नकोदण्डपरिवेषविभीषणं आननं सोदृत्तारिकुलोत्पातचन्द्रविम्बमिव विभ्रती
रलीलोला रिरल्लाली लीलालूः रोलोल्लोलैः अरालैलीः उररोररीः अलं ऐरिरत् ।
रणरेणुभिः सर्वाः दिशः सान्धकाराः कुर्वती या गर्जन्ती तामभीयाय तदा सा
अनया तनु नतया यातया नुत्तया नुत्तयात्तरयान्विष्टपातया सेनया नेक्षितेतिकाकुः ।

- 3406 कृतानुबन्धामुत्पश्यन्नाग्नेयीं धारणामिव ।
जगत्कृतमवैलोकः सर्वमेवात्र भस्मसात् ॥१२७॥
- 3407 करिसिन्धुततिश्चारु कटकच्छा ययाधिकम् ।
भिन्नारेया तदा रेजे कटकच्छाययाधिकम् ॥१२८॥
- 3408 कृतपुंखोऽपि सङ्ग्रामे दैत्यलोको निरर्गलम् ।
संप्राप्य न ^१न्यवर्तिष्ट यास्यां यमपुरीमिव ॥१२९॥ युगलकम्
- 3409 कीर्तिर्जङ्घे समीकेषु नवैव स्वतया तया ।
भ्रुकुट्या मुमुचे चासौ न वैवस्वतयातया ॥१३०॥
- 3410 युधि क्षयघनस्येवविद्युज्जिह्वस्य गर्जतः ।
प्रतिनादच्छलेनाशा भीता इव विचुक्रुशुः ॥१३१॥
- 3411 दधौ धिया सपत्नेषु यया वैरावतंसताम् ।
विगर्ह्यः स तमारूढो ययावैरावतं सताम् ॥१३२॥
- 3412 तेजस्विमण्डलस्यारात्कुर्वन्नन्तर्धिमाहवे ।
अभ्रंकषवपुः श्रीमान् स तदास्ताचलोऽभवत् ॥१३३॥
- 3413 तं चिरेण ^२गतायासा समायापक्षपातिनी ।
^३नीतिपा क्षपयामास सा याता गणरेचितम्^४ ॥१३४॥
अनुलोमप्रतिलोमार्धोऽयम्
- 3414 अनारोपितबाणेन वारुणी धनुषा क्षणम्^५ ।
निजमण्डलसंस्थानचारुणा विरराज सा ॥१३५॥

१. A निवर्तिष्ट for न्यवर्तिष्ट ।

२. A गतायामा for गतायासा ।

३. नीतपा for नीतिपा ।

४. C गणरेचितः ।

५. C, B क्षयम् ।

- 3415 *लालितैलीलतालाता लीलाललिततातता ।
तालोत्ताला ^१तिलतुलालोलितालुलितालिता ॥१३६॥
द्वयक्षरः । युगलकम्
- 3416 ^२विस्पष्टसुन्दरसिता दैत्यसेनाकुमुद्वतीः ।
तीक्ष्णैरंशुशरव्रातैः सौरी च समचूकुचत् ॥१३७॥
- 3417 शातटङ्काः प्रमादेन हीयमाना रणाजिरे :
चापटांकारनादेन साभिमाना रराजिरे ॥१३८॥ काञ्चीबन्धः
- 3418 चापमाहवसंरम्भकर्णान्ताकृष्टिचक्रितम् ।
वायव्या विभरामास निजमण्डलविभ्रमम् ॥१३९॥
- 3419 विप्रेहे सेनया संख्यसहा सा शातटङ्कया ।
रुन्धानया रिपोर्भूम्ना सहासाशातटं कया ॥१४०॥
- 3420 विडम्बयन्ती सार्धेन्दुमण्डलामष्टमीनिशाम् ।
सा दीप्रपरशुः संख्ये श्रियं वैनायकौ दधौ ॥१४१॥
- 3421 सार्धचन्द्रशरव्रातैः शरीराणि सुरद्रुहाम् ।
चकारानलकान्याजौ वदनानि^३ च योषिताम् ॥१४२॥

*लालितैलीलतालाता लीलाललिततातता ।

तालोत्ताला तिलतुला-लोलिता-लुलिता-आलिता ॥ इति च्येदः । १३६

लालितैलीलतालाता लीलालुलिततातता तालोत्ताला तिलतुला आलोलिता लुलितालिता या वाहणी सा अनारोपितबाणेन निजमण्डलसंस्थानचारुणा धनुषां क्षणं विरराज इत्यन्वयः ।

१. C तुलतुला for तिलतुला ।

२. A विस्पष्टसुन्दरमिता for विस्पष्टसुन्दरसिता ।

३. A वदनानि for वदनानि । B omits 1-6th and 147th श्लोक while C omits 147th श्लोक ।

3422 स्वनश्रिया ध्वनद्योच्चैः सा गरीयस्यमा यया ।
सा जिगाय ध्वनेः क्रौर्यं सागरीयस्य मायया ॥१४३॥

3423 तामम्ययुंक्त यासंख्यसंख्यावद्भिर्दृता भट्टैः ।
सूचिरोम्णश्चमूर्नादैः सूचितप्रलयागमा ॥१४४॥

3424 भासेद्धाहाततनना सादिमायादसेविता ।
सासहस्ततयाशान्तसारा हितसमिद्युता ॥१४५॥

प्रस्तारश्लोकः

3425 सहसा दितिसेनाशा तयासे साहित्युता ।
यातावित्रस्तुरासाद्धा सभामा तदनन्तसित् ॥१४६॥
चतुरङ्गावपदपूरणश्लोकः । तिलकम्

3426 रुन्धत्या ककुभः सर्वा विकर्णैरप्यजिह्वगैः ।
सेनया वृषसेनस्य सङ्ग्रामाग्रभुवस्तदा ॥१४७॥

3427 *लीलायायिययूल्लोलयेयया लायलोलया ।
लायिलोलूययालीय लुलायायिलयं यये^४ ॥१४८॥

द्वयक्षरः । युगलकम्

3428 सराक्षसपुरीदाहलग्नमारुतिविभ्रमः ।
अजृम्भत सुरारीणां पादपातिततोरणः ॥१४९॥

*लीलायायिययूल्लोलयेयया लायलोलया ।

लायिलोलूयया आलीय लुलायायिलयं यये ॥ इति च्छेदः । १४८

तदा ककुभः सर्वाः विकर्णैरप्यजिह्वगैः रुन्धत्या सेनया वृषसेनस्य सङ्ग्रामभुवः
लीलायायिययूल्लोलयेयया लायलोलया लायिलोलूयया आलीय लुलायायिलयं
यये इत्यन्वयः ।

२. A लीलया for लीलाया ।

३. A लूलायायि for लुलायायि । ४. C यथा for यये ।

- 3429 शक्तीर्वहन्तो यशसा नवा युयुधिरे चिताः ।
चकलमुश्चासुरा भीत्या न वायुयुधि रेचिताः ॥१५०॥
- 3430 दिवौकसामथोद्दामवेगदण्डहता भृशम् ।
विनेदुः परुषं भेर्यो वरुथिन्यश्च संयुगे ॥१५१॥
- 3431 ससार पृतना नाना धुनानारि ससाहसा ।
सतर्जनगुणास्फोट-धीरयोधगणासुरी ॥१५२॥ शक्तिबन्धः
- 3432 दिवोऽवतीर्णं भुवं जगत्प्रलयकालिका ।
वाराही मलिनच्छाया प्रभा भानोरतस्तरत् ॥१५३॥
- 3433 युधि चक्रं द्विषामाशु नीरन्ध्रसमयं वियत् ।
अकृताम्भोदनिर्मुक्तनीरं ^१ध्रसमयं वियत् ॥१५४॥
- 3434 *सा ररास सरारासा साराराससारसा ।
साररा ससरारासासारा राससरा रसा ॥१५५॥ द्वयक्षरः
- 3435 स्थिराजिरप्यस्थिराजिसाराप्रतिमया रुचा ।
चामुण्डा बद्धचैरा सा जितारातिमृधे बभौ ॥१५६॥ मुसलबन्धः
- 3436 रणे ^१सुरद्रुहां सैन्यं तदास मरुतां गणम् ।
रणस्य च शिवा भेजे तदासमरुताङ्गणम् ॥१५७॥
- 3437 कृतान्तवेश्मपदवीविभ्रमाभिर्महाहवे ।
सुरासुरगणा जघ्नुर्गदाभिरितरेतरम् ॥१५८॥

१. B ध्रसान्यायुधभेदः (footnotes) ।

*सा ररास सरारासा साराराससारसा ।

साररा ससरारासासारा राससरा रसा ॥ इति च्छेदः । १५५

सरारासा साराराससारसा साररा ससरारासारा राससरा रसा सा ररास
इत्यन्वयः ।

२. B सुरद्रुहः for सुरद्रुहाम् ।

- 3438 सेनापर्यस्तनाराचचक्रासाराजितासुरा ।
राजराजस्य दानाम्बुविष्यन्दिकटकुञ्जरा ॥१५६॥
- 3439 रासभिन्ननभोरन्ध्रदिङ्मुखा सा रणाजिरे ।
रेजेऽस्त्रसारं ^१सानन्दहारश्रियमुपाश्रिता ॥१६०॥
श्लोकाभ्यां खड्गबन्धः
- 3440 आलिङ्गिता युधि प्राज्यशार्वरागतया श्रिया ^२ ।
गौरीव युद्धचमानासीदपर्णा स्वामिनश्चमूः ^३ ॥१६१॥
- 3441 संयुगेऽतिसहस्रांश्चनवधामर्षितापिभिः ।
नादीप्यतासुरैस्तत्र न वधामर्षितापिभिः ^४ ॥१६२॥
- 3442 वह्निज्वालापिशङ्कोर्ध्वकेशौर्यातुभिरन्विता ।
लङ्केव नैर्ऋती रेजे युधि त्रासकरी द्विषाम् ॥१६३॥
- 3443 तद्रणं रेणुरूपेण नामोचि तमसा चरम् ।
यत्राकृततरां शूरो नामोचितमसाचरम् ॥१६४॥
- 3444 उरोमणिश्रिया शौरिविभ्रमं युधि विभ्रतः ।
अविपन्नपुरस्कारा रेजिरे गुरवो गजाः ॥१६५॥
- 3445 विद्विषः समरेऽनन्यसमायासयमानया ।
अधानि रौरवी सेना समाया ^५सयमानया ॥१६६॥

१. A, C सानन्दहाराश्रियमुपाश्रिता ।

२. A, C शार्वरागतरा श्रिया ।

३. B, C स्वामिना चमूः ।

४. C नवधामर्षितापिभिः ।

५. B, C समयानया ।

- 3446 कलापशोभां विभ्राणमथासाद्य शिखण्डिनम् ॥
नागैरिव रणाङ्गीतैर्विनेशे दानवाहिभिः ॥१६७॥

मेघनीलयुद्धवर्णनम्

- 3447 स्फुरत्कुण्डलरत्नौघतडित्किरणकबुरः ।
मेघनीलोऽथ संग्रामे प्राकृट्काल इवावभौ^१ ॥१६८॥
- 3448 शरध्याप्तिप्रवणतां दधतो रणमूर्धनि ।
कृतपुंखा भटास्तस्य मार्गणाश्च विरेजिरे ॥१६९॥
- 3449 येन व्यधायि स्वर्गो न नाशक्रो धानुषं गतः ।
स क्रौर्यं शब्दमतनोन्नाशक्रोधानुषङ्गतः ॥१७०॥
- 3450 तीक्ष्णशल्यनखाग्राभिर्मार्गणाङ्गुलिभिः क्रमात् ।
युधि गीर्वाणसेनायाः पत्रभङ्गं व्यधत्त सः ॥१७१॥
- 3451 ^२आकृष्टा धनुषो दूरं ज्या यस्य ध्वनितानवम् ।
^३तेनाजेर्द्विट् चमूर्निन्ये ज्यायस्यध्वनि तानवम् ॥१७२॥
- 3452 संख्ये बलिभुजं तत्र नवायसमपि क्रुधा ।
अभ्यापतन्तं तं वैरिपृतना न विषेहिरे ॥१७३॥
- 3453 संरम्भः स बभूवास्य सारवैरिवधे नवः ।
वल्लितैस्तत्रसुः सेना सारवैरिव धेनवः ॥१७४॥
- 3454 असह्योऽपि महीभृत्त्वं बलभद्रोऽप्यसीरिताम् ।
अकूटात्मापि तुङ्गत्वमधत्ताद्भुतवृत्ति यः ॥१७५॥

१. B प्राकृट्कालवदावभौ ।

२. A, B आकृष्टधनुषो ।

३. B तेजानी for तेनाजेः ।

- 3455 *नानेनानिललोलेन लीलोल्लोलेन लोलिना ।
नुन्नानूनानलेनैलीलूनाननलेन नो ॥१७६॥ द्वचक्षरः
- 3456 अर्धचन्द्रनखन्यासैरभियोगपटीयसा ।
अभाजि भूम्नाभीकेन सेनासीमन्तिनीं द्विषः ॥१७७॥ तिलकम्
- 3457 खड्गस्यानुकृतक्रूरपातालातस्य साधुता ।
क्षमा चासीदिषुभिर्भिन्नपाताला तस्य सा धुता ॥१७८॥
- 3458 सप्रस्तारे रणे तस्य कराग्रैः प्रतिहारिभिः ।
सामजत्वस्य सदृशं व्यधीयत विपाणिभिः ॥१७९॥
- 3459 सूरस्त्रीणां दृशो भग्नकलावति कलावति ।
निपेतुस्तत्र तिग्मांशुविभासिनिविभासिनि ॥१८०॥
- 3460 अनेकमुखतां विघ्नत् कर्तात्र युगद्धतेः ।
द्विषतां संप्रहारेऽसावेककः कमलासनः ॥१८१॥
- 3461 *वायवीयाय वायव्यययुयाय्यव्ययाय यः ।
व्येयो वयोव्ययायैव ययाववयवी युवा ॥१८२॥ द्वचक्षरः

*न अनेन अनिललोलेन लीलोल्लोलेन लोलिना ।

नुन्ना अनूनानललोलेन एलीलूनाननलेन नो ॥ इति च्छेदः । १७६

अनेन मेघनीलेन द्विषः सेनासीमन्तिनीः नुन्ना नाभाजि नो ? अपितु भग्ना सेविता ।
त्वं असह्योऽपि महीभृत्, बलभद्रोऽपि असीरिताम् अदधत्, अकूटात्मापि तुङ्गत्वम-
दधत् । अनिललोलेन लीलोल्लोलेन अनूनानललोलेन लोलिना एलीलूनाननलेन
अर्धचन्द्रनखन्यासैः अभियोगपटीयसा अभीकेन भूम्ना नुन्ना नाभाजि नो ?
इत्यन्वयः ।

१. A भूषीभीकेन for भूम्नाभीकेन ।

*वायवीयाय वा अयव्यययुयायी अव्ययाय यः ।

व्येयो वयोव्ययाय एव ययो अवयवी युवा ॥ इति च्छेदः । १८२

अयव्यययुयायी अव्ययाय व्येयो अवयवी यः वायवीयाय वा अयव्यययुयायी युवा
वयोव्ययायैव ययो—इत्यन्वयः ।

- 3462 सिसङ्ग्रामयिषुस्तेन वद्धामर्षारिमण्डली ।
संगराङ्गन^१मुद्गूर्णशस्त्रच्छायान्धकारितम् ॥१८३॥
- 3463 याजरापत्तदाक्षोददक्षोदात्तपराजया ।
साञ्जनामगताधानि निधातागमनाञ्जसा ॥१८४॥
प्रतिलोमानुलोमार्धः । युगलकम्
- 3464 चित्रमक्षणिकस्यापि तत्क्रियां प्रतिसंयुगे ।
पर्याप्तयौगपद्याभ्यां यद्विरोधोऽस्य नाभवत् ॥१८५॥
- 3465 रणोऽभूत्स्पष्टसंघट्टरथदानवनायकः ।
स्पृहयामास नैवालिरथ दानवनायकः ॥१८६॥
- 3466 वीरभद्रस्य सङ्ग्रामे युध्यमानस्य निर्भरम् ।
सेहे न प्रसरे दैत्यैः क्षयवायोरिवाद्रिभिः ॥१८७॥
- 3467 विदधुस्तत्र संरम्भं शूरतापिनि तापिनि ।
द्विषन्तो युधि साटोपं दानवर्तिनिवर्तिनि ॥१८८॥
- 3468 ददृशेऽन्यत्र चण्डीशः शूलं रणरसोल्लसः ।
अमयन्ननलज्वालातापसंशोषिताम्बुधि ॥१८९॥
- 3469 यो 'हन्तु' समरे भीतानपलालसमानसः ।
पश्यत्यरिचमूर्दग्धुं न पलालसमा न सः ॥१९०॥
- 3470 चक्षुर्विक्षिप्य रूक्षाग्रपक्ष्मपर्यन्तपाटलम् ।
तस्थावखण्ड-कोदण्ड-चण्ड-दोर्दण्ड-मण्डलः ॥१९१॥
- 3471 स चकार चमूर्युद्धे मतिमानवमा यया ।
विसिस्मिये तया विश्वमतिमानवमायया ॥१९२॥

- 3472 दधत्या स्थितिमारूढ-भोगिभद्रश्रियाकुलाम् ।
संप्रहारभुवा तस्य मलयाधित्यकायितम् ॥१८३॥
- 3473 स दिक्षु यशसा लोकानवाच्योऽष्टासु रञ्जयन् !
न चक्लाम मृधे धैर्यान्न वाच्योऽष्टासुरं जयन् ॥१८४॥
- 3474 विप्रचित्तेः समीके यत्सैन्यमभ्यापतत् क्रुधा ।
दधन्मूर्तीः सदृक्किस्त्रिभूर्ति-परमेष्ठिना ॥१८५॥
- 3475 *मदमेदोदुदुहामदामोदमुदं ददत् ।
ममादिमददो दुदमदमोदददीदमत्^१ ॥१८६॥ द्व्यक्षरः । युगलकम्
- 3476 प्रह्लादपृतनाचक्रं ह्लादैर्मु खरयद्दिशः ।
स तारकगणेनोच्चैः संप्रहारे हिमत्विषा ॥१८७॥
- 3477 ततो रसादशान्तेन दशान्तेन कलापिना ।
कलापिना तदासेवि तदासे विततोरसा ॥१८८॥
सन्दष्टयमकम् । युगलकम्
- 3478 करे परिव्राज इव प्रधनेऽधिकमण्डलौ ।
निशाकरसहस्रांशू^२ दैत्यान् क्रोधान्निजघ्नतुः ॥१८९॥
- 3479 दैत्यचक्रमभूद्भग्नप्रभावरणमश्वि तत् ।
इग्दोश्च मण्डलं सान्द्रप्रभावरणमश्वितत् ॥१९०॥
- 3480 अपूर्यन्त दिशः स्पष्टसंयुगोत्कर्षभैरवैः ।
ककुभः प्रावृषीवाथ त्रिदशासुरमण्डलैः ॥१९१॥

*मदमेदोदुत् उहामदामोदमुदं ददत् ।

मम आदिमददः दुत् अमदं ओददीदमत् ॥ इति च्छेदः । १८६

१. A, B, C दुहमदमोदददीदमत् ।

२. A, C दैत्याः for दैत्यान् । ३. C आपूर्यन्त युधि for आपूर्यन्त दिशः ।

- 3481 त्रिथं दैत्याधिपाः सैन्यैरासदण्डामरोचितैः ।
दधद्भिस्तृणतां चोच्चैरासदण्डामरोचि तैः ॥२०२॥
- 3482 तरसामलकीनांशशून्यां शरभदानवः ।
सङ्ग्रामोर्वी^१ व्यधत्ताथ हिमशैलतटीमिव ॥२०३॥
- 3483 सर्वात्मना रणे तस्मिन्नवतामसमञ्जसा ।
तेनावेशि द्विषां सेना नवतामसमञ्जसा ॥२०४॥
- 3484 आमर्दकस्तमभ्यागात् नवाञ्जनमलीमसैः ।
अन्वीयमानो दितिजैः प्रावृट्काल इवाम्बुदैः ॥२०५॥
- 3485 स मार्गणगणं दूरमस्तं भीदस्य तोत्रताम् ।
सङ्ग्रामकरिणः प्राप्तमस्तम्भीदस्यतोऽत्र ताम् ॥२०६॥
- 3486 ^१पारिप्लवहरिघ्रातो वैजयन्त्यच्छनिर्भरः ।
रराज कूबरी केतोर्मन्दराद्रिरिवाहवे^२ ॥२०७॥
- 3487 सोऽवैत्क्षतिं द्विषां तस्मिन्नवाचामन्तिके स्थिताम् ।
प्राप्तं योधं शिवौघाः स्म नवाचामन्ति केऽस्थिताम् ॥२०८॥
- 3488 पिषन् गजघटा गुर्वीरुर्वीधरगुरुन्नताः ।
वभार कालमुसलो रणमूर्ध्नि यथार्थताम् ॥२०९॥
- 3489 ललाटेनान्वयंस्तुंगनासोऽष्टापदमायताम् ।
स रणोर्वीमरातीनां नासोऽष्टापदमायताम् ॥२१०॥
- 3490 ततः क्रौर्योदधेर्दीर्घैः स्रोतोभिरिव मानिनाम् ।
निस्त्रिंशैर्व्याप्तदिक्चक्रमभ्यैद्धूर्जटिराहवम्^३ ॥२११॥

१. A, B, C पारिप्लवहरिघ्रातैः । २. A रिहाहवे for रिवाहवे ।

३. A धूर्जटिमाहवहम् for धूर्जटिराहवम् ।

- 3491 दुस्तसहत्वं सङ्ग्रामे न वाहिन्या स कृच्छ्रयन् ।
विररामासुरव्यूहं नवाहिन्यासकृच्छ्रयन् ॥२१२॥
- 3492 कृतावृहासास्तत्सैन्ये विरूपाक्षतयान्विताः ।
सक्षवेडकण्ठाः ^१प्रमथास्तद्वैदर्घ्यं समासदन् ॥२१३॥
- 3493 *ससारौरससीरीरां ससिरं राससूररम् ।
संसारादिः ससारोः स सूरिरसिसाररुत् ॥२१४॥ द्व्यक्षरः
- 3494 नित्याञ्जनोपयोगेन नयनानीव विद्विषाम् ।
निर्जितानामनर्माणि येन स्त्रैणानि चक्रिरे ॥२१५॥
- 3495 ^२स पुरेव जटानद्वसारवासुकिरातताम् ।
बभारारातिसेनासु सारवासु किरातताम् ॥२१६॥
- 3496 वह्निगर्भचमूर्या च सप्तलोकाभिभाविनी ।
त्रिलोकीसरसीक्षोभकरेण हरहस्तिना ॥२१७॥
- 3497 हरिणैरिह साकं सा सायासा विगता गवि ।
विभुना भुवि सारासा तुङ्गा तु निहताहनि ॥२१८॥
प्रातिलोभ्येन स एवार्थः । युगलकम्
- 3498 लीलालुङ्घितपुङ्खस्थपतत्रमरुताहवे ।
संघुक्षयद्भिर्विशिखैः प्रतापाग्निमिवोद्धतम् ॥२१९॥

१. C प्रथमाः for प्रमथाः ।

*ससार औरससीरीरां ससिरं राससूः अरम् ।

संसारादिः ससारोः सूरिः असिसाररुत् ॥ इति च्छेदः । २१४

राससूः संसारादिः संसारोः सूरिः असिसाररुत् सः शम्भुः औरससीरीरां ससिरं
अरं ससार इत्यन्ययः ।

२. C स पुरेव जटावद्ध for स पुरेव जटानद्ध ।

- 3499 *शिशुना शशिना नंशुनाशोऽनूनो निशोऽनिशम् ।
नाशाननानि नानांशो नेशानो नानशे शनैः ॥२२०॥

द्व्यक्षरः । युगलकम्

- 3500 सन्मात्राच्युतकं तस्य संप्रहारमहीतलम् ।
स्पष्टान्धकश्रियं विभ्रत्क्रीडाकाव्यमिवावभौ ॥२२१॥

- 3501 मुष्णन्तं जीवितधनं स व्यंसकुसुमालकम् ।
जघान भर्ता देहार्थं सव्यं सकुसुमालकम् ॥२२२॥

- 3502 त्रैलोक्यप्रलयोत्पातदशा इव निरर्गलाः^१ ।
युधि केतुमतीदूरादापतन्तीः सुरद्विषाम् ॥२२३॥

- 3503 *तैः शातिताशोऽतीताशीः शिशुशीतांशुताततः ।
२तोत्तेशिताशिताशातैः शतशोऽनुत्त ताः शितैः ॥२२४॥

द्व्यक्षरः । युगलकम्

- 3504 समवर्तिपुरीवाथ विशिखावलिशोभिनी ।
व्यशीर्यताशु तं प्राप्य वज्रबाहुवरूथिनी ॥२२५॥

- 3505 तदा क्षणेन वीर्यस्य समदः सहितः पदम् ।
रेजे स्तुतनयः साक्षान्नयवेदी क्षतामतः ॥२२६॥

*शिशुना शशिना अनंशुनाशः अनूनः निशः अनिशम् ।

न आशाननानि नानांशः नेशानो न आनशे शनैः ॥ इति च्छेदः । २२०

शिशुना शशिना अनंशुनाशः निशः अनूनः नानाशः ना ईशानः शनैः अनिशम्
आशाननानि न आनशे इति न । अपि तु व्याप्तवानेव इत्यन्वयः ।

१. B निरर्गलं for निरर्गलाः ।

*तैः शातिताशः अतीताशीः शिशुशीतांशुताततः ।

तोत्ता ईशिता अशिता आशातैः शतशः अनुत्त ताः शितैः ॥ इति च्छेदः । २२४

त्रैलोक्यप्रलयोत्पातदशा इव निरर्गलाः दूरादापतन्तीः सुरद्विषा केतुमती युधि
शातिताशः अतीताशीः शिशुशीतांशुताततः तोत्ता अशिता ईशिता शितैः आशातैः
शतशः अनुत्त इत्यन्वयः ।

२. C ततोशिताशिताशातैः ।

- 3506 तदाक्षणेन वर्णस्य ^१समिदः सहितः पदम् ।
रेजेऽस्ततनयः साक्षान्नयवेदे क्षतामतिः ॥२२७॥
- 3507 ^२तदेक्षणेन वर्णस्य सामदः सहितः पदम् ।
रेजे स्तुतिनयः साक्षान्नयवादोक्षितामृतः ^३ ॥२२८॥
- 3508 ^४मनोरथं सुरारीणां विशिष्टनडकूबरम् ।
श्लथचक्रं चकाराजौ वज्रनाभं रुषोत्थितम् ^५ ॥२२९॥
- 3509 *मयमायामयायाममायी मममयोऽयमः ।
येयोऽमायमियायामुममेययमयोमया ॥२३०॥ द्वयक्षरः
- 3510 तस्य वेणीलता तेन सङ्ग्रामादपसर्पतः ।
अयशःपदवीवाथ ददृशे पृष्ठवर्तिनी ॥२३१॥
- 3511 तत्र सुर्मण्डलीबन्धैस्तस्मिंश्चरति तद्भटाः ।
ते कृपापाकृते ध्यानिनिध्याते निर्दितादिनि ॥२३२॥ शूलबन्धः
- 3512 त्रिशिखेन पुरप्लोषवह्निनेवायुधेन सः ।
सूचिलोमानमायान्तं प्रतिलोमगतिं द्विषाम् ॥२३३॥

१. A, C समदः for समिदः ।

२. B omits this श्लोक ।

३. A, C बादोक्षितामतः ।

४. C मनोरथे सुरारीणां ।

५. B वज्रबाहुं रुषोत्थितम् ।

*मयमायामयायाममायी मममयाः अयमः ।

येयो अमायम् इयाय अमुं अमेययमय उमया ॥ इति च्छेदः । २३०

मय-माया अमय आयाममयी मममयः अयमः येयः अमेययमया उमया सह अमुं वज्रबाहुं अमायं कृत्वा इयाय इत्यन्वयः ।

- 3513 *विविधाधिवधे धीवा विधिवेधा धवावधिः ।
धीधावी धीवधी वध्वा विवैधी विधुधोऽवधीत् ॥२३४॥
द्वयक्षरः । युगलकम्
- 3514 निजघ्नान रणे सेनास्वसौ दुश्चयवनो बलम् ।
अशेषसुरनाथोऽपि विपुलोमात्मजादरः ॥२३५॥
- 3515 यश्चकार द्विषे कुप्यन्नवक्त्रासवतां सभाः ।
नासौ न तिष्ठते न्यायानवक्त्रासवतांसभाः ॥२३६॥
- 3516 प्रहारमूर्च्छया विभ्रदाकुलत्वं तमन्यतः ।
केतुबाहो रणे सैन्यमपश्यन्नीललोहितम् ॥२३७॥
- 3517 *गारागारोरगोत्रोरा गौरीरागी गुरुर्गिराम् ।
गौरागुरुगिरीरागो गौररेर्गुरोगरुक् ॥२३८॥
द्वयक्षरः
- 3518 सनागराजकटकः सुगुहस्तुहिनोज्ज्वलः ।
तुषाराद्रिरिवाभाति योहिमानीशतास्पदम् ॥२३९॥
- 3519 यो भाति प्रत्ययोत्कर्षादक्षयज्ञानलाभया ।
दशा च सरुषा ध्वस्तदक्षयज्ञानलाभया ॥२४०॥
चक्कलकम्
- 3520 नानादेवकुलाकीर्णं सद्धर्म्यस्थिति तद्रणम् ।
चित्ररथ्याकुलं भेजे कृतान्तनगरश्रियम् ॥२४१॥

*विविधाधिवधे धीवा विधिवेधा धवावधिः ।

धीधावी धीवधी वध्वा विवैधी विधुधोऽवधीत् ॥ इति च्छेदः । २३४

विविधाधिवधे धीवा विधिवेधा धवावधिः धीधावी वध्वा धीवधी विवैधी विधुधुः सः
पुरप्लोषवह्निना इव त्रिशिखेन आयुधेन द्विषां प्रतिलोमगतिं आयातन्तं सूचिलोमान-
मवधीत् इत्यन्वयः ।

*गारागारोरगोत्रोरा गौरीरागी गिरां गुरुः ।

गौरागुरुगिरीरागः अरेः गौः (इव) गरोगरुक् ॥ इति च्छेदः । २३८

- 3521 दुर्भेद्यया चमूस्तस्य माययावसितोषिता ।
रणे शौर्यगृहे क्रौर्यमाययावसितोषिता ॥२४२॥
- 3522 तस्योच्चैः सङ्गरे तस्मिन्नावारिदमनो रथः ।
शरत्काल इवाभासीद्वलयन्नमरद्विषः ॥२४३॥
- 3523 *सोमासोमः ^१समांसांसः सोममासोऽसमोऽसिमान् ।
^२ममासेसु समीमांसमासामास सुसामसूः ॥२४४॥ द्व्यक्षरः
- 3524 सन्मण्डलाग्रतामेकपिङ्गलानुगतो दधत् ।
स भास्वांसिदशारातीञ्जधानोल्लाघवान् रणे ॥२४५॥
- 3525 सञ्चरिणुः ससरंभं स ना तनयशोभितः ।
शौर्यमप्रथयत्संख्ये सनातनयशोऽभितः ॥२४६॥
- 3526 क्षयानिलैरिवाशेषविवर्तनसहैरुः ।
सैनिकैस्तस्य काष्ठेण सावहेलं विलोकितैः ॥२४७॥
- 3527 *भीरोरैररिभिर्भामै रभारीरा भरेरिभिः ।
रुरीभिःरभ्राभा भ्राभारिभिःरुरुभिः ॥२४८॥ युगलकम् । द्व्यक्षरः
- 3528 स धीरमुरजोद्दामगर्जाः शोकरवर्षिणः ।
गजधारागृहा रेजुस्तस्याशून्याः कलापिभिः ॥२४९॥

*सोमासोमः समांसांसः सोममासः असमः असिमान् ।

ममासेसु समीमांसम् आसामास सुसामसूः ॥ इति च्छेदः ।

सोमासोमः समांसांसः सोममासः असमः असिमान् सुसामसूः ममासेसु समीमांसं
आसामास इति अन्वयः ।

१. C सुमांसांसः । २. C सममांस समीमांस ।

*भीरोरैः अरिभिः भामैः अभारि ईश भरेरिभिः ।

रुरीभिःरभ्राभा भ्राभारिभिः उरुरुभिः ॥ इति च्छेदः । २४८

भीरोरैः भामैः भरेरिभिः रुरीभिः अतएव उरभ्राभा भ्राभा उरुरुभिः अरिभिः ईश
अभारि इत्यन्वयः ।

3529 रणे सङ्कुलतां प्राप्ते सज्जटङ्करवारिभिः ।
तद्वपुः करिणासेचि सज्जटं करवारिभिः ॥२५०॥

3530 दानवानां रुषा सैन्यं दैत्यानां च युयुत्सु तत् ।
सेनयानुगतः संख्ये सरस्वानिव वेलया ॥२५१॥

3531 *भूयेयोऽभययायीभ्यो भूयो योऽभीभयोऽभयम् ।
ययाभिभूय भूयोऽयं भाभोऽभीयाय भाययन् ॥२५२॥ द्व्यक्षरः

3532 सास्य संहारवेलेव दलयन्ती क्षमाभृतः ।
नासह्यतासुरैः सेना बाहुशालिभिरप्यलम् ॥२५३॥ तिलकम्

3533 येनारिनारी विदधे न विभ्रमदशोचिता ।
यस्य सेना दिशो दैत्यानविभ्रमदशोचिता ॥२५४॥

हरस्य युद्धवर्णनम्

3534 त्रिविधस्यापि हर्ताथ स ध्वान्तस्य गरीयसः ।
सङ्ग्रामगगने भास्वान् तेजसातिदुस्तसहः^१ ॥२५५॥

3535 *दशाशादेशदादेशः शशिदंशदशाशिशोः ।
देशी शंदददांशुदंशुशिशिदः शदी ॥२५६॥ द्व्यक्षरः । तिलकम्

3536 तेन सज्जटटे^२ सार्धं तत्सेनायुगपद्धतीः ।
विघर्तयन् कालकेतुः कालचक्रवदन्यतः ॥२५६॥

*भूयेयः अभययायीभ्य भूयो यः अभीभयः अभयम् ।

यया अभिभूय भूयः अयं भाभः अभीयाय भाययन् ॥ इति च्छेदः । २५२

भूयेयः भूयः अभययायीभ्यः (इभ्यः स्वामी इभमर्हतीति इभ्यः दण्डादिभ्यो यः)

अभीभयः अभयम् भाभः यया अयं हरः भूयः अभिभूय भाययन् इयाय इत्यन्वयः ।

१. C रुस्तसहः ।

*दशाशादेशदादेशः शशिदंशदशाशिशोः ।

देशी शंददत् आशु उदत् उदंशुशिशिदः शदी ॥ इति च्छेदः । २५६

दशाशादेशदादेशः शशिदंशदशाशिशोः देशी शंददत् उदंशुशिशिदः शदी सः हरः
सङ्ग्रामनभसि आशु उदत् इत्यन्वयः ।

२. C सार्धं for सार्धं ।

- 3537 पिदधुर्मार्गणास्तस्य तमीशं काञ्चनोचिताः ।
छायया न व्यधुर्व्योम्नि तमीशङ्कां च नो चिताः ॥२५८॥
- 3538 दधता शून्यतां शश्वत् सैन्येन प्रतियोगिनाम् ।
असङ्गरवियातेन तस्य नाकतलायितम् ॥२५९॥
- 3539 शरवृष्टिं द्विषः प्राप्तां स विषेहे तु तामितः ।
श्यामलत्वं दधत्कण्ठे सविषे हेतुतामितः ॥२६०॥
- 3540 स्फुरन्मौर्वीतडिद्वण्डस्तत्कोदण्डघनाघनः ।
१सपृषत्कः प्रणादेन राजहंसानविध्यथत् ॥२६१॥
- 3541 *नग्नानुगेनानूनाग्निगुना नेनानुगानिना ।
नूनं नागान्नगेनेन गगनं गां नगानगान् ॥२६२॥ द्व्यक्षरः
- 3542 शरैः पूरयता गुप्ता विभुना हरिवाहिनी ।
व्यशुवाना दिशः सर्वास्तरसैत्य सुकेतुना ॥२६३॥
- 3543 समारणे समग्रासेऽसमग्रासेऽसमारणे ।
सुरारिणा समानेभासमाने भासुरारिणा ॥२६४॥ तिलकम्
- 3544 ससङ्गराङ्गने भङ्गपराचीनमतङ्गजे ।
अनङ्गकेतुनारब्धसुरमङ्गलगीतिना ॥२६५॥

१. C सपृषत्कः ।

*नग्नानुगेन अनूनाग्निगुना अनेन अनुगानिना ।

नूनं न अगात् नगेनेन गगनं गां नगानगान् ॥ इति च्छेदः । २६२

अनेन नग्नानुगेन अनूनाग्निगुना अनुगानिना नगेनेन गगनं गां नगानगान् न अगात्
इति न इत्यन्वयः ।

3545 *नादिनादीननोदेन निदानोनेन नादिना ।
नादि^१ नादौ न नुनुदे नूनं नानौदनादिना ॥२६६॥

3546 तेनानायि प्रतिस्नोतः शरौघैस्तिमिराशिभिः ।
वाहिनी विस्फुरत्कूलकुञ्जराजिः^२ सुपर्वणः ॥२६७॥

3547 जघान च विनिघ्नं तं विनिघ्नन्तं स भासुरम् ।
सभासु रञ्जयन्नाकं जयन्नाकम्पिविग्रहम् ॥२६८॥

3548 दुर्गसालमिवारार्तिं सच्छेदक्रमशीर्षकम् ।
कुर्वन्तस्तस्य भटान् संख्ये^३ जवादापतितोऽथ सः ॥२६९॥

3549 *जुजूरे राजराजाजिरोरुजार्जिरुजो रुजन् ।
रराजाजो^४ ररुर्जाजूरोजोऽरे^५ ररुर्जार्जित् ॥२७०॥

युग्मम् । द्व्यक्षरः

3550 तत्सेनायाः प्रहणैश्चेतोद्धारि सुरद्रुहाम् ।
रणं तदासीत्कृतिभिः परोतं रतसन्निभम् ॥२७१॥

*नादिनादीननोदेन निदानोनेन नादिना ।

नादि नादौ न नुनुदे नूनं नानौदनादिना ॥ इति च्छेदः । २६६

नानौदनादिना आरब्धमंगलगीतिना अतङ्गकेतुना अदीनोदेन निदानोनेन नादिना
आदौ सः सुकेतुः ना न नुनुदे इति न इत्यन्वयः ।

१. C नाने for नादौ ।

२. C कुञ्जराभिः । ३. C जवादापपतोऽथ सः ।

*जुजूरे राजराजाजि रोरुजार्जिरुजः रुजन् ।

रराज आजः ररुर्जाजूरः अजः अरेः उरुः आर्जित् ॥ इति च्छेदः । २७०

राजराजाजिरोरुजार्जिरुजः ररुर्जाजूर अजः सः हरः-अरेः ओजः आर्जित् । रुजन्
रराज । तस्य दैत्यस्य भटान् जुजूरे जघान इत्यन्वयः ।

४. C ररुर्जाजू ।

५. C रोजरोरु ।

- 3551 निर्यान्त्या ज्वाल्या हेतेः स भयानकयाश्रितः ।
दिवौकसां द्विषद्भीत्या सभया न कयाश्रितः ॥२७२॥
- 3552 प्रत्यस्त्रशस्त्रसंदोहयोधी योधाभिनन्दितः ।
शिक्षाविशेषमक्षुण्णं दर्शयन्नाहवाङ्मने ॥२७३॥
- 3553 *हारिहाराहिरंहोहिराहो रंहोरिहा हरेः ।
हरो हरहराराहो रोहहोरुहोऽहही ॥२७४॥ तिलकम् । द्व्यक्षरः
- 3554 तदा क्रूरबलोपेतं रराज भटमण्डलम् ।
युधि शौर्योचितां विभ्रलक्ष्मीं वृष्णिकुलोपमाम् ॥२७५॥
- 3555 समदानगजामर्दी समदा ^१नगजामतः ।
वैरिराजपरामर्शी स रराज परामयः^२ ॥२७६॥ तुणीबन्धः
- 3556 उत्सृज्य समरं सार्धमभिमानेन दानवाः ।
अमान्तो दिक्षु भूयस्त्वादथकाञ्चनभूभृतः ॥२७७॥
- 3557 *दुर्दारदोर्द्रूदरदुद् उरोदाररदीरदाः ।
दुहारिरोदरा रुद्रदरादददिरे दरीः ॥२७८॥ युग्मम् । द्व्यक्षरः

*हारिहाराहिः अंहोहिः आहो रंहोरिहा हरेः ।

हरो हरहराराहो रोहहोरुहः अहही ॥ इति च्छेदः । २७४

हारिहाराहिः अंहोहिराहो हरेः रंहोरिहा आरि । हरहराराहो रोहहोरुहः अहहि ।
इत्यन्वयः ।

१. C न गजा ततः ।

२. C पराजत for परामयः ।

*दुर्दारदोर्द्रूदरदुद् उरोदाररदीरदाः ।

दुहारिरोदरा रुद्रदरात् आददिरे दरीः ॥ इति च्छेदः । २७८

दुर्दारदोर्द्रूदरदुद् दुहारिरोदरा उरोदाररदीरदाः रुद्रदरात् दरीः आददिरे ।
इत्यन्वयः ।

- 3558 अवामदक्षिणस्थेन ^१ललाटतटवर्तिना ।
विद्विषोऽक्षणा दहन्नारात्स्यन्दनेन रणे भ्रमन् ॥२७६॥
- 3559 सकैटभारौ तत्राजिलालसः सवसौ तदा ।
वलिभौमोऽर्कसच्छायः स^२ कैलासवदावभौ ॥२८०॥
युगलकम् । समञ्जसबन्धो गूढचतुर्थः
- 3560 संवर्तकघटाघोरघर्घरोर्जितगर्जितैः ।
कृते तदानीं सङ्ग्रामे सहसा दानवाधिपैः ॥२८१॥
- 3561 सा गणापक्षये क्षमा च स्थावराविरतातिभीः ।
भीतितारविरावस्था चक्षमाये क्षपणागसा ॥२८२॥
अनुलोमप्रतिलोमार्धः । युग्मम्
- 3562 सुरचैरिचमूं श्लिष्यन् विधूमाश्लेषशोभिना ।
लोचनज्वलनेनाराद्वपुषा च विराजितः ॥२८३॥
- 3563 *युधि येयायुधीयायां ध्येयाध्येयो धियाधिधूः ।
योधाधायो धयो योध्यं धाय्याधेयोऽययूयुधत् ॥२८४॥ द्वचक्षरः
- 3564 स मार्गमर्गलादण्डो जयद्वारस्य विद्विषाम् ।
अवाप्तशलभच्छायं शरैश्चक्रे विहायसः ॥२८५॥ तिलकम्
- 3565 तस्मिन् कुर्वति तान्चैरिन्क्रोऽङ्कारोपितापदः ।
योधैस्तद्धनुषः सेहे न क्रैङ्कारोऽपि तापदः ॥२८६॥

१. C कवाटतटवर्तिना for ललाटतटवर्तिना । २. B सकैलास इवावभौ ।

*युधि येयायुधीयायां ध्येयाध्येयः धियाधिधूः ।

योधाधायो धयो योध्यं धाय्याधेयः अध्ययूयुधत् ॥ इति च्छेदः । २८४

विधु + उमा + आश्लेषशोभिना लोचनज्वलनेन वपुषा विराजितः सः आयुधीयायां ध्येयाध्येयः धियाधिधूः योधाधायो धयः धाय्याधेयः यः युधि योध्यं अध्ययूयुधत् इत्यन्वयः ।

- 3566 संप्रहारतलोर्ध्वा च सुभटं सुरविद्विषः ।
नित्ये न तरसा योगं भूमिवर्धनतां गतम् ॥२८७॥
- 3567 *कया कुकाकुकायायकाकीकाकाकौककाकया ।
कुकेकैकिकया कं यः काकी काकोऽकाकया ॥२८८॥
द्व्यक्षरः । युवपादयमकश्च
- 3568 प्रणतं स विभुः शत्रुमुत्ससर्जाकुलं रणे ।
हिमवानिव सन्नागविदारीरचितस्थितिः ॥२८९॥ तिलकम्
- 3569 *सासा सासु पिपासासी सोऽपिपासः सपापसूः ।
सपंसासोऽसिपापासी सोपासः स पपौ सुपात् ॥२९०॥ द्व्यक्षरः
- 3570 सत्पुङ्खटमुष्टित्वं दधद्भिर्मार्गणासिभिः ।
विभिन्नच्छिन्नहृत्कण्ठाश्चक्रिरे तद्भटैर्भटाः ॥२९१॥
- 3571 कृतकामोऽथ गोभर्ता सव्यूढकमलासनः ।
भूतिधाम परं भेजे शंभुः शंभुरिवापरः ॥२९२॥ अर्थत्रयवाची

१. B नित्ये for नित्ये ।

*कया कुकाकुकायायकाकीकाकैककाकया ।

कुकेकैकिकया कं यः काकी काकः अककाकया ॥ इति च्छेदः । २८८

कया कु-काकु-काय-अय-काकी-काकौक-काकया कुकेकिकया काकी अककाकया
काकः इत्यन्वयः ।

२. C हिमवानिवसन्नाग ।

*सासासासु पिपासासी सः अपिपासः सपापसूः ।

सपंसासः-असिपापासी सोपासः स पपौ सुपात् ॥ इति च्छेदः । २९०

सासासासुपिपासासी सः (स्यतीति सः) अपिपासः सपापसूः संपंसासः असिपापासी
सोपासः सुपात् सः पपौ स्वसैन्यं ररक्ष इत्यन्वयः ।

३. C सासोसासुयियासीसीसोयियासः स यायसूः ।

४. B गोभवंती for गोभती ।

- 3572 धत्ते मनोभवाकारं करं यः शम्बराजितम् ।
क्षोभितो भुवनापाये वीचिमानिव दुर्धरः ॥२८३॥
- 3573 *सवसासवसेवासु सासावासासु सौववान् ।
सुवासोऽसः सवासेवी वासवः सवसावसौ ॥२८४॥ द्व्यक्षरः
- 3574 वरूथिनीषु समरे दैत्यराजक्षमाभृताम् ।
वज्राहतिभिरत्युच्चैः शौर्यशृङ्गाण्यशतयत् ॥२८५॥ तिलकम्
- 3575 ननृते सुतरां मूर्त्या कावन्ध्यासमरेचकैः ।
शरश्रेणिर्विचकरे का वन्ध्या समरे च कैः ॥२८६॥
- 3576 तदा जिन इव स्पष्टवज्रासनरुचिर्मृधे ।
क्षमाधरगुरुदैत्यस्कन्धमाराज्जिगाय सः ॥२८७॥
- 3577 दधुपी जघनं प्राप्तं काञ्चीरवसनाथताम् ।
यस्यारिस्त्री दशां नाप काञ्चीरवसनाथ ताम् ॥२८८॥
- 3578 सिसङ्ग्रामयिषुस्तेन दष्टदन्तच्छदः क्रुधा ।
१अभ्यैदभ्यागमारम्भसंरम्भादशनिप्रभः ॥२८९॥ युगम्
- 3579 शौर्यानलशिखाजाले कौशिकस्य हताहिनि ।
निपेते तेन २निर्मृष्टसारतातापनिर्मृधम् ॥३००॥ शरबन्धः
- 3580 सुकेतोरथ संग्रामे करालकुटिलभ्रुवः ।
पृतना भूरिभूरेणुधूसरापि स्फुरच्चयलम् ॥३०१॥

*सवासवसेवासु सासावासासुसौववान् ।

सुवासोऽसः सवासेवी वासवः सवसौ असौ ॥ इति च्छेदः । २८४

सासावासासु सवासवसेवासु सौववान् सुवासोऽसः सवासेवी शौर्यशृङ्गाणि
अशातयत् इत्यन्वयः ।

१. C अभ्यदैत्यागमारम्भः । २. C तेन निदृष्ट ।

- 3581 *नुन्ननानाघनौघेन निघानघघनाघनाः ।
घनाघनेन नाघानि नाघाना नुन्ननिघ्ननौः ॥३०२॥ द्वयक्षरः
- 3582 ललाटतटगां दृष्टिं धूर्जटेरनुकुर्वती ।
सदानलक्ष्मा शुशुभे तत्कुक्षरघटा रणे ॥३०३॥
- 3583 संप्रहारे स पर्यस्तनानाशम्बुलोहितम् ।
व्यधादतनुसंरम्भो नानाशं बहुलोऽहितम् ॥३०४॥
- 3584 कपर्दीवासुरामर्दी स हालाहलविभ्रमः ।
तदा सज्जघटे सार्धं सीरपाणिः सुकेतुना ॥३०५॥
- 3585 विभ्रद्वपुः सरकौघविभ्रं सीरक्षतोऽदयम् ।
तेनाकारि स नागांसविभ्रं सी रक्षतोदयम् ॥३०६॥
- 3586 ^१वराहलीलाञ्छितया श्रिया हरिर्वाश्रितः ।
पुष्पवर्षैः क्रियास्तन्वन् समभाव्यत खेचरैः ॥३०७॥ गूढकर्तृकः
- 3587 यस्याम्भः प्रणतो नैव नरके सरितामधात् ।
विभिन्नदैत्यां यश्चैको नरकेसरितामधात् ॥३०८॥
- 3588 आपूर्य दशनज्योत्स्नासविशेषविपाण्डुरम् ।
पाञ्चजन्यं रवाध्मात-ब्रह्मस्तम्भान्तरं रणे ॥३०९॥

*नुन्ननानाघनौघेन निघानघघनाघनाः ।

घनाघनेन नाघानि नाघाना नुन्ननिघ्ननौः ॥ इति च्छेदः । ३०२

नुन्ननानाघनौघेन निघानघघनाघनाः आघाना नुन्ननिघ्ननौः घनाघनेन नाघानि न ?
अपि तु हतैव ।

- 3589 *^१सकाककीकसाकेऽसौ कौकसैकोऽकुकाकुसूः ।
सकासूकैः स कंसासी साकं सासासिकोऽकसत् ॥३१०॥
तिलकम् । द्व्यक्षरः
- 3590 ^२अकृतारिकुलक्षोभा लम्बना एव वाहवः ।
इत्यवेत्य व्यधत्तासौ रणेऽरिकदनं महत् ॥३११॥
- 3591 दोष्णि दृष्टिं ददौ पीने कंसहा यमतोरणे ।
द्विपो ^३हन्तुमपैक्षिष्ट कं सहायमतो रणे ॥३१२॥
- 3592 ^४शिरोभिरमरारीणां नाराचच्छिन्नकंधरैः ।
निपेतवद्भिस्तस्याजौ शौर्यद्रुमफलायितम् ॥३१३॥
- 3593 स शरान् दिक्षु चिक्षेप सचक्रोऽष्टासु रक्षिता ।
^५द्विषन्नवेदि तेनाथ स च क्रोष्टासुरक्षिता ॥३१४॥
- 3594 व्यापारयन् ससंरम्भं स नन्दकपरश्वघम् ।
सङ्ग्रामकानने सेनां सुरारेः पक्षशोभिनीम् ॥३१५॥

*सकाकसीकसाकेऽसौ कौकसैकोऽकुकाकुसूः ।

सकासूकैः स कंसासी साकं सासासिकः अकसत् ॥ इति च्छेदः । ३१०

कौकसैकः अकुकाकुसूः कंसासी सासासिकः असौ स-कांसूकैः सकाकसीकसाके अकसत्
इत्यन्वयः ।

१. B, C सकाकाकीकसाकासौ for सकाकाकीकसाकेऽसौ ।
२. B अकृतारिकुलक्षोभा । B, C fill the lank in the second line इत्यवेत्य ।
३. C हतुं for हन्तुम् ।
४. B, C शिरोभिरमरारीणाम् ।
५. C द्विषन्नवचितेनाथ for द्विषन्नवेदतेनाथ ।

- 3595 *वल्लवो वालिलीलैला वल्लीलावो वलावलिम् ।
 १लुलाव लीवो लोलवां (लोलवांल्लीवो) ललवलीं वोललोलुवः ॥३१६॥
 द्व्यक्षरः
- 3596 कौस्तुभाभोरुहं वक्षः सरसि द्योतकेसरम् ।
 दधलक्ष्मीनिवासैकरागेणेव विपाटलम् ॥३१७॥
- 3597 *दिदेवादिविदुदैवो दवदेव ददद्विधम् ।
 वेदवादविदां विद्वदावेदी देवदीदिविः^२ ॥३१८॥
- 3598 तत्सङ्ग्राम-सदस्याराद्गान्धर्वं च कलेवरम् ।
 ३घृष्टमासाद्य तरसा काकी वैरस्यमानयत् ॥३१९॥
- 3599 वद्धकक्षयो हरिर्भास्वदाननो दीनतारणे ।
 जहावरिचमूर्नाशदाननोदी ४नता रणे ॥३२०॥

*वल्लवो वालिलीलैला वल्लीलावो वलावलिम् ।

लुलाव लीवः लोलवांल्लवलीं वा उललोलुवः ॥ इति च्छेदः । ३१६

वल्लवः वल्लीलावः वालिलीलैलालीवः लोलवान् वा (उपमायां) उललोलुवः सः
 संरम्भं नन्दकपरश्वधं व्यापारयन् सङ्ग्रामकानने सुरारेः पत्त्रशोभिनीं सेनांवल्लवलि
 लवलीमिव लुलाव इत्यन्वयः ।

१. B, C ललोवांल्लवलीवाललोलवः ।

*दिदेव आदिवित् उदैवः दवदेव ददत् दिवम् ।

वेदवादविदां विद्वदावेदी देवदीदिवि ॥ इति च्छेदः । ३१८

द्योतकेसरं कौस्तुभाभोरुहं दधत् आदिवित् उदैवः वेदवादविदां दवदेव दिवम् ददत्
 विद्वदावेदी देवदीदिविः दिदेव इत्यन्वयः ।

२. देवदीदिव for देवदीदिविः ।

३. C घृष्टमासाद्य for घृष्टमासाद्य ।

४. C तता रणे for नता रणे ।

- 3600 समत्सरो विधायासावास्थामनधिकस्वनौ ।
 १युयुत्सु संयुगे तारसुतारावधिपौ द्विषाम् ॥३२१॥
- 3601 *भूभावाभावभीभावो भौ भाववीभवत् ।
 भावीव विभवावेव भावे वा वैभवे भवन् ॥३२२॥ द्व्यक्षरः । युग्मम्
- 3602 सङ्ग्रामस्तस्य ताभ्याञ्च २सार्धं स शरदुर्दिनः ।
 पर्यायविजयोत्फुल्लनेत्रदेवासुरोऽभवत् ॥३२३॥
- 3603 दधतो पौरुषच्छायाममृषातान्तदोर्जितौ ।
 तौ युध्यमानौ तेनालममृषातां तदोर्जितौ ॥३२४॥
- 3604 ३तयोरुरुनिष्पेपान्मधुकैटभयोरिव ।
 पतत्रिकेतनं तुष्टा तुष्टाव सुरसंहतिः ॥३२५॥
- 3605 तद्वरूथवर्ती कोपात् विपदन्तकरः सताम् ।
 जघानासिलतालूनद्विपदन्तकरः स ताम् ॥३२६॥
- 3606 तत्सङ्ग्रामे ससंरम्भाः सुरस्त्रीभिर्विलोकिताः ।
 मृताः स्वर्गार्मिनोऽभूवन् सजीवाश्चोभये भटाः ॥३२७॥

१. B आयुत्सु for युयुत्सु ।

*भूभावाभावभीभावो उभौ भौवी अवीभवत् ।

भावी इव विभवावेव भावे वा वैभवे भवन् ॥ इति च्छेदः । ३२२

असौ भावी हरिः वैभवे भावे भवन् आस्थां जयाशां विधाय योद्धुमिच्छू उभौ विभवौ समरे निहनिष्यमाणत्वात् संसाररहितावेव भौवी तार-सुताराख्यौ दैत्यपती अवीभवत् भावयामासेत्यन्वयः ।

२. C सार्धं च for सार्धं स ।

३. B, C तयोर्गुरु for तयोरुरु ।

- 3607 *^१सामासासु सभासांसः सामीभासु स सौमभिन् ।
सामः सभासु भूभासी सासिभाः सु सभासु भान् ॥३२८॥
द्व्यक्षरः । युग्मम्
- 3608 अस्तूयत सुरैः संख्ये सञ्चरिष्णुरनर्गलम् ।
संवादिलक्षणग्रन्थः सकृत्तद्धिततां दधत् ॥३२९॥
- 3609 अम्रष्टः संयुगेऽरीणामपाययतनानदः ।
रक्षःकुलं स रकौघमपाययत नाददः ॥३३०॥
- 3610 दलयन् पृतना शत्रो रूपाक्रान्तमना मृधे ।
अवार्यवीर्यातिशयः सोऽनिरुद्धस्तदाभवत् ॥३३१॥
- 3611 तेन चक्राभिघातेन निघ्नतारेर्विनिघ्नता ।
कृता नानाहवकृता साध्वसंश्रितसाध्वसम् ॥३३२॥
- 3612 स्थगिताकाशदिक्चक्रः स महान्तैः शरैर्द्विषाम् ।
शिरांसि पीवरच्छेदस्कन्धचक्राण्यजीहरत् ॥३३३॥ अपशब्दाभासः
- 3613 कावेकोऽवी कविः कंवः केकिवैकोऽकुकाकुवाक् ।
कविकाकुक्कघोऽवीकावाविकं वाविवेकवत् ॥३३४॥ द्व्यक्षरः
- 3614 स निहत्य ततो ^२दैत्यो युध्यमानावसंभ्रमम् ।
चचार प्रलयोष्णांशु दुर्निरीक्ष्यवपू रणे ॥३३५॥ युग्मम्

१. C सामासासु ।

*सामासासु सभासांसः सामीभासु स सौमभिन् ।

सामः सभासु भूभासी सासिभाः सु सभासु भान् ॥ इति च्छेदः । ३२८

सभासांसः सौमभिन् सामः सभासु भूभासी सासिभाः सु भान् सामीभासु सामासासु
सभासु संवादिलक्षणग्रन्थः सकृत् तद्धिततां दधत् अनर्गलम् संचरिष्णुः संख्ये सुरैः
अस्तूयत इत्यन्वयः ।

२. B दैत्यो for दैत्यो ।

- 3615 शुशुभे तेन सक्तेन मानिना यमताकृतौ ।
तत्र दृष्टिं जनः प्रीतिमानिनाय मताकृतौ ॥३३६॥
- 3616 अथ व्युत्थानसंस्कारः संस्कारानिव योगजान् ।
ववाधे चिवुधान् दर्पात्कालान्तकमहासुरः ॥३३७॥
- 3617 निजघानोर्जितैर्बाणैः रजस्तमसितोऽत्रिणा ।
स्तुतः सोऽप्यमुना जुष्टो रजस्तमसि तोत्रिणा ॥३३८॥
- 3618 समवर्तिपुरद्वारपरिधं मुद्गरं जवात् ।
१उद्गूर्य २तमुभाहस्ति हस्ती ३हन्तुमथाभ्यगात् ॥३३९॥
- 3619 अभग्नप्रसरोद्दामतरसादी प्रतापिभिः ।
सैनिकैः स जघानामुं तरसा दीप्रतापिभिः ॥३४०॥
- 3620 अभाजिनायकेनारेः प्रतिकर्मकृतस्थितिः ।
वेश्येव दधती सेना स्फुटकैतवसारताम् ॥३४१॥
- 3621 ४सोऽवैत्क्षतिं द्विषां तस्मिन्न वाचामन्तिके स्थिताम् ।
प्राप्तं योधं शिवौघाः स्म न वाचामन्ति केऽस्थिताम् ॥३४२॥
- 3622 तेजस्विमण्डलस्यारात् कुर्वन्नन्तर्धिमाहवे ।
अभ्रङ्कषवपुः श्रीमान् स तदास्ताचलोऽभवत् ॥३४३॥
- 3623 विभ्रतः सांयुगीमुच्चैरपरे धुरमन्नताम् ।
प्राप्ताः प्रभुभ्यः किं कीर्तेरपरेधुरमन्नताम् ॥३४४॥
- 3624 कृतान्तनगरीसालचलयं चकितं धनुः ।
दधत्तेनाथ युयुधे ज्वालावह्नि समत्सरम् ॥३४५॥

१. B उदीर्य । २. B तस्माहस्ति । ३. B कतुं for हन्तुं ।

४ B mentions that श्लोकद्वयं प्रागुक्तम् ।

- 3625 निर्धौतकनकच्छायाः सच्छदाः शीघ्रगामिनः ।
ताक्ष्येण सदृशास्तस्य सायका रेजिरे रणे ॥३४६॥ निरोष्ठ्यः
- 3626 बभौ तस्य द्विषः सेना निघ्नती ब्रश्चनादिभिः ।
सैन्यैः स जनितामर्षनिघ्नतीब्रश्च नादिभिः ॥३४७॥
- 3627 सप्तलोकोपसंहारः दृष्टसारः सुरासुरैः ।
समरे युध्यमानोऽसौ नालिङ्ग्यत जयश्रिया ॥३४८॥
- 3628 कुकुदी दकदूदोऽकोऽकूदकौकाः कदैककः ।
केकादकेकिकेऽदूक-कुककाकादिकेऽकुकुत् ॥३४९॥ द्व्यक्षरः
- 3629 सपुरस्कारमक्षुण्णप्रसरं समराङ्गने ।
साङ्गम्वरमरेः सैन्यं हास्तिकं च खगाधिपः ॥३५०॥
- 3630 विनिहत्य मदापानचञ्चुरभ्रमरं जयत् ।
पतत्रच्छायया तीक्ष्णचञ्चुरभ्रमरक्षयत् ॥३५१॥ तिलकम्
- 3631 कृतापदानः सङ्ग्रामसीम्नि दोर्दर्पतो भटः ।
उदात्ततामेव दधत् केवलां स्वरितोऽभवत् ॥३५२॥
- 3632 स्थितोऽरिर्यस्य वेषेण कुशचीवरतापि ना ।
जगले च हरिणाक्रन्दकुशचीवरतापिना ॥३५३॥
- 3633 स्फूर्जावतायं सङ्ग्रामे येनावलिग्निरर्गलम् ।
वज्रकेतुमसौ दर्पादर्पितातनुसंभ्रमम् ॥३५४॥
- 3634 *ममारिमारी रामोरुरंमो मर्मरे मरौ ।
मुरारिमुमारामी रुमराममीमरत् ॥३५५॥ द्व्यक्षरः । युग्मम्

*ममारिमारी रामोरुरंमः मर्मरे मरौ ।

मुरारिः अमुं आरामी रुमराम् अमीमरत् ॥ इति च्छेदः । ३५५

अमुं वज्रकेतुं ममारिमारी रामोरुरंमः आरामी मुरारिः मर्मरे मरौ रुमराम्
अमीमरत् इत्यन्वयः ।

- 3635 अनेकपापहरणे व्यग्रः सपदि विद्विषाम् ।
प्रणतानां च विश्लिष्टभवचारकपञ्जरः ॥३५६॥
- 3636 स कर्ताप्सरसं संख्ये सज्जहातिस्मरक्षताम् ।
सजीवं किं द्विषां सैन्यं सज्जहाति स्म रक्षताम् ॥३५७॥
- 3637 दैत्याधिपैः सुतीक्ष्णैश्च मेघामैर्दृढमुष्टिभिः ।
निस्त्रिंशैर्वाध्यमानोऽपि न चकम्पे स्थिरस्थितिः ॥३५८॥ तिलकम्
- 3638 स दावैरिव धेनूनां सेनानां ज्वलितैः शरैः ।
सदा वैरिवधेऽनूनां शक्तिं बिभ्रत् भयं ददौ ॥३५९॥ अयुग्मयमकम्
- 3639 तदैवासुरयोधानां हतशेषत्वमीयुषाम् ।
चक्रे हृदि पदं नो भीः कुर्वतामभयाञ्जलिम् ॥३६०॥
- 3640 *यदाययायी युद्धोऽयं देयदायी दियं ददत् ।
यदुदायादयादोदुदुदयाय दयां ययौ ॥३६१॥ द्व्यक्षरः । युग्मम्
- 3641 आमोदधामभिस्तस्य सुमनोभिः कृतिस्थितिः ।
कबन्धयोग्या शुशुभे नवशेषा रणक्षितिः ॥३६२॥
- 3642 द्विषो रणेऽपरामृष्टः स ततश्च त्रियामया ।
रामस्येव क्रियास्यासीत् सततश्च त्रियामया ॥३६३॥
- 3643 भर्तुः सम्प्रतिपत्तीनां स्मरंश्चिरमविक्लवः ।
सांयुर्गो सहसा योद्धुं नैव तत्र कुमारकः ॥३६४॥

गूढक्रियाकर्मकर्तृकः

*यदा अययायी युद्धः अयं देयदायी दियं ददत् ।

यदु-दायाद-यादो-दुत् उदयाय दयां ययौ ॥ इति छेदः । ३६१

अययायी युद्धः देयदायी दियं ददत् यदु-दायाद-यादोदुत् उदयाय (विजयार्थम्) अयं देवः यदा दयां ययौ तदैव भीः असुरयोधानां हृदि पदं न चक्रे ? इत्यन्वयः ।

- 3644 तेनाहतानां सङ्ग्रामेऽनवमेधासि तैरसौ ।
क्रव्यकूटः क्षपाटैस्तु नवमेधासितैरसौ ॥३६५॥
- 3645 पश्यतौ युधि तद्रंहो गरुडानिलभास्वताम् ।
मन्थरत्वं गतेस्तत्र कस्य चेतसि नास्फुरत् ? ॥३६६॥
- 3646 रणभूमिषु दैत्यानां सचमूकासु रङ्गताम् ।
जहार पौरुषच्छायां स च मूकासुरं गताम् ॥३६७॥
- 3647 तारकाख्यं स सङ्ग्रामे शितशल्यैः शिलीमुखैः ।
पुञ्जीकृत इवाशेषलोकसंवर्तपावकः ॥३६८॥
- 3648 *यशः शय्याशयः शंयुः शशीशाशयशाय्यशान् ।
ययुयाय्याशया शं शंयेयोऽशायाय्यशाययत् ॥३६९॥
द्वयक्षरः । युग्मम्
- 3649 स कालदमनस्याथ युधि निघ्नन् वरुथिनीः ।
दधत् ध्रुवमिव भ्रेजे चक्रं भ्रमिततारकम् ॥३७०॥
- 3650 तं सुराण्डजवीतंसं वीतं सम्पदमुज्ज्वलाम् ।
निजघान च विध्यन्तं विध्यन्तं च जगाम सः ॥३७१॥
- 3651 स कृशानुरिचोद्दीप्तः प्रभञ्जनसहायताम् ।
दधच्छर्किं ज्वलद्धेति दितिजानीककानने ॥३७२॥
- 3652 पिप्पोदपादी दीपोऽपि पादादौ दददापदम् ।
दिदीपे पददोऽपादिपादपं दुददीदिपत् ॥३७३॥ द्वयक्षरः । युग्मम्

*यशः शय्याशयः शंयुः शशीशाशयशाय्यशान् ।

य-युयाय्याशया शं शंयेयः आशायाय्यी अशाययत् ॥ इति च्छेदः । ३६९

यशः शय्याशयः शंयुः शशीशा-आशये-शयी अशान् ययुयायी आशयाशंशंयेयः
आशायायी सः हरः तारकाख्यमसुरं शनैः अशाययत् दीर्घनिद्रां चकार इत्यन्वयः ।

- 3653 वर्णस्थितिमतीमर्थ्यां दधद्रचिरभास्वराम् ।
गिरं च पादपच्छायां श्रियश्च चतुरस्रताम् ॥३७४॥
- 3654 समानानि समानानि स संयति ससंसयति ।
सदाहानि सदाहानिपलानि चपलानि च ॥३७५॥ आवलिबन्धः
- 3655 प्रगल्भं बलगमानानि भुजदर्पादतर्पयत् ।
निकृत्तारातिकण्ठोत्थै रक्षांसि क्षतजासवैः ॥३७६॥ तिलकम्
- 3656 उत्सृज्य वक्षःश्रीर्यस्य न परा चिकुरं गता ।
द्विषामासीद्रणात्तस्मिन् अपराचि कुरङ्गता ॥३७७॥
- 3657 स भिन्दन् द्विषतः सेनाः सपत्राकृतवारणैः ।
रणाजिरोर्वीमखिलामसृजोच्छालता गिरौ ॥३७८॥
- 3658 पीलूपलाल्पपालीपे लोलालापालिपिप्पले ।
पाली पापोलपालोपी लोलापी लोलुपोऽलिपत् ॥३७९॥
तिलकम् । द्व्यक्षरः
- 3659 तार्क्ष्यपक्षानलव्यस्त-सरत्नशिखरोत्करम् ।
सम्प्रहार-रसाध्मातपादातोन्मूलितद्रुमम् ॥३८०॥
- 3660 स व्यधत्त तथादीर्घसूत्रस्तमगमन्यथा ।
तत्तटीः खेचरास्त्यक्त्वा सूत्रस्त्रमगमन्यथा ॥३८१॥ युगम्
- 3661 कृतहेमोज्ज्वलच्छायपत्रभङ्गान् सुपर्वणः ।
सोऽकिरद्दधतो बाणान् मयदानवविभ्रमम् ॥३८२॥
- 3662 शरीरोशोऽशरीराशीरंशोऽशः शिशिरांशुरुक् ।
शरैराशाः शरैराश शूरश्रीशः शरारुशूः ॥३८३॥ द्व्यक्षरः
- 3663 अङ्गे वृद्धिगुणाश्लिष्टा घातवः प्रत्ययैरिव ।
रूपाभिव्यक्तिमन्वीता विवव्रुरसुरैः सुराः ॥३८४॥

3664

इति भटभ्रुकुटीनां कोपनी यापनीया

कृतिभिरुदसिधारावारिमत्तारिमत्ता ।

द्युयुवतिरतरत्ना भोगसारागसारा-

दजनि समरसम्पत्सासुराणां सुराणाम् ॥३८५॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतो रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
 चित्रयुद्धवर्णनोद्धातो नाम त्रयश्चत्वारिंशः सर्गः ।

चतुश्चत्वारिंशः सर्गः

3665 तेषां क्रियाफलवतां रणमूर्ध्नि सिद्धि-
मावाञ्छतामथ निरर्गलचेष्टितानाम् ।
उत्तस्थुरप्रतिमतत्प्रतिबन्धहेतु-
१भूता विनायकगणा इव मत्तनागाः ॥१॥

3666 योधं निहन्तुमरिमुत्पतितं विषाण-
दण्डप्रतिष्ठचरणं करिणः सखङ्गम् ।
आनर्चं सिद्धजनतोत्पलदामचक्रै-
र्दीर्घोत्कटैः सुरचधूश्च कटाक्षमोक्षैः २ ॥२॥

3667 आदीपिता कुलिश-कर्कश-३दन्तदण्ड-
सङ्घट्टेन शिखिनोत्पतता शराली ।
लग्ना दृढं द्विरदकुम्भतटे रराज
दावाग्निसंहतिरिवाञ्जनशैलशृङ्गे ॥३॥

3668 रेजे गजेन्द्र-गुरुसङ्गर-घटश्रमान-
दन्ताग्रकोषकटकैः क्षतजोक्षितैः क्षमा ।
४अप्राप्तवीरकृत-शोककृशामरस्त्री-
वेत्तदभुजागलित-काञ्चनकम्बुशोभैः ॥४॥

3669 चलगत्प्रवीर-विनिपातित-खड्गयष्टि-
धारानिकृत्तकरनिर्गतरक्तवर्तिः ।
धातुच्छटारुणित-निर्भरवारिपूर-
सञ्चारलग्न-गिरिविभ्रममाप नागः ॥५॥

१. C भूतो for भूता ।

२. C कटाक्षसङ्घैः ।

३. C omits दन्त ।

४. B, C अप्राप्तकान्तशत for अप्राप्तवीरकृत ।

- 3670 ज्याकृष्टिमण्डलित-कार्मुकमुक्तहेम-
नाराच-राजि-विकरालशिराः करीन्द्रः ।
दध्रे तटान्तरित तिग्मकरोर्ध्वरश्मि-
रेखावकीर्ण-शिखरोदय-शैल-लीलाम् ॥६॥
- 3671 भाघ्रातुमन्यकरिमण्डल-दानगन्ध-
मूर्ध्वीकृतातनुकरार्गल-दण्ड एकः ।
शूरग्रहाय नभसोऽवतरीतुमिच्छो
हस्तावलम्बनमदादिव दिव्यनार्याः ॥७॥
- 3672 तस्तार वारणपतिर्वपुषाजिवर्त्म
चिन्ध्यावनीध्र इव जङ्ग मतामुपेतः ।
आदीर्घपुष्करकरोन्नतवंशदण्ड-
रन्ध्रोत्थित-प्रचुर-शीकर-नर्मदाम्भाः ॥८॥
- 3673 वक्षोमणिस्थितिभृतः ^१स्फुटविन्दुकर्प-
^२पिञ्जूपसन्धिसवलित्रयकण्ठभागाः ।
सत्तल्पला बृहदवग्रहताम्रतालु
हर्यल्पपेचकमधुच्छवि दन्तवेष्टाः ॥९॥
- 3674 आस्रस्तकुक्षिकलविङ्कटशः सुगन्धि-
निःश्वासविन्दु-कण्ठकीर्ण-कारार्गलाग्राः ।
सस्वस्तिकस्थितिचिभक्तविदुप्रतिष्ठ^३-
कुम्भोत्तमाङ्गपृथुसान्द्रसमुद्गपादाः ॥१०॥
- 3675 सुस्निग्ध-विन्दु-निचितच्छवयो विभक्त-
निर्याण-दीर्घकर-पुष्कर-बालपुच्छाः ।
शूरा वराहजघनाः परयुग्मरोम-
सान्द्रत्वचो नतनिरायत-सूक्ष्मकेशाः ॥११॥

१. B स्फुटविन्दुकर्म for स्फुटविन्दुकर्प ।

२. B पिञ्जूपः कर्णोपरिभागः (marginal notes) ।

३. B, C^{...} भक्तविदुप्रकृष्ट for भक्तविदुप्रतिष्ठ ।

- 3676 भग्नामर-द्विरद-मुत्पल-सप्तपर्ण-
 चूतातिमुक्तक-सुगन्धि-शरन्मधूत्थम् ।
 संवादितां नयदहर्गणमक्षनेन
 सेनामतङ्गजगणा मुमुचुर्मदाम्भः ॥१२॥ चक्कलकम्
- 3677 माणिक्यदीधितिशिखाकपिशप्रकाश-
 मायोधने सुभटहस्ततलव्यपास्तम् ।
 चक्रं पपात परिणाहिनि नागकुम्भ-
 भागेऽस्तशैलशिरसीव सितांशुविम्बम् ॥१३॥
- 3678 मातङ्गकर्ण-पवनाहतकुम्भकूट-
 सिन्दूर धूलिकपिलस्फुरदम्रपङ्क्तिः ।
 व्यापार्यमाण-करवालनिकृत्तरक्त-
 सिक्कश्लथत्वगिव दूरमदृश्यत द्यौः ॥१४॥
- 3679 अभ्येत्य मत्सरविपाटलदृष्टिवल्ग-
 दुल्कालता युयुधिरे ^१कृतमेरुकम्पम् ।
 दानाम्बुपात-शमितोन्नत-दन्तदण्ड-
 संघट्ट-पावकशिखानिकराः करीन्द्राः ॥१५॥
- 3680 तारापथं गजपतिः पृथुकर्णताल
 निर्धूतकुम्भतट-गैरिक-धूलिदिग्धैः ।
 शारीचकार करशीकर-बिन्दुवृन्दैः
 संध्यारुणैर्नभ इवोडुगणैः प्रदोषः ॥१६॥
- 3681 नाराचभिन्न-कटकूट-विमुक्तरक्त-
 लाक्षारुण-श्रवणचामर-भूषणोऽन्यः ।
 दध्ने दरीमुखविनिर्गतदाववह्नि-
 ज्वालाकलाप-विकटाञ्जनशैल-शोभाम् ॥१७॥

- 3682 चक्रुर्गजाः श्रवणतालसमीरधूत-
कुम्भस्थलस्खलितगैरिक-रेणुदिग्धाः ।
सिद्धाङ्गनाकरकुशेशय-^१कीर्यमाण-
मन्दारकेसरपरागहता इवाशाः ॥१८॥
- 3683 सौदामिनीभिरिव खड्गलतावलीभि-
रम्भोधरैरिव गजैः स्फुटपङ्कनीलैः ।
रेजे शिखण्डिभिरिवोच्छिखपिच्छ-भार-
शोभाधरैरिषुभिराजिघनर्तुवृत्तिः^२ ॥१९॥
- 3684 विस्तारि-दन्तपरिघोत्प्लुत-वीरयोध-
भास्वत्कराल-करवाल-विलूनमूलः ।
स्तम्बेरमस्य रणमूर्धनि कालताल-
वृन्तश्रियं निपतितो विदधार कर्णः ॥२०॥
- 3685 हस्तेन ^३शातशर-कल्पितमुत्तमाङ्ग-
^४मस्रच्छटारुण-शिरोरुह-पल्लवाङ्गम् ।
नाकप्रवेश-गुरुमङ्गल-रत्नकुम्भ-
मूर्ध्वोचक्रार मृतवीरजनस्य नागः ॥२१॥
- 3686 उल्लासि-वीरकरमुक्त-विलोलबहि-
शङ्कुद्रुम-स्फुरित-काननचक्रवालम् ।
अस्ताद्रिशृङ्गमिष निष्पतदर्थचन्द्र-
नक्षत्रमालमभवत् करिकुम्भपीठम् ॥२२॥
- 3687 हस्तार्गलाभिरभितः परिपीवराभि-
रास्फालिता सकृदभूत्सुरकुञ्जराणाम् ।
पातालरन्ध्रपतितेव विधूतधूलि-
जालरन्धकारपिहिताखिलदिग्धरित्री ॥२३॥

१. B, C शीर्यमाण for कीर्यमाण । २. B....घनर्तुवृष्टिः for घनर्तुवृत्तिः ।

३. B शातकरकल्पित for शातशरकल्पित । ४. B सस्रच्छटा for अस्रच्छटा ।

- 3688 स्तम्बेरमो दशनकोष-करालरश्मि-
तन्त्रीगुणां शिथिलकुञ्चितपुष्कराग्राम् ।
हस्तार्गलामभृत तूर्यनिनादहृष्ट-
नृत्यत्कवन्ध-समराङ्गन-रङ्गवीणाम् ॥२४॥
- 3689 आलक्ष्यमाण-विघृतारुण-तालुमूल-
मुत्तम्भिताङ्कश-निरुद्ध-करालकुम्भम् ।
आघ्रासिषुः प्रतिमतङ्गजदानगन्ध-
मामीलितेक्षणयुगं पृतनागजौघाः ॥२५॥
- 3690 गण्डस्थलैः श्रवणतालविधूतकुम्भ-
सिन्दूर धूलिपरिपाटलितं मदाम्भः ।
मेघा इव क्षतजमक्षतपक्षदैत्य-
सेनाविनाशपिशुनं वधृषुर्गजेन्द्राः ॥२६॥
- 3691 सीमन्तितारिभटमण्डलमश्ववार-
मुक्तस्य संश्रितसुवर्णगिरेस्तदानीम् ।
लक्ष्मीभृतः समरमूर्ध्नि हरेरहारि
चेतः क्षणादिव सुदर्शनधारयारात् ॥२७॥
- 3692 भूमेर्दिवश्च पृथुकुक्षिपुटात्तदानीं
निर्दारिता निशितपत्रशरैर्निपेतुः ।
वल्गत्पदाति-करवालविलयमानाः
स्थूलान्त्रतन्त्र्य इव काञ्चनकार्मुकज्याः ॥२८॥
- 3693 नानाशिरस्त्र-विनिपात-विरुणखड्ग-
धारारजः कलुषितोष्ण-कर-प्रकाशम् ।
व्यापारिता युधि भियेव गृहीतदिवक्-
मालक्ष्यताम्बरमपि प्रपलायमानम् ॥२९॥

- 3694 आतेनुषां शिशिरदीधितिधामपाण्डु-
माश्चर्यकर्मठतया प्रमदोद्धतानाम् ।
सङ्ग्रामभूमिरसिपत्रवनावृतापि
नाकोपभोगसुखहेतुरभूद्भटानाम् ॥३०॥
- 3695 सेनामतङ्गजगणस्य कठोरकुम्भ-
भागास्पदासु रणमङ्गलमालिकासु ।
प्रेह्यत्पतत्र-मरुतस्तरसा निपेतु-
रेके शिलीमुखगणा अपरे व्युदस्थुः ॥३१॥
- 3696 चिह्नघ्नाः कथञ्चिदधिभूमिगतप्रतिष्ठाः
प्रेह्यन्मयूखनिकुरम्बकृतप्रकाशाः ।
आसन्समीकनिकषोपलपट्टहेम-
लेखाः सुरौघगजताकलधौतकक्ष्याः ॥३२॥
- 3697 तीक्ष्णार्धचन्द्रशरदारितमाहवाग्र-
लक्ष्मीपयोधरयुगं करिकुम्भयुग्मम् ।
उत्तुङ्गपीवरमलिप्ततरामभीक^१-
वल्लप्तेन शोणरुचिशोणितकुङ्कुमेन ॥३३॥
- 3698 कृत्तावचूलमणिदण्डशिखावलग्न-
केतोः पटो विगलतिस्म समीकलक्ष्म्याः ।
अन्नाय पट्टक इवेन्दुमरीचिपाण्डु^२-
रुत्तुङ्गपीन करिकुम्भकुचास्पदश्रीः ॥३४॥
- 3699 सन्मत्तवारण-विटङ्ककरालशोभ-
सङ्ग्रामहर्म्यशिखिनो दधति स्म लक्ष्मीम् ।
शङ्कुव्रजाः खचितचन्द्रकचक्रवाल-
कलमाषिताम्बुदपथाः सुभटैर्विमुक्तः ॥३५॥

१. B***अलिप्ततरामभीक for अलिप्ततरामभीक ।

२. B omits मरीचि ।

- 3700 माद्यन्मतङ्गज-सरोपविमृद्यमान-
 यो धोछ्वसत्क्षतज-कुङ्कुमपङ्कचर्चाः^१ ।
 व्यातेनुरश्चिचयिषन्त्य इवादरेण
 चक्रेषु कूवरिगणस्य रणाङ्गनोर्व्यः ॥३६॥
- 3701 वीक्ष्याग्रतो निपतितं युधि नागराज-
 मुत्तम्भितं समरमूर्ध्नि रदार्गलाभ्याम् ।
 आलोल-पुष्कर-पुटाक्षलिना सशोकः
 संभावयन्निव गजः सुभटैर्व्यलोकि^२ ॥३७॥
- 3702 आपाण्डुर-श्रवणचामर-राजहंस-
 सङ्ग्रामसिन्धुपुलिनद्विरदाधिरूढः ।
 वैकुण्ठमप्यतिशयालुरनेकचक्र-
 कृत्तारिमण्डलशिराः श्रियमाप योधः ॥३८॥
- 3703 प्रेङ्खत्कराल-करपुष्कर-बिन्दुजाल-
 पर्युच्छ्वसद्दशन-मण्डल-चारुशोभाः ।
 व्यापारिता युधि भटैर्द्विषतां वधाय
 खड्गा^३ मतङ्गजगणाश्च समं विरेजुः ॥३९॥
- 3704 मातङ्गकुम्भयुगलं समवर्तिपाद-
 पीठद्वयाकृति निशातकृपाणवाहुः ।
 उन्प्लुत्य कश्चिदहितस्य गुरुप्रहार-
 मूर्च्छाकुलस्य सुभटोऽच्छिनदुत्तमाङ्गम् ॥४०॥
- 3705 मन्युं व्यनेषत न संयति नापि दर्पा-
 दच्योषताजिहत^४ नाजिहतेश्च भीतिम् ।
 शौर्यात्तथात्रपिषत स्फुरतासिनापि
 नाकद्विषोऽपलिषतासुभिरेव संरथे ॥४१॥

१. C पङ्कचकाः ।

२. C व्यलोति ।

३. B, C मतङ्गजगजाश्च ।

४. C omits नाजिहतेश्च ।

- 3706 अन्योन्यमाजुहुवुषां विषमेषु धैर्य-
 बन्धाद्विशृङ्खलमचस्वलुषां च तेषाम् ।
 प्रावर्ततारिरभसेन तिरोहितार्क-
 तारापथः सशपथो रणसम्प्रहारः ॥४२॥
- 3707 योधाः परस्परमपारपरम्पराक-
 पर्याकुलाः शरपरम्परया तदानीम् ।
 कम्पानुकम्प्य-भयकातरसंपराय-
 पारायण-प्रणयिनस्त्वरया परीयुः ॥४३॥
- 3708 उत्पुल्लवे सपदि मण्डलमभ्यधाव-
 दस्थाद्विचित्ररचनैः करणप्रपञ्चैः ।
 सङ्ग्रामरङ्गभुवि योधजनो गृहीत-
^१चर्मासियष्टिरिति नृत्तमिव व्यतानीत् ॥४४॥
- 3709 संस्कारहानिरहिता दधतो विशुद्धि-
 मासादितश्रुतिपथाः स्फुटसंधियोगाः ।
 शब्दा इवातनुफला घटितप्रबन्धा-
 श्चक्रुर्महोदयजुषो विशिखाः प्रयोक्तृन् ॥४५॥
- 3710 बलगत्सु वाजिषु चलत्सु रथेष्वमन्दं
 धावत्सु कुञ्जरकुलेषु सुरापगासीत् ।
 निर्धूत-निर्दलित-मेरुनितम्ब-धूलि-
 सान्द्रीभवत्कनकवालुककूलकच्छा ॥४६॥
- 3711 सेनातुरङ्ग-खुरकोटिविपाट्यमान-
 हेमाचलासित-शिलोद्धत धूलिदिग्धाः ।
 आसङ्गगत्प्रलयकालनिशावतार-
 घोराब्धकारकलुषा इव दिग्विभागाः ॥४७॥

3712 सावर्ण्यनिहृततया दलितेन्द्रनील-
 धूलिच्छटापिहित दिग्विदिशित्रिलोक्याम् ।
 आसन्प्रवीर-करपङ्कजसन्निविष्टाः
 खड्गाः करालमणिमण्डितमुष्टिमेयाः ॥४८॥

3713 सेनाविमर्द-दलितश्रिति-धूतधूलि-
 जालान्धकारपिहिताखिलविग्रहाणाम् ।
 लीनं कटेषु मदसौरभलुप्यमान-
 सन्देहमोहघटनैः ^१करिणां द्विरेफैः ॥४९॥

3714 सेनाविमर्दविदलन्मणिचक्रवाल-
^२चूर्णोत्थितैः सितसितेतररक्तपीतैः ।
 शैलस्य धातुनिकरैरिव नाकमार्ग-
 मासेदिवद्भिरुदसेचितरां रजोभिः ॥५०॥

3715 तस्मिन् रजस्तमसि तिग्ममरीचिविम्ब-
 माच्छाद्य तस्थुषि दिशः सकलाश्च सान्द्रे ।
 अन्योन्यमौहिषत हेषितघोरघोष-
 वृंहारवानुमितवाजिगजा भटौघाः ॥५१॥

3716 आकाशसिन्धुमकरी नगनागदान-
 पङ्कच्छटावनिवधूत्पलमङ्गलस्रक् ।
 दिक्कामिनीसरलसङ्गतचारुदीर्घ-
 वेणीलता समरदुर्दिनमेघराजिः ॥५२॥

3717 पिङ्गप्रभाचिकटहेतिहिरण्मयाद्रि-
 स्कन्धाग्निधूमपटली वियदुत्पपात ।
 सेनातुरङ्गखुरवज्रशिखाभिघात-
 पिष्टेन्द्रनीलमणिमण्डल-धूलिलेखा ॥५३॥

युगलकम्

१. B निश्रुतं द्विरेफैः ।

२. C मूढोत्थितैः for चूर्णोत्थितैः ।

- 3718 उत्तिष्ठतिस्म दलितारुणरत्नरेणु-
 राशिर्विचित्रमणिचूर्णकणावकीर्णः ।
 विन्ध्यावनीध्र इव वर्त्मरुस्तुङ्ग-
 रश्मेः पुनर्विविधधातुशतानुविद्धः ॥५४॥
- 3719 बलगतुरङ्गखुरकोटिनिपातपिष्ट-
 सत्पद्मरागमणिरणुकरालितश्रीः ।
 रेजेतरां तरुणविद्रुमरागदिग्ध-
 दुग्धोदधिप्रतिमितः स्फटिकाश्मरेणुः ॥५५॥
- 3720 ^१व्योमोदपप्तदुपतप्तमरीचिदीप्तिः
 सावर्ण्यनिहृततयानुपलक्षितश्रीः ।
 सन्दर्श्यञ्जलमयीमिव सृष्टिमाशु
 वैदूर्यरेणुनिकरः स्थगिताखिलाशः ॥५६॥
- 3721 दिङ्मण्डलं नवविदूरजरत्नराशि-
 रेणूत्करैर्नभसि संतमसीभवद्भिः ।
 आचक्रमे तरणिकूवरिचक्रनेमि-
 निष्पिष्टनाकपरमाणुगणायमानैः ॥५७॥
- 3722 निःश्वासमारुतसमीरणकोटरस्थ-
 सेनातुरङ्गखुरपिष्टमहोरजस्कान् ।
 आध्मासिष्ठुः कथमपि त्रिदशामरारि-
 योधा जडीकृतरवान्समराय शङ्कान् ॥५८॥
- 3723 संवीतकृत्स्न भुवनत्रितयान्तराल-
 सान्द्रीभवत्क्षितिरजः स्थगितप्रकाशाः ।
 आह्लासताधिरणवर्त्म परस्परं ते
 भोगावलीभिरुपलक्षितनामधेयाः ॥५९॥

- 3724 उत्थाय चावनितलात्कमलासनाण्ड-
पर्यन्तदर्शनकुतूहलिनेव दूरम् ।
स्कन्धेष्वकारि मरुतां पदमोघलेप-
लुप्तांशुमालिमहसा रजसोद्धतेन ॥६०॥
- 3725 संशिथ्रिये विदलितासितरत्नहेम-
पट्टोत्थितातनुरजःपटलावगाढैः ।
धूम्रीभवद्भिरभितो धवलातत्र-
खण्डैरुपप्लुतनिशाकरमण्डलश्रीः ॥६१॥
- 3726 छत्रैर्न्यपाति शितशल्यशराभिघात-
रुग्णाभिरामकलधौतमयोच्चदण्डैः ।
आयोधनावनितलोद्धतपृष्ठलग्न-
धूलीवितानगुरु-भारभरादिवोच्चैः ॥६२॥
- 3727 श्रयोतन्भरादयमपह्नुतवासरश्रीः
शान्तिं पुरा नयति दानजलप्लवो माम् ।
इत्यौर्वरेण रजसा करिकर्णरन्ध्र-
दुर्गेष्वनागतमिवाभिविचिन्त्य लिल्ये ॥६३॥
- 3728 सङ्ग्रामवर्त्मनि रजःपटलावकीर्णै
१निर्मग्नवेगपरिवर्तनशून्यचक्रम् ।
कृच्छ्रेण कूवरिकुलं यमदाढ्यशालि-
नैवेन्द्रियैरिव मनश्चकृषे तुरङ्गैः ॥६४॥
- 3729 आकम्पितावनिनिरगलवेगपात-
निःस्पन्दमूकित-विशङ्कटपार्श्वघण्टैः ।
अन्योन्यमप्यनवलोक्य रजोन्धकारे
हस्तावमर्शघटितैर्युधै गजेन्द्रैः ॥६५॥

- 3730 प्रलयाभ्रमलीमसां दधानः
श्रियमायोधनवर्त्मनि न्यरौत्सीत् ।
अतनुगुरुसैन्यरेणुराशि-
ग्रहकल्लोल इवोष्णरश्मिविम्बम् ॥६६॥
- 8731 सिक्तेन सक्तकटनिर्गतभूरिदान-
धाराप्रवाहकृतवंहिमभिस्तदानीम् ।
सैन्ये न्यशामि ^१तरसा रजसोद्धतेन
गम्भीरकुञ्जरकरोज्झितवारिवर्षैः ॥६७॥
- 3732 अस्ते रजोविसरवाससि नागगण्ड-
विष्यन्दिभिर्मदजलैरपवस्त्रिताङ्ग्यः ।
संविद्यिरे दशदिशः सुरचापचक-
निष्ठचूतनिष्ठुरशरातनुपुङ्गपक्षैः ॥६८॥
- 3733 कटविगलितदानाम्भोभिरावर्तमान-
प्रतिमपतितचक्रैः क्षमातले कुञ्जराणाम् ।
नभसि च करमुक्तैः शीकरैरुच्छलद्भिः
क्षपितघनपरागो रत्नसानुस्तदासीत् ॥६९॥
- 3734 इत्थं दर्पान्धगन्धद्विरदकटतटी-निष्ठश्च-निष्ठचूत-दान-
स्रोतः सन्तानमिश्रीकृत-विकृतकरप्राप्तवालाम्बुसेकैः ।
शान्तेष्वाशान्त-कान्ति-व्युपरम-परमापार-पूरेषु-युद्ध-
क्षोणीक्षोदेषु रत्नाचलशिरसि पुनः सङ्गरोऽभूत् भटानाम् ॥७०॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतौ रत्नाङ्के हरविजये
महाकाव्ये गजाश्वसंमर्दो नाम चतुश्चत्वारिंशः सर्गः ।

पञ्चचत्वारिंशः सर्गः

- 3735 अवलोक्य दानवचमूपतीनथो
विमुखान् रणादिगरिशमार्गणार्दितान् ।
स्मितदीधिति-^१स्फुरित-गण्डमण्डलो-
निजगाद दैत्यपतिरित्यमूर्जितम् ॥१॥
- 3736 तस्योत्तिसाहयिषतो द्विषतां वधाय
संरम्भिणो दितिसुतान् समरान्पराचः ।
वक्त्रादनभ्यवहृतोऽपि विनिर्जगाम
सान्द्रः सुधौघ इव दन्तमरीचिराशिः ॥२॥
- 3737 हे दैत्याः ! कथमभिमानशालिनोऽपि
व्यारुणाह्वरसमाशु विद्रवन्तः ।
नेक्षध्वे पृथुनिजवंशवैजयन्ती-
माक्षिप्तां धवलरुचिं परेण कीर्तिम् ॥३॥
- 3738 सेना विलोकयति जिह्वमसौ सहास-
मायोधनात्सपदि वः प्रपलायमानान् ।
शूलायुधेन कृतसन्निधिरप्यभीक्ष्ण-
मारादखण्डपरशूरचिताञ्चितश्रीः ॥४॥
- 3739 अनल्पपक्षप्रसरं पतद्भिर्विपक्षनाराचपतङ्गचक्रैः ।
समिद्धतां संदधती कथं वो निर्वापिता दीपशिखेव शक्तिः ॥५॥

3740 कल्माषितांसशिखरैर्भुजमण्डलीषु
 रत्नाङ्गदैः किमिव शंसत ! भारभूतैः ।
 पता भवन्तु रणनिर्वरवैरिवर्ग-
 दोर्दण्डदर्पदलनोज्ज्वलमण्डना वः ॥६॥

3741 कालरात्रिभुजसंहतीरिमाः
 प्रेतनाथपुरपद्मतीर्गदाः ।
 विघ्नतोऽपि भयकातरेक्षणं
 न ह्रियं व्रजत ! किं पराङ्मुखाः ? ॥७॥

3742 लघीयसापि द्विषतो भयेन
 हतत्रपं विद्रवतामिदानीम् ।
 न मुद्गरा भान्ति कृतान्तहर्म्य-
 स्तम्भा अमी पाणितलस्थिता वः ॥८॥

3743 नोत्पादयेत् कथमुपेक्षितदुर्विपक्ष-
 हेलानिकारकलुषा विरसत्वमित्थम् ।
 उद्धूयमानधवलाञ्चितचामरौघा-
 तदुदुखसम्भृतजराधवलेव लक्ष्मीः ॥९॥

3744 हेलानिपात-हतसंहत-हस्तिहस्त-
 हेतिः सहेत सहसानिलवेल्लघ्यमानाः ।
 सिंहः सटा अपि कथं गुरुरोषगाढ-
 गम्भीरगर्जितनिनादितशैलकुञ्जः ॥१०॥

3745 अरातिशस्त्रवण-रोहकर्मणे-
 वधूजनस्यार्पयतां चिराय वः ।
 सरुब्जि पृष्ठानि भविष्यति स्फुटं
 विरूढलज्जाभरमन्थरं मनः ॥११॥

- 3746 हेतिव्रणाभरणशून्यविशङ्कटांस-
 कूटाः कथं नु भवतां ^१वत बाहुदण्डाः ।
 गण्डोपधानपदवीं दयिताजनस्य
 नीता भवेयुरधुना बहुमानपात्रम् ॥१२॥
- 3747 प्रायेण कार्यकरणं प्रतिविस्फुरन्ति
 तेजस्विनो न बहुसाधनसव्यपेक्षाः ।
 लोकान् विनिर्दहति सप्तभिरेव सप्त
 संहारकालमुदितो दहनः शिखाभिः ॥१३॥
- 3748 क्षतौजसामपि रिपुणा लघीयसा
 पलायनोन्मुखमनसामितोऽधुना ।
 कराश्रया निजकिरणच्छलेन वः
^२समुद्रमन्तयश इवासियष्टयः ॥१४॥
- 3749 क्लिष्टं मलेन न कदाचिदहेम^३वद्ध-
 मावन्ध्यताविरहितं स्पृहणीयरूपम् ।
 निर्व्याजमाहुरिह भूषणमार्यवृत्ताः
 शौर्यप्रतापजनितं यश एव पुंसः ॥१५॥
- 3750 तावद्व्रजन्ति गुरुतां यशसैव याव-
 दध्यासिता हिमविपाण्डुरुचा महान्तः ।
 लूने ^४विकासिकुसुमे च शिखाप्रभागा-
 त्कस्यादरो भवति ? शंसत ! तस्य वृन्ते ॥१६॥
- 3751 श्रियोत्तमप्रफुल्लनवचूतसुगन्धिदान-
 गण्डालिमण्डल-सडिण्डिमडम्बरेभ्यः ।
 स्तम्बरेभ्य इव केसरिणां न भीतिः
 सम्भाव्यतेऽत्रभवतां ^५भवतां रिपुभ्यः ॥१७॥

१ A, B omit वत ।

२ C समुद्रहन्ति for समुद्रमन्ति ।

३ C ददेहवद्ध for दहेमवद्ध ।

४ B, C विकासिकुसुमं च for विकासिकुसुमे च ।

५ B पूज्यानां (footnotes) ।

- 3352 हेलानिरस्तपवना गुरुसम्प्रहार-
 जृम्भा महासुरभटाः पटुतां व्रजन्ती ।
 नूनं ^१समीकभुवि शीतलतां करोति
 फूत्केव वक्त्रविस्तृतोष्मज्जुषां द्विषां वः ॥१८॥
- 3753 न प्राप्नुवन्ति हि पराङ्मुखतामुदार-
 सत्त्वा रिपो रणमुखेष्वपि हन्यमानाः ।
 दह्यन्त एव जलधेर्वडवानलेन
 तस्य व्रजन्त्यभिमुखं च तरङ्गभङ्गाः ॥१९॥
- 3754 प्रत्यक्षमेव भवतामविरुग्णमौर्वी'-
 शाखाकृतास्पदविचित्रपतत्रिचक्राः ।
 कोदण्डतालतरवोऽप्यधुना दिशन्ति
 यच्छ्रीफलं रिपुजनस्य महाद्भुतं तत् ॥२०॥
- 3755 निशितमायुधमञ्जलिसम्पुटः
 पुलक एव भिया च तनुच्छदः ।
 ननु भवज्जयसाधनमाहवे
 प्रणतिरेव शिरस्त्रमिह द्विषाम् ॥२१॥
- 3756 कण्ठे भिया विनिहितः करवाल एव
 कण्ठत्रतामुपगतः शतशः सुराणाम् ।
 आलोक्यतां भटजनेन सहस्तताल-
 हासस्फुरद्दशनदोधितिमण्डलेन ॥२२॥
- 3757 पृथ्वी वराहवपुषा खगकेतनेन
^२योत्तम्भिता फणिनिकेतनतः कथञ्चित् ।
 सा तर्जनीतुलितविस्तृतसन्निवेशा
 शक्यं विधातु ^३मतिवेलवलैर्मरुद्भिः ॥२३॥

१. B, C समीकभुवि for समीकभुवि ।

२. प्यत्तोम्भिता for योत्तम्भिता । ३. C''''मभिवेलवलैः ।

- 3758 विश्लिष्ट-दीर्घभुजगाधिप-भोगवन्ध-
दिङ्मण्डलाभिमुख-धावदनर्गलाश्वाम् ।
शक्ताः स्थ कर्तुं मवरुणखलीनपाश-
भीतारुणां तरणिकूवरिणोऽपि संस्थाम् ॥२४॥
- 3759 वक्षः स्थलीविगलितैर्धनघर्मवारि-
लेशैः समीकजनितैर्नभसि स्थितानाम् ।
शक्यं क्षणान्मकर-मन्दिर-घस्मरोऽपि
ज्वालाकुलः शमयितुं वडवानलो वः ॥२५॥
- 3760 तेजस्विनोऽतिमहतः क्वचनार्पिं नूनं
तीक्ष्णे मृदौ च न विहन्यत एव शक्तिः ।
उत्थाय नागनगराद्वडवाग्निनैव
सार्धं विनिर्दहति सिन्धुपतिं क्षयाग्निः ॥२६॥
- 3761 ज्वालाकलाप-कवलीकृत-कूर्मकेतु-
मौर्वं किल ज्वलनमूरुजमाहुरार्याः ।
दग्धारिकाननममुं तु रणौघशूर-
कोपानलप्रभवमेव विशालसत्त्वाः ॥२७॥
- 3762 ^१संख्यानशून्यमधिसंख्यमखण्डवृत्ति-
धैर्यं परामृशति यो भवतामिदानीम् ।
आकाशमुत्खनति नूनमसावखिन्न-
चेता नखाटनिखनित्रमुखेन सद्यः ॥२८॥
- 3763 दीप्तार्धचन्द्र-करि-कर्णपरश्वधाग्र-
पातद्विधाकृतमतङ्गजदन्तदण्डे ।
अव्याहतत्रिविधपातकृतात्मयोध-
सिंहानुकर्षविनिपातिततोमरौघे ॥२९॥

- 3764 चेतोहराञ्चित-विविक्तधनुर्विकल्प-
शिक्षाविशेष-शुचिसौष्ठवधन्विचक्रे ।
नानाप्रकार-फल-पुष्प-पलाश-कल्प-
सङ्कल्पित-प्रचुरसुन्दर-भिन्दिपाले ॥३०॥
- 3765 सुश्लिष्ट-मुष्टि-विनिवेशसुखग्रहाश्रि-^१
सम्पन्नवर्हिणपतत्रिणि दिग्धशङ्कौ ।
आकर्षसौष्ठवसुनिष्ठरवीतनिष्ठ-
टाङ्कार-चण्डगुण-नर्तित-चापचक्रे ॥३१॥
- 3766 दुःखं न किञ्चिदपरं पुरुषत्वहाने-
युद्धे मुधा समुदयोऽत्र चमूचराणाम् ।
मार्गोऽयमेव भवतां ननु शान्तिहेतु-
यौऽरेर्जयश्रिय इव क्रियतेऽवरोधः ॥३२॥ चक्कलकम्
- 3767 तेजस्विनो न खलु काचिदपीह शक्ति-
राप्नोति कार्यकरणे क्वचनोपघातम् ।
एकापि सास्ति न शिखा बडवानलस्य
या निर्दहत्यनिशमेव न सिन्धुतीयम् ॥३३॥
- 3768 प्राप्तामधिप्रघनमञ्चितदोहदत्वं
सेनां विधाय सुरभर्तु रनुत्तमाङ्गाम् ।
प्राज्यं यशः पिबतु वो भटचक्रवाल-
मव्याहतं पय इवेन्दुमरीचिगौरम् ॥३४॥
- 3769 एते त एव निजकुङ्कुमपङ्कपिङ्ग
सङ्ग्रामरागविलसत्पुलकाः स्थिता वः ।
अद्यापि कम्पितपितामहपुण्डरीक-
संसककेसरशिखा इव बाहुदण्डाः ॥३५॥

- 3770 सङ्ग्रामकाननतमाललतावलीषु
सेनाकलिन्दतनयाजलवेणिकासु ।
संवर्तकालरजनीषु भयानकासु
निस्त्रिशयष्टिसु कथं भवतामनास्था ? ॥३६॥
- 3771 अभ्यागमान्मरणसंभ्रमतः किलाशु
यूयं पलायनपरायणतामुपेताः ।
तच्चोष्मणा विरहितैः प्रतिपन्नमेव
युष्माभिरित्यपुनरुक्तमिदं कुरुध्वम् ॥३७॥
- 3772 सङ्ग्रामादरिभयविप्लुताः पराञ्चो
निर्होका ननु विपमीकुरुध्वमेताम् ।
विस्तीर्णा किमिति मुधा कृतान्तलीला-
वाह्यालीमसुरभटा ललाटभित्तिम् ॥३८॥
- 3773 शौरेः पदातय इमे रणमूर्ध्नि बल्लु-
व्यावलिगतैः किमिति वो न रुजन्ति चेतः ? ।
तीक्ष्णाग्र-^१तुण्डविहगाधिपकङ्कवक्त्र-
^२लीलोद्धृतासुरपराभवशल्यकल्पाः ॥३९॥
- 3774 लीलागृहीतकुटिलेन्दुकला कुशाग्र-
संरुद्धकुम्भतटदिग्गजवाहिकाभिः ।
आकम्पितत्रिभुवना तरसा विहार-
हेला सुरैः सभयविस्मयमीक्षिता वः ॥४०॥
- 3775 हेलाविनिर्धुतरजः सुमनः प्रतान-
पर्याकुलाकुल-शिलीमुख-चक्रवाले ।
सङ्ग्रामकाननतलेऽत्र भवद्भिरेव
भग्रा गदाशु हरिचन्दन-शाखिवल्ली ॥४१॥

- 3776 उल्लासि दूर-तरमस्खलितत्वमाप्त-
 मुल्लङ्घिताखिलजगत्प्रतिबन्धशून्यम् ।
 श्लाघ्यं दुरावतरया भुजशालिनां हि
 पूर्वं यशस्तदनु विस्फुरतीह तेजः ॥४२॥
- 3777 अवरुणकम्बुमणिहारमेखलं
 नखकोटिपाटितकपोलमण्डलम् ।
 पतिनाशदुःखमचिराद्विजृम्भतां
 सुरतायमानमसुरारियोषिताम् ॥४३॥
- 3778 अवश्यमायोधनमूर्ध्नि धूर्जटे-
 र्मया जितस्य प्रमथप्रमाथिना ।
 ध्वजाग्रसंवलित-कृष्णचामरा
 विमुक्तकेशोव पुरी विभाव्यते ॥४४॥
- 3779 ^१पश्यत्यमन्दकरघातविमूढरक्त-
 श्यामच्छबिस्तनयुगं मयि वद्धकोपे ।
 शत्रुस्त्रियाः परिजनो न चिरात्पिनद्ध-
 व्यालीनकञ्चुकमिवाहितदीनदृष्टिः ॥४५॥
- 3780 आनन्दशून्यहृदयत्वमुपेयुषीणा-
 मीर्ष्यापरिग्रहविनाकृतमानसानाम् ।
 विष्यन्दतामनिशमार्तिजमेव बाष्प-
 तोयं भटा भवदरातिनितम्बिनीनाम् ॥४६॥
- 3781 शोभाभङ्गादानकृद्धो महार्घं
 येयं श्लिष्टाश्यामिका शौर्यरत्ने ।
 सङ्ग्रामोर्वी विद्रवाख्या कृपाण-
 प्रेङ्खद्वाराचारिभिः क्षाल्यतां सा ॥४७॥

- 3782 यावन्न संयुगयुगान्तसहस्ररश्मि-
रेषोऽस्तमेति करवालकरैः करालः ।
तावद्भवद्भिरयशस्तिमिरैरुद्ध-
उल्लङ्घ्यतां लघुतरं रणशौण्डमार्गः ॥४८॥
- 3783 विध्यन्त्यङ्गममूर्यथा स्मितरुचो मुक्ता रणप्रेक्षकै-
नैवं पत्रिपरम्परा कटुरणत्कोदण्डखण्डच्युताः ।
संप्रस्तौत्ययशो यथा च नितरामन्धं तमश्चक्षुषो-
नैवं वाजिखुराग्रखण्डितरणक्षोणीसमुत्थं रजः ॥४९॥
- 3784 वार्ताभङ्गः प्रथयति यथा मूर्च्छनामिन्द्रियाणां
सान्द्रोऽप्येवं न खलु सुभटप्रेरितोऽस्त्रप्रहारः ।
त्यक्ताः प्राणैर्भृशमशुचितां नैवमायान्ति काया
यद्बद्धवीडां गुणमणिखनिं लङ्घयन्तो लघीयः ॥५०॥
- 3785 अद्याप्येतासु गन्धद्विरद-कुलनगोदण्डगण्डोपलेभ्यो
निर्यान्तीषु प्रलीन-भ्रमर-शितिसरोजन्मखण्डास्वखण्डम् ।
दानाम्भोनिस्त्रगासु प्रकटितविकटासकयो वः कृपाणाः
कुर्वन्तूद्भृत्कृष्णोरगकुलवलनाडम्बराणां विडम्बम् ॥५१॥
- 3786 इत्युत्साहसमृद्धिसागरपयः पालीमृगाङ्कप्रभां
क्रूरामर्षकृशानुदीपनदशाकल्पान्तवातावलीम् ।
श्रुत्वा दैत्यपतेः पराक्रमगुणोदाराग्रयगुर्वीं गिरं
ते भूयोऽप्यसुराः सुराहवविपद्दीक्षासु दाक्ष्यं दधुः ॥५२॥
- 3787 ग्लानिप्रस्तगजं जितोग्रतुरगं सोदत्पदातिव्रजं
मन्दस्यन्दन-चारमस्रसरितां पूरैः ^१परिप्लावितम् ।
मायाकोविददैत्यमुष्टिनिपतत् ^२खर्वासिसर्वायुधं
योधैर्दैत्यपतेरकारि करुणास्वादानभिर्द्धौर्धम् ॥५३॥

१. B परैः प्लावितं for परिप्लावितं ।

२. C दुर्वासि for खर्वासि ।

C परं प्लावितम् ।

- 3788 क्रन्दत्संक्रन्दनानां प्रमथमथनकुम्भत्तदैत्याधिपानां
विद्राणैरावणानामशरणवरुणारब्धदिवसङ्ग्रहाणाम् ।
ग्लानिग्राहिग्रहाणां गहनरणधरानिश्चरत्खेचराणां
सैन्यं दैत्यात्सुराणामनिशमशरणं ^१दैत्यचक्रेण चक्रे ॥५४॥
- 3789 पीलूनां खड्गलूनैर्वहु बहुमकरैः कीर्णमन्तःकरौघै-
र्वाहानां शस्त्रघातस्थपुटितवपुषां नक्रवद्व्याप्तमङ्गैः ।
लब्धास्थैः स्थूलमत्स्यैरिव हतपतितैर्युद्धभाजां भुजौघै-
रस्रस्रोतस्विनीनामजनि कुलमथाकुण्ठकं कण्ठदघ्नम् ॥५५॥
- 3790 उद्भूतेषु कबन्धकण्ठकुहूरा भोगाङ्गरेणासृजा-
मुत्पीडेष्वथ पद्मरागमुसलस्थूलाकृतिस्पर्धिषु ।
विभ्राणा भ्रमिविभ्रमं भृतमहायूथा विहङ्गावली-
लीलोल्लासितकालरात्रिपृथुलच्छत्राकृतिं प्राकरोत् ॥५६॥
- 3791 क्रव्याशिनिष्कुशितकुञ्जरकुक्षिकूप-
निर्मग्ननिर्धदतनूद्भवविद्वसिद्धम् ।
दिग्दन्तिकुम्भतटदघ्नभटास्रकुल्या-
गर्भब्रुडद्विबुधमाहववर्त्मं जङ्घे ॥५७॥
- 3792 इत्थं निर्मथ्य दैत्याधिपधुतविवुधानीकिनीनैकपात-
प्राप्तप्रौढावसादानतसुरशिखरिक्लिष्टरत्नाङ्गशृङ्गे ।
जाते दुर्जातजन्मज्वरविधुरगणग्रामकामे प्रकामं
सङ्ग्रामेऽत्युग्रमुग्रालिकभुवि भ्रुकुटिः कूटबन्धं ववन्ध ॥५८॥

इति श्रीबालबृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृती रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
सुभटसन्दीपनो नाम पञ्चचत्वारिंशः सर्गः

षट्चत्वारिंशः सर्गः

- 3793 ^१सकालकूटं वहतीव यो गलं
कलिन्दकन्यासहितं सहाय्यया ।
सुरस्रवन्त्याश्च जलं समीरयन्
कलिन्दकन्यासहितं सहाय्यया ॥१॥
- 3794 रविविभ्वमिवाभिनिर्यदंशु-
च्छुरिताकाशमथामुना रणाग्रे ।
धनुराचकृषे रिपुक्षयाय
स्फुटटङ्कारचितां श्रियं दधानम् ॥२॥ युगलकम्
- 3795 सोऽभ्रमद्विततकामुर्को रणे
मानशेवधिरुदारवाजिभिः ।
तच्छ्रैश्च गिरिरर्कतेजसा-
मानशेऽवधिरुदारवाजिभिः ॥३॥
- 3796 क्षयाकर्कवैवश्वतकालवह्निभिः
कथैव का संहरणक्रमोद्यतैः ।
बभूव नात्माप्युपमानमाहवे
दुरासदत्वेन कपालमालिनः ॥४॥
- 3797 गणसेनया प्रतिदिशं तरसा
प्रथमानया सममया च ततम् ।
अभयं सुरारिपृतना समिति
प्रथमानया सममयाचत तम् ॥५॥

- 3798 रणवर्त्म हिमाद्रिजापता-
वचतेरुष्यथ मङ्गलेच्छया ।
सुरसङ्गभुवेव रम्भया
रुचिराखण्डलयज्ञया जगे ॥६॥
- 3799 शशिलेखया शिरसि यस्य मुग्धया
न वशस्य मानसमरंस्त नद्धया ।
तमवाप्य वैरिपृतना ननाश सा
नवशस्यमानसमरं स्तनद्धया ॥७॥
- 3800 विप्यन्दिसान्द्ररुधिरारुण-धातुराग-
रक्तानि तस्य विशिखैर्विशिखासनास्तैः ।
कृत्तान्यलोडिषत दैत्यशिरांसि गण्ड-
शैलश्रियं दधति काञ्चनशैलशृङ्गे ॥८॥
- 3801 नतलोकहितक्रियासमाना
नवमा यस्य तितांसतां सदस्त्रः ।
युधि शक्तिमसौ द्विषां स्म हतुं
नवमायस्यति तां सतां सदस्त्रः ॥९॥
- 3802 तुरगखुरशिखानिपातपिष्ट-
त्रिदशमही घनितम्ब-धूलिपुङ्जैः ।
कपिशबलमथामरारिचक्रं
स्फुटमिव जाम्बवदक्षसैन्यमासीत् ॥१०॥
- 3803 सेनाभिरस्याक्रियतारिचक्र-
महासमाजावनिशं सिताभिः ।
यशश्छटाभिर्दधतोऽथ लक्ष्मीं
महासमाजावनिशंसिताभिः ॥११॥

- 3804 ससृजे शरष्टृष्टिरन्धकाद्यै-
 दित्तिजैस्तत्र विचित्रहेमपुङ्खा ।
 विमुखीक्रियते स्म सा पतन्ती
 पटुडुङ्काररवैः स्वयंप्रभेण ॥१२॥
- 3805 गीर्वाणवृन्दमसुरानधिसंयुगोर्वि-
 नाशक्रमेण सममर्दयतः समायान् ।
 मत्तौ मतङ्गज इवाशु सरोजखण्ड-
 नाशक्रमेण स ममर्द यतः समायान् ॥१३॥
- 3806 तद्गुप्त्यै रणभुवि नन्दिषेणमुख्या
 दैत्येन्द्रं प्रतिमुमुक्षुर्महास्त्रवृष्टीः ।
 शृङ्गीवातनुकुलिशाश्रिमिन्नसंधि-
 स्ताभिः स द्रुतमथ भङ्गुरत्वमापत् ॥१४॥
- 3807 युधि भान्निहतेन वैरिणा
 स हि डिम्बेन जटासुराजितः ।
 अथ भीम इवाभ्ययुङ्क्त तान्
 सहिडिम्बेन जटासुराजितः ॥१५॥
- 3808 आजन्तुरत्रावसरेऽथ दैत्य-
 गणाधिपाः सङ्गररागभाजः ।
 कोदण्डसंवर्तकमेघचक्र-
 क्रैङ्कारगर्जरवपूरिताशाः ॥१६॥
- 3809 जघ्नान तांस्त्रिदिवभिदोऽरिपौरुषं
 स हारवानकलयतोऽवधानतः ।
 जिगाय च स्तनितमथाम्बुवाहिनां
 सहारवानकलयतोऽवधानतः ॥१७॥

- 3810 श्रियमाप स चन्द्रशालिकान्तां
चिरमासेवितभस्मपाण्डुरां सः ।
स्फुटसौधतलस्थितां तदानीं
दधदायोधनवर्तिवीक्षितश्रीः ॥१८॥
- 3811 निजधान नासुरवरूथिनीं जवा-
न्न वतायमानकि रणं समाश्रिताम् ।
श्रियमस्य शूलमतनोच्च संदध-
न्नवतायमानकिरणं समाश्रिताम् ॥१९॥
- 3812 शेषः किमेष न किमस्य फणासहस्र-
मालोक्यते हिमगिरिर्ननु निश्चलः किम् ।
इत्याहवाभिमुखमिन्दुकलावतंस-
मायान्तमीक्ष्य समशेरत दैत्ययोधाः ॥२०॥
- 3813 रणमूर्ध्नि विचित्रशस्त्रजालै-
र्व्यधमन्दानवसादिनोऽभियातान् ।
प्रमथा रभसेन युध्यमाना
व्यधमन्दानवसादिनो भिया तान् ॥२१॥
- 3814 घटितपरिकरोऽथ नालिकाभिः
प्रकटितविस्तृतकालखण्डनाभिः ।
दिवस इव निपत्य गृध्रचक्रै-
र्युधि पिदधे मृतविग्रहः स तेषाम् ॥२२॥
- 3815 स प्रांशुरोजस्यसुरान्स्म हन्तुं
न हस्तिरोधी यतते नवेऽगात् ।
सेनारजोभिः समरे च तस्मि-
न्नहस्तिरोधीयत तेन वेगात् ॥२३॥

- 3816 सुरारिवाणैरथ हन्यमान-
 स्तदा चकम्पे न मृगाङ्कमौलिः ।
 भुजङ्गभीमैः क्षुभिताम्बुराशे-
 स्तरङ्गभङ्गैरिव तीरशैलः ॥२४॥
- 3817 स सुरयुवतिभिर्मृधे विवल्ग-
 न्नवशवलन्नयनाभिरभ्रमाभिः ।
 विदधदसकृदैक्ष्यत स्वकन्त्या
 नवशवलं नयनाभिरभ्रमाभिः ॥२५॥
- 3818 वक्षः शिलाघनमथेषुभिरुल्लिलेख
 तस्यान्धकोऽधिरणसिन्धु विवर्तमानः ।
 शृङ्गाग्रक्रोदिभिरधोक्षजबाहुयन्त्र-
 मन्दीरचक्रमिव मन्दरभूधरेन्द्रः ॥२६॥
- 3819 अभाजि सक्रेङ्कितमस्य कार्मुकं
 नमत्सरेणावहितस्य सादिनः ।
 रणे पृषत्कान्किकरतोऽथ शंभुना
 न मत्सरेणावहितस्य सादिनः ॥२७॥
- 3820 तं जघान रिपुमत्तकाशिनी-
 वक्त्रपङ्कजवनक्षपाकृता ।
 अर्धचन्द्रविशिखेन दानवो
 मण्डलीकृतधनुश्च्युतेन सः ॥२८॥
- 3821 कीर्तिष्ववस्थितमना भयदो भुवाथ
 सद्योगजासु रवधूनितया समांसः ।
 कीर्तिश्रिया समुदितः समरे चचार
 सद्योऽगजासुरवधूनितयासमांसः ॥२९॥

- 3822 प्रह्लादादिभिरथ सैन्यभङ्गभाजौ
पश्यद्भिस्त्वरितमुपेत्य दैत्यनाथैः ।
जघ्ने स त्रिशिखकृपाणवाणवृष्ट्या
कालाभैरिव शिखरी सद्योरगर्जैः ॥३०॥
- 8823 रणभुवमजितोऽवतीर्थ धाम्ना
समरवि मर्दनतां ततां तदापत् ।
त्रिदशगिरिरपि स्मरारिसेना-
समरवि^१मर्दनतान्ततां तदापत् ॥३१॥
- 3824 प्रसृतवह्निशिखासरलाङ्गुलिं
स यमहस्तमिवाथ शिलीमुखम् ।
युधि ससर्ज रूपा सुरविद्विषे
स वपुरस्य निनाय कबन्धताम् ॥३२॥
- 3825 स गुणै रणेष्वपि यशःपटं
ततोऽमृदुवायसेषु समदो रसं गतः ।
रुचिमान्धनुमुखरयन्दिषच्चमू-
मृदुवाय सेषु समदोरसङ्गतः ॥३३॥
- 3826 एकत्र त्रिदशगणैरभिद्रुताना-
मन्यत्र प्रमथवलैश्च दानवानाम् ।
कीर्त्यैवाहवभुवमुज्झतामशेषां
पर्याप्ता दश ककुभोऽपि नो बभूवुः ॥३४॥
- 3827 नाकद्विषामथ गणं युधि चकृवांस-
मायासभाजमहितान्तकरंहसं तम् ।
तुष्टाव साम्बरसदां मुदितावरुण-
माया सभाजमहितान्तकरं हसन्तम् ॥३५॥

- 3828 दैत्यानीकेष्वायससन्नाहनिपाता-
 दाकर्ण्योच्चैस्तारखणत्कारमसीनाम् ।
 सस्मारौघो नाकसदां पर्वतपाली-
 पक्षच्छेदक्रूरविरुक्ष्वनितानाम् ॥३६॥
- 3829 स मानयामास दशासमानया
 समानया संयति भासमानया ।
 समानयाद्रेः सुतयासमानया
 समानयातोऽविरहं समानया ॥३७॥
- 3830 दितिजसमितिनायकेन तस्मिन्-
 अथ रणवासगृहे विलुप्तमाना ।
 कुसुमशररिपोः प्रियेव भेजे-
 नवनखराजिविदारितोरुदण्डा ॥३८॥
- 3831 स मानसीमात्तसमानसीमा
 सिन्धोर्विधायारिजनस्य पीडाम् ।
 हसन्निवेशं सहसन्निवेशं
 स्फुरत्कपोलामलकान्तिरस्थात् ॥३९॥
- 3832 निरास तं बाणगणैर्गणाधिपः
 ततोऽस्य तेनाप्रतिमेन कर्मणा ।
 जगाम वैलक्ष्यगृहीततन्मुख-
 त्विषेव सार्धं परिपाण्डुतां यशः ॥४०॥
- 3833 अकृत युधि विनायको विद्विषां
 न च कमतनुतापदावं चितम् ।
^१मृतममरवधूः श्रिता विघ्नमान्
 अचकमत नुतापदा वञ्चितम् ॥४१॥

- 3834 भोगीन्द्रभोगायतवद्धशोभ-
प्रवेष्टनाभिः स रणाजिरोर्व्याम् ।
व्यराजत क्षीरसमुद्रमन्थ-
संरम्भसज्जीकृतमन्दराश्रीः ॥४२॥
- 3835 ^१मुखश्रियं विभ्रदसौ विनिर्जित-
स्वरं तु दन्तेन समाननागताम् ।
जघान मेघान्व्यतिपेतिवान् रणे
स्वरुन्तुदं तेन समानना गताम् ॥४३॥
- 3836 स्तम्बेरमा विनिहिताञ्चितचीन^२पिष्ट-
विस्पष्टपाटलिमसम्भृतकुम्भशोभाः ।
सम्भाविताः प्रधनमूर्ध्नि दधुर्मदाग्भः-
सम्भारिणो गणपतेः परिवारलीलाम् ॥४४॥
- 3837 कथमपि सानकपटहा रणभूमीः प्राप्य वर्चसा न कपटहा ।
स्थगिताशोभनगण्डं द्रुहिणस्य दधन्मुखं शोभनगण्डम्^३ ॥४५॥
- 3838 व्यचरत्तरसाथ षण्मुखो
शुधि शक्त्योभयरूपया श्रितः ।
असमार्चिरिवाहुतीर्वहन्
स्फुटसम्पन्नवपट्पदाः स्रजः ॥४६॥
- 3839 सुरयुवतिजनस्य तत्र नाना-
सुरभिदि विभ्रमदक्षतामलासीत् ।
श्रियमतनुयशश्च तस्य शुभ्रं
सुरभि दिवि भ्रमदक्षतामलासीत् ॥४७॥

१. C omits the first line ।

२. C omits one letter ची ।

३. C गणम् for गण्डम् ।

- 3840 संवर्तमेघमलिना दधतोऽथ तैक्ष्ण्य-
मक्षुण्णपाटवज्जुषः प्रतिपक्षभेदे ।
१तस्योदधानिषत दैत्यभटा कृपाण-
पट्टाश्च गाढपरिवारगणाः स्वसैन्यैः ॥४८॥
- 3841 रणाङ्गनोर्वी दधदाहितोन्मद-
द्विपक्षयो धाम स कृत्तदानवैः ।
चकार बाणैर्वहुलासुतः स्खल-
द्विपक्षयोधामसकृत्तदा नवैः ॥४९॥
- 3842 निःशेषां सकनककम्बुनेत्रशोभः^२
सङ्ग्रामावनिकलशीं विलोक्य शत्रोः ।
रोढाभिः प्रकटितसार एक उच्चै-
र्वैशाखः सपदि बभूव बाहुदण्डः ॥५०॥
- 3843 दैत्यानहिमहिम हिमतरोऽद्वा
रोद्धा दलयति यतिभयहृद्यः ।
हृद्यः स जगति गतिहृदसंख्ये
संख्ये कृतरतिरतिगुरुरासीत् ॥५१॥
- 3844 महाजिगोष्ठीप्रतिबद्धसौष्ठवै-
र्विदग्धलोकैरिव कर्णशालिभिः ।
तदाहवे सत्कविकाव्यपायिभि-
र्दधे मुखश्रोः पृतनातुरङ्गमैः ॥५२॥
- 3845 ससेनया जगन्मनोमृदुर्वशीकया जितः ।
अविस्खलंस्तदा रुषामृदुर्वशी कयाजितः ॥५३॥

3846 गुरुमुष्टिघातपरिपीडितं जवात्
 विनिपात्य वृत्रमथ कुञ्जराननः ।
 परशुप्रहारविकटव्रणोरसं
 स सहस्रमायमकरोत्पराङ्मुखम् ॥५४॥

3847 केदारयन्तं समदन्तमाल-
 मरातिलोकं शरलाङ्गलानाम् ।
 के दारयन्तं समदं तमाल-
 नीलं हृदि जेतुमलं बभूवुः ॥५५॥

3848 सविसरासुरसारवसासवे
 सुरवरो विवरासुसाम्रवः ।
 स वरवीरवसावुरुवैरिस्-
 रवसरे विरसं विररास सः ॥५६॥

द्वचक्षरः

3849 मणिशतकरभासुराङ्गनानां
 दितिजचमूघटमानसंसदं सः ।
 अकृत च समरं सुराङ्गनाना-
 मतनु दधच्छुचिमानसं सदंसः ॥५७॥

3850 जेता वेगांस्तीव्रभा वायवीयान्
 वृत्रारतेर्वद्धभावा यवीयान् ।
 श्रुत्वा हृष्यत्तत्र चाणूरपीडाः
 प्राक्कर्तासौ दृप्तचाणूरपीडाः ॥५८॥

3851 मात्याकाशश्यामले यस्य देहे
 वासश्छाया सन्नवा पीतरङ्गा ।
 पर्यङ्कारि द्वारिका येन पूर्वं
 नानाहर्म्यासन्नवापीतरङ्गा ॥५९॥

- 3852 रणे नता येन रिपोर्वरुथिनी
सहासमासन्नवधेऽनुकम्पिता ।
शशंस यः सीरिणमाहवक्रिया
सहासमासन्नवधेऽनुकं पिता ॥६०॥
- 3853 संप्रत्यरातिपृतनाः सहसा विजित्य
ता रक्ष वीर ! समरे चकिताः समायाः ।
इत्यर्थिवाग्भिरजहात्स तु तास्ततीर्न
तारक्षवीरसमरेचकिताः समायाः ॥६१॥
- 3854 बहति करतलेन बद्धरागं
रणदलि तामरसं च यः सहासम् ।
युधि मयतनयोऽमुना निजघ्ने
रणदलितामरसञ्चयः सहासम् ॥६२॥
- 3855 नाकौकसां विदधतीः पृतनास्तदानीं
व्यापार्यमाणकरवाललता निरुत्ताः ।
सेनाः शरैर्दनुभवोऽनुगतो बलेन
व्यापार्यमाणकरवाललता निरुत्ताः ॥६३॥
- 3856 दिशि दिशि शमयद्भिर्दूरमन्वीयमानं
दिवसकरमरीणां चामरैर्वीज्यमानम् ।
समिति रिपुगणोऽन्यैर्नातिसंरम्भवेगा-
दिव सकरमरीणा चामरैर्वीज्यमानम् ॥६४॥
- 3857 स्थितवति तत्र गोप्तरि भटैस्त्रिदशाङ्गनाब्जिनी
सचितरि तुङ्गतोदयमनेकपराजयोजिताः ।
दितिजगणस्य भीतिमतिदुर्धरतां दधौ क्रियाः
स वितरितुं गतोऽदयमनेकपराजयोजिताः ॥६५॥

- 3858 विभ्रद्भुजौ मुररिपुः प्रतिपक्षभानु-
 राहू तदा नवचमूरवधूयमानाः ।
 आशिश्वसत्सुमनसां पृतनाश्चभूमि-
 राहूतदानवचमूरवधूयमानाः ॥६६॥
- 3859 त्रिदिववर्त्म घटितान्सहसाहितकम्पया
 समदनागमतया तरसा रथिनो दधौ ।
 रणमयगहने बलिना रुच्ये श्रिया
 समदनागमतयातरसारथिनोदधौ ॥६७॥
- 3860 पुरोपवनपद्धतीर्वसतिरम्बरस्त्रीश्रिया-
 मधूनितरसापपावनतमानसानुत्तमाः ।
 प्रविश्य च रतोत्सुका नवतमालवल्लीगृहं
 मधूनि तरसा पपावनवमानसानुत्तमाः ॥६८॥
- 3861 स संयति पतत्रिणां निजरुचारिकान्तीर्जय-
 न्नमन्दर समांसदोर्जितमदः समायोजयन् ।
 व्यथामगमदुद्धतो दितिजमण्डलं मृत्युना
 नमन्दरसमांसदोर्जितमदः समायोजयन् ॥६९॥
- 3862 दिशि दिशि वीरभद्र उचितान्निवेश्य ^१पृतना भटान्विदलय-
 न्नप्रमथनवस्तुतोत्र ^२समतासखेदमकरोदरातिगजवान् ।
 विगलितसंप्रहाररभसं ^३दधानममरारिसैन्यमतनु-
 प्रमथनवस्तुतोत्र समतासखेदमकरो दरातिगजवान् ॥७०॥
- 3863 सश्रीमानमृदुर्निसर्गगहने दर्पान्निकृत्तद्विपो
 वंश्यश्चाख्यशस्तदा दधदधः सद्यो हृतश्रीरिपोः ।
 दत्तार्घ्यो नयमार्गगोचरगुणः पुष्टीभवन्मारणे
 सेवानम्रलसत्कराक्षलिपुटैर्वीतारिशङ्कं सुरैः ॥७१॥

१. C पृतनापटान् ।

२. C ममता for समता ।

३. C omits रभसम् ।

- 3864 इत्थं दुर्धरदर्पदोर्द्रुमतया मृदुगंश्चमूरातता
 भास्वान्सानुमति क्षपा इव तदा सुदारशोभानुगः ।
 टाङ्कारैर्व्यधितारिसंहति धनुर्व्रत्यान्त कीर्ती^१ रणे
 यत्नासञ्जितशिञ्जिनीकसरटः^२ कामं तमव्यंसयत् ॥७२॥

युगलकम्

- 3865 श्री दुर्गदत्तवंश्यः सहृदयगोष्ठीरसेन ललिताङ्गम् ।
 इदममृतभानुसूनुर्व्यधत्त रत्नाकरः काव्यम् ॥७३॥ इत्येतदुत्थार्या
- 3866 आसन् रणे विदलिताः करिणां यशांसि
 मन्दा रदा महति भीरुचितेऽनपेते ।
 रागाम्बुधौ मुदितदेववधूकृताभि-
 र्मन्दारदामहतिभी रूचितेन पेते ॥७४॥
- 3867 रणभुवमधुना जयाशंसया दोर्द्रुमालम्बनो दारयन्विद्विषोऽत्यूर्जिता
 ननु विकशलितापदोसन्नया सङ्गरक्षोभया नुत्तमोहेति भीरूढया ।
 ननु विकशलितापदोसन्नयासङ्गरक्षोभया नुत्तमोहेतिभीरूढया
 किमिव वत भियेति भेरीरवैरभ्यधायीव कोणाहतिप्रस्तुतैर्युद्धुवा
 ॥७५॥

- 3868 इत्थं वीराहतसुरचमूर्दत्तहस्तावलम्ब-
 स्वर्गारोहिप्रमुदितभटास्तस्य नाकारिसैन्यैः ।
 श्रुतोत्तद्धानासवसरभसापानलोलालिमाला-
 सान्द्रच्छायासितमुखपटोद्दामदिवकुञ्जरश्रीः ॥७६॥

- 3869 नानाधुत्यागपक्षे सभरसरभसक्षेपगत्या धुनाना
 नादासकारणत्राविरलवलरवित्राणरक्ता सदाना ।
 नाधावत्सादिपक्षेतरसरसरतक्षेपदित्सावधाना
 नाहासकारिरुग्भीमुदसरसदमुग्भीरुरिक्ता सहाना ॥७७॥
 स्रग्धरयानुलोमप्रतिलोमाभ्यां चक्रचतुष्टयम्

- 3870 तावच्च शंभुभृकुटी निभृतैकमुख्या
संग्रामकानन-कराल-तमालवल्ल्या ।
चामुण्डया विकटविक्रमसिन्धुवीच्या
प्रास्तावि दैत्यदलने युधि कोऽपि कोपः ॥७८॥
- 3871 विगलितदानवसार्थं भयशुष्ककरीन्द्रकरटदानवसार्थम् ।
चक्रेऽन्धितान्धकवलं तया समीकं यमस्य बाहुकवलम् ॥७९॥
- 3872 चण्डीदोर्दण्डचण्ड-प्रसरसरभसोत्तम्भिताह-प्रबन्ध-
व्यापारापारसीदद्विदनुतनुजानीकसङ्कीर्णमध्या ।
जज्ञे सा तत्क्षणेन क्षतजनदनदीभग्नसूद्विग्नलग्न-
प्रांशुस्तम्बेरमाश्वा समरवसुमतीं क्रीडनं कालरात्र्याः ॥८०॥
- 3873 साराविष्टाभिसारा जनितततनिजक्रोधदीप्रावसारा
सारावप्रासिशूराहरहरणुरहः स्वर्गकन्या विशालाः ।
शालाविन्यायकश्रीरनममनरत्रातयुक्ता समासा
सामासका यदासीदमतशतपदच्छेदवृष्टाविरासा ॥८१॥
षोडशदलपद्मबन्धः
- 3874 रत्नाद्रौ चण्डिकाया विकटकरिकटाट्टालकुट्टाककोटि-
जुट्यट्टांकारिटङ्ककचकरकरारावगुर्वी रणोर्वी ।
प्रेङ्खलङ्गाग्रकृत्तप्रकटभटशिरः पीवरस्कन्धचक्र-
क्रीडान्यञ्चत्वबन्धकमविधुरधराधोरबन्धा तदाभूत् ॥८२॥
- इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्गस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतो रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये
चण्डिकासमराक्षेपो नाम षट्चत्वारिंशः सर्गः ।

सप्तचत्वारिंशः सर्गः

- 3875 सङ्ग्राममूर्ध्नि दलितासुरचक्रवाला-
मालोक्य तत्र ^१विकसत्पुलकप्रवन्धाः ।
आवद्धगोचरपरिष्ठितवाक्प्रपञ्चं
सन्तुष्टुर्भगवतीमिति सिद्धसाध्याः ॥१॥
- 3876 किं चित्रमत्र दलितं रिपुचक्रवाल-
मेतच्चया जननि ! यत्प्रसभं रणाग्रे ।
निर्मिन्दती भवनवर्तिनिशान्धकार-
माश्चर्यधाम न हि दीपशिखा कदाचित् ॥२॥
- 3877 दौर्दण्डदृप्तमनसः सुभटा विपक्ष-
मन्येऽपि यद्रणमुखेषु पराजयन्ते ।
तच्छक्तिरूपमनघस्थिति सं^१....
^२....संभागपरमाणुविजृम्भितं ते ॥३॥
- 3878 दैत्यैः पुरा सुरचमूषु विनिर्जितासु
तद्गुप्तिकारणवशादसमाप्तशक्तिः ।
ध्यात्वा सनातनपदं किल शङ्करेण
सृष्टासि ! नान्यजितजीवनिबन्धवृत्तिः ॥४॥
- 3879 निस्त्रिंशमुद्धसि सम्प्रति नीलकण्ठ-
कण्ठप्रभासदृश इत्यनुरागहेतोः ।
हुङ्कारसम्भ्रचलत्सकलाततयाति-
चक्रा न जातु रणलालसया पुनस्त्वम् ॥५॥

- 3880 आयोधनेषु सकलामरचक्रवालै-
 रालोकिता त्वमसुराधिपरङ्गमङ्गे^१ ।
 विस्तारिदर्पणमिवोदरदेशलग्न-
 मभ्रङ्गषोणकरमण्डलमुद्रहन्ती ॥६॥
- 3881 कार्कश्यमश्मनिकरादिव संयुगेषु
 दूर्वाप्रवालकलयादिव रङ्गमङ्गे^२ ।
 सङ्क्रान्तिमापदिव देवि ! हिमस्थलीभ्यो
 हासच्छविस्तव तुषारगिरेर्विपाण्डुः ॥७॥
- 3882 मार्गं पुराकिल सहस्ररुचो रुस्तु-
 रुद्यन्नगस्त्यमुनिनापि निषिद्धवृत्तिः ।
 विन्ध्याचलस्त्वयि गुहागृहभाजि सप्त-
 लोकाधिकं ध्रुवमवाप समुन्नतत्वम् ॥८॥
- 3883 सञ्चिन्त्य रूपमतुलं तव पुष्पकेतु-
 दाहानुतापवशतः श्ववसितोष्णवाताम् ।
 आकृष्टकण्ठकुहरास्पदकालकूट-
 कूटानलानिव मुमोच मृगाङ्गमौलिः ॥९॥
- 3884 सझाजिरं तव नभश्चरचक्रवाल-
^३पुष्पोपकारनिपतन्मधुपावलीकम् ।
 विच्छिन्न-भक्त-भवबन्धनलोहपाश-
 नोलावकीर्णमिव राजति मेकलाद्रौ ॥१०॥
- 3885 निस्त्रिंशधात-विनिकृत्त-पशूपहार-
 जीवा इवाप्य सुगतिं परिदीप्यमानाः ।
 विन्ध्याद्रिकन्दरजुषो भुवनान्धकार-
 निर्भेदिनोऽन्तिगतास्तव भान्ति दीपाः ॥११॥

१. B, leaves blank । २. B कान्तिरंगे for रङ्गमङ्गे ।

३. B पुष्पोपहार for पुष्पोपकार ।

- 3886 ब्रह्माण्डशङ्खमुपपादितकण्ठभाग-
रन्ध्रं विनिःश्वसितमाहतपूर्णगर्भम्^१ ।
संहाररात्रिषु विपूरयसि ! त्वमेत-
मालव्य भैरवपुः प्रसभं कराभ्याम् ॥१२॥
- 3887 आविष्कृत-प्रलय-दुर्धर-कालरात्रि-
मूर्तेरुदग्रविकटावयवान्तरेषु ।
पर्याप्तिमेति तव संहृतसप्तलोक-
लोकास्थि-सम्भृति-शतैरपि मण्डनं किम् ? ॥१३॥
- 3888 निर्मांसताधवलराहुशिरः कपाल-
कांस्याग्रपीत-भुवनक्षतजासवश्रीः ।
विश्राण्यस्यतनुतत्पिशितावदंश-
लेशानुविद्धदशनाम्ब्र न कस्य भीतिम् ॥१४॥
- 3889 आहन्यमान-कनकाचल-लाडनोत्थ-
नादानुबन्ध-वधिरीकृत-सप्तलोकम् ।
कल्याणि ! वादयसि कालविभावरीषु
पद्मासनाण्ड-विकटोर्ध्व-^२कवाटघण्टाम् ॥१५॥
- 3890 हेला विनिःश्वसित-पीतकठोरकण्ठ-
नाडी-निरर्गलगलत्क्षयसागराम्भः ।
रूपं विभर्षि वलयीकृतसप्तसंख्य-
द्वीपोष्णरश्मि-किरणावधि-शैलचक्रम् ॥१६॥
- 3891 संहारकालरभसोत्थित-धूमकेतु-
निर्दग्ध-सप्तभुवनेन्धनजो न मातः ! ।
मन्ये ललाटतटपुण्ड्रक्रमान्नकेऽपि
पर्याप्तिमेति तव भस्मपरागपुञ्जः ॥१७॥

१. B मारुतपूर्णगर्भम् for माहतपूर्णगर्भम् ।

२. B, C आतन्यमान for अहन्यमान ।

३. B, C कपालघण्टाम् for कवाटघण्टाम् ।

- 3892 और्वो निरर्गल-करालशिखा-सहस्र-
भस्मीकृतार्णव-जलस्तव-जाठरोऽग्निः ।
श्वासास्तवैव मरुतः प्रलयागमेषु
हेलानिपातित-कुलाचल-चक्रवालाः ॥१८॥
- 3893 वक्षःस्थली-विनिमितामर-शैलदण्ड-
लग्नेन्दुखण्ड-नवभास्वदलावु-पात्राम् ।
आश्रावयस्यतनुशेष-शरीरतन्त्र-
तन्त्रीगुणां प्रलयरात्रिषु ^१काण्डवीणाम् ॥१९॥
- 3894 सङ्कल्पकल्पित-विशङ्कट-कण्ठभाग-
मन्तःस्थ-सप्तजलसेवधि-वारिपूर्णम् ।
ब्रह्माण्डमेव सहसा विदधासि चण्डि !
लीलाकमण्डलुमिमं प्रलयागमेषु ॥२०॥
- 3895 वैकुण्ठचक्र-परिकल्पित-शंखपत्र-
संस्मरन्ध्र-विकराल-विलम्बिपाशम् ।
कर्णं विभर्षि भगवत्यभिराममेक-
मन्यं च हेमगिरिकाञ्चनतालपत्रम् ॥२१॥
- 3896 अभ्युच्छ्वसत्फणपलाश-कराल-जिह्व-
प्रत्यग्रपक्ष्म-निकुरम्ब-शरीरनालम् ।
कर्णेऽवतंसयसि पाण्डुरपुण्डरीक-
शोभं भवानि ! भुजगाधिपमप्यनन्तम् ॥२२॥
- 3897 अस्तोदयाद्रि-नमितोन्नमितार्क-चन्द्र-
विस्तीर्ण-विम्बमणि-कन्दुककीर्णहस्ता ।
चिक्रीडिथ त्वमिह चण्डि ! कुमारभाव-
मातस्थुषी भुवनविस्मयनीयमूर्तिः ॥२३॥

- 3898 तारक्वण्डडमरुका करुसीषु चण्डि !
 संहारकालमुदिता विचरस्यमन्दम् ।
 स्कन्धाधिरोपितविटङ्कविरञ्चिकाय-
 कङ्काल भागनिनदत्समवर्तिघण्टा ॥२४॥
- 3899 एषा विभाति तव देवि ! कपालपङ्क्ति-
 रुत्तंसिता दलितशङ्खविपाण्डुरत्विट् ।
 संवर्तकाल-कलितोत्कट-वह्निहेति-
 भस्मीकृताखिल-कुलाचल-मण्डलश्रीः ॥२५॥
- 3900 रक्तच्छटाशवलकुञ्जरराजकृत्ति-
 सञ्ज्ञादितस्तनतटाम्ब ! विभासि काली ।
 पौरन्दरी दिगिव बालदिवाकरांसु
 भिन्नान्तरालतिमिरस्थगितोदयाद्रिः ॥२६॥
- 3901 आभीलतां व्रजसि ! पाणिनखाग्रशुक्ति-
 लीलागृहीत-संकलोद्धत-सप्तसिन्धुः ।
 पादाङ्गदीकृत-कराल-सहस्ररश्मि
 धामावधिक्षितितला प्रलयागमेषु ॥२७॥
- 3902 योगेश्वरीरुचिर-चक्रकराल-नाभि-
 वद्धास्थ भैरवहृदङ्कगतां जनस्त्वाम् ।
 ध्यायन्नसङ्कलित-सङ्कट-शोकशङ्कु-
 शङ्कः शशाङ्कमुखि ! शङ्करतामुपैति ॥२८॥
- 3903 ब्रह्मप्रपञ्च-परिनिष्ठित-भेदसाम-
 गायन्त्यविप्लुतमनाः प्रलयोत्सवाग्रे ।
 शर्वाणि ! वादयसि दोधितिचक्रवाल-
 तन्त्रीगुणाञ्चितशशाङ्ककलाविपञ्चीम् ॥२९॥

- 3904 विरूपष्टपाटलदल-प्रकरायमाण-
 माणिक्यदीधिति-विटङ्कतलाङ्गुलीकः ।
 अभ्युद्वहन्भुवनपङ्कजमेष भाति
 हस्तस्तवैवभुजगाधिपभोगदीर्घः ॥३०॥
- 3905 क्लेशप्रतान-गहनाप्रतिपन्नपार-
 संसारकानन-कठोर-कुठारधारा ।
 स्फूर्जत्यनुत्तरतिरस्कृततापवर्त्म
 मेघामृतस्रुतिरहो त्वयि भक्तिरेका ॥३१॥
- 3906 संस्पृश्यमानमभितस्तुहिनोत्करेण
 यद्युत्सृजेन्न कमलं कमलाक्षि ! लक्ष्मीम् ।
 तेन स्फुरन्नखमणिप्रभयावलीढः
 सम्प्राप्नुयाच्चरण एष तवोपमानम् ॥३२॥
- 3907 सन्देहितारुण-दलाङ्गुलि-पादपद्म-
 पीठोत्थ-सौरभ-भराकुलितं विभाति ।
 सम्भाव्य कृष्णरजनीति समागतं त्वां
 सेवारसात्तम इवातनु भृङ्गचक्रम् ॥३३॥
- 3908 संवादिविम्बफलमुज्ज्वलकम्बुकण्ठि ।
 ताम्बूलरागपरिपाटलमोष्ठयुग्मम् ।
 आभासि ! तत्क्षणनिपीतपशूपहार-
 विष्यन्दिशोणितरसार्द्रमिवोद्वहन्ती ॥३४॥
- 3909 अर्धं शशाङ्कशकलाभरणेन गाढ-
 रागोपगूढमनसा वपुषोऽर्पितं ते ।
 निःशेषमेव हृदयं पुनरव्यलीक-
 मानोपघातघटनं दिदिशे त्वयास्मै ॥३५॥

- 3910 प्रेङ्खत्फणामणि-मयूखशिखाभिलक्ष्य-
 प्रालम्बकम्बु-रशनारूपदमेचकाहिः ।
 काली विभासि ! भगवत्युपहारपीत-
 धूपोत्थधूमपरिणामवशादिव त्वम् ॥३६॥
- 3911 ^१उष्णीषवन्ध-दृढपीडितकण्ठपीठ-
 फुल्लत्फणाफलकवासुकिफून्कृतोत्थाः ।
 त्वां चण्डि ! पावकशिखाः परितोषयन्ति
 संशोषिताभ्रसरितः शिरसि स्मरारेः ॥३७॥
- 3912 भासि त्वमम्ब ! रजनी शशलक्ष्मशार-
 मध्यं दधत्यसकलामृतरश्मिविम्बम् ।
 विस्पष्टपङ्कपटलाविलरन्ध्रमार्ग-
 तिर्यक्स्थित-स्फुरदरण्य-कपालकल्पम् ॥३८॥
- 3913 प्रेङ्खज्जपाकुसुम-कोमल-चन्दनाम्बु-
 चर्चाङ्किपीन-परिणाहिपयोधरस्त्रीः ।
 शोभां विभर्षि ! भगवत्युपगूढसांध्य
 रागेव कृष्णरजनीत्वमुपागता त्वम् ॥३९॥
- 3914 ^२सेवाश्रितोज्ज्वलकराम्बुरुहाश्रयं ते
 तत्संश्रयात्परिजनत्वमिवोपनेतुम् ।
 छायान्धकारित-गुहागृहगर्भभागा
 वीराः करालकरवाललता दिशन्ति ॥४०॥
- 3915 आलिङ्गिता इव च वीरनिखातखड्ग-
 पट्टांशुभिर्जननि ! विन्ध्यगुहानिकेतात् ।
 लक्ष्मीं वहन्ति शवराः सजलाम्बुवाह-
 च्छायाः कृतार्धविधयस्तव निष्पतन्तः ॥४१॥

- 3916 अङ्गाधिरूढ-गुहचन्द्रकिणस्तवाम्ब्र^१
 नृत्तोपहार-सविकास-शिखण्डखण्डाः ।
 विन्ध्याद्रिकन्दर-गुहागुह-सन्निवेश-
 भाजो वहन्ति शिखिनः परिवारलीलाम् ॥४२॥
- 3917 निस्त्रिंशघात-विनिकृत्तपशूपहार-
 रक्छटाच्छुरणशोभि गृहाजिरं ते ।
 धत्ते हरप्रणतिरोषगृहीतसंध्या
 बन्दीशतान्वितमिवानिशमम्ब ! लक्ष्मीम् ॥४३॥
- 3918 त्वत्तः प्रभावमहिता भुवनत्रयस्य
 नानाफलप्रसवसंभृतिहेतुभूताः ।
 विद्याः प्रसूतिमसमामधि जग्मुरम्ब !
 हेमाद्रिसानुसरणेरिव कल्पवल्लीः ॥४४॥
- 3919 तत्त्वत्रयीकृतपदाष्टविभेदवर्ग-
 निःशेषवाङ्मय-निबन्धन-वर्णराशिम् ।
 स्वर्गापवर्ग-फलसंपदनन्यहेतु-
 माम्नायमातरमुशन्ति पुराविदस्वाम् ॥४५॥
- 3920 सर्वप्रपञ्च-परिवर्जित-निर्विकार-
 शान्तातिवृत्त-परतत्त्व-शिवात्मवृत्तिः ।
 सूक्ष्मातिसूक्ष्मगहनप्रकृतिः शिखेति
 सौषुप्तमण्डलगता परिदीप्यसे ! त्वम् ॥४६॥
- 3921 लोकन्सिस्सुक्षुरधितिष्ठति यामभीक्ष्ण
 मीशस्त्वया प्रकृतिकारणतां दधत्या ।
 ग्रन्थौ स्थितं पुटपरम्परया त्वयादि-
 मध्यावसानरहितां स्थितिमीयिष्यत्या ॥४७॥

- 3922 ^१विस्पष्टसप्तदशकस्थिति गौरि । लिङ्ग-
माश्रित्य तिष्ठसि विभोः फलभोक्तृशक्तिः ।
ज्ञानात्मनस्त्वमखिलेषु च विग्रहेषु
चिद्रूपतामुपगता किल भौतिकेषु ॥४८॥
- 3923 क्लेशेन्धनोत्करनिरर्गलदावबहि-
ज्वालाहतावतमसा किल भावना त्वम् ।
अभ्यासयोगवशतो जननी जिनाना-
मालोकहेतुरुदिता जिनशासनस्थैः ॥४९॥
- 3924 बोधिप्रकर्षमधिरूढवतो जिनस्य
सोपानपङ्क्तिरुदिता मुदितादिभूमिः ।
स्पष्टप्रकारयुगलाधिमुखं समाधे-
रभ्रंशभागभुवनधारिणि ! धारणी त्वम् ! ॥५०॥
- 3925 क्लेशेन्धनौघघटनास्त्रवत्सर्ववहि-
ज्वाला जिनस्य जननीत्वमुपोढमोहा ।
^२प्रज्ञा त्वमेव हतसंतमसाम्ब ! तस्य
जैनैरभीक्ष्णमुदिता भवभङ्गहेतुः ॥५१॥
- 3826 अक्षुण्णमार्गयुग-भङ्गदशाव्यतीत-
विस्पष्टमार्गगति-वर्त्मरथाधिरूढैः ।
त्वं ^३कीर्तिताभयनिरात्मकतावलग्न-
रूपा भवानि ! मतिपारमितेति बौद्धैः ॥५२॥
- 3927 क्लेश प्रतान-गहन-प्रतिबन्धशून्य-
स्कन्धप्रवाहपरिहारिनिमित्तमेकः ।
अष्टाङ्ग एष परिनिर्वृतये त्वयैव
संदर्शितोऽतिगहनः सुगतस्य मार्गः ॥५३॥

१. C विस्पष्टमष्टदशक ।

२. C प्रज्ञत्वमेव ।

३. C कीर्तितोभय ।

४. C निरात्मकभावलग्न ।

- 3928 गर्भीकृतावधुत-संतमसानुबन्ध-
संवित्प्रकाशविषमीकृतयानमार्गैः ।
आर्यावलोकभुवि लोकितसंभवा च
तारा त्वमम्ब ! कथिताञ्जकुलप्रसूतिः ॥५४॥
- 3929 प्राप्ताभिसंधिपरतामनुवृत्तिलग्न-
गौणस्थितिः ^१स्थितिसितातिशयादभीक्षणम् ।
विद्येति सर्वबहुलाखिलदृष्टिसंज्ञा
सङ्कर्षणी निगदिता किल शासने त्वम् ॥५५॥
- 3930 आवध्य यत्र ^२नतिमुत्तम-योगयोग-
भाजि ब्रजन्ति पतयोऽधिपतेः सयुक्त्वम् ।
साधारणा त्वमपवर्गफलैकहेतु-
रेकायनैरभिहिता भगवत्यलिङ्गा ॥५६॥
- 3931 शीर्षैः सहस्रशिरसा पुरुषेण साम-
गीतिर्विभेद-गहन-प्रतिपन्नशाखा ।
त्वं गीयसे श्रुतिसुखा, रुचिरप्रपञ्च-
पञ्चप्रकार-परिनिष्ठित-चारुभक्तिः ॥५७॥
- 3932 भोगापवर्ग-सुखसाधन-सप्तकोटि-
संख्यानमन्त्र-गणनायकतां दधत्या ।
कृत्स्नं त्वयैव गगनामृतधारयैत-
दाप्याय्यते जगदनेक-गुणप्रपञ्चम् ॥५८॥
- 3933 ^३शान्ता शिवागमपदं परमोशितुस्त्व-
माद्या कला किलकलात्रितयैकहेतुः ।
तत्त्वं व्यतीत्य भवतीं स्थितिमभ्युपेत्य
दीर्घाजवज्रवज्रुषो न भवन्ति युक्ताः ॥५९॥

१. C स्थितिमिताभिपयादभीक्षणम् । २. B, C for नतिमुत्तम् ।

३. C शान्तामिवागमपदम् ।

3934 ब्रह्माननेभ्य उदिता किल पञ्चधा त्वं
 पञ्चभ्य एव भुवनत्रयसिद्धिहेतुः ।
 विद्याविभावित-विचित्रपवित्रमन्त्र-
 स्तोत्रप्रपञ्च-रुचिर-स्थितिरञ्जितश्रीः ॥६०॥

देव्याः प्रणवात्मकत्वनिरूपणम्

3935 ^१यं ज्ञानलिङ्गमतिवृत्तविकल्पचक्र-
 मुत्क्रान्तमुत्तमधियः सकलार्थचित्राः ।
 उद्गीथमाहुरभितोऽभिविधाय विश्व-
 मेकं स्थितं सकल-साधन-धर्मशून्यम् ॥६१॥

3936 व्याप्य स्थितो जगति यः सकला गिरश्च
 यश्च प्रविश्य किल ता अपि घातुरीढ्यम् ।
 यं सर्वतोमुखमथर्वगिरश्च हेतु-
^२मालम्बमूलमवदातधियो ^३वदन्ति ॥६२॥

3937 निर्भिद्य गण्डतटमात्मभुवः किलाशु
 येनोदयाय जगतामुदियायि पूर्वम् ।
^४यद्रूपमाश्रित-विचर्त-विकारभेदं
 ब्रह्म द्विधास्थितमुशन्ति परावरक्षाः ॥६३॥

3938 यद्भारमुष्णकिरणस्य वदन्ति सौर-
 मौदुम्बरं च कवयः किल तालुसाह्वम् ।
^५यस्त्रिप्रकारकलनासुभगत्वमेति
 योगामियुक्तमनसां पदमव्यवस्थम् ॥६४॥

१. B ये for यं ।

२. C हेतुजालस्यमूलमव ।

३. C भवन्ति for वदन्ति ।

४. C यत्पूर्वमाश्रित for यद्रूपमाश्रित ।

५. B तन्त्रप्रकार for यस्त्रिप्रकार ।

- 3939 व्यापीति, हंस इति, तार इति, स्म शुक्र-
 १इत्युच्यते य इह वैद्युत इत्यनन्तः ।
 त्रिस्थानतादि विषयं च यमामनन्ति
 ब्रह्मामलं त्रिविधभेदविवर्तियुक्ताः ॥६५॥
- 3940 ब्रह्मा महेश्वरगुरश्च पुरा किलैत-
 दाकाशवत्स्वरुतसन्निधिमेत्य साङ्गम् ।
 वेदं प्रजापतय ऊचतुरेकमेव
 तस्यापि यो मुखमिति प्रथितः पृथिव्याम् ॥६६॥
- 3941 निर्दिश्यते जगति यः किल शब्दतत्त्व-
 २भावार्थनाम-सुगुण-प्रणिधानदृश्यः ।
 यस्मिन्निलीनमनसः सुखदुःखमोह-
 संवेदनेन रहिताश्च भवन्ति युक्ताः ॥६७॥
- 3942 यः कीर्त्यते श्रुतिषु चोपनिषत्स्वशेष-
 विद्यान्तरेषु च फलद्वयहेतुरेकः ।
 उत्थापित-प्रगुण-संस्कृतयश्च येन
 तद्वाच्यतामुपगताः किल सन्ति वेदाः ॥६८॥
- 3943 ब्रह्मादिदैवतमयं परमं पवित्र-
 मिच्छन्ति यं सुतपसामयनं द्विजेन्द्राः ।
 आरुह्य यं सपदि कूवरिणं व्रजन्ति
 मार्गं सुदुर्गममनर्गलमेव युक्ताः ॥६९॥
- 3944 यं संविदादिमयमाहुरनेकभेदं
 यश्चाक्षुषः पुरुष इत्यभिधीयते च ।
 ३यं तैत्तरीयक उशन्ति रसादिकोष-
 चक्रस्य हेतुमवदातधियश्च कोषम् ॥७०॥

१. C मम्युच्यते for इत्युच्यते । २. C भावार्गतापसु ।

३. B, C यत्तैत्तरीयक for यं तैत्तरीयक ।

४. B, C रसादिकोश for रसादिकोष ।

- 3945 अस्पष्ट वैकृत-विविक्त-विकारचक्र-
हेतोर्नियम्य न कदाचिदतादवस्थ्यम् ।
कृच्छ्रे ण नाभिहृदयाम्बुज-कोटरस्थं
पश्यन्त्यविप्लुत-समाधिदृशो ^१यमार्थाः ॥७१॥
- 3946 विस्पष्टमात्मनिरताः सुधियो विकल्प-
शून्यं समाधिमवलम्ब्य ^२समूढसत्त्वाः ।
चिन्दन्ति यं चित्तमसः किल निस्तरङ्ग-
भङ्गोदधि-प्रतिनिधि-स्थितमात्मसत्त्वम् ^३ ॥७२॥
- 3947 स्वर्गोपभोग-सुखदान-निरर्गलं य-
मिच्छन्ति यज्ञपुरुषं मुनयः षडङ्गम् ।
क्षिप्ताहुतिः शिखिमुखे किल यस्य सम्य-
गुत्सृष्टवृष्टिमुपतिष्ठत उष्णरश्मिम् ॥७३॥
- 3948 स्थात्कारणं यदि न शाश्वतिकत्वयुक्त-
मुच्येत नित्यमिति चेन्नहि कारणं यत ।
आक्षेपयुग्ममिति बाधकमानशून्यं
शक्तिष्वभीक्ष्णमविरोपितवृत्ति यस्य ॥७४॥
- 3949 तादात्म्यभेदरहितावनिचन्द्रभास्व-
दात्मानिलानलनभःसलिलेन देहे ।
व्याप्याखिलं स्थितवता परमेश्वरेण
येन न्यवेधि जगतोऽपरकर्तृभावः । ॥७५॥
- 3950 ब्रह्मप्रतिष्ठ-परमाणु-शरीरगर्भ-
वद्धास्पदोन्नत-कुशेशय-कर्णिकाङ्के ।
विश्रान्तमुच्छिख-निपातगतप्रदीप-
दीप्राकृति-प्रतिम-मप्रतिकृत्यवस्थम् ॥७६॥

१. C यथा च । २. B च मूढसत्त्वाः ।

३. C स्थितमात्मतत्त्वम् for स्थितमात्मसत्त्वम् ।

- 3951 घोषाक्षर-स्वरनिराकृतमप्यकण्ठ्य-
तालव्यमव्यय-मनासिक-मप्रतिष्ठम् ।
निःसञ्चर-व्यतिकर-प्रतिसञ्चरात्म-
देहप्रभञ्जन-विशाल-रथाधिरूढम् ॥७७॥
- 3952 प्रज्ञाघनं स्थिरचतुश्चरणत्वमाप्त-
मद्वैततासमरंसं^१ परिमृष्टकूटम् ।
ज्योतिः परं यदमृतं हृदि चाकशीति
नेदिष्ठमप्यविगलत्तमसां दविष्ठम् ॥७८॥
- 3953 स्थित्यर्थमस्य जगतः कथमप्युपाधि-
भेदादभिन्नमपि यत्प्रतिपन्नभेदम् ।
यच्चापि सत्यमनिशं हृदयप्रतिष्ठ-
मानन्दरूपममृतं मुनयो गृणन्ति ॥७९॥
- 3954 नो ताम्यते दिशि दिवाकरपावकैर्य-
द्भासा च यस्य सकलं व्यवभास्यतेऽदः ।
विद्यासतत्त्वमिति च प्रकृतिः परैति
शक्तिश्च यस्य भगवानरविन्दनाभः ॥८०॥
- 3955 वर्णेषु वाचकतया रहितेषु सत्सु
वाक्तृत्वमक्रममपाकृत-भेदरूपम् ।
स्फोटाभिधानमिति यं कथयन्ति शाब्दाः^२
^४प्रत्यक्षताविकलवस्तु-सतत्त्वयोगाः ॥८१॥
- 3956 द्रव्यादिभेद-परिकल्पनया प्रमाण-
सूत्रैर्विभज्य भुवि षोडशभेदभिन्नम् ।
व्याख्यातवान् कणचरश्च समक्षमक्ष-
पादश्च यस्य भगवांस्तनुमप्रकम्प्याम् ॥८२॥

१. C भाससुरसम् ।

२. A, C omit this श्लोक ।

३. B शब्दाः ।

४. C प्रत्यक्षिताविकल ।

- 3957 यस्माज्जलादिव च बुद्बुदचक्रवाल-
मेतज्जगत्समुदपादि विभिन्नरूपम् ।
निःशेषबीज-निकरान्तर-लब्धशक्ति-
र्वागीश्वरी च विनिवर्तत एव यस्मात् ॥८३॥
- 3958 यस्योदपादि मनसः किल शीतरश्मि-
रक्षणौशुमान् कटितटादपि चान्तरिक्षम् ।
अव्याकृतो विकुरुते भगवानविद्या-
ग्रन्थिं च यो ^१विनिहितं पुरुषो गुहायाम् ॥८४॥
- 3959 ज्ञानाग्निविप्रुष इमाः किल यन्मुखोत्थाः
यश्चाक्षरः क्षणमथ क्षरतामुपेतः ।
संयोगतो जगति भागवताद्विभाति
यद्रूपशून्यमपि संहितसर्वरूपम् ॥८५॥
- 3960 व्यावृत्तिरस्त्रि न कुतश्चिदपीह यस्य
यस्मादवस्तु-विषयस्थिति-विप्रलब्धाः ।
आविर्भवन्ति विविधस्थिति-हेतुकार्य-
चक्रप्रपञ्च-परिणामयुजः पदार्थाः ॥८६॥
- 3961 हृस्वं न दीर्घमथ न प्लुतमप्यलिङ्ग-
मेकं विभक्तिवचन-प्रतिभागशून्यम् ।
सन्तर्पताखिल-जगत्परमेण धाम्ना
यच्चास्तितारहित भावविकारशून्यम् ॥८७॥
- 3962 भोगापवर्ग-फलसाधनहेतुभाव-
मभ्यागता ^२भुवनसाधनतां दधानाः ।
यस्माच्च बिन्दुसरसः किल सप्तमन्त्र-
कोट्योऽघ्नसिन्धव इवास्खलिता निरीयुः ॥८८॥

१. C विनिहितः for विनिहितम् ।

२. C भुवनपावनताम् for भुवनसाधनताम् ।

3963

आत्मान्तराव-^१गमवत्त्रितयाप्रतीतौ-

वागात्मनि स्थित इहातिशयेन सूक्ष्मे ।

रूपस्य यः प्रकटनाय निजस्य शब्द-

भावेन भावित-जगत्परिवर्तते स्म ॥८६॥

3964

प्राप्तानिमान् प्रकृतिजानखिलान्विकारा-

न्योऽलङ्करोत्यनिशमप्रविभागिरूपः ।

तीर्थप्रवाहगहनेषु पृथग्विधेषु

ये दृष्टिभेद-विनिबन्धनमामनन्ति ॥८७॥

3965

त्रिस्थानतादियुतमादिविरामशून्यं

विश्वस्य नाभिमचरं चरतो ध्रुवस्य ।

निष्ठच्युतवाङ्मयमजो हरिरात्मभूश्च

शंसन्ति यं कृतधियो गुरु धारणार्थम् ॥८९॥

3966

ॐ तत्सदित्यमित-तत्परमं^२ तृतीय-

कायावमर्श-गहनागम-बोधिसंवित् ।

आवेदवन्ध्यधृति^३ धूतघनानुपाशो

वागीश्वरी जननि ! स प्रणवो मुखं ते ॥८२॥

द्वात्रिंशद्भिः कुलकम्

3967

नाडीसहस्र-सशिराम्बर गर्भवर्त्म

सञ्चार-चातुरकरी हृदि सन्निविष्टा ।

शक्तिस्त्वमेव परमात्म-परापरार्थ-

ब्रह्मार्क-मण्डल-गमागमगूढगुप्तिः ॥८३॥

3968

स्पष्टीभवत् गगनगञ्जचितिप्रकर्ष-

मात्मीकृताखिल-^४सतत्त्वगतिप्रपञ्चम् ।कापि त्वमेव ननु ^५दाशबलावबोध-

सत्त्वानुमाय-परमेश्वर-देवताद्या ॥८४॥

१. C गमकर्तृ तयाप्रतीती ।

२. C तत्परमदंकीय ।

३. C धूतगणानुपाशो ।

४. B मतत्त्वगतिप्रपञ्चम् for सतत्त्वगतिप्रपञ्चम् ।

५. B दाशवलार्थबोध ।

- 3969 जिह्वा त्रिविष्टपसदाममृतस्य मार्ग-
^१माज्यं द्विजाञ्जुषः शिखिनि प्रदीप्ते ।
 यत्तिग्मरश्मिकिरणाः परमस्य पुंसः
 स्थानं नयन्ति तदसौ तव शक्तिजृम्भा ॥८५॥
- 3970 ज्योतिर्मयीमकरणेन्द्रिय-वृत्तिमाद्य-
 हंसाक्षरस्थितिमयीं विद्वितामयार्घ्याम् ।
 श्रीकण्ठमुख्य-गुरुषोडशवीरमूर्ति-
 मुत्फुल्लशक्ति-कमलासनतामुपेताम् ॥८६॥
- 3971 शक्तित्रय-^२प्रथित-शूलकरां शिवाय
 धाम्ना जगन्ति सकलान्यवभासयन्तीम् ।
 कल्लोल-सङ्कुल-परामृतसम्पदं त्वां
 ध्यायन्ति भैरवतनुं किल कौलिकास्थाः ॥८७॥
- 3972 प्रत्यङ्गसङ्गत-^३पतङ्ग-कराभिभावि-
 कोटित्रयोन्नत-विशङ्कटतिग्महेतिः ।
 सूक्ष्मा सनातनतनुश्च ननु त्वमेव-
 मायाकलासु शकलीकरणैकहेतुः ॥८८॥
- 3973 ^४चक्राश्रितत्रिशिख-कोटि-गतारविन्द-
^५सत्कर्णिकासनगतामिह कौलिकस्त्वाम्^७ ।
 ध्यात्वैति शक्तिपतितां स्थिरभैरवाङ्क-
 वृत्तिं परापरविभेदवतीं जनोऽयम् ॥८९॥

१. B माज्यद्विषाम् । २. B, C प्रचयशूलकरम् for प्रथितशूलकरम् ।
 ३. C प्रत्यङ्गसङ्गतपङ्ग for प्रत्यङ्गसङ्गत पतङ्ग । ४. B, C तनुत्वमेव ।
 ५. B चक्राश्रितत्रिशिखकोटि for चक्राश्रितत्रिशिखकोटि ।
 ६. B सत्कर्णिकामनुगतामितकौलिकत्वम् ।
 ७. C omits कौलिकस्त्वाम् ।

- 3974 आतस्थुषः ^१षड्वधिस्थितवर्तमातृ-
चक्रस्य चण्ड ! पृथुसूक्ष्मशरीरवृत्तिः^२ ।
ख्याता त्वमेव जगति प्रतिपन्नविश्व-
रूपा किलाक्षरमयी परमेशशक्तिः ॥१००॥
- 3975 आस्थाय रुद्धभुवना वसुधादिकाश्च
सर्वादिविग्रहतयानवमाः ^३स्फुरन्तीः
तास्ताः क्रिया विदधतो जनताहिताय
शक्तिः किलाप्रतिहता परमेशितुस्त्वम् ॥१०१॥
- 3976 त्वं कारणस्य जननीति भवानि ! शक्ति-
रुक्तात्मवीर्यगतयाखिलबीजमात्रा ।
विश्वं क्रमेण जननात्मिकया विचित्र-
मेतत्सृजत्यविहृतप्रसरं त्वया तत् ॥१०२॥
- 3977 ब्रह्मा ^४प्रजापतिरवक्षदृगादिवर्त्म-
यद्वह्निवाततरणीः किल यन्नसिद्धये ।
^५तस्मिन्नुशन्ति भवतीं भुवनस्य हेतु-
^६मेकामजां जननि ! ^७लोहितशुक्लकृष्णाम् ॥१०३॥
- 3978 शक्तिस्त्वमप्रतिहता ननु मानसीति
वागीश्वरी निगदिता सितबिन्दुचित्रा ।
^८त्वां नाभिमाहुरमृताममृतस्य सप्त-
कौमारिकं किमपि चक्रमुपाश्रितां ^९तु ॥१०४॥

१. C omits letter 'ड' ।

२. C शरीरवृत्तिः ।

३. C त्वमूर्तीः ।

४. B, C प्रजापतिरघुक्षदृगादिवर्त्म ।

५. B तस्मिन्नमन्ति for तस्मिन्नुशन्ति ।

६. B मेकामिमां for मेकामजां ।

७. B लोहितकृष्णशुक्लाम् ।

८. B त्वन्नाभिराहुरमृताः ।

९. त्वम् for त्वां ।

- 3979 सन्दर्शिताखिल-जगद्गत-गोचरा तु
तत्त्वप्रकाशन-निरर्गलदीपिका त्वम् ।
विद्या परापरविभेदवती भवानि ।
भोगापवर्ग-सुखहेतुरविप्लुताणोः ॥१०५॥
- 3980 भिन्नप्रकार-^१समवाय-विविक्तवर्ण-
संफुल्लशक्ति-कुसुमस्तवकार्चितश्रीः ।
ब्रह्मोत्तमद्रुमलतामलनाभिराम-
^२विस्तारिमूर्तिरपवर्गफलप्रदा त्वम् ॥१०६॥
- 3981 ^३मायानिशान्ध-तमसस्तिमितांशु-राशि-
^४भद्राण्डमण्डलमलं परिदीप्यते यत् ।
तस्य प्रभासि ! भगवत्यतिवृत्तसूर्य-
कोटीसहस्ररुचिरस्तिमितान्धकारा ॥१०७॥
- 3982 ^५नाकोपभोग-सुखसाधनहेतुरम्ब !
पुंसस्त्वमेव विदिताष्टविधा भवन्ती ।
सूक्ष्मं प्रधानपुरुषान्तरमप्यलक्ष्य-
^६मेका त्वमेव विशिनष्टि समाधिभाजः ॥१०८॥
- 3983 सद्वृत्तिसंस्थितिरविप्लुतवर्णबीज-
गर्भा गृहीतहृदया कलधौतगौरी ।
ब्रह्मासनस्य वरवर्णिनि ! कर्णिका त्व-
मभ्युन्नता सकलवाङ्मयपङ्कजस्य ॥१०९॥

१. B भिन्नप्रकारससराय for भिन्नप्रकारसमवाय । २. C विस्तारिपूतिरपवर्ग ।

३. B मायानिशीथतमसि ।

४. C सत्कोणमण्डलमलम् ।

५. B यम् for यत् ।

६. B, C साकोप for नाकोप ।

७. C एकत्वमेव for एका त्वमेव ।

- 3984 येषां जगत्प्रविचयाधिगमादुपैति
 सालोक्यमाशु ^१मतिमत्यनघश्रुतीनाम् ।
 त्वं च्छन्दसां किल ! जगत्प्रविदेवता त्वम्
 तेषामघौघ-शमहेतुरुपाजिहीथाः ॥११०॥
- 3985 ख्याता महेश्वरनिरञ्जनतां दधाना-
 स्तारादिका जगति याः किल शक्तयोऽष्टौ ।
 तन्मध्यवृत्तिरमला परिदीप्यसे त्व-
 मेकापवर्गसुखदा ^२ शिवशक्तिराद्या ॥१११॥
- 3986 तत्त्वं भवानि ! नरशक्तिशिवात्मकं ^३ य-
 देतत्त्रिधा स्थितमुशन्ति परावरज्ञाः ।
^४तत्राण्डमण्डलमलं ^५समबोधुधस्त्व-
 माद्या मतिः समनुवर्तितकारणेच्छा ॥११२॥
- 3987 निःश्रेणिरोशितुरनुग्रहसौष्ठवेन
 विश्लेषितत्रिविधबन्धनविप्लवानाम् ।
 प्राप्यै सनातनपदस्य च षट्प्रकार-
 सोपानपद्धतिरसि प्रथिता त्वमूर्ध्वम् ॥११३॥
- 3988 ^६लोकेष्वनादिनिधनं परिवर्ततेऽर्थ-
 तत्त्वेन यत्प्रकृतिकारणशब्दतत्त्वम् ॥
 ब्रह्माक्षरं शिवमयं गुणगौरि ! तस्य
 निर्जग्मिषानन-^७तलात्किल मातृका त्वम् ॥११४॥

१. B, C पतिमत्यनघश्रुतीनाम् । २. B, C एकापवर्गखचिता ।
 ३. C नवशक्तिशिवात्मकम् । ४. C यमेतत्त्रिधा ।
 ५. B, C रुद्राण्डलमलमूर्ध्वमधुश्रवा । ६. C मम for सम ।
 ७. C लोकेश्वरादि । ८. C परिवर्ततेह ।
 ९. B, C do not put any question tag ।

- 3989 योगाभियोग-^१पटवोऽधिसमाधिभाज-
^२मूर्च्छद्धनस्थितिरणत्कृति-तारदीर्घम्^३ ।
 उद्गूथीमोमिति यदक्षरमामनन्ति
 तस्य त्वमेव ^४निरुपप्लुतिरीरयित्री ॥११५॥
- 3990 ^५ज्योतिर्मुखं वितरणादिषु पञ्चभेद-
 विस्पष्टकारकतयाम्ब^६ ! विवर्तसे यत् ।
 ब्रह्म स्वतन्त्रमिह केवलमप्यकटु^७
 तस्य क्रिया फलवती त्वममोघशक्तिः ॥११६॥
- 3991 यस्य क्षितिश्च चरणौ गगनञ्च नाभिः
 श्रोत्रे दिशस्तरणिरीक्षणमग्निरास्यम् ।
 द्यौरुत्तमाङ्गमपि तस्य विभोः किल त्व-
 मुत्तंसितोडुकुसुम-स्तवकोज्ज्वलस्रक् ॥११७॥
- 3992 पञ्चाशदञ्चिततराक्षर-चक्रवाल-
 सम्पूरितोदरगुहा ननु मातृका त्वम् ।
 तान्येव बाङ्मयनिबन्धनतां गतानि
 शिम्बीव गौरि^८ ! फलकानि पुरः^९ प्रसूषे^{१०} ॥११८॥
- 3993 शक्तिः स्थितोपरिपथः किल षड्विधस्य
 भेदत्रयस्थितिमती ^{११}परमेष्ठिनस्त्वम् ।
 निर्विप्लवा विकलमन्त्रगणप्ररोह-
 हेतुर्नमस्कृतिरिति प्रणवादिहृक्ता ॥११९॥

१. C omits from ट to धि ।

२. मूर्च्छं दधतोदरस्थिति ।

३. C'''' नाददीर्घम् ।

४. C निरुपप्लुतिरीर्धरित्री ।

५. C ज्योतिर्मुखे ।

६. C तयास्य for तयाम्ब ।

७. B गौरफलकानि for गौरि ! फलकानि ।

८. B पुनः for पुरः ।

९. B प्रसूषे for प्रसूषे ।

१०. C परमेष्ठिनस्त्वाम् ।

- 3994 अत्यग्निभग्नतिमिरप्रसरां भवानि !
 विप्राः पठन्ति ^१भवतीमिह सामिधेनीम् ।
 धेनुस्त्वमप्रतिघकामदुघानघा च
 निःशेषनिर्जरमयी प्रथिता मधुश्च्युत् ॥१२०॥
- 3995 ^२पीत्वाशु दिव्यममृतं सुखिनो भवन्ति
^३योगाभियोगमनसो यदपोढदुःखाः ।
 त्वं तन्मयी भगवति ! क्षयमीयिवांस-
 माप्याययस्यनिशमेव हिमांशुमेका ^४ ॥१२१॥
- 3996 शक्त्या त्वयानवमया किल शङ्करस्य
 निष्कृष्य पुद्गलगणान् भवबन्धसिन्धोः ।
 दीक्षाविरुण-निबिरीसदुरन्तपाश ^५-
 चक्राग्रयत्यनिशमूर्ध्वमनन्तनाथः ॥१२२॥
- 3997 भ्रूमध्यवर्ति भगवत्युपधानयोग-
^६शक्तिः किलस्फटिकवत् स्फुटचित्रवर्णम् ।
 ध्यातं नृणां फलति तत्त्वमनेकधा य-
 त्तस्यामला शिवपदस्य शिखा त्वमेका ॥१२३॥
- 3998 एकाधिकस्फुरदशीतिपदा त्वमेव
 विद्याचितानजननी परमेशशक्तिः ।
 भोगापवर्गसुखदा ^७ भुवनत्रयस्य
 त्वय्येव मन्त्रनिचया रचितप्रतिष्ठाः ॥१२४॥

१. B, C भवतीमिति for भवतीमिह ।

२. C योगारियोगमनसो ।

३. C omits हिमांशुमेका ।

४. C शक्तेः for शक्तिः ।

५. C पीत्वाशुदिव्यममृतम् ।

६. C यदमोघदुःखा ।

७. C मृदुरन्तरपाश ।

८. C मुखरा for सुखदा ।

- 3999 यत्सूत्रमस्य जगतो बहुधागमञ्च
 सांख्यैरनादिपरिकल्पितमम्ब^१ ! तत्त्वम् ।
 तस्योत्थिता परमकारणतः किलात्म^२-
 ३लाभैकहेतुरुदिता शिवशासने त्वम् ॥१२५॥
- 4000 आनन्दरूपममृतं निरुपाख्यमूर्मि-
 ४पङ्कातिगं स्तिमितवारिधिवारिकल्पम् ।
 यन्नेति नेत्युपनिषत्त्वभिधीयते च
 विज्ञप्तिमात्रमनुपाधि निरीहमन्यैः ॥१२६॥
- 4001 तस्येशितुः सकलधर्मविनाकृतत्व-
 ५मव्याकृतेः श्रितवतोऽद्भुतवृत्तिरेका ।
 व्यापारशक्तिरनघा वसुधादिषु त्व-
 मेकैव तिष्ठसि ! विभोर्जगतो नियन्त्री^६ ॥१२७॥
- 4002 स्थूलात्मनातिशयसूक्ष्मतया च गौरि !
 ब्रह्म स्थितं सकलमेकमपि द्विधा यत्^७ ।
 ज्योतिर्मयं जननि ! तस्य वपुर्विगाह्य
 बाह्यं त्वमन्तरमथ श्रियमेषि शक्तिः ॥१२८॥
- 4003 सूक्ष्मा ८कलामृतकलामृतसम्भवा त्व-
 मेकेन्द्रियाभिपतित-स्थितियोगदृश्या ।
 शीतांशु-भास्कर-द्रुताशसमुत्थिता च^९
 १०देदीप्यसेऽन्धतिमिरच्छिदुरामलार्चिः ॥१२९॥

१. C मखतरवस् ।

२. किलाभ for किलात्म ।

३. C लाभवैहेतुरुदिता ।

४. B, C शङ्काभिगं for पङ्कातिगम् ।

५. B, C भव्याहुतिः श्रितवतोऽद्भुतवृत्तिरेका ।

६. C omits नियन्त्री ।

७. C omits यत् and ज्योतिर्मयम् ।

८. C omits कलामृत ।

९. C omits च ।

१०. C omits दी ।

- 4004 छन्दोधिदैवतमिति प्रधिता किल त्व-
माध्यात्मिकी हलहलाम्ब ! सरस्वतीति ।
बाह्यापरा तु पृथुपीननितम्बबिम्ब-
केशस्तनाधरयुगादिमनोरमश्रीः ॥१३०॥
- 4005 आसेदुषी-श्रुतिमुखत्वमनेकभिन्न-
संख्याक्षर-प्रकृतिरप्रकृतिव्यवस्था ।
१त्वं ब्रह्मचर्यसमयी च विकासि तेजः
२प्राप्ता किल द्विजमुखाम्बुजराजहंसी ॥१३१॥
- 4006 भास्वत्सहस्रकर-कौस्तुभ-कालकृष्ण-
वक्षः स्थलप्रणयदुर्ललिता विभासि ! ।
लक्ष्मीस्त्वमेव करपल्लवसन्निविष्ट-
पद्मासनाण्डनवविभ्रमपुण्डरीका ॥१३२॥
- 4007 रात्रिस्त्वमेव नवविभ्रमण्डलाब्ध-
रत्नायमान-भुडुमण्डल-मुन्मयूखम् ।
मातर्वर्ध्याः पृथुकपालकवाटसन्धि-
बन्धाभिराम-भुवनाण्डसमुद्गकस्य ॥१३३॥
- 4008 विस्तारशालि-शशिमण्डल-कर्णिकाङ्क-
तारापथाम्बुरुहमध्यकृत-प्रतिष्ठाम् ।
त्वां चिन्तयन्नमृतवृष्टिमिवाकिरन्ती
मत्येति साधकजनः सहस्रैव मृत्युम् ॥१३४॥
- 4009 ये वा पिबन्ति सुरभेस्तव तालुदेश-
मध्यस्थितेः स्तनमयीश्वरि ! लम्बमानम् ।
आप्यायितास्तदमृतेन विमुक्तिमार्ग-
मायान्ति ते सकलभावविकारशून्याः ॥१३५॥

- 4010 संवर्तवारिदघटासु शतहृदात्व-
मासाद्य विस्फुरसि ^१काञ्चनकाषगौरी ।
अचिस्त्वमेव वडवामुखपावकस्य
भस्मीकरोपि सकलानपि सिन्धुनाथान् ॥१३६॥
- 4011 ^२सङ्कोचशक्ति-शिथिलीकृत-पत्रसंधि-
रन्ध्रोत्थित-प्रचुरकेसर-सौरभागाम् ।
नैशान्धकारभिदुरारुणधाम्नि बोध-
बन्धुस्त्वमेव रुचिराम्बुरुहाकराणाम् ॥१३७॥
- 4012 त्वं चन्द्रिका, कुमुदकाननचक्रवाल-
निद्रानुबन्ध-शिथिलत्वनिमित्तमिन्दोः ।
लक्ष्मीस्त्वमेव नवकौस्तुभरश्मिशार-
वक्षः स्थलप्रणय-दुर्ललिता मुरारेः ॥१३८॥
- 4013 ब्राह्मी त्वमुख्वसितपङ्कजविष्टरस्थ-
मूर्तिर्विमानरचितास्पदराजहंसा ।
^३विस्पष्टसामघटनैर्वदनैश्चतुर्भि-
राभासि नीतिरिव चारुगुणाभ्युपायैः ॥१३९॥
- 4014 ताम्बूलपङ्करसरागमिबोष्ठविम्ब-
मुद्रानिवेश-घटिताविरत-प्रवेशम् ।
शङ्खेन गौरि ! दधता हृदयेऽनुराग-
माभासि ! संयुगमुखेषु च वैष्णवी त्वम् ॥१४०॥
- 4015 क्रोधाभिताम्र-नयनत्रय-जृम्भमाण-
ज्वालाजडीकृत-पिनाकशिखाकृशानुः ^४ ।
माहेश्वरी त्वमसि ! मौलिमृगाङ्करश्मि-
सन्देहितामर-सरिज्जलधौतजूटा ॥१४१॥

१. C कामगौरी ।

२. C सङ्कोचमुक्ति ।

३. C विस्पष्टमास ।

४. C कृशानुः ।

- 4016 शोभां विभर्षि शिखिवाहनदेवता त्व-
मम्भोजकोमल-कराग्रगृहीतशक्तिः ।
लीलेव सिन्धुमथनस्य भुजङ्ग-भोग-
१काषाहित-कशिम-मध्यमहीध्रमूर्तिः ॥१४२॥
- 4017 ज्वालाकलाप-विकटाञ्जलिपीत-दैत्य-
सेनाशतक्षतजवह्नि-कराल-धारम् ।
वज्रं त्वमेव दधती नयनैर्विभासि !
नोलोत्पलैरिव शरद्विकसद्भिरैन्द्री ॥१४३॥
- 4018 २चामुण्डया विरचिताञ्जलि-बद्धहस्त-
शाखानखांशु-भरनिहृतमौलिचन्द्रः ।
३मातस्त्वया नतशिराः क्रियतेऽस्थि-भस्म-
भाजा श्मशानगृहदेवतयेव शम्भुः ॥१४४॥
- 4019 विस्तारिपोऽत्र पिहितार्कविजृम्भमाण-
दंष्ट्रांशुभिन्न-तिमिराम्बर-दिङ्मुखध्रीः ।
छायाछलेन भगवत्यवगाढसिन्धु-
मध्ये विराजसि ! वराहमुखी त्वमेव ॥१४५॥
- 4020 स्वर्गापवर्ग-फलसाधनहेतुभाव-
मातस्थुषो मुखमधीश्वरि ! वेदराशेः ।
गायत्र्यसि ! द्विजजनाननपुण्डरीक-
खण्डाभिराम-विनिकेतनराजहंसी ॥१४६॥
- 4021 सावित्र्यसि ! स्फुरितवक्त्रमृगाङ्कविम्ब-
च्छायानिमीलित-विलोचनपङ्कजध्रीः ।
रत्नाक्षसूत्रवलयं परिवर्तयन्ती
ताराकुलं जननि ! रात्रिरिवावभासि ॥१४७॥

१. C केषाहित ।

२. B, C omit the first two lines of this श्लोक ।

३. C प्रातस्त्वया ।

- 4022 आपीय सप्तभुवनोपहितोपहार-
 १निर्दग्ध-धूपपटलोत्थितमम्ब ! भूयः ।
 आच्छादितार्ककरमुद्गिरसीव धूम-
 मूर्ध्वेक्षणानल-शिखावलिकज्जलौघम् ॥१४८॥
- 4023 २सञ्चिन्त्य कासरसुरारिवधं कठोर-
 मुत्पश्यति त्रिदशदैत्यगणे कृतान्ते ।
 आत्मीय-सैरिभविनाशभियेव चण्डि ३ ।
 संयच्छति स्म न यमस्त्वयि भक्तिनम्रान् ॥१४९॥
- 4024 पादानतास्तव भवानि ! नखात्मदर्श-
 विम्बाधिरूढतनुदेहतया प्रपन्नाः ।
 सद्यः प्रणाम-सुकृताहितवालखिल्य-
 रूपा इव श्रियमुदञ्जलयो भजन्ते ॥१५०॥
- 4025 फूत्कारमुक्त-हुतभुग्भुजगेन्द्र-हार-
 संसक्त-शृङ्खल-पयोधर-कुम्भभागा ।
 शोभां विभर्षि गुरुनिश्चययोगसिद्धि-
 रुक्कृष्टमन्त्रगणरत्ननिधानभूस्त्वम् ॥१५१॥
- 4026 ४वीक्ष्याग्रतः शबरकृत्तपशूपहार-
 रक्तच्छटार्द्र-पिशिताशन-शौण्डतां ते ।
 जातास्थिशेषवपुरुज्झितमांसदेह-
 यन्त्रा भयादित्र विराजति रेवतीयम् ॥१५२॥
- 4027 शोभां विभर्ति तव निर्मलदन्तपङ्क्ति-
 निर्यन्मयूख-निकुरम्बतयाम्ब ! चक्रम् ।
 लीलागृहीत-कवलीकृत-मांसकुन्द-
 गौरास्थिदण्डमिव लोलकरालजिह्वम् ॥१५३॥

१. B निर्दग्धधूम ।

२. C सञ्चत्त्यासर ।

३. C देवि for चण्डि ।

४. B वीक्ष्याकृतः for वीक्ष्याग्रतः ।

4028 पादाग्रकोणहत-दुन्दुभितारनाद-
 माकर्ण्य संयुगमुखे तव वज्रपाणेः ।
 अन्यानकाहतिपराङ्मुखतां जगाम
 नूनं विपक्षरहिता पुनरम्ब ! सेना ॥१५४॥

4029 ^१अन्योन्ययुद्ध-रभसाहति-रुणचूडा-
 विष्यन्दि-शोणितरसैरिव लङ्घयन्ति ।
 संसक्त-विन्ध्यगिरि-कन्दर-मन्दिराग्र-
 भागा न शासनविधिं तव ताम्रचूडाः ॥१५५॥

फलश्रुतिः

4030 प्रेङ्खत् कपाल-कुसुम-छगपोढभोगि-
 हारं भयानकमधीश्वरि ! रूपमेतत्^२ ।
 चेतः पुनस्तव दयामृदु-सप्तलोक-
 भोगापवर्ग-फलसाधन-बद्धकक्षम्^३ ॥१५६॥

4031 पादारविन्दयुग-संस्मरणाभिलाष-
 पूतात्मां तव सुरेश्वरि ! मानवानाम् ।
 उत्सृज्य लोहनिगडा निजरूपमाशु-
 माणिक्यपादकटकश्रियमाश्रयन्ते ॥१५७॥

4032 बेलातटाचल-नितम्ब-शिलाभिघात-
 संशीर्यमाण-विकटोर्मिघटासहस्रः ।
 त्वां ध्यायतामनुदिनं प्लवभङ्गसेतु-
 मभ्येति नीलमणिकुट्टिमतां पयोधिः ॥१५८॥

१. B अन्योन्यरुद्धः । C omits रभसा ।

२. B मानवाना for रूपमेतत् ।

३. C वक्ष्यम् for कक्षम् ।

- 4033 त्वत्पादयुग्ममनिशं स्मरतां कराल-
धूमावली-शवलितस्फुरदुद्धतार्चिः ।
विष्यन्दिसान्द्र-मरकन्दहतालिघृन्द-
मन्दारकाननतलत्वमुपैति वह्निः ॥१५६॥
- 4034 विष्यन्दमानमददुर्दिनगण्डभित्ति
भागास्तवाम्ब ! विपिनेऽत्रपि विद्रवन्ति ।
स्तम्बेरमाश्रयणसंस्मरणेन सिंह-
संघातरौद्ररवजातभया इवारात् ॥१६०॥
- 4035 दंष्ट्राकरालवदनाः स्फुरदग्निहेति-
पिङ्गोर्ध्वकेश-रुचयोऽरुणरौद्रनेत्राः ।
अत्यन्तहिंस्रमनसोऽपि तवानतानाम्
नक्तञ्चरा जगति गौरि ! वहन्ति मैत्रीम् ॥१६१॥
- 4036 त्वत्संश्रयान्गिरिनीकुहरान्तराल-
वृत्तिः सुरञ्जितमुखो न हिनस्ति नूनम् ।
उद्दामदानजल-कुक्षर-कुम्भकूट-
कुट्टाककोटिकरज-क्रकजोऽपि सिंहः ॥१६२॥
- 4037 फूत्कारमुक्तदहना विदिदङ्क्ष्ववोऽपि
रोषारुणेश्चक्षुरुचस्त्वयि भक्तिभाजाम् ।
आशीविषाः स्फुरितकेसररूपघोर-
जिह्वा वहन्ति विकचोत्पलदामलीलाम् ॥१६३॥
- 4038 उत्खात-शात-करवाललताः कराल-
कोदण्डदण्डविसरा विजिघांसवोऽपि ।
बन्धुत्वमेत्य विनतांस्तव तारयन्ति
कान्तारदुर्गपतितान् ध्रुवमम्ब ! चौराः ॥१६४॥

उपसंहारः

- 4039 इत्थं प्रमाविषयलङ्घि लघुत्वमुक्त-
 माहात्म्यमोहित-विबोधितविष्टपायै ।
 तुभ्यं नमः, प्रतिवलावलितामरेन्द्र-
 दृष्टिप्रसादनकृते ननु चण्डिकायै ॥१६५॥
- 4040 इत्थं स्तुतेस्तव वयं विरताः स्वशक्ति-
 शून्यत्वतो न भगवत्यभिलाषभङ्गात् ।
 आस्वादयन्त्यमृतशीकरबिन्दुवर्ष-
 मभ्येति कस्य रसना विरसामवस्थाम् ॥१६६॥
- 4041 इति तव गुणवादतः किलास्मा-
 उजननि ! यदर्जितमस्ति पुण्यजातम् ।
 प्रतिसमयमियं त्वदङ्घ्रिपूजा-
 भिरतिफला त्वयि तेन नोऽस्तु भक्तिः ॥१६७॥
- 4042 प्रशमय महामोहातङ्कं ! विधत्स्व सुनिर्मलाम्
 दशमनुदिनं ! कूटीभूतं तिरस्कुरु किल्बिषम् !
 विघटय दृढान् पाशग्रन्थीन् ! भवव्यतिपङ्क्तिणो
 न तव विफला पादाभोजस्मृतिः प्रणतात्मनाम् ॥१६८॥
- 4043 इत्थं नाकिनिकायनिर्मितनुति-प्राञ्चत्प्रपञ्चश्रुति-
 पौढीभूत-शुभ-प्रसाद-विशद-श्रीमण्डना चण्डिका ।
 साहङ्कार-हुताश-हुङ्कृतकृतत्रासा त्रिलोकीसदां
 सादं सा दितिजेन्द्र-दानवघटां-निन्येतरामागुधैः ॥१६९॥

4044 तत्तत्कालं कालरात्रिप्रकोप-
 क्रूरारम्भोत्तम्भनं वर्जयद्भिः ।
 आसेदेऽन्यैर्देन्यमप्राप्तदैत्यैः
 शौरेः शूरैरन्तिकं रत्नसानौ ॥१७०॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतौ रत्नाङ्के हरविजये
 महाकाव्ये चण्डीस्तोत्रं नाम सप्तचत्वारिंशत् सर्गः ।

अष्टचत्वारिंशः सर्गः

4045 ^१अथ ज्वलत् काञ्चनराजि शृङ्ग-
शैलोपमा दानवदैत्यनाथाः ।
कृशानुपिङ्गभृकुटीकराल-
^२ललाटपट्टा हरिमभ्युपेयुः^३ ॥१॥

4046 युगान्तकालानल-धूमराशि-
रिवाधिरूढः कलधौतशैलम् ।
ताक्ष्यं स्थितो मेघरुचिर्युत्सु-
र्विवलगतो वल्गुवरुथिनीषु ॥२॥

4047 सासी सुसासा-^४ससुसासासोऽसा-
^५ववौववावेव विवो विवीवः ।
नैनान-नेनानु-नना^६ ननोनौ
ररी-रूरूरो ररिरार रोरम् ॥३॥

एकाक्षरपादः

4048 तस्याथ निस्त्रिंश-निपात-लून-
सौवर्ण-धर्मरुण-रत्नचूडाः ।
निरीयुरायोधन-मूर्ध्नि काया-
दमर्षवह्नेरिव विस्फुलिङ्गाः ॥४॥

१. A, B add अों in the beginning ।

३. B, C हरिमभ्युपेयुः for हरिमभ्युपेयुः ।

५. B ववौववावेघ for ववौववावेव ।

२. B ललाटिपट्टा for ललाटपट्टा ।

४. B सससासा for ससुसासा ।

६. A, B नैनाननैनाननुना ।

4049 तेन द्विषां संयति देहलग्न-
 पतत्रिकाश्वासक-लालसानाम् ।
 व्यधायि सेना करवालकृत्-
 पतत्रिकाश्वासकला-लसानाम् ॥५॥

4050 ^१सलीलमायोधनमूर्ध्नि दर्पा-
 त्सन्नाह-मुत्सृष्टवतोऽपि तस्य ।
^२मुरारि-चक्रीकृत-चापमुक्तैः
 शरैः शरीरं विभिदे न धैर्यम् ॥६॥

4051 अवाप्य तैः कर्कशमार्गलाभं
 शमार्गलाभङ्ग-कृतिप्रगल्भैः ।
 निन्ये न नूनं सरसातलामै-
 रसातलामैक-परायणत्वम् ॥७॥

4052 स चल्लकी-वाद्यमिवारिसैन्यं
 तन्त्री-गुणोत्कर्षवदाहवाग्रे ।
^३विस्तारिदैत्यं लघुभिः प्रहारै-
 श्चिरं वशस्थं गुरुभिश्च चक्रे ॥८॥

4053 अभूत्परीते सुभटैरराति-
^४विषादवद्भिर्न विषादवद्भिः ।
^५असृङ्मयीनां प्रभवस्तदानीं-
 मपाञ्च जन्ये समपाञ्चजन्ये ॥९॥

१. A, B, C सलीलमभ्यागममूर्ध्नि ।

२. B मुरारिचक्रीकृत ।

३. B, C विस्तारिदैत्यम् for विस्तारिदैत्यम् ।

४. A, B विषादवद्भिः ।

५. B असंमयीनां for असृङ्मयीनाम् ।

- 4054 ताक्ष्ये स्थितस्तत्कनकावदात-
पतत्ररश्मिच्छुरितोत्तरीयः ।
सुरारिसेना-दलितास्तदानीं
चमूचरान् स्वानथ शार्ङ्गपाणिः ॥१०॥
- 4055 नवीन-नानानवनो विवोन्नं
ववावनेना घनवान्विनैनान् ।
वानाननान्नानुवनं न नुन्ना
नवीनिवावन्नवनावविन्नः ॥११॥ द्वयक्षरः
- 4056 स्फुरत्किरीटास्पद-पह्यराग-
मयूखरेखाच्छुरिता मुरारेः ।
व्यापार्यमाणासिसरक्तधारा
मार्गाङ्कितेव श्रियमासद्दृद्यौः ॥१२॥
- 5057 स साधु संधो निधनान्धधुन्धु-
धनुधुनानो धुरि धीनिधीनाम्
रुरोध रोधै मृधमार्गरागि-
मनाः समग्रासुरसारसेनाः ॥१३॥ सप्तव्यञ्जनबन्धः
- 4058 *तेन न्यवारिषत भिन्नघनाघनौघ-
सौदामिनी-क्षण-परीत-कृशानु-शल्यैः ।
दैत्याधिराजपृतनाः कृतानाकिलोक-
कम्पैः शनैरशनिशाततरैः शरौघैः ॥१४॥
- 4059 प्रत्यग्र-पांसु-परुषाः प्रतिपन्नदिवक-
मुद्भूत-पत्रपटला वियदुत्पतन्त्यः ।
भ्रेमुस्तरां भयकृतो भुवनावसान-
वात्या इव प्रतिदिशं सुरदैत्यसेनाः ॥१५॥

4060 प्रेङ्कद्वानल परीत-विटङ्ककूट-
 चिन्ध्याचलावयव-विभ्रममूहिवद्भिः ।
 पिङ्गोर्ध्वकेश-निवहैर्नवनीलभाभिः
 सङ्ग्रामवर्त्म तदयायत यातुधानैः ॥१६॥

4061 कुन्ताभिघाताद्रणमीयवद्भि-
 स्तदा चकम्पे तुरगैररीणाम्
 घ्नन्तो न ते तत्र रुचिं दधाना
 तदा च कम्पे तुरगैररीणाम् ॥१७॥

4062 स नीर-भाराम्बुधराभिराम-
 स्तडिच्छटापिङ्गतरोत्तरीयः ।
 श्रियं दधानः पृथुलाङ्गलीनां
 वर्षावतारप्रतिमो मुरारिः ॥१८॥

4063 करैरकारोरि-किरोऽकुकाकु-
 राकेकरैरेककुकारकारुः ।
 किरैरकारि क्रकरैककारा
 कुरीरकारेक-करारकौकाः ॥१९॥

4064 तत्खड्गधाराविनिनिकृत्तमूला-
 विषाणिनां पीवरहस्तदण्डाः ।
 विधीयमानान्तक-राजधानी-
 स्तम्भाभिरामाः पतिता विरेजुः ॥२०॥

4065 योधस्य तस्मिन् समरे तदानीम्
 विनिघ्नतोऽरातिचमूः स्वधाम्ना ।
 भास्वानपि स्फारतरप्रतापो
 न साम्यमालम्बत चारुदोष्णः ॥२१॥

मात्राच्युतकम्

- 4066 निपातितस्यारिशिरस्त्रबन्धेः
 कृपाणपट्टस्य च तेन रोषात् ।
 तदास्पदश्रीमणिपारिहार्य-
 निनादलीलारणितेन तेने ॥२२॥
- 4067 रणं गजैः सिन्धुमिचामराणाम्
 तदा पराजैष्टतमन्तरङ्गैः ।
 विरोचनश्चानुगतोऽधिपत्य-
 तदापराजैष्ट तमन्तरङ्गैः ॥२३॥ युग्मम् :
- 4068 ^१सुरारिनाथेन रणक्षपासु
 प्रभामयस्य ध्वजिनी तदानीम् ।
 युगान्तवेल्लेव सनीरभार-
 गभीरतारस्तनयितुघोषा ॥२४॥
- 4069 ^२परापनापक्षमनानतेन
 नवीनसापत्न्यपसा सुगासु ।
 जिताजिमाथिप्रथिमासुगासु
 शुभासु सारम्भरसा नगेन ॥२५॥ प्रातिलोभ्येन सपवार्थः
- 4070 निपातितस्तेन दृढास्थिबन्धे^३
 तद्भङ्गतोषादिव तीक्ष्णधाराः ।
 तेने दिगन्तप्रतिफलदीर्घं
 कृपाणपट्टः क्वणिताट्टहासम्^४ ॥२६॥

१. B सुरारिनाथेन for सुरारिनाथेन ।

२. A, B परापरापरमर्षसनानतेन for परापनापक्षमनानतेन ।

३. A दृढास्थिबन्धनम् for दृढास्थिबन्धे ।

४. A कृणिताट्टहासः for क्वणिताट्टहासम् ।

4071 दीनाननेन्दूनदुनोदनुज्ञा-
 नानन्दनोदी दनुनन्दनादीन् ।
 नानन्दिनोऽनूनदीननादा^१-
 चन्दी ननन्दानु नदन्नदूनः ॥२७॥

द्वयक्षरः

4072 नवोत्पलश्यामलकान्तिभास्व-
 दनेकपारीहित-चारुशोभाः^२ ।
 स पानभूमीरिव संयुगोर्वी-
 श्रकार नानावरवीरबाह्याः ॥२८॥

4073 व्यधायि तेन क्षपितास्त्रशस्त्र-
 प्रपञ्चमायामवता सतारम् ।
 तत्सैन्यमावर्जित-शत्रुरक्त-
 प्रपञ्चमायामवता सतारम् ॥२९॥

4074 तस्मिन् महारौ रव-सङ्कटेऽपि
 निपातिताः संयुगमूर्ध्नि वीराः ।
 कृतापदानाः प्रसरद्विमान-
 वीथीगताः स्वर्गनिवासमापुः ॥३०॥

4075 साम्भोभरैरञ्जनभेदभाभिः
 प्राप्तैः स्मरारैः समरानकत्वम् ।
 संहारकालक्षुभितस्य सिन्धोः
 समानशब्दैर्गगनं तदानीम् ॥३१॥

मात्रारहितो गूढक्रियाकर्तृकः

१. A नदीननादान्नदीननन्दानु । २. C शौण्डाः for शोभाः ।

३. B कृतापदानाम् for कृतापदानाः ।

4076 ^१सङ्ग्रामभागे सहसाभ्युपेत्य
कृताभियोगान् सुभटांस्तदानीम् ।
एका शिवा द्रुत्यपि चान्तरेण
संयोजयामास सहाप्सरोभिः ॥३२॥

4077 संख्ये परासुं सुरलोकनारी
प्रवीरमादाय सरागिचेताः ।
सुमेरुकुञ्जं प्रविवेश चारु-
प्रियालसालं रमणाभिलाषात् ॥३३॥

अक्षरच्युतकम्

4078 कराललेखं सृणिघातधूत-
मूर्धा समुत्क्षिप्य करं करीन्द्रः ।
अदर्शयन्नाकतलाधिरोह-
सोपानमालामिव योद्धुरग्रे ॥३४॥

4079 मारारिरामाममरैरमोमा
^२भुरार्मारिरोरिमराररीराम् ।
मारीममौरां मरुमा ममर्म
मारामि-रामारु-रमीममोर्मिम् ॥३५॥

द्व्यक्षरः

4080 दैत्याधिपास्तत्र युयुत्सुवो ये
सरोषदष्टाधररौद्रनेत्राः ।
क्षताभिमानास्तरसा तथाथ
ते वीतवृष्णाः समरे बभूवुः ॥३६॥

4081 संसारसेतुः सुरसंस्तुतास्त्रै-
स्तस्तार सास्तारितराः सतारा ।
सारास्तितारातिरसाः ससूताः
सास्त्रोत्तरासाः सरसास्ततस्ताः ॥३७॥

त्र्यक्षरः

१. A, B सङ्ग्राम भागं for सङ्ग्रामभागे ।

२. A, B, C भुरारेरीमीरिमभूम्यरीराम् ।

- 4082 वज्रप्रभं तत्पृतना तदानीम्
 वेल्लेव कूलाचलमूर्मिभङ्गैः ।
 विश्वाप्यविश्वासकृदाहवेषु
 विव्याध संरंभ्य वराहकर्णैः^१ ॥३८॥
- 4083 निःशङ्क स शत्रोः पृतना रणेषु
 सेभा वरासप्रसरा वभासे ।
 संरंभमम्भोधरधीरनादो
 हरोरुसारस्तरसा रुरोह ॥३९॥ प्रातिलोम्येनाभिन्नार्थपादः
- 4084 अभ्यापतन्ती स्थगितान्तरिक्षम्
 सरोषचित्ता युधि विप्रचित्तेः ।
 टाङ्कारिताशेषविमानघण्टै-
 स्तदाविकोर्णैर्भुजगैरिवारात् ॥४०॥
- 4085 सेना सभामा नवतीव्रतापे
 सेना सभा मानवती व्रतापे ।
 साधूर्जिता सन्नवधातुरागे
 सा धूर्जिता सन्नवधातुरागे ॥४१॥ समुदगयमकम्
- 4086 दानारता सङ्गतमानदासा
 नानाधुरा वर्मवता वरासैः ।
 सैरावता वर्मवरा घुनाना
 सा दानमातङ्गसतारनादा ॥४२॥ अनुलोमप्रतिलोमार्धश्लोकः
- 4087 निपत्य संहारविभावरीव
 सुरारिसैन्येन समं युयुत्सुः ।
 छायान्धकार-स्थगितार्कबिम्ब-
 दिगन्तरा दानवचक्रचालम् ॥४३॥

१. B, C वराहकर्णैः for वराहकर्णः । २. B नानाधुना ।

३. B वर्मघना for वर्मवरा ।

- 4088 कल्लोलि कीलाल-कुलाकु- लाकु
काकोलकाकी-कुलिकालिकेकैः ।
काली कुकाकोकिलकालकैका
लोलालकालोकि कलौ किलोलका ॥४४॥ द्वयक्षरः तिलकम्
- 4089 कात्यायनी द्वादशभिस्तदानी-
मुदञ्चिताषाढतयाथ दोर्भिः ।
व्यराजतायोधनमूर्ध्नि मासैः
संवत्सरश्रीरिव जृम्भमाणा ॥४५॥
- 4090 तन्मार्गणैर्यैऽभिहताः पतद्भि-
रवापतन्वीरतयाभियोगे ।
तान्दिव्यनारीजनता धियार्घ्यै-
रवाप तन्वी रतयाभियोगे ॥४६॥
- 4091 चिरं निदध्यौ पुनरुक्तमूर्च्छा-
गमागमेषु प्रचिल्लोकितानाम् ।
निमीलिताक्षः समिति प्रवीरः
सुराङ्गनानामिव रूपलक्ष्मीम् ॥४७॥
- 4092 समुत्खनत्कश्चिदपास्तहेति-
रजोततानेकपदं तदण्डम् ।
वैरिश्चमप्यश्वखुरक्षतोत्थं
रजोऽततानेकप-दन्तदण्डम् ॥४८॥
- 4093 एकस्य संख्ये परिपूर्णचारु-
शृङ्गाररागस्य वभूव तस्मिन् ।
ईदामृगाङ्गस्य सुराङ्गनाभि-
र्दृष्टस्य चेष्टारभटी प्रधाना ॥४९॥

- 4094 भयङ्करैरावणदन्तदण्ड-
सङ्घट्टधूम्राविलमेरुकुञ्जा ।
अमन्दरीढोरगवाणविद्ध-
विटङ्कटङ्कासुरबाहुदण्डा ॥५०॥ भाषासमावेशः
- 4095 गम्भीर धीरारवरीणभीरु-
रणादरा दारुणवारणा सा ।
अभङ्गुरा वीरविरूढहाव-
सुराङ्गनादक्षकटाक्षमोक्षैः ॥५१॥ पादनिरवद्यः
- 4096 प्रभामयेनारिचमूस्तदानीम्
सलीलमास्फालितचापयष्टिः ।
विरूढसंरम्भ ^१सुरारिवाण-
संभार संरुद्धकरीरकुञ्जा ॥५२॥ प्रागर्धनिरवद्यः
- 4097 आरूढरीढामरवाणविद्ध-
तुरङ्गमाला रणरागमूढा ।
नीता विह्वस्तत्वमिमैः सहाय
सुवर्णसानोर्गहनान्यविक्षत् ^२ ॥५३॥ चरमार्धनिरवद्यः
- 4098 रुपा तमभ्यैदथ वज्रबाहु-
वरूथिनीः सङ्गररागिचेताः ।
दैत्यैरुपेता ^३क्षयकालसिन्धु-
वेलेव कल्लोलघटासहस्रैः ॥५४॥
- 4099 संहारधीनदर्दमदा ^४ समाभी
रासादरातिस्थिरतारका च ।
सातं वरासप्रकरेऽभियोज्या
नामाहिताजित्वरसादिनामा ॥५५॥ प्रातिलोम्येनानन्तरश्लोकः

१. B मुरारि for सुरारि ।

२. गहनेत्यविक्षत् ।

३. B युधिकालसिन्धु ।

४. B नंसंमदा ।

- 4100 १मानादि-सारत्व-जिताहिमाना
ज्यायोभिरेकप्रसरावतंसा ।
चकार तारस्थितिरादसारा
भीमा सदामर्दन धीरहासम्^२ ॥५६॥
- 4101 दैत्यैरथाभ्येत्य कृतान्तमुख्या
रयादयुध्यन्त रणे सुरौघाः ।
तरङ्गिणीस्रोतसि सम्पतन्त-
स्तरङ्गभङ्गा इव गण्डशैलैः ॥५७॥
- 4102 रक्षोद-रक्षोद-विपन्नदैत्य-
मानागमानागत-भीति-योधाम् ।
पत्रातपत्राततबद्धशोभां
विश्वासविश्वासपदातिसैन्याम् ॥५८॥
- 4103 अभ्येत्य सङ्ग्रामभुवं विषाण-
प्रभाछलेनोदरधामपीतम्^३ ।
समुद्दिगरन् गाङ्गमिव प्रवाह-
मायोधयन् नागमुखोऽभियातीन्^४ ॥५९॥
- 4104 भानेन नूनाननि भाननुन्ना-
निभाननो भानु निभान्ननभोभित् ।
^५नाभिन्न नाभीन निनाननौभा-
नानाभिन्नोभाञ्जननानुभूनुत्^६ ॥६०॥

द्वयक्षरः विशेषकम्

१. A, B सनादिसारत्व for मानादिसारत्व ।

२. A सदामर्दनधीरहासाम् ।

३. A, B, C धामपीठं for धामपीतम् ।

४. A अभिपातीन् ।

५. B नाभिन्ननाभी for ननाभिन्ननाभी ।

६. A, B भूणत् for भूनुत् ।

- 4105 प्रकाशितायोधनसौष्ठवोऽथ^१
 मायासुरोऽन्यत्र विपक्षलोकम् ।
 विरूढ एकोऽधिरणं ववाधे
 प्रसह्य धात्वर्थमिवोपसर्गः ॥६१॥
- 4106 ददर्श सेना^२अथ दानवाना-
 मनुत्तमा साध्यवसा यमस्ताः ।
 शरीरलग्नाश्च शिवा भटाना-
 मनुत्तमा साध्यवसायमस्ताः ॥६२॥
- 4107 मूर्च्छापरीतं तरसा जगाम
 जहौ समाश्वासमुपेयिवांसम् ।
^३कदर्थितेति स्म गतागताभ्यां
 भटेन नाकप्रमदाहवाग्रे ॥६३॥
- 4108 तेनाहतान्याहवदुर्मदेन
 द्वन्द्वे तदानीं तुमुले प्रवृत्ते ।
 ततः पदानीव बलानि पूर्व-
 मभ्यर्हितानि द्विषतां निपेतुः ॥६४॥
- 4109 विशङ्कटं कण्ठविषं दधानः
 कुलाद्रिनिर्भेद विशङ्कटङ्कम् ।
 महानि कतु^४ समरे निरास्थ-
 दरातिलोकं समहानिकतु^५म् ॥६५॥

१. B प्रकाशिताधनसौष्ठवेऽथ ।

२. A, B, C ददर्श सेना युधि ।

३. B कदर्थ्यते स्मेति for कदर्थितेति स्म ।

- 4110 भान्तिस्म ^१संवीतगुडैर्वपुर्भि-
 स्तुरङ्गमाः सन्ततमापतन्तः ।
 आविष्कृतानेक-सहस्रसंख्यै-
 रिवेक्षितुं विक्रममिन्दुमौलेः ॥६६॥
- 4111 शिरो वहन् बन्धुरमाजिषूच्च
 शिखण्डकान्तं शशिखण्डकान्तम् ।
 रराज लग्नःसुरशास्त्रवाणा-
 मनेकपाली दमने कपाली ॥६७॥
- 4112 च्छेतुं शिरः कुञ्जरपृष्ठभाजः
 पर्यस्तमीशेन सधाम चक्रम् ।
 ददर्श राहुर्निजकण्ठपीठ-
 च्छिदां स्मरन्नुत्फलदन्तरिक्षे ॥६८॥
- 4113 ^२सभामयानां प्रसभामयानाम्
 समिद्धरागाभि-समिद्धरागा ।
 चकार सेना न च का रसेनाः
 समाहितानामसमाहितानाम् ॥६९॥
- 4114 नभस्तलोद्यान-तमालखण्डैः
 भटप्रतापानल-धूमदण्डैः ।
 सङ्ग्रामदुग्धोदधिकालकूट-
 लेखाविभङ्गैः स्फुरितं कृपाणैः ॥७०॥
- 4115 तस्मिंस्तदा भास्वति चन्द्रचारु^३
 निशातहेतौ युधि जृम्भमाणे ।
 विशीर्यमाणं ददृशे सुरारेः^४
 सैन्यान्धकारं त्रिदशाधिनाथैः ॥७१॥

बिन्दुच्युतकम्

१. A संवीतगुरैर्वपुर्भिः । B संवीतगुडैर्वपुर्भिः । २. C सभाशयानास् ।

३. A चन्द्रचारुणा । ४. B ददृशेऽमरारेः for ददृशे सुरारेः ।

- 4116 सारा मतापि क्षपितामरा सा
^१मारा भिया चक्रचयाभिरामा^२ ।
 नवेभरासप्रसरा भवेन
 सेना तु हेतिक्षतिहेतुनासे ॥७२॥ प्रातिलोभ्येन सएवार्थः
- 4117 उत्तिष्ठमाना समरे सदर्पं
 संहारवेलेव जगत्त्रयस्य ।
 निखिंशकल्लोल-करालिताम्न-
 सिन्धुर्नदन्तीघनघोरघोषम् ॥७३॥
- 4118 ^३तेनाच्युताचारमृधाभिरामा
^४मानानता गौरवधामरागात् ।
^५सेनादिता साररुधा सुराणां
 नानाहिता वारयुधा परासीत् ॥७४॥ प्रतिपादं गोमूत्रिकामुरजबन्धः
- 4119 रोमाश्चमुच्चैर्विभराश्चकार
 तत्खड्गघातैः सुभटस्य संख्ये ।
 सुराङ्गनादर्शन-जृम्भमाण-
 मनोभवस्येव शरीरयष्टिः ॥७५॥
- 4120 वज्रप्रभस्याथ युयुत्सु सैन्यं
 तदाशु शूरेण तदा शुशूरे ।
 शक्ता बभूवुः समरे विजेतुं
 महानटं केऽत्र महानटङ्के ॥७६॥

१. A, B साराभिया for माराभिया । २. A अभिरासा for अभिरामा ।

३. B तेनाच्युतासारमृता for तेनाच्युताचारमृधा ।

४. B सनारता for मानानता । ५. तेनादिता for सेनादिता ।

- 4121 १विचूर्ण्यमानद्विपकर्णशङ्ख-
परागपाण्डूकृतमुद्धतस्य ।
सचन्दनालेपमिवामरस्त्री-
समागमोत्कस्य वपुर्विरेजे ॥७७॥
- 4122 समानितायुक् प्रसृता वरासि
सिरावतासृक् प्रयुतानिमासा ।
रावीभरासप्रतिघापरोप-
परोपघातिप्रसराभवीरा ॥७८॥ अनुलोमप्रतिलोमपादः
- 4123 निशाननेनाहितहारिशोभम्
शैत्यस्य धामामलमुष्णरश्मेः ।
दधत्तदानीं युधि मण्डलाग्रं-
तुषारधामा च जघान दैत्यान् ॥७९॥
- 4124 विमत्सरः पत्त्रिगणेन साकं
सव्यापसव्यापदि दैत्यचक्रे ।
व्यापार आसीच्च शरैर्भटानां
सन्देहसन्देहपरायणानाम् ॥८०॥
- 4125 स्मेराननाभ्यां समरे समेत्य
सोल्लास-नानासिलता-ललामाः ।
ताभ्यां ससंरम्भमराति-सेना
निरासिरे सारतराभिरामाः ॥८१॥
- 4126 तथा दधानोऽतनुतां निधीनाम्
धृताननोऽनून धुनीननादः ।
तेनैधितानां निघनं तदानीम्
नूनं न तेने न धनाधिनाथः ॥८२॥ तवर्गबन्धः

4127 ^१चूर्णो दधौ तद्वदवज्रमुष्टि
निष्पिष्टसौवर्ण-तनुवज्रमा ।
मुक्तानिधानेषु करीन्द्रकुम्भ-
^२स्थलेषु सिद्धार्थक-राशिलीलाम् ॥८३॥

4128 कङ्कालकार्यार्थि शिवासिलूनकम्
काला-करारातिगणा रणोर्व्याम् ।
कङ्कालका भासुरदेहलग्न-
कङ्कालकाधीशचमूर्त्तं चक्रे ॥८४॥

4129 योधाः कलापैः कृतचारुशोभा
विमुक्तसिंहध्वनितारकेकाः ।
कोषोदरेभ्यश्चक्रुः कृपाणा-
नहीन्मयूरा इव कोटरेभ्यः ॥८५॥

4130 प्रेङ्गन्नांशुत्करमञ्जरीका
कर्णान्तरुष्टोन्नत-चापयष्टिः ।
संख्यावतोऽपि द्विषतो रणेषु
जघान काली गणनाव्यतीतान् ॥८६॥

4131 जगत्त्रयेऽपि स्पृहणीयरूपा^३
विलक्षणं ^४रूपमुपार्जिहीर्षुः ।
लावण्य-सौभाग्य-गुणैरनिन्द्यैः
पुरन्धि-चूडामणितामुपेत्य ॥८७॥

4132 रोधोधरा रोधधरैरिराधै-
ररोधुरा धूर्धरधूरुकराः ।
रुधो रैधाधिरुधो रधाधि-
राधारधीरा रुधिरा धरार्धम् ॥८८॥

द्वयक्षरः युगम्

१. C पूर्ण ।

२. A कूटेषु for स्थलेषु ।

३. B स्पृहणीयरूपं for स्पृहणीयरूपा ।

४. A, B वेष for रूपः ।

4133 क्षिप्तं करेणाथ तथा विदूर-
मर्धार्धमग्नं विनिपत्य तिर्यक् ।
बभार चक्रं करिकुम्भभास्व-
ददृष्टालसालक्रमशीर्षकत्वम् ॥८६॥

4134 तस्यां रणारण्यभुवि प्रकृष्ट-
कृपाणुकुत्तारिभटा तदानीम् ।
मारीचमायाकृततीव्रमोहा
रघूद्वस्येव चचार वृत्तिः ॥८७॥

4135 ^१साम्भोभरै रञ्जनभेदभाभिः
प्राप्तैः स्मरारेः ^२समरानकत्वम् ।
संहारकालक्षुभितस्य सिन्धोः
समानशब्दैर्गगनं तदानीम् ॥८९॥

मात्रारहितो गूढक्रियाकर्तृकः

4136 स्तनत्युपेतां पृतनां ^३स्मरारे-
स्तदा न केयूर चितांसभाभिः ।
सुरद्विषः संवलितार्कपादा-
स्तदानकेऽयू रचितां सभाभिः ॥८२॥

4137 ततोऽत्यतीयाय तथा युताति-
ताय्यत्ययायायतितोतियत्तम् ।
तुल्या ययौ तं ^४यतियेयतायी
तायीतयातो ययुयायितत्या ॥८३॥

१. B साम्भोभरै for साम्भोभरैः । २. C सपरानकत्वम् ।

३. B मुरारेः for स्मरारेः । ४. B तुल्या ययौ नेयति for तुल्या ययौ तं ।

- 4138 कर्षन्धनुः संहतदीप्रवाणं^१
 ससज्जरासन्धवधो रणेन ।
 आवर्जितो भीम इवावभासे
 ससज्जरासन्धवधो रणेन ॥८४॥
- 4139 संख्ये^२ वृषाङ्कः प्रसृतो न तेज-
 स्तदास हन्तव्यवधायकस्य ।
 सङ्ग्रामरागप्रसरेण दूरं
 तदास हन्तव्यवधायकस्य ॥८५॥
- 4140 सत्त्वप्रकाशप्रसरेण दूरं
 निर्मुच्यमानेष्वथ नाकसत्सु ।
 कोदण्डचल्लीस्तरसा धुनाना
 वरूथिनी शीतमरीचिमौलेः ॥८६॥
- 4141 सज्जा निनादानवतापितेषु
 साकं पताकाशत-लाञ्छितेषु ।
 सज्जानिना दानवतापितेषु
 साकम्पताकाशतलाञ्छितेषु ॥८७॥ समुद्गयमकम्
- 4142 शिलीमुखोद्यैः क्षययसन्तसप्ति-
 मरीचिदीपैस्त्रिदशारिलोकः ।
 प्रसर्पतारात्सकलासु दिक्षु
 रजोन्धकारेण विजृम्भितासु^३ ॥८८॥
- 4143 व्यापादयन्तं निशितैः स संख्ये^४
^५समानचक्रव्यवहारतापे ।
^६मेदोर्जितानेकपदारिपाति
 समिद्धरागश्चतुरसंकूटम् ॥८९॥

१. A दीप्रघाण for दीप्रवाण । २. B वृषाङ्कात् for वृषाङ्कः ।
 ३. B, C विजृम्भितायां for विजृम्भितासु । ४. A, B समक्षे for ससंख्ये ।
 ५. C समानवक्र । ६. C सदोर्जित for मदोर्जित ।

4144

रणाङ्गने कैशिकमार्गचारा

१शिक्षारसाविष्कृत-सौष्टवानाम् ।

तत्सैनिकानां धुतचर्मखण्डा

व्यजृम्भत स्थानविशेषलक्ष्मीः ॥१००॥

4145

हीनोहिनीनां नहनेन नैनां

नीहोहनानोनहनानेना ।

ही नुन्नहाना २हनेने हनेना

नहानि नानाहननाननंहः ॥१०१॥

द्वचक्षरः

4146

तद्वाणनिर्भिन्नकपोलमुक्त-

रकच्छटापाटलकर्णशङ्खः ।

गृहोपकण्ठास्पदनूतनेन्दु-

बिम्बोदयाद्रिश्रियमाप नागः ॥१०२॥

4147

धीनां निधानं निधनान्धधुन्धू-

नधूननोऽनून धुनीन-धूनिः ।

३नुन्नाधि-धेनून-धुनोन्न-नैना-

ननिन्धनानाधि धनैधनोऽन्धान् ॥१०३॥

द्वचक्षरः

4148

मूर्च्छापरीतं रभसाज्जिघृक्षुः

सुराङ्गना सङ्गरमूर्ध्नि धीरम् ।

उज्जीवयन्तं करशीकरौघै-

रमर्षजिह्वां गजमालुलोके ॥१०४॥

१. C शिक्षारवानिष्कृत, B शिक्षारसाविष्कृत ।

२. A omits 'हने' reads ही नुन्नहाना 'ने' हनेना ।

३. A नुन्नाधिधेनूनधुनोन्ननैः for नुन्नाधिधमून धुनोन्न ।

B नन्नाधिधन्या 'for नुन्नाधिधनून ।

- 4149 ^१रेपे पुरुषीरपरोऽपि पाप-
 रिप्रोरुपापरिपरीरपारम् ।
 पुरारि रापापरपिप्परारि-
 रेपो^२ रिपूरोररपूरिरोपः ॥१०५॥
- 4150 मुक्तानिधेः^३ कुञ्जरराजकुम्भ-
 कूटस्य पर्यङ्कतलेऽवशङ्काम् ।
 हुङ्कारमात्रैरभिजप्य योधः
 संसिद्धिकामो निचखान शङ्कून् ॥१०६॥
- 4151 तेजोतताजो जजतोऽतिजेता
 ततो जितोजोतितजातिजातम् ।
 जातीति तोत्ते जितजितताजि
 जजी जितान्तीतजितीतितत् ॥१०७॥ द्वयक्षरः
- 4152 रोचिष्णुतच्चापविमुक्तचण्ड^४
 नाराचचक्रास्त-विरोचनार्चिः ।
 जज्ञे जगत्क्षणमन्धकार-
 संधाननिधू^५तदिगन्तराणि^६ ॥१०८॥
- 4153 ^७रोचेऽरिरोरो रुचवे ररोच्चि-
 च्चराचरार्चरुचिरोरुचर्चः ।
 चारीचरो रारिरुची रुचोच्चै-
 रचूचुरच्चार्विररेर-चौरम्^७ ॥१०९॥

१. A रिपो for रेपो । २. B रिपूरोररिपूरिरोपः ।

३. A, B मुक्तानिधीः for मुक्तानिधः ।

४. A परिकचण्ड for विमुक्तचण्ड । B चरिष्णुचण्ड ।

५. A दिगन्तकान्तिः for दिगन्तराणि ।

६. A राचीरिरंशेरुचवे । B रावीरिरंशेरुचवे । C रोचेररोरोरुचवे ।

७. C चौपम् for चौरम् ।

- 4154 गीर्वाणभङ्गोद्धुरकन्धरत्व-
मायोधनाग्रे दधतोऽभ्रलीना ।
सरत्नचापाञ्जलदानिवारा-
त्तडिद्गुणेनाश्रु विधूय दैत्यान् ॥११०॥
- 4155 लोलालि-मालोल्लल-मौलिमूल-
१मीलल्ललामामल-मामलेली२ ।
मौलीममालालमिलां ललाम-
३लामाम-मोल्लोल-ममालिमीमः ॥१११॥ द्वयक्षरः
- 4156 सकामुं कज्यारव-तारकेका
निनादिसम्पूरितदिग्विभागान् ।
सुरद्विषो बद्धरुषः कराल-
४कपालशोभामभितो जिघांसुः ॥११२॥
- 4157 तुन्नैकनाना-नकनाकिनीका-
ननीकिनीकान-नकेकिनोऽकान् ।
कोनाकनन्नाकककानकाना
नकोऽककिङ्कानननूककाकुः ॥११३॥ युग्मम् द्वयक्षरः
- 4158 सैन्यं तदानीमशनिप्रभेण
सुरद्विषः ५संयति रक्ष्यमाणाम् ।
युयुत्सु दूरादुपयत्य-योधे
विमुक्तसीमेव विलोलमम्भः ॥११४॥

१. C पीलल्ललामामल । २. ""मामलमामलेली ।

३. B मामोलमल्लोल ममालिमीमः for लमाममोल्लोलममालिमीमः ।

४. B कलापशोभा for कपालशोभा । ५. A, B संप्रति for संयति ।

- 4159 तदा तु दातैत ददातु तुत्तो
तदीतितो तादितदुदतोदी ।
१तुतोद दाताति-ततादिदत्त-
दूतीति तातो दददेतुत्तीः^२ ॥११५॥ द्रचक्षरः
- 4160 सङ्ग्राममूर्ध्नि त्रिदशारिचक्र-
मुद्गुर्णीहेतिस्थगितान्तरिक्षम् ।
जिघांसु यद्यद्वृषराजकेतु-
मभ्यागमन्मन्दरदुर्निरीक्ष्यम् ॥११६॥
- 4161 तत्तत्ततोतीतपतत्पतीति
पितोत्ततापापि तुपूतपापः ।
पीतातपोपापतितोपतापि
पातोत्ततोत्तापितपत्तिपूतः ॥११७॥ युग्मम् द्वचक्षरः
- 4162 विपाण्डुभिः केतु-शिखांशुकौघै-
रनेकगङ्गामिव कुर्वती धाम् ।
निर्घातघोरानघचक्रनेमि-
रथाम्नकेतोः शशिमौलिनारात् ॥११८॥
- 4163 ३सेनासुसूनासुनसानेन
ससूनुनानेन ननून्निनंशुः ।
सा नूननानासनिनैनसंस-
न्नुन्नैनसा सानुनि सासिनासे ॥११९॥ द्वचक्षरः
- 4164 चिच्छेदनो केवलमाहवेषु^४
चल्गाञ्जयाशामपि थोद्धुरग्रे ।
विहस्ततामेव न कुञ्जरस्य
तत्स्वामिनोऽपि व्यधितेन्दुमौलिः ॥१२०॥

१. B ततोददाताति । २. B दुददेतुत्तीः । ३. B सेनासुसेना ।

४. B केवलमाहवे ज्याम् ।

- 4165 नुन्नारिरेनोननरुनराज्ञ-
 नानाररीरुननूरीररीरान् ।
 १रोनाननाज्ञोरनूननारी
 नीरारिरेनाननुनैरिराज्ञ ॥१२१॥
- 4166 तत्खङ्गधाराविनिपातकृत्तै-
 रायोधनोर्वीसरसी पतद्भिः ।
 शिलीमुखानां विरराज शल्यै-
 नीलोत्पलानामिव पत्रजालैः ॥१२२॥
- 4167 सूदाससासादिसदंसदोःस-
 ददोसदः सुदिसदः सदासम् ।
 स सादिसादं दददाससाद
 सदासुषुः सीददसौ सदंसम् ॥१२३॥ युग्मम् द्वयक्षरः
- 4168 ससत्त्वशाली समदत्त्वमाप्तो
 निवद्धमूलः स्थिरभूतिचर्चः^२ ।
 ३उत्सेधिवानस्खलितः शुचित्वात्
 सन्नागराजश्रियमाप गुर्वीम् ॥१२४॥ अर्थचतुष्टयवाची
- 4169 शस्त्रांशुभिर्भानुकराभिर्मर्षा-^४
 त्संमूर्च्छितैः सक्षितिशैलसानुम् ।
 उल्काकलापाकलितामिव द्यां
 सुकेतुसैन्यं विदधत्तमभ्यैत् ॥१२५॥

१. B रीरान्ननानारुनूरनारी ।

२. B, C स्थिरभूतिवन्धः ।

३. C omits उ ।

४. B करात्रमर्षा for कराभिर्मर्षा ।

- 4170 तत्तातितातोतिततुत्तितोति-
तोत्तैतितातीतिततोत्तितुत्तिः^१ ।
तातोऽतितोऽनुत्त तु तत्ततोऽत्ता
तुत्तोत्ततातातितति तु^२ तोत्तुम् ॥१२६॥ एकाक्षरः
- 4171 समूलचक्राङ्कुशशक्तिवाण-
चक्रावचूलाभिरथाहवोर्व्याम् ।
स्थितो जरत्कुञ्जरदन्तराजि
विडम्बिनीभिन्नवरूथिनीभिः ॥१२७॥
- 4172 सदानवानामवधीरितानाम्
सदानवानामवधीरितानाम् ।
सदानवानामवधीरितानां
सदानवानामवधीरितानाम् ॥१२८॥
पादाभ्यासः संभुटयमकं च
- 4173 धूलीचितानमभितः स्थगितान्तरिक्ष-
मायोधने सपदि पाकविपाकसंज्ञौ ।
दैत्याधिपार्वधि युयुत्सुतया समेत्य
सम्यक्समीकमसमांसधरौ व्यधाताम् ॥१२९॥
- 4174 वेत्ता ततो विततवीतिततावतीत-
वातौ ववाचिति तु वित्तवता वितोत्ता ।
वीतेति तुत्ति वततावति ताववेत-
तत्त्वोतिवित्तवति त्विति वीतितोत्ता ॥१३०॥ द्व्यक्षरः

१. A, B तोत्तैतितातीतिततातुत्तिः ।

२. A, B reads the fourth line as तुत्तत्ततोतानुत्तैत्ततोता ।

३. A, B विडम्बिनीभिन्नवरूथिनीभिः ।

४. B, C मायोधनामपनिपाक विपाकसंज्ञौ ।

- 4175 सैन्यानि यानि रणमूर्ध्नि कृपाणमेध-
 धारानिपातशमितोष्मलघूनि शत्रोः ।
 आयान्ति चक्रुरभितो गगनं विकीर्णैः^१
 शस्त्रांशुनिहृतदिवाकरधाम बाणैः ॥१३१॥
- 4176 तानीतानि ननून्नतानि तनितुं तुत्ति नतोतीनि नो
 तातेनातितताननेन नततातीतेन नुन्नेतिना^२ ।
 तेनोत्तानितनूतनातिनुतिनानन्तेन नूनं ततो
 नानानुत्ति नितान्ततान्ततनुना नीतानि तन्तूनताम् ॥१३२॥
 द्व्यक्षरः
- 4177 विखस्तकेसर-करालसटाकलाप-
 संछादितांसशिखरो युधि पञ्चवक्त्रः ।
 तीक्ष्णाग्रमार्गणखप्रकरावरुण-
 गन्धेमकुम्भकटकः सुरसिंह एकः ॥१३३॥
- 4178 वव्रे विरावविवराविररौरवौर्व-
 रेवा विचारवरवारिरवेरूराः^३ ।
 वीरारुराविररूरुर्वरवैरिवीरै-
 र्वैरी रुरोरिव विवी रविवार्वरौर्वः^४ ॥१३४॥
 द्व्यक्षरः
- 4179 ^५सेना संख्ये वज्रमुष्टेस्तदानीं
 घोरा दिक्संधीन्दारयन्तीव नादैः ।
 प्राप्ता निश्च्योतद्वन्तिदानप्रवाह-
 व्यासङ्गेनोच्चैर्धौतसूर्यातपश्रीः ॥१३५॥

१. A, B विपणैः for विकीर्णैः ।

२. C नुन्नताम् ।

३. B, C रवाररवोरवारः ।

४. A रविवार्वरौर्वः ।

५. B सा सेना संख्ये वज्रमुष्टेः ।

4180 तोत्ता तां मतिमत्तमो ममततातीतामतामुचमा
 १मात्तो मूममितामतामतितमां मीमातितोऽनुत्तिमान् ।
 मत्तामूर्तिमतीममातिममितामातीतिमत्तातता
 मेतोऽत्तातितुमीतिमत्ततिमतां मातामिमीतातताम् ॥१३६॥

द्वयक्षरः

4181 इत्थं समीक-शिरसि स्मरगाढराग-
 नाकाङ्गनाङ्गनिहितामरदैत्ययोधैः ।
 विभ्रत्परिस्फुरित-निर्मलचन्द्रहास-
 मुच्चैः शिरः २करतलं च पिनाकपाणिः ॥१३७॥

4182 ३न्यूनानां नानुयायी ननु नयनयनानुन्नयन्नायिनो नु
 न्यायेनानायि नानायनययुनि नयानुन्नयनेन नूनं ।
 यूनानूनाननेया ननययिनि ययानेयया यायिनोऽन्या-
 नानाय्योऽयायिनेयानननुनयिनि नोन्नायिनोऽनन्ययुन्नौः ॥१३८॥

4183 आयोधने दितिसुतक्षयजृम्भमाण-
 भीमैकरुद्रगहनेऽप्यपसंख्यरुद्रे ।
 गीर्वाणसैनिकजनैः सकलाभिभावि^४
 दोर्दण्डदृप्तमनसस्त्रिपुरेन्धनाग्नौ ॥१३९॥

4184 तोत्रारित्रैरतीतातुररति तरति त्रातरीरां ततोऽत्ती-
 रार्तीरे तोत्तरी ५तैरतरतरतरोरीरितैरुत्तरीतीः ।
 तत्रारात्तर्तितोऽरं ततततितरितैरुत्तरितारेराते-
 रुत्तरे तारतूरैरिति तरितरि तैरुत्तरीतुं तरित्रैः^६ ॥१४०॥

द्वयक्षरः

-
१. B मातामूममिता ।	२. B, C करतलाञ्छ पिनाकपाणि ।
३. C न्यूनानान्नानुयायी ।	४. A सकलाभिधावि ।
५. B रीनितैरुत्तरीती ।	६. C तरित्रै ।

- 4185 सङ्ग्राममेधसमयेऽर्ककरावमृष्ट-
विद्युदलतानिकर-भासुरखड्गलेखे^१ ।
अभ्यापतन्स सरिदोघ इव क्षणेन
चक्रे विपक्षजनताकुलकूलपातम् ॥१४१॥
- 4186 व्रातीभक्षोदपक्षे^२ सुरतिहतिरसुक्षेपदक्षोभतीव्रा
स्थामासत्कारिचर्या विरतिरतिरविर्चा च रिक्तासमास्था ।
नामायस्तातिहव्यानलक शकलनव्याहृतिस्तायमाना
कानाप्तव्या समस्तातिगसरसगतिस्तामसव्याप्तनाका ॥१४२॥
प्रातिलोभ्येन स एवार्थः
- 4187 सङ्ग्रामार्धेन करवालदिलूनपीन-
सेनामतङ्गजकरालकरार्गलाङ्के^३ ।
ताक्षर्यायतुण्ड-परिखण्डित-भोगिमोग-
पातालतालुसदृशश्रियि तेन शत्रोः ॥१४३॥
- 4188 सेनासर्वासनस्थानतसुरपतिनुत्सादिभिन्ना सशंसा
यापाकृत्या कृतज्ञाधियुतमदसरस्थानजन्येन माया ।
शातासिर्वेगमत्या रवणगरभसत्रासचर्या धुनाना
सारानन्तासमग्रा जगति रसनुतस्थाममचानुनादा ॥१४४॥
- प्रातिलोभ्येनानन्तरश्लोकः—
- 4189 दानानुत्ता ममस्था तनुसरतिगजग्रामसंतानरासा
नानाधुर्या च सत्रा सभरगणवरत्यागगर्वे सिताशा ।
यामानन्ये जनस्था रसदमतयुधि ज्ञातकृत्या कृपा या
साशंसन्नाभिधिरत्सा नुति परसुतनस्थानसर्वासनासे ॥१४५॥

१. B भासुरखड्गलेखे ।

२. B, C सुरतिशति ।

३. A, B शमायस्तातिहक्या ।

४. C मोनामतङ्गव ।

५. C करालकरार्गलाङ्कम् ।

4190 इति शशधरलेखाशेखरः संप्रहारं^१

प्रहरणपरिसर्पद्वीरवारीद्धधामा ।

असुर-भटमयीनां कालवह्निः प्रजानां^२

मिव कवलनलीलाजृम्भितोद्दामहेतिः ॥१४६॥

4191 ^३सत्सुतोऽस्तातितासासित ससुतसतीसूतिसासत्तिसीतः

संतासी सूत्तिसंसत्सुतसतिससितोतासतोत्ततिसासुः ।

सेतुस्तुचीस्तितांसुस्ततसुतततितुत्सासितोत्तंसितांसं^४

स्तातोऽसातंससोत्सोऽतत सततसितः सत्तिसासुस्तुतासम्^५

॥१४७॥

4192 इत्थं दानान्धगन्धद्विरद-रद शिखाभिन्नमूर्च्छत्प्रवीर-

प्रेमाकृष्टाभिधावन्मुदितसुरवधूसार्थं^६ रुद्राम्बरश्रीः ।

योधानां ^६रत्नसानौ सममसुरभट्टै रम्यसङ्ग्रामलीला

पर्यायोपात्त हेलोजयमुदितभट्टीचक्रवाला जजृम्भे ॥१४८॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्गस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो

महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतौ रत्नाङ्के हरविजये

महाकाव्ये चित्रयुद्धवर्णनम् नामाष्टचत्वारिंशः सर्गः ।

१. B, C सम्प्रहारैः

३. C सौत्तंसितासु ।

५. C मार्गं for सार्थं ।

२. C मत्सुतो ।

४. C omits the last four letters ।

६. C रत्नमानौ for रत्नसानौ ।

- 4193 तीक्ष्णैः शिलीमुखनखैरथ संप्रहार-
कण्डूविनोदनमरातिजनस्य दुर्णम् ।
कुर्वन्तमन्तकपुरीपृथु^१सालचाप-
चक्रोऽभ्ययुङ्क्त मयमाहवमूर्ध्नि शौरिः ॥१॥
- 4194 वक्त्रारविन्दनिमित्तं करगाढबद्ध-
पार्श्वद्वयं युधि बभार स पाञ्चजन्यम् ।
वैरिञ्चमण्डलमिव निःश्वसितानलोर्ध्व-
पर्यस्यमानमुदरान्तरतो विनिर्यत् ॥२॥
- 4195 आबद्धकङ्कट^३कपाणिनिरुद्धपार्श्व-
भागः सुगन्धिवदनानिलपूर्णरन्ध्रः ।
तेनानिमीलितविलोचनपक्षमबन्ध-
माध्मायि संयुगरसादथ पाञ्चजन्यः ॥३॥
- 4196 सेनाभिरस्य विजितस्तनयितुघोष-
मस्ताततायि युधितस्तनुषीभिरुच्चैः ।
^४अस्तांशुमण्डलविहस्तगभस्तिमालि-
विस्तारिणीभिरवतस्तरिरे दशाशाः ॥४॥
- 4197 अक्षमायि तस्य शिथिलीकृतनागनाथ-
विस्तारिभोगनिबिडं^५ भरखर्वितं सत् ।
क्षमामण्डलं जलधिलङ्घिततीरलेखा-
माजङ्गुपीभिरभितः ककुभश्चमूभिः ॥५॥

१. A पृथुमालचाप । २. A करगाढबद्ध । ३. आबद्धकङ्कट ।
४. C अस्तांशुमण्डल । ५. C निगडं । ६. A, C omit भर ।

- 4198 ताक्षर्योऽथ चञ्चुपुटदष्टभुजङ्गमूर्ति-
 राकाशमुड्डिडडिषुस्तरसा धरित्र्याः ।
 पृष्ठेन विग्रहभरं मधुसूदनस्य
 जग्राह दानवचमूसरिदुष्णरश्मेः ॥६॥
- 4199 ^१उद्गच्छता गगनचर्म जवेन तेन
 दूरावगाढदृढभिन्नरसातलाग्राः ।
 भाकृष्टिमुक्तवसुधाः क्षणविघ्नखेद-
 मुद्गिरे नखरसंहतयः कथञ्चित् ॥७॥
- 4200 तत्पक्षभागरचितास्पदनागनाथ-
 भास्वत्फलामणिवितानपरीयमाणम् ।
 संध्यातपारुणित-तारकचक्रवाल
 कल्माषतामिव जगाम तदान्तरिक्षम् ॥८॥
- 4201 ज्याकृष्टिमण्डलित-कर्कशदण्डचण्ड-
 कोदण्डमण्डलतया रणकाननोर्व्याम् ।
 शौरेर्जितोर्जितरिपुस्त्रिदशैर्व्यलोकि
 बद्धालवाल इव कोमलकीर्तिवल्ग्याः ॥९॥
- 4202 सेना दुधूनयिषतो द्विषताममुष्य
 दोर्दण्डमण्डलितका^३मु^३कमध्यमुक्तैः ।
 काण्डैरकाण्ड-निविडोड्डमर-प्रचण्ड
 नैशान्धकारविधुरा विदधे धरित्री ॥१०॥

१. C तद्वच्छता ।

२. ज्याकृष्टमण्डलितता ।

३. मंडलित । A reads कमु^३क ।

- 4203 तच्छापनिधु^१तविरुग्णशिरस्त्रवन्ध-
 पुङ्खावशेषविनिमग्नशरैः शिरोभिः ।
^१नाकद्रुहां द्रुतमभाजि रणाजिरोव्यां
 लीलावनद्धनवपत्रपिशाचिकाश्रीः^२ ॥११॥
- 4204 पक्षानिलावधुत-नाकसरित्तरङ्ग-
^३भंगच्छटामलितनामनिविष्टकणैः ।
 तेनाशु जिह्मगतिभैरपजुहु^४वेऽर्क-
 तेजो विकास्यथ दशस्वपि दिक्षु बाणैः ॥१२॥
- 4205 अन्योन्यपृष्ठपरिरक्षितचापचक्र-
 निर्मुक्तशततरशल्यशराभिघातैः ।
 सैन्यैरजिग्रहदसावसुराधिपस्य
 दिक्चक्रवालमसकृत्प्रलयप्रचण्डैः ॥१३॥
- 4206 क्रीडत्कृतान्त-भटमुष्टिदुरोदरैक-
 लीलावराटकगणैः समराङ्गणोर्व्याम् ।
 शुभ्रैरशीशरदसौ शरदार्यमाण-
 सेनामतङ्गज-शिरश्च्युतमौक्तिकौघैः ॥१४॥
- 4207 अभ्यर्णमृत्युकृत-सन्निधिपाशपाणि-
^५निःशङ्कहुङ्कृतिभयङ्करकिङ्कराङ्कम् ।
^५आयोधनं सुररिपोः प्रसरत्पतत्र-
 मास्थानमण्डपमिवाभवदन्तकस्य ॥१५॥
- 4208 तस्योत्पतत्रमरुतः क्षणमम्बराग्र-
 सञ्चारिणो मुखरतां दधतः पृषत्काः ।
 दैत्याधिपक्षतजशोणमुखा बभूवु-
 मन्दाकिनीतट-निकेतनराजहंसाः ॥१६॥

१. C नाकिद्रुहाम् । २. A पिशाचिकासी । C omits श्रीः ।
 ३. C भगं for भंग । ४. C निःशेषहुङ्कृति ।
 ५. A, C आयोधने for आयोधनम् ।

- 4209 शौरैर्निशाततर-शल्यशतैरराति-
सेनाशिरांसि युधि चिच्छिदिवद्भिरारात् ।
१दिक्चक्रमौयततरां तरसा वहद्भि-
रन्योन्यमाहवमुखेषु शिलीमुखौघैः ॥१७॥
- 4210 २सङ्कूणितेक्षणमुखैः प्रविभागदृश्य-
नाडीनिरोकगलितक्षतजाककण्ठैः ३ ।
आश्यामिकाग्रदशनैस्तदपास्तबाण-
कृत्तरलोठि युधि ४दैत्यचमूतुरङ्गैः ॥१८॥
- 4211 उत्क्षिप्तमूलकुटिलभ्रु विजृम्भमाण-
रोषारुणं यदभवत्सुभटस्य वक्त्रम् ।
वैलक्ष्यतो नु परिपाण्डुरतामवाप
तत्कृत्तकण्ठगलितक्षतजप्रवाहम् ॥१९॥
- 4212 त्रैलोक्यमर्चिचयिषो धवलैर्यशोभि-
रानञ्जुषः समरचञ्चुरतां मुरारेः ।
बाणाः प्रसङ्गुरभितः कमलासनाण्ड-
वलमीककूटविकटोदरदन्दशूकाः ॥२०॥
- 4213 तरुचापचक्रनिपतन्निशितार्धचन्द्र-
निलूर्नितेन्दुकर-गौरलसत्पताकाः ।
विच्छिन्नकीर्तय ५इवावनता न रेजु-
रायोधनेषु भटकूवरिकेतुदण्डाः ॥२१॥

१. A, C दिक्चक्रमोपततराम् । २. C संकूजितेक्षणमुखैः ।

३. C क्षतटाक्त for क्षतजाक्त ।

४. A, C दैत्यचमूत्तमांगैः for दैत्यचमूतुरंगैः ।

५. C इवाञ्जनता ।

- 4214 देदीप्यमानवपुषा दलितान्धकार-
 कूटा निवृत्तपुनरागतयो विशुद्धाः ।
 तेनाभवन्वलयिनोन्नतकामु^१केण
 मुक्ताः शरास्तरणिमण्डलभेददक्षाः ॥२२॥
- 4215 तस्तम्भिरे प्रतिदिशं तरसा विमान-
 वीथ्योऽभ्युपेत्य रणवर्त्मदिदृक्षमाणाः ।
 तन्मार्गणैः सभयकौतुकनाकि-भीरु-
 मुक्ताहितास्पद-निशान्तगवाक्षमार्गाः^१ ॥२३॥
- 4216 आदधिरे प्रतिरवप्रतिपन्नदैर्भ्यैः
 शैलाधिराजकुहुराप्यभितस्तदा^२नीम् ।
 तच्छापचक्रविवरानघघातपात-
 निर्यातशातशरसंभृततारनादैः ॥२४॥
- 4217 माणिक्यरश्मिशकलोज्झिन्नाकशक्र^३
 चापाकृतीष्वसनमुक्तशरौघभिन्नाः ।
 शार्ङ्गायुधः सपदि नानुवबन्ध दैत्य-
 सेना^४ दिशः समिति शिश्रियुषीर्भयार्ताः ॥२५॥
- 4218 तस्याशु विव्रणयिषो द्विषतां वपूषि
 कर्णान्तकृष्टिवलयीकृतचापमुक्ताः ।
 सारावमेत्य तरसा तनुपुङ्गपक्ष-
 पातावधूतजलदा विशिखा निपेतुः ॥२६॥
- 4219 तस्याहवातिरभसादधिशिश्रिवांसि
 सैन्यानि निर्जयदशविधुरत्वमारात् ।
 नाभ्यूहिरे निशितशल्य-शिलीमुखौघ-
 घोरान्धकारविधुरानथ दिग्विभागान् ॥२७॥

१. C गवाक्षमर्चाः ।

२. C तटीम् for तदानीम् ।

३. C नाकचक्र ।

४. C मेना for सेना ।

- 4220 उत्खातनन्दकविकृत्तविपक्षकण्ठ-
 नाडीनिरोकगलितेन निराकुलात्मा ।
 विष्वक्ससंभ्रमपरिप्लवमानसैन्य-
 मापिप्लवत्क्षितितलं क्षतिजेन शौरिः ॥२८॥
- 4221 शौरैरमन्दमुदङ्गीयत पक्षपात-
 वाताभिघातविधुताभ्रपलाशखण्डम् ।
 संख्ये शिलीमुखगणेन विमुक्तसंख्य-
 मानिन्युपा तु गगनोत्पलमाकुलत्वम् ॥२९॥
- 4222 तेन न्यवारिषत भिन्नघनाघनौघ
 सौदामिनी-क्षणपरीतकृशानुशल्यैः ।
 दैत्याधिराजपृतनाः कृतनाकिलोक-
 कम्पैः शनैरशनिशाततरैः ^१शरौघैः ॥३०॥
- 4223 प्रत्यग्रपांसुपरुषाः प्रतिपन्नदिवक्क-
 मुद्धूतपत्रपटला विद्यदुत्पतन्त्यः ।
 भ्रेमुस्तरां भयकृतो भुवनावसान-
 वात्या इव प्रतिदिशं सुरदैत्यसेनाः ॥३१॥
- 4224 प्रेङ्खद्दवानल-परीत-विटङ्ककूट-
 विन्ध्याचलावयव-विभ्रममूहिवद्भिः ।
 पिङ्गोर्ध्वकेशनिवहैर्नवनीलभाभिः
 सङ्ग्रामवर्त्म तदयायत यातुधानैः ॥३२॥
- 4225 सङ्ग्रामसीम्नि पतितः सुभटप्रहार-
 मूर्च्छाकुलः- सपदि रात्रिभटो मुमूर्षुः ।
 खड्ग्गावकृत्तनिपतत्करिर्णताल-
 घृन्तानिलेन समवीज्यत यातुधान्या ॥३३॥

- 4226 निस्त्रिंशघात-विनिकृत्त-भटोत्तमांग-
पीनांस^१चक्ररचितास्पदपीनजङ्घाः ।
चक्रुः कृतान्तपुरुषा इव तत्र भीति-
मावृत्य सैनिकजनस्य रणे कबन्धाः ॥३४॥
- 4227 सङ्ग्रामसोमिन् ^२करवालविलूनवीर-
सेनामतङ्गज-सहस्रकरप्रकाण्डैः ।
ताक्षर्यीयतुण्डपरिखण्डितभोगिभोग-
पातालतालु ललितत्विषिरन्वरोधि ॥३५॥
- 4228 कम्पातुवन्धिहृदयं प्रतिपन्नशोष-
विम्बाधरं सुभटदर्शनतोऽत्र नार्याः ।
पुष्पायुधाङ्गललितं वलिताङ्गभङ्ग-
निःसङ्गमन्थरविजृम्भिकमाविरासीत् ॥३६॥
- 4229 रोचिष्णुरत्न-निकुरम्ब-विषङ्गपिङ्ग-
कोलालकङ्कटितवीचिभुजास्तदानीम् ।
अम्भोधयो दितिजनायक-चक्रवाल-
मायोधयन्प्रहरणीकृत^३नक्रचक्राः ॥३७॥
- 4230 संवीतलोहकवचाभिरिवोदभार-
संभारनीलरुचिभिर्हरिचापभाग्भिः ।
अभ्यागमाय सतडित्करवालिकाभि-
रभ्यायथे जलदजालवरूथिनीभिः ॥३८॥
- 4231 तीक्ष्णार्धचन्द्रशरदारितमाहवाग्र-
लक्ष्मीपयोधरभरं करिकुम्भयुग्मम् ।
उत्तुङ्गपीवर^४मलिप्ततरामभीक-
क्लृप्तार्द्रशोणरुचि शोणितकुङ्कुमेन ॥३९॥

१. C omits चक्र ।

२. A omits करवाल । C omits करवाल ।

३. छत for कृत ।

४. C सलिप्त for मलिप्त ।

- 4232 रोमाञ्चपीनतनुता च सकम्पता च
 दार्ढ्यानुबन्धि च सखीष्वपि लोठनत्वम् ।
 स्वेदोदबिन्दुनिकरश्च समन्मथाया
 दृष्टे बभूव सुभटे सुरलोकनार्याः ॥४०॥
- 4233 सङ्ग्रामभूः स्फुरितखड्गतरङ्गभङ्ग-
 वल्गन्निरर्गलतयोद्धतवाहिनीका ।
 आपाण्डुकेतुवसनामलनिर्झराङ्ग-
 विस्तारिकूवरिकुलाचलमण्डलासीत् ॥४१॥
- 4234 चैतन्यमाप्य मुखरानकर्तृशङ्ख-
 शब्देन दिक्षु सपदि व्रजता विकासम् ।
 उत्तिष्ठति स्म विषदष्ट इव प्रहार-
 मूर्च्छाकुलः प्रपतितः सुभटो रणोर्व्याम् ॥४२॥
- 4235 ज्योत्स्नावदातरुचिरुर्जितगर्जिताभि-
 रावर्जितः क्षयघनाघनमण्डलीभिः ।
 स्रस्तः क्षितौ च करिकुम्भविभेदमुक्क-
 मुक्ताफलश्रियमवात्करकाकणौघः ॥४३॥
- 4236 मेघावलीभिरभितोऽप्यपिनेहुषीभिः
 संवर्धिताभिरिव तोयमलीमसत्वात् ।
 व्यापारिताः पृथुलपीलुशिरःस्थलीषु
 विद्युत्कृपाणलतिकास्तरसा निपेतुः ॥४४॥
- 4237 फूत्कारमुक्कशिखचूर्णतयाथ ताम्र-
 दंष्ट्राविडम्बित-ससंभ्य-शशाङ्कलेखैः ।
 वक्त्रैर्घनाघन-घटाघन-घोरघोष-
 सङ्घट्टमट्टहसितं दनुजैर्निरासे ॥४५॥

- 4238 योधं^१ नृसिंहनखकोटिनिशातशल्य-
 नाराचभिन्नरुधिरोक्षितदेहयन्त्रम् ।
 संहार-भास्करसहस्र-दुरीक्षमूर्ति
 मारान्निरीक्षितुमपि व्यथिता न शेकुः ॥४६॥
- 4239 तावद्वियोग-भयविह्वल-चक्रवाक-
 सङ्घातकातरतरेक्षुपातपीतः ।
 क्षीणेऽह्नि पुण्य इव नाकतलात्पतिष्य-
 न्भास्वानुपाम्बुनिधि कीर्णकरो ललम्बे ॥४७॥
- 4240 अस्ताचलव्यवहितो विरलान्धकार-
 च्छायानुविद्धमभितो धृतसौकुमार्यम् ।
 भाकृष्टदीर्घदिवसं करजालमर्कः
 स्पष्टाभिलक्ष्यकिणुलेखमिवोद्वह ॥४८॥
- 4241 देवोऽपि शीतकिरणाभरणस्तदानी-
 मालोक्य वत्सरसहस्रमथ व्यतीतम् ।
 संध्यासमाधिवनिविष्टमना जजाप
 किञ्चिन्निमीलितविलोचनमात्म^२तत्त्वम् ॥४९॥
- 4242 विस्मस्तसान्द्रकिरणो विकटास्तशैल-
 कूटा^३वलम्बि विदधे सहस्रोष्णरश्मिः ।
 बिम्बं विलम्बमनुपेत्य चकार चोर्ध्वं
 संध्यासमाधिमवधूय हरोऽनुकारम् ॥५०॥
- 4243 तस्मिन्प्रनृत्यति तदीयविलोचनाग्नि-
 ज्वालाशिखाहतमिवाहिमरश्मिबिम्बम् ।
 निर्वापणार्थमिव दाहदशोदयस्य
 प्रोच्चैः पराचि न चिराज्जलधौ ममज्ज ॥५१॥

१. A योधेन सिंहनखकोटि for योधं नृसिंहनखकोटि ।

२. C omits 'तम्' ।

३. C omits व ।

- 4244 शोभां वभार ^१दिनभङ्गविगाढराग-
रक्ताम्बरं स्मररिपावथ ताण्डवस्थे ।
तद्बाहुयन्त्रपरिधूर्णितनागकृत्ति-
विष्यन्दिसान्द्ररुधिराङ्गमिवान्तरिक्षम् ॥५२॥
- 4245 निर्दग्धदुर्मतिदशे समयानिलेन
नीते प्रदीप इव निर्वृतिमर्कावेम्बे ।
आचिर्वभूव घनकज्जलजालकल्प-
मन्धं तमः पटलमाचिलयंस्त्रिलोकीम् ॥५३॥
- 4246 आलिङ्गितो जलनिधेरथरत्नकम्बु-
शोभाधरातनुतरङ्ग-भुजावलीभिः ।
लेखाङ्गनाभिरुदयाचलमारुक्षु-
रुत्तिष्ठति स्म शयनादिव शीतरश्मिः ॥५४॥
- 4247 ज्योत्स्नाङ्कुरावलिरिवाचिरभूद्युवल्लया
रेजेऽग्रपल्लव इवातनुसांध्यरागः ।
पुस्फोर पुष्पनिकुरम्ब इव ग्रहौघः
पीनत्व^२माप फलबन्ध इवामृतांशुः ॥५५॥
- 4248 दधतेव रसातलान्तलग्नं
सपदि क्षालितशेषमूर्मिभङ्गैः ।
स्फुटलक्ष्मनिभेन पङ्कजालं
शिशिनौदैयत तोयराशिमध्यात् ॥५६॥
- 4249 अभ्युत्थिते शशभृति क्रमभिन्नपीन-
नैशान्धकारमवलोक्य परस्परं ते ।
आस्फालितस्फुरितदीधितिरत्नदण्ड-
चापाः पुनर्युथुधिरे सुरदैत्ययोधाः ॥५७॥

4250

इति निशितकृपाण प्रासनाराचचक्र-

व्रणित-विबुधसेनासङ्कटे दैत्यलोके ।

प्रसृतखधिरसिन्धुक्षोभनिभिन्नरत्न-

द्रुमसरणिनितम्बा मेखभित्तिस्तदाभूत् ॥५८॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो

महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतो रत्नाङ्के हरविजये महाकाव्ये

सुरासुरविमर्दो नामैकोनपञ्चाशः सर्गः ।

- 4251 भग्नेष्वधोक्षजपितामहवासवेषु
दैत्याधिपेन सकलैः सह लोकपालैः ।
पश्याक्षमित्यभिदधे भगवान्सरोष-
मास्फाल्य निष्ठुरमथोन्नतकोटिचापम् ॥१॥
- 4252 पश्याधुनामु^१मुरगाशनकेतुमत्र !
भग्नं विरुण्णरणुरागमितोऽन्धकेन ।
यस्य व्यधाषित चन्द्रमरीचिशुभ्रैः
साधारणांशुकभृतः ककुभो यशोभिः ॥२॥
- 4253 दैत्येन्द्रमार्गणगणाभिहतस्य पश्य !
रत्नच्छटारुणितमात्मभुवः शरीरम् ।
निद्राविमुक्त-मधुसूदन-नाभिपद्म-
निष्पन्दिसान्द्रमधुदिग्धमिवाधुनापि ॥३॥
- 4254 पश्याततायिकठिनास्थिशिलाविभेद-
कुण्ठीकृताश्रि कुलिशं युधि निर्जितस्य ।
दैत्यैः करे शतमखस्य ^२भयोदयोत्थ-
घर्माभ्युसिक्तमिव संतनुते न तेजः ॥४॥
- 4255 दैत्यास्थिवज्रकषकुण्ठतरारचक्रं
चक्रं त्रपापरि चयच्युतचण्डचर्यम् ।
विण्णोर्मयाकुलतया व्यपलीनवह्नि-
धूमायमानमवलोक्य पाणिलग्नम् ॥५॥

- 4256 आवद्धकोपदितिजाधिपबाहुचक्र-
चक्रीकृतातनुशरासनबाणपातैः ।
भङ्गीशतैः प्रकटरन्ध्रपरीतमध्य-
मापूर्णमेति चिततश्रियमर्कबिम्बम् ॥६॥
- 4257 नाराचनिर्दलितबिम्बतथैष भग्न-
सङ्ग्राम^१दुर्ललितदुर्धर-धैर्यबन्धः ।
अध्यास्यमानहृदयो हरिणेन पश्य !
^२सङ्क्रान्तकातरतदीयमना इवेन्दुः ॥७॥
- 4258 पश्यास्तपर्वतमिवाभ्रकपङ्कनील-
मासाद्य दानवचमूपतिमेतदग्रे ।
पर्याकुलोऽधिकमनूष्मतया रणेऽत्र
भग्नः प्रतापविभवेन सहैव भानुः ॥८॥
- 4259 बिभ्रद्गदां विदलितारिकपालगुर्वी^३
लीलाविलम्बितमनोहरशङ्खपद्मः ।
व्यापारितायुधशतोऽन्धकबाणवर्षै-
र्नाभाति शौरिरिव जर्जरितोऽर्थनादः ॥९॥
- 4260 पश्येष निर्जयकृतभ्रुकुटीविभङ्ग-
च्छायोपवृ^४हितनवाञ्जन^५पुञ्जवर्णाम् ।
वक्त्रश्रियं घटितनीलपटां ह्रियेव
धत्ते यमः परिहरन्मम दृष्टिमार्गम् ॥१०॥
- 4261 धत्ते मुखेषु वरुणो रिपुरोषवह्नि-
ज्वालावर्णां तनुमसावसमाप्तकम्पः ।
नित्यावबद्धमकरालयवासलग्न-
दुर्वारवाडवक्रशानुशिखामिवैताम् ॥११॥

लीन

१. A निर्दलित ।

२. B सङ्क्रान्तकारक ।

३. A लीलावलम्बित ।

४. A चूर्णवर्णाम् for पुञ्जवर्णाम् ।

- 4262 उत्सृष्टदिग्गजगलन्मदचारिगण्ड-
 पिण्डीकृतैरविरलं भ्रमरैः पतद्भिः ।
 पश्यैष किंशुकचनभ्रममोहमन्दै-
 रन्वीयतेऽग्निरसुरैर्विहितोष्मभङ्गः ॥१२॥
- 4263 सान्द्रीभवत्यमलमेचकखङ्गमेघ-
 घोराब्धकारनिकरः स्थगितान्तरिक्षः ।
 संत्रासचिह्नलवल्प्रतिपत्तिमूढ-
 गाढानिलोच्छ्वसितधूमशिखासहस्रैः ॥१३॥
- 4264 यत्कीर्तनादपि निजेषु निकेतनेषु
 भीतैर्मरुद्भिर्बुद्धविज्यत बद्धकम्पम् ।
 उद्यच्छमानमवलोक्य तमाहवाग्रे
 सम्भ्रेमुषा सुरगणेन यतोऽपसन्ने ॥१४॥^१
- 4265 तत्स्यन्दनं सपदि चोदय'। दर्पमूढ-
 दैत्याधिपाभिमुखमूर्जितसिहवाहम् ।
 ऊष्माणमेतमधुना विषमेषुवर्षं
 संत्याजयामि युधि शैलमिवात्र यावत् ॥१५॥
- 4266 इत्यूचुषि स्मररिपौ तरसा मुमोच
 सुतोऽन्धकं प्रति रथं कृतमेरुकम्पम् ।
 दैत्याधिपस्य न चचाल रथोऽपि यन्तु-
 सञ्चोदितः किमपि भावि भियेव पश्यन् ॥१६॥

१. A omits from 14th श्लोक to 40th श्लोक ।

C omits from 14th श्लोक to 40th श्लोक ।

B omits from 14th श्लोक to 40th श्लोक ।

4267 व्यस्यन्निवाशु भुवनत्रितयाधिराज्य-
 लक्ष्मीं पतत्रमरुताथ सुमेरुकुक्षात् ।
 गृध्रः परेतपतिदूत इव ध्वजाग्र-
 मध्यास्त तस्य रभसादरुणोत्तमाङ्गः ॥१७॥

4268 सस्यन्दिरे जलभृतो भुवनारविन्द-
 कोषप्रतिष्ठ-मकरन्दरसायमानम् ।
 सानन्दगृध्रकुलषट्पदचक्रवाल-
 वाङ्म्याविपूरणमनर्गलमखवर्षम् ॥१८॥

4269 खड्गालुघू करणघाञ्जुघुर्धनौघा-
 निर्घात-घोरघटनास्थितिमाप पृथ्वी ।
 वज्राभिघातपरुषं पिशिताशिनश्च
 चक्रुर्महाप्रलयशंसिनमदृहासम् ॥१९॥

4270 धैर्यावधीरितशुभेतरघोररूप-
 चिह्नस्य दानवपतेः समराजिरोर्व्याम् ।
 शंभोश्च दृष्टजयलिङ्गनिराकुलस्य
 वेगात्समीयतुरथार्तिरथौ तथा तौ ॥२०॥

4271 अह्लादि दुन्दुभिराहननादगुञ्जि
 गुञ्जागणेन विधुरैर्मुखैरैरभावि ।
 अक्वाणि गोमुखशतैः पण्वैरराणि
 तस्मिन्स्तयोरथ रणे प्रविजृम्भमाणे ॥२१॥

4272 आह्वयमानकिखरानकगोमुखादि-
 वादित्रघोषमुकरा ककुभो बभूवुः ।
 दैत्याश्च शैलकुहरप्रतिशब्ददीर्घ-
 घोरा त्रयेण मुमुक्षुर्युधि सिंहनादम् ॥२२॥

- 4273 योधा युधे कृतधियो रभसेन वल्गु-
 संवादिफलगुनमफलगुफलं ववल्गुः ।
 पाणिस्थिताकृपकृपाणनिपातपीत-
 मत्तद्विपा कृपकृपाण कृपीटपट्टाः ॥२३॥
- 4274 सङ्ग्राममङ्गलमुपेत्य जगुः सकम्प-
 हस्ताङ्गुलीशिथिलकोणहता विपञ्चीः ।
 शंभोर्विलोकननिरर्गलजृम्भमाण-
 पीनध्वजाः सरसमप्सरसो दधत्यः ॥२४॥
- 4275 तस्याथ मूर्ध्नि मदमन्थरितद्विरेफ-
 पक्षानिलाभिहत-कम्पितकेसराग्रा ।
 आनन्दनिर्भरनभश्चरचकहस्त-
 मुक्ता पपात सुरपादप-पुष्पवृष्टिः ॥२५॥
- 4276 आभादखेटखटकामुखहस्तदीर्घ-
 रक्ताङ्गुलीनखमणि-प्रतिविम्बगर्भम् ।
 प्रत्युप्तदीप्ततररत्नमिवोच्छिखाच्छ-
 रश्मिच्छटं कनककुण्डलमन्धकस्य ॥२६॥
- 4277 तस्मिन् दुधूवुषि धनुर्धरधैर्यबन्ध-
 मायोधने धनद-योधजनेन सार्धम् ।
 सेनानका इव तदा गिरयो विनेदु-
 मौर्वीनिनादमुखरीकृतरन्ध्रभागाः ॥२७॥
- 4278 कोदण्डकोटिघटितोरगराजमौर्वी-
 बेलत्फणामणिगणप्रतिविम्बगर्भम् ।
 माणिक्यशेखरमिवामृतारश्मिखण्ड-
 मीषत्किरीटघटितं विभराञ्चकार ॥२८॥

- 4279 तस्योर्मिभङ्ग-विषमोन्नतबाहुदण्ड-
खण्डान् दहन् धनुषि दानवसिन्धुनाथान् ।
ज्वालाङ्कुरालितमुखस्तरसातिगाढ-
मौर्वीकृतस्थितिरराजत भोगिराजः ॥२८॥
- 4280 कोदण्डदण्डघटिताटनिगाढबन्ध-
तान्तेन तस्य विकसत्फणचक्रवालम् ।
नागेश्वरेण पपिरे शिशिराः शिरःस्थ-
मन्दाकिनीजलतरङ्गघटा समीराः ॥२९॥
- 4281 शूत्कारिपश्वमरुतः स्फुरदग्निशात-
शल्याः शराः शशिकलाङ्कितबाहुमध्यात् ।
निश्चक्रमुर्दतिसुताभिमुखं हिमाद्रि-
कुक्षान्तरालगहनादिव राजहंसाः ॥३१॥
- 4282 छायामयीं विदधतो भुवनेष्वकाण्ड-
कल्पावसानरजनीमिव तस्य संख्ये ।
आकर्णकृष्टवलयीकृतचारुचाप-
चक्रच्युता भुवनमानशिरे शरौघाः ॥३२॥
- 4283 मौर्वीकृतस्य खटकामुखपाणिकृष्ट-
मध्यं क्रमेण फणिनः फणचक्रवालम् ।
फूत्कारपावकशिखा धनुषोऽथ तस्य
चक्रीकृतादिषुगणाश्च समं निपेतुः ॥३३॥
- 4284 रुढारूढं तदुरसि स्फुटकेकिपिञ्छ-
पुङ्खाः शरा दितिजकामुर्कचक्रमुक्ताः ।
कल्पद्रुमा इव महीध्रतटीविचित्र-
संफुल्लरत्नकुसुमस्तवका निपेतुः ॥३४॥

- 4285 कृत्तोपवीतभुजगाधिपमूर्धरत्न-
 पुष्पोपकारकृतसंयुगवर्त्मशोभैः ।
 वक्षःस्थले पुररिपोरसुरेन्द्रचाप-
 चक्रच्युतैः शरशतैश्चतुरं निपेते ॥३५॥
- 4286 कल्लोलजालकलिला विवलत्कपाल-
 कूर्मोदराः शिरसि तस्य शराश्रयाशैः ।
 मन्दाकिनीजलरथाः पपिरे पतद्भि-
 रह्वाय सिन्धव इव प्रलयार्कपादैः ॥३६॥
- 4287 संधास्यमानकृतमार्गणसंधियोग-
 चक्रीभवन्मणिशरासनबाहुजालः ।
 दैत्याधिपः स्फुरदनेकशशाङ्कखण्ड-
 मार्तण्डमण्डल इवाम्बरमार्ग आसीत् ॥३७॥
- 4288 मन्ये च तस्य वलयीकृतकामुकस्य
 सङ्ग्रामकर्मठ-कठोरकरालबाहोः ।
 प्रागततायिपृतनासुभिरभ्यपाति-
 पश्चान्निशाततरशल्यमुखैर्विपाटैः ॥३८॥
- 4289 आवद्धकोपदितिजाधिपबाहुदण्ड-
 मध्याग्निर्युरथ संयुगवर्त्म वाणाः ।
 संहारमारुतपराहतसिन्धुवीचि-
 चक्रादिवोज्ज्वलितवह्निमुखां भुजङ्गाः ॥३९॥
- 4290 निष्ठञ्चूततीव्रशिखिनः शितिकण्ठमौलि-
 मालाकपालशकलेषु निशातशल्याः ।
 निष्पेतुरर्ककिरणा इव कर्कशेषु
 कैलासशैलशिखरेषु सुरारिबाणाः ॥४०॥

- 4291 तत्पातनिर्दलितमौलिकपालपट्ट-
धूमच्छटामलिकलोचनमाविशन्तीम् ।
सेवाविचक्षण इव श्वसितैर्निरास-
कर्णवतंसभुजगः शशिखण्डमौलेः ॥४१॥
- 4292 उद्दामदाहपरिवर्तित-जिह्वकोटि-
रुत्तंसचन्द्रकलिका शिरसि स्मरारेः ।
दैत्याधिराजविशिखाग्निशिखासहस्र-
निर्यत्सुधास्रुतिरभूत्सविशेषतन्वी ॥४२॥
- 4293 तस्याहवे विकटपिच्छकलापभार-
^१शङ्कुच्छलस्फुटितचन्द्रकिखण्ड्यमानाः ।
उद्दाम^२कोपदितिजाधिपचापचक्र-
मुक्ताः शरा विषधरा इव सन्निपेतुः ॥४३॥
- 4294 अभ्यापतन्मुदितखेचरचक्रवाल-
सामाजिकस्तिमित-लोचनचक्रदृष्टः ।
दैत्याधिपोऽद्भुतविधायि विजृम्भमाण-
विश्लिष्टसंधि-डिमडम्बर-चारणोऽभूत् ॥४४॥
- 4295 आनेमुषो विजहता दधुषश्च दर्प-
मानिघ्नता जुहुवुषोऽभिमुखं यतारात् ।
तेनाखिला युधि परस्पर^३सूयिरेऽथ
गाढं शरैर्दशदिशो दृढचापमुक्तैः ॥४५॥
- 4296 आकर्णकुण्डलित-कर्कशकालदण्ड-
चक्रायमाणमणिकामुर्कनिर्गतेन ।
बाणेन वक्षसि जघान मृगाङ्गमौलि-
मावद्धमत्सरमथावसरेऽसुरारिः ॥४६॥

१. A मंथच्छलत् for शङ्कुछलत् ।

२. A उद्दामकोटिदितिजाधिप ।

३. C सूयिरेथ ।

- 4297 देवोऽपि दानवपतेः पृथुजत्रुसीम्नि-
तिष्ठेत्युदीर्य शरघातविघृद्धमन्युः ।
प्रेङ्गन्मुखाग्रशिखिनं निचखान बाण-
मुत्संख्यसंख्यकृतपुङ्गतयोरुपुङ्गम् ॥४७॥
- 4298 तावुत्तरोत्तरदुरुत्तरतारतम्य-
ताम्यद्दिनाकुशकृशानुपरीतवाणौ ।
सङ्ग्रामवर्त्मनि परस्पररन्ध्रलाभ-
बन्धाभिसन्धि चिरमक्रमतामवन्ध्यम् ॥४८॥
- 4299 वक्षोऽन्धकस्य निजघान घनाघनत्वि-
डोशस्तडिभिर्विडचण्डकडारकाण्डैः ।
कूलाद्रिसानुकटकं विकटैस्तरङ्ग-
भङ्गैः सचाडवशिखैरिव कूर्मकेतुः ॥४९॥
- 4300 प्रेङ्गच्छिखा विशिखसंहतिरन्धकेन
मुक्ता ततः शिरसि शूलभृतः शरारोः ।
चूलावचूलफणिफूत्कृतिवह्निहेति-
संप्लुष्टपक्षतिपुटा विषमं न्यपन्तत् ॥५०॥
- 4301 कर्णावतंसितफणि-स्फुरितस्फुलिङ्ग-
फूत्कारवह्नितपनातपदग्धपक्षः ।
व्योम्नः पतन्दितिसुताधिपशैलमूर्ध्नि
संपातिविभ्रममधत्त वृषाङ्कबाणः ॥५१॥
- 4302 विस्तारिशल्यमुख-निर्गतरोहिदश्व-
शारीकृताम्बरतला भयमादधानाः ।
तच्चापमण्डलविनिष्पतिताः प्रसङ्गु-
रुल्कापिशाचनिचया इव दिक्षु बाणाः ॥५२॥

- 4303 दूरं दरिद्रिहि दरेण विदारयाद्री-
 न्दपोद्धताञ्जहि जह्नीति नरानरातीन् ।
 इत्याहरन्प्रविजहार सकर्णजाह-
 रक्तान्तनेत्रयुगलो विजहौ च खेदम् ॥५३॥
- 4304 गुञ्जद्वगुणाविरलशब्दविमिश्रगाढ-
 मौर्वीविरावमुखरोऽथशिलीमुखौघः ।
 दूरादशिश्रियदिवाम्बरचारिचक्र-
 मानन्दमस्य सुरवैरिवधाहितं^१ सः ॥५४॥
- 4305 वक्त्रामृतांशुपरिवेषपृषत्कपीठ-
 निष्ठग्रूतनिष्ठुरविपाठविजर्जरांसः ।
 योधान्मुमोच रणमूर्ध्नि मुमूर्षवोऽथ^२
 रन्ध्रेन जातु रिपुषु प्रहरन्ति धीराः^३ ॥५५॥
- 4306 तत्पत्त्रिभिः सुररिपोः शकलीकृताना-
 माकाश एव कलधौतशिलीमुखानाम् ।
 रेजुः पतत्प्रचुरचूर्णपरागदिग्ध-
 वालार्करश्मिशवला इव शैलकूटाः ॥५६॥
- 4307 सङ्ग्राम-नाटकविलोकन-कौतुकात्त-
 सञ्चारखेचरसहस्रविमानपंक्तीः ।
 ऊर्ध्वतरां तरणिमार्गरुधः प्रचण्ड-
 कोदण्डनिर्गतशरामनयत्^४ स्मरारेः ॥५७॥
- 4308 तच्चापनिर्गतनिरर्गलमार्गणौघ-
 पक्षानिलाहतिविजर्जरिताभ्रमासीत् ।
 व्यापार्यमाणविविधायुधघातरूढ-
 गाढासितव्रण^५किणाङ्कमिवान्तरिक्षम् ॥५८॥

१. C वधाद्विसेना ।

२. C मुमूर्षितोऽथ ।

३. A, C वीराः ।

४. C मनयः स्मरारेः ।

५. C omits किण ।

- 4309 भापीयत स्थगितभास्करविम्बबीज-
कोपैर्नवातपमधुस्फुटपत्रशोभैः ।
ज्याघोषगीतिमुखरैर्भुवनारविन्द-
गर्भास्पदं सपदि दैत्यशिलीमुखौघैः ॥५६॥
- 4310 विस्तार्य चापमथ विस्फुरदग्निहेति-
निःशङ्कहुङ्कति निधानमहंकृतीनाम् ।
दैत्याधिपः कुटिलित-भृकुटीविभङ्ग-
भास्वल्ललाट इति धूर्जटिमावभाषे ॥६०॥
- 4311 तिष्ठाधुना क्व नु वटो मम दृष्टिमार्गात्
गन्तासि ? पुष्पविशिखोऽस्मि ! न मन्दवीर्यः ।
कालोऽथवा न कृपणः कृमिकीटजन्तु-
जीवापाहरचतुरो न गजासुरो वा ॥६१॥
- 4312 अन्या हि नृत्तरभसोत्थितदत्तताल-
वेतालमालिततला पितृमन्दिरोर्वी ।
सङ्ग्रामभूमिरपरा भटचण्डचक्र-
दोर्दण्डदर्पनिकषोपलपट्टिकाश्रीः ॥६२॥
- 4313 हृत्यूचिवाग्निरभिनत्स्मयमान एव
तं पञ्चभिर्ज्वलितवह्निशिखैः पृषत्कैः ।
किञ्चिच्चदीयविशिखाशनिपातभिन्न-
वक्षश्चाल च शशाङ्ककलावचूलः ॥६३॥
- 4314 तस्मिन्मनाक्^१चलति षण्मुखदत्तदृष्टि-
दृष्टार्तिलेशसदपत्रपलम्बवक्त्रे ।
आमर्दकस्त्वरितमन्धकमभ्यधाव-
दुत्पाटितस्थगितभानसु^२मेरुकूटः ॥६४॥

१. C पट्टका श्रीः ।

२. C शूलः for चूलः ।

३. C दलति ।

४. C मेरुकूटः ।

- 4315 दैत्याधिपस्तमथ संमुखमापतन्त-
मालोक्य कोषविवशो विशिखैररौत्सीत् ।
तच्चोदितं शिखरमुच्छिखरत्नसार-
मस्याभिनत्तिलतुलामधिरूढ^१भन्यैः ॥६५॥
- 4316 तस्मै रथाङ्गमकिरन्मुरजिन्महाजि-
हेलो हली हरितसप्तिसुतश्च दण्डम् ।
संस्तभ्य तानथ शरैः स सहस्रसंख्यैः
संख्ये जघान लघु पञ्चभिरिन्दुमौलिम् ॥६६॥
- 4317 कोदण्डदण्डशिखरस्थ^२फलासहस्र-
फूत्कारवह्निकणतारकितान्तरिक्षम् ।
चिच्छेद वासुकिगुणं किरतः पृषत्का-
नासाद्य रन्ध्रमथ तस्य शरैः ^३सुरारिः ॥६७॥
- 4318 प्रत्युप्तदीप्तमणिदीधितिचक्रवाल-
सङ्कीर्यमाणविकटोन्नतकोटिदण्डम् ।
विच्छिन्नपन्नगगुणं धनुरिन्दुमौले-
रिन्द्रायुधश्रियमदीधरदन्तरिक्षे ॥६८॥
- 4319 सच्छिन्नवासुकिगुणो जयलाभलिङ्ग-
मालिङ्गिताम्बरशिखराग्रशिखास्फुलिङ्गम् ।
जग्राह कोपकुटिलभ्रुकुटीविभङ्ग-
पिङ्गेश्वराननदुरीक्ष्यवपुस्त्रिशूलम् ॥६९॥
- 4320 निःशेषलोककवलग्रहणाय वरुण-
दालोलहेतिरसनस्तरसोत्पतिष्यन् ।
तस्याभिवादयितुमौर्वमिवाग्निमाशु-
डुङ्कारवाहिरुदधौ भगिति न्यपतत् ॥७०॥

१. A सैन्यैः । २. A, C फणासहस्र for फलासहस्र ।

३. A, C स्मरारि for सुरारिः ।

- 4321 तेनाथ शङ्करकरभ्रमितेन तूर्णं
मक्षुण्णमेव घनत्वर्मनि घर्मरश्मेः ।
भावध्यत त्रिगुणमाशु विवृत्तिलोल-
शाखात्रयानलशिखापरिवेषचक्रम् ॥७१॥
- 4322 आकृष्टशैलशिखरं तरलीकृताक-
चन्द्रं समुद्रसलिलप्लुतनाकमार्गम् ।
पुञ्जीकृतोडु दलितक्षितिपीठपृष्ठ-
मासीदनुभ्रमणलोलममुष्य विस्वम् ॥७२॥
- 4323 शूलाग्नितापदलितोपलमूलसंधि-
भागानि भग्नतटकल्पतरूणि तूर्णम् ।
१पेतुर्विमुक्तिविकटीकृतदूरदृश्य-
पृष्ठप्रतिष्ठितनभांसि शिरांसि मेरोः ॥७३॥
- 4324 तस्मिंश्च धूर्जटिकरभ्रमिते विधूत-
सिन्धूर्मिसंहतिपरिप्लुतनाकपृष्ठे^१ ।
पुस्फोर तद्गहनपीवरविस्फुलिङ्ग-
विश्लिष्टभेदमहिमांशुमरोच्चिविस्वम् ॥७४॥
- 4325 २ऊहुः पिनाकशिखितापविलीयमान-
विस्तीर्णकाञ्चनशिलाशिखरप्रवृत्ताः ।
रत्नोपलस्खलनभिन्नजलाः सुमेरोः
कूलङ्कषाः कटकभूमिषु निर्भरिण्यः ॥७५॥
- 4326 शाखान्तरालपरिवर्तविलोलवह्नि-
ज्वालाकलापविकटाक्षलिभिस्तदानीम् ।
तेनोदपीयत परिभ्रमणानुबन्ध-
सज्जातदुर्धरदशेव सुरस्रवन्ती ॥७६॥

१. A तेषुविमुक्त for पेतुर्विमुक्त । २. C माकपृष्ठम् ।
३. C ऊहुः ।

- 4327 ज्वालाकलापकवलीकृतसप्तसिंधुं
तापस्फुरद्विकटटाङ्कृति शैलकूटम् ।
चण्डालिकज्वलनमूर्जितमुत्ससर्जं
संवर्तकाल इव वक्त्रतलेन शंभुः ॥७७॥
- 4328 तेनान्धकस्य विकटोन्नतचापचक्र-
मुक्ताः शराः स्थगितदिक्कटमापतन्तः ।
१निर्देहिरे जरठहेतिशतैः सरीढ-
मौर्वाग्निनेव मकराकरवीचिभङ्गाः ॥७८॥
- 4329 तं शूलशक्तिमुसलाशनिपट्टिशासि-
पट्टैर्निहत्य पुरजिह्वितिजं जुघोर ।
घोरास्त्रघृष्टिभिरथार्दिददन्धकोऽपि
तस्मिन्पुनः स ववृधे सविशेषमग्निः ॥७९॥
- 4330 कोदण्डमण्डलविनिर्गतमस्य बाण-
जालं युधि प्रसभमिन्दुधरो निहत्य ।
वेगाद्रथं प्रति २ससार तमाजघान
दैत्याधिपोऽपि गदया गुरुशूलहस्तम् ॥८०॥
- 4331 दैत्याधिपेरितगदादलितोत्तमाङ्ग-
विष्पन्दिसान्द्ररुधिरोक्षितदन्तुरार्चिः ।
जज्वाल धूर्जटिमुखाग्निरुवोष चाथ
तत्स्यन्दनं सतुरगध्वजसूतचक्रम् ॥८१॥
- 4332 कपिशितदशदिग्भिर्वह्निना हेतिचक्रै-
स्त्रिपुर इव तदानीं स्यन्दने तेन दग्धे ।
शिशिरकरकिरीटं दैत्यनाथो जिघृक्षुः
सरभसमथ दर्पादुत्पपातान्तरिक्षम् ॥८२॥

- 4333 स्मितविकसितगण्डभित्ति भाग-
 स्तमभिमुखं गुरुवेगमापतन्तम् ।
 सममभिनदशेषदैत्यकान्ता-
 जनहृदयैस्त्रिशिखेन शूलपाणिः ॥८३॥
- 4334 तद्वक्षः स्फुरितकृशानुशूलकोटि-
 भाङ्कारारव बधिरीकृतान्तरिक्षम् ।
 सस्यन्दे रुधिरमकारि येन संध्या-
 ताम्रांशुच्छुरितमिवाम्रचक्रवालम् ॥८४॥
- 4335 दितिजरुधिरधारासिक्तशूलाश्रि भाग-
 ज्वलनजनितधूमश्यामलं सूर्यबिम्बम् ।
 विगलित-रुचिटङ्काघात-संसक्तमूल-
 क्षतजमिव तदानीमन्तरिक्षे हरोच^१ ॥८५॥
- 4336 सस्यन्दे त्रिशिखविदारितात् सुरारे-
 र्यद्वक्षः कटकतटादस्तृक्छटाश्मः ।
 विश्वेषामकुरुत तत्प्रतापवहि-
 प्लुष्टानामपि जगतां तदेव शान्तिम् ॥८६॥
- 4337 त्रिशिखमुखविभेदादञ्जनक्षोदपुञ्जः
 च्छविरवनिममुञ्चद्व्योमसीम्यर्द्यमानः ।
 गगनभुवि स एवालोक्यतारातिसैन्यै-
 र्दितिसुतकुललक्ष्मीसंक्षयोत्पातमेघः ॥८७॥
- 4338 तद्वक्षः कटकादस्तृङ्गिणपतितं सान्द्रं कपालोदरे
 पीत्वातत्परिणामपाटलमिवाताम्रं वपुर्बिभ्रती ।
 चामुण्डाङ्गुलिकोटिभागमलनात्तद्वीर्यबीजाङ्कुरा-
 नच्छिन्नाखिलसन्ततीन्सरभसं चक्रे प्रतिच्छन्दकान् ॥८८॥

१. C हरोध for हरोच ।

२. C सीम्यर्द्यमानः ।

- 4339 त्रिशिखदहनज्वालातापकव^१थद्वहलासृजः
 सपदि वपुषस्तस्याशेषात्कृतादथ भस्मसात् ।
 स्तिमितनयनव्रातैर्दृष्टं सुरासुरमण्डलैः^२
 शशिधरकलामौलेज्योतिः शरीरमथाविशत् ॥८६॥
- 4340 ग्रासीकृतादितसुरासुरचक्रवाल-
 सङ्ग्रामसागरगतान्धककालकूलः^३ ।
 निर्धूतचामरमरुत्परिवीजितांस-
 पीठं दिदेश हरयेऽथ स राज्यलक्ष्मीम् ॥८७॥
- 4341 उन्मूलिताखिलविपक्षगणास्तु तूर्ण-
 मस्याज्ञया पुर इवामरलोकपालाः ।
 दिक्षु क्रमादथ यथायथमेव गुप्ति-
 हेतोःस्थितिं प्रमदफुल्लदृशो बबन्धुः ॥८८॥
- 4342 निपतितमरिसैन्याभ्याहतं संयुगोर्व्यां
 निजकरपरिमर्शाग्निप्रहारवणं सः ।
 शशिशकलकिरीटस्यन्दमानामृताम्भः
 स्रुतिकृतपरिषेकं जीवयामास सैन्यम् ॥८९॥
- 4343 दिशि दिशि मकरन्दस्यन्दमाद्यद्विरेफाः
 सुरभितघनमार्गाः पुष्पवृष्टीः किरन्तः ।
 प्रतिनवमुखरागानेकवादित्र घोषा-
 स्तमहितवधतुष्टास्तुष्टुबुः सिद्धसाध्याः ॥९०॥
- 4344 जगुरमरतरुण्यो मङ्गलं तारमन्द्र-
 क्रमतरलितहारोत्कम्पिपीनस्तनाग्राः ।
 अविरतविविधम्रु भङ्गसंलक्ष्यमाण-
 स्फुटतरगुरुचेतोवासना नाकमार्गे ॥९१॥

१. B क्वविद्ध । २. A सुरासुरसैनिकैः ।

३. A कालकूटः ।

4345 त्रिदशगणपतीन्स्तान्विच्छन्मौलिरत्न-
 प्रणतिनतशिरस्कान् संयुगे दृष्टभक्तीन् ।
 अभिमतवरलाभैः सोऽथ संभाव्य देव्या-
 सह सुखमनुभावात् स्वां पुरीमध्यतिष्ठत् ॥८५॥

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनो वागीश्वराङ्कस्य विद्याधिपत्यपरनाम्नो
 महाकवेराजानकश्रीरत्नाकरस्य कृतौ रत्नाङ्के हरविजये
 महाकाव्ये देवदेवप्रतिष्ठापनं नाम पञ्चाशः सर्गः ।

समाप्तं हरविजयम्

ग्रन्थकर्तुः प्रशस्तिः

श्री दुर्गदत्तनिजवंशहिमाद्रिसानु-
गङ्गाहृदाश्रयसुतामृतभानुसुनुः ।
रत्नाकरो ललितवन्धमिदं व्यधत्त
चन्द्रार्धचूलचरिताश्रयचारु काव्यम् ॥१॥

स किल कविरेवमुक्तवान्—

*ललितमधुराः सालङ्काराः प्रसादमनोरमा
विकट-यमक-श्लेषोद्धार-प्रबन्धनिरर्गलाः ।
असदृशगतीश्चित्ते मार्गे ममोद्दिगतरतो गिरो
न खलु नृपतेश्चेतो वाचस्पतेरपि शङ्कते ॥२॥

सान्द्रानन्दामृतरस-परिस्पन्द-निःस्यन्दिनीना-
मस्मद्वाचामतिशयजुषां वस्तुतत्त्वाभिधाने ।
प्रौढज्योत्स्नाधवल-विकसद्भिग्वधूकर्णपूर-
ब्रह्मस्तम्भस्तवकयशसां कोऽपि टङ्कारटङ्कः ॥३॥

धाराकाव्यप्रबन्धप्रणिहितपरमः श्रोत्रपेया कवीनाम्
भाषाषट्केऽपि यस्य क्वचिदपि न गता भारती भारवत्त्वम् ।
प्राप्तेऽप्येयावसानस्फुरदमलतरप्रातिभिज्ञानसंपत्
सोऽहं रत्नाकरस्ते सदसि कृतपदः क्षमाप वागीश्वराङ्कः ॥४॥

* The authenticity of this पुष्पिका is doubtful and can not be established, as most of the manuscripts have not made any mention of it. To me it appears that this पुष्पिका is a latter addition by his admirers.

यस्योदयेऽन्धतमसं दहतो विशुद्धि-
 राविर्भवत्यनिशमेव जलाशयानाम् ।
 तद्ग्रस्तवाङ्मथसमुद्रमवेहि राजन् !
 रत्नाकरं रविमथैनमगस्त्यमौर्वम् ॥ ॥

दृग्धं सत्प्रज्ञकैर्यज्ञ जगति कविभिर्वस्तु तन्नास्ति किञ्चित्
 क्षुण्णे क्षुण्णत्वचिन्ता गहनविषयता तस्य दूरास्तु तावत् ।
 तन्मन्दाभिप्रगल्भप्रसरगुरुगिरामग्रणीर्बाण एको
 राजन् ! रत्नाकरश्च ज्वलनवदवनौ जाज्वलीति द्वितीयः ॥६॥

हरविजयमहाकवेः प्रतिज्ञां शृणुत कृतप्रणयो मम प्रबन्धे ।
 अपि शिशुरकविः कवेः प्रभावात् भवति कविश्च महाकविः क्रमेण ॥७॥

परिशिष्टम्

श्लोकानुक्रमणिका

अ

अकथं कथंरवमविपर्यया	६. १०७	अणुमण्डलीमनुजिघृक्षतो	६. १४८
अकलितगुरुविद्युद्दामभिः	४१. ५१	अणुमाहुरैन्द्रियकमेव केचन	६. ६५
अकृत कुमुदिनीविकासम्	२८. ५०	अतनुशीतपरिप्लवभीतितः	३. ८१
अकृत युधि विनायको	४६. ४१	अतनुसलिलगर्भाः	४१. ४५
अक्षुण्णा वत शतमन्युता	१७. ८३	अतिदूरवृत्तिरपि येन दृश्यते	६. १८६
अक्षुण्णमार्गयुगभङ्गदशा	४७. ५२	अतिरतिरभसादलीकनिद्रा	२७. १
अक्षणोर्विकारमुपपादयता	२६. ७३	अतिसंघर्षतः सिन्धु	३२. १०८
अक्षणोर्वभूव	२६. ४८	अतीतकालस्य तदत्र जृम्भितम्	१२. ४७
अक्षमायि तस्य शिथिलीकृत	४६. ५	अत्यग्निभग्नतिमिरप्रसराम्	४७. १२०
अक्षमायि यस्य शिथिलीकृत	१६. ५५	अत्युष्णवाष्पाम्बुकणप्रतान	२५. ५०
अखण्डितात्यूर्जित	१२. २७	अत्र विभाति जलग्रहेतोः	५. ६४
अगणितप्रसवान्तर विप्लव	३. ८६	अत्र स्निग्धं नलदविदलन	५. १०
अगाधसत्त्वास्पदतां गतेन	६. ४	अतस्त्वयात्यूर्जितसत्त्वशालिना	१२. २१
अग्राहि रागिहृदयम्	२७. ६६	अथ कथमपि तस्याः	४१. १
अग्रे निनर्तिपत एव	२. २८	अथ ज्वलत्काञ्चनराजिशृङ्ग	४८. १
अग्रे यान्तं काननालोको	१८. ६	अथ तपनभयान्निशाङ्गनायाः	२८. १
अङ्गाधिरूढगृहचन्द्रकिणः	४७. ४२	अथ तानुवाच दशनांशुनिर्झर	६. ४
अङ्गाश्रयां रुचिरकाञ्चन	२. १४	अथ तामविशन्	३२. १
अङ्गे कुनाटकइवोत्तमनायकस्य	३८. ६८	अथ दुर्वारदोर्दण्ड	३२. ६६
अङ्गे निवेश्य चतुरांगुलि	२६. ८६	अथाधिभूमिविन्यस्त	३२. ४४
अङ्गे वृद्धिगुणाश्लिष्टा धातवः	४३. ३८४	अथ बाहुं प्रसार्यारात्	३२. ५८
अङ्गानामसमरतान्तताभिरामाम्	१७. ६	अथ लम्भितसत्कारम्	३२. ६०
अचन्द्रिकामलयजपङ्कचर्चना	२६. २६	अथवा किममीभिरिन्दुमौलिः	१५. ४४
अच्छाङ्गुलीयकशिखा	३६. ८	अथवास्तु तावदिदमद्भु तास्पदम्	६. १८७

अथ विपिनविहारवलान्ति	१७. ११३	अध्यूरुशीतकिरणाभरणस्य	२१. ५०
अथ विशदहिमांशुरश्मिभिन्न	२८. ३२	अध्यूपुपः सपदि	१६. १६
अथ व्युत्थानसंस्कारः	४३. ३३७	अनघस्वशक्तिविभवव्यवस्थितेः	६. ७६
अथ शशधरमौलेः	४१. १८	अनपेक्षिताविकलकारणान्तरम्	६. ६१
अथ स मन्थगिरौ	३. १	अनपेक्षितकालयापनानाम्	२८. २८
अथ सकलतदीयोज्ञस्वि	८. ५२	अनपेक्ष्य भवादृशां पुरो	१५. १८
अदः क्रमाद्विकटनितम्बकानन	२६. २३	अनलमिव विसोढुमंगनायाः	२७. ६२
अदभ्रभीतिदेऽनिन्द्ये	४३. ११३	अनल्पपक्षप्रसरम्	४५. ५
अदृश्यमानपर्यन्ता	३२. ४१	अनाप्तगोत्रस्खलनाम्	६२. १८
अदृष्टनिग्रहस्थानाम्	३२. ११	अनारोपितवाणेन	४३. १३५
अदृष्टपूर्वा अपि खेचरीर्घः	५. ७१	अनिमिषाक्षिविलोकितविभ्रमाम्	३. ३२
अद्याप्येतासु गन्धद्विरद	४२. ५१	अनुकृतगिरिशृङ्गा	४१. ४६
अद्यापि पक्षपवनो भ्रमतीह	३३. ४१	अनुकृत भुजगेन्द्र	२८. २८
अद्यापि शैशवभृता दमितस्य	१०. ३१	अनुरञ्जिताखिलगुणा	६. १६०
अद्यावस्कन्दलीला	१३. ८३	अनेकजन्यशोभीत्वम्	३२. ६०
अद्यैव तेऽस्तु निधनम्	३५. ५	अनेकपत्यस्वरथ	३३. ८०
अघरभुवि नितम्बिनीजनस्य	३७. ८२	अनेकपक्षमाहितसङ्गराजितम्	१२. ११
अघररुचकदानधूतहस्त	२७. ५०	अनेकपापहरणे व्यग्रः	४३. ३५६
अघश्च्युतं मम वपुषोऽर्धं	२६. ३८	अनेकमुखतां विभ्रत्	४३. १८१
अघिशिपयिषमाणम्	२८. २०	अनेकसङ्कल्पविकल्पगाढाम्	२५. ६
अघिक्षपं लक्षितकामिनीमनो	२१. १५	अनेन ते पूर्णकपोलभित्तिना	२१. १०
अघिक्षपं धवलकपोल	२६. १३	अन्तर्गतीर्वाविषवह्नि	२२. ६
अघिगगनतलं परिस्फुरन्ती	२८. ६	अन्तर्दधत्कलुपतामपि	३३. ३२
अघितिष्ठतो हृदयपद्मविष्ठरम्	६. १३	अन्तः पतन्मन्मथपुष्पबाण	२५. ४८
अघिनिशमवनेरपूरयत् या	२८. ६२	अन्तः प्रकोप दहनो	३५. ४
अघिरुह्य निष्प्रतिघचित्त	६. ६३	अन्तः प्रविष्य मकरन्दरसम्	१८. ६६
अधुनापि किमास्यते जयश्रीः	१५. ३०	अन्तर्युक्तान्महामात्रैः	३२. १०
अध्यास्यतेऽमुं कुसुमाग्रलग्न	५. १०३	अन्तर्वियोगज्वलनोष्मताप	२५. १३
अध्यासिता पुरमिमाम्	३३. १८	अन्तर्विवक्षुरिव भानुमतो	१६. २७
अध्यास्य रासभसभापतिम्	३६. ५१	अन्तःस्थशेषफणमण्डल	२२. ५५

अन्तःस्फुरद्विकटविद्रुम	२२. ८	अपक्रमारम्भविजृम्भिताधिक	१२. १४
अन्यः स एष	३३. १४	अपचितेषु परेषु विपण्णताम्	३. ८६
अन्यथा युध्यमानेन्द्री	४३. ११७	अपजह्लुविर यथाशुजह्लोः	१५. ३७
अन्यस्त्रीदृक् द्राहि धीताङ्ग	१८. ६६	अपदत्रयस्य गुणलिङ्गशून्यताम्	६. १४०
अन्यस्या गुरुजघनं	२७. ३३	अपनिद्रमधूकपाण्डुरा	२४. २२
अन्यस्या दयितकरावलम्बिपाणे	१७. १८	अपरेक्षितुमाहितस्पृहा	२४. २५
अन्यस्या सुरभिमुखानिलावकृष्ठा	१७. ६६	अपरे पुनः प्रथितशक्तिसङ्ग्रहः	६. ८६
अन्याद्गुण्यपरथैव	२६. ४४	अपरे सलक्षणविलक्षणात्मता	६. ६४
अन्या पुनः	२२. ६०	अपहाय यद्वदिह नाथ नीलताम्	६. १६६
अन्या कराम्बुरुहवर्तिनि	२२. ५४	अपाङ्गभङ्गरभसादुपाश्रितः	२१. ४२
अन्याभिधायग्रहण	२६. १८	अपार्थतादोषपरीतमक्रमम्	१२. ३२
अन्याभिधानपरूपे	२६. ५०	अपारयन्त्युपहत	२६. ६
अन्यात्मनश्चरणभूषण	२७. ८६	अपावृत्ताष्टान्तरलब्धनिर्गमैः	२१. २४
अन्या निवेश्य हृदये	२७. ८८	अप्राप्तां संयुगे प्रांशु	४३. ११६
अन्यार्थमन्यफलमेव	३६. ५६	अप्राप्तहारिपरिणामगुणा	१३. ५१
अन्येऽपि लोकपरिवर्तन	३६. ५२	अपि धर्मलेशसमताविडम्बनात्	६. १०४
अन्येषु धीरललितस्थिति	३५. ७	अपि नाथ विध्यति मणि	६. ४७
अन्येषु सत्स्ववि निसर्ग	११. ६०	अपि पद्धतेरभिविधौ व्यवस्थिताः	६. १३०
अन्यैर्विज्ञायमानत्वात्	३२. ३१	अपि बालकोटिशतभागविग्रहः	६. १३७
अन्योन्यधृष्टपरिरक्षित	४६. १३	अपि बुद्धिगोचरमतीत्य संस्थितः	६. ५६
अन्योन्यगाढमलनेन रराज	७. १७	अपि यत्नतोऽधिगततत्त्वमण्डल	६. ११०
अन्योन्यपाणिमलनक्षत	७. ५६	अपूर्यन्त दिशः स्पष्ट	४३. २००
अन्योन्यमन्मथसुखानुभवानुबन्ध	२१. ५६	अपूर्वदर्शनाकूत	३२. २६
अन्या हि नृत्तरभसो	५०. ६२	अपेतसम्भावनाचितानाम्	५. ७४
अन्योन्यमत्सरदुरुत्सह	८. ३८	अपोढभारतिशयस्य सौरिः	३८. ४५
अन्योन्यमाजुहुवुषाम्	४४. ४२	अप्सर्गविभ्रमभृति	२०. ११
अन्योन्ययुद्धरभसा	४७. १५५	अवलत्वमुपेयुषी तथा	२४. २६
अन्योन्यायोधनस्पर्ध	४३. ६५	अभग्नप्रसरोद्गम	४३. ३४०
अन्योन्यविद्धाङ्गुलिचक्रवाल	६. ३६	अभाजि नायकेनारेः	४३. ३४१
अन्योन्यसंवलनवेल्लित	३०. ७	अभाजि सक्तेर्द्धितमस्य	४६. २७

अभावि रभसान्नाकस्त्रिया	४३. १३	अभ्युत्थितेन रभसा	२२. ७
अभिगम्य वृद्धिमथ	६. १६१	अभ्युत्थिते शशभृति	४६. ५७
अभिनन्मदनस्तथाशरैः	२४. २०	अभ्युद्धतप्रचुर	२२. २३
अभिमतजनभावि विप्रयोग	२८. २	अभ्युद्धतामर्षं दुरीक्ष्य	१. ७२
अभिमतजनसंगमेऽङ्गनानाम्	५. १६	अभ्युद्धहन् धवलतामपि	३३. २६
अभिमानकार्यमिति यन्नकथ्यते	६. १४५	अभ्युन्मिषच्छिखिशिखापटलम्	३४. १८
अभिक्षणमष्टाभिरमुष्य मूर्तिभिः	१२. ६७	अभ्युन्मिषद्विकटकुड्मल	१६. ५३
अभूत्परीते	४८. ६	अभ्युल्लसत्कनककुण्डल	२६ ४७
अभृत वदनमूढकान्तिसम्पत्	२७. ६४	अभ्युल्लसत्कनकशृङ्खल	३३. २
अभ्युत्थिते शशभृति	४६. ५७	अभ्येत्य काननमिदम्	२. १२
अभ्युन्मिषद्विकट	११. ५३	अभ्येत्य मत्सरविपाटल	४४. १५
अभ्युर्णमृत्युकृत	४६. १५	अभ्येत्य यत्र चरणानति	१६. २१
अभ्यर्पणतौणिकविकीर्णं	११. ३८	अभ्येत्य सङ्ग्राम भुवम्	४८. ५६
अभ्यागमान्मरण	४५. ३७	अभ्येयिवांस्यथ	३६. ३
अभ्यापतन्ति त इमे	३६. २७	अभ्येयुषः परिणतिः	१६. ११
अभ्यापतन् मुदित	५०. ४४	अभ्रङ्कषोल्लसित	१६. ३६
अभ्यापतन्ति विकसत्	३६. ३६	अभ्येयुषाविरचिताञ्जलि	४०. २७
अभ्यापतन्तु शस	३४. २	अभ्रष्टः संयुगेऽरीणाम्	४३. ३३०
अभ्यापतन्तस्थः गितान्तरिक्षम्	४८. ४०	अभ्रङ्कषक्षुभितसिन्धु	२२. २५
अभ्याहृता विशशर	३०. ८	अभ्रङ्कषत्वं दधतः	४३. २८
अभ्याहृता निपतता	३५. ५२	अभ्रङ्कषैः स्फुटमलैः	२२. २०
अभ्याहतानिव	२२. ४१	अभ्राजितानिलविलोलित	२०. २२
अभ्याहृताहिमकरः	४. २	अभ्राजिष्ट प्रेरितो मूर्ध्नि	१८. ६३
अभ्युद्गते शशिनि	२०. ३५	अभिमुखपतिनाशशङ्कयेव	३४. ६६
अभ्युच्छ्वसत्पुलकपूर	२७. ६४	अभीक्ष्णमन्तःसरसान्यतन्द्रिताः	१२. २४
अभ्युच्छ्वसत्कणपलाश	४७. २२	अमनस्कयोगगतिसंशितव्रतैः	६. १४३
अभ्युत्ततामकरतामर	३४. २६	अमन्दरभ्रान्तिकर्दार्यतोदधि	१२. ३४
अभ्युत्पतत्सरभसम्	२२. ४६	अमुनापि किमास्यते	१५. ३०
अभ्युत्पतञ्जलभृत	१०. ४३	अमुना हृतमनसादृत	५. ११६
अभ्युत्थिताशयनतस्त्वरितम्	२८. ११२	अमुष्य गर्भीकृतसागरोदर	१२ ६६

अमुष्य तत्त्वान्यखिलानि	१२. ६६	अवामदक्षिणस्थेन	४३. २७६
अमृदु ममृदुषा	२८. ६१	अवारवाणतां वैरि	४३. ६०
अम्भोधरस्यामल	६. १६	अवाप्य तैः कर्कशमार्गलाभम्	४८. ७
अम्भोनिधिं प्रलयकाल	१३. २८	अवितर्कमस्थितविचारगोचरम्	६. २७
अयं जडोऽस्मात्कुत एव	१२. २२	अविपन्नरागमुपपन्नसौष्ठवम्	५. ७९
अयं क्षणाद्विततमेन	२६. ४	अविपन्नविभावसूचितत्वम्	१५. ४६
अयं प्रभुः कर्मसु दैवमानुष	१२. ६१	अविपन्नवदेन विवर्तमुच्चकैः	६. ४०
अरातिमत्तद्विपकुम्भमण्डली	१२. २	अविपन्नशक्तिगुणगुम्फितस्फुरत्	६. ८३
अरातिशस्त्रघणरोहकर्मणे	४५. ११	अविभाग एव सकलार्थसंहतेः	६. ५३
अरुणकिरणदण्डघट्ट्यमान	२८. ६७	अविभेद एव किल धर्मधर्मिणोः	६. १५०
अरुणमणिकिरीट	४१. ५०	अविरतरतविभ्रमो जजृम्भे	२७. १०
अर्धचन्द्रनखन्यासैः	४३. १७७	अविरमदनुनासिकाभिरामम्	२८. ४२
अर्धं शशाङ्कशकलाभरणेन	४७. ३५	अविरलकुसुमोपकारलीनम्	२७. ८३
अर्हन्ति मेघमलिनाः	३६. १४	अविरलकुसुमोपकारलीनम्	२७. ८७
अलं तवाम्युन्नधैर्यवृत्ते	६. १२	अविरलं घनसारचयैरिव	३. ८४
अलमतिचपलत्वात्	२७. १६	अविरलवनमाल एष विभ्रत्	५. ७७
अलमतिवलनेन	२८. ५	अविरलशिखिगर्भभानवीय	२८. ८३
अलिभिरञ्जनविन्दुमलीमसैः	३. २५	अविरुणमोहगहनाः किलेतरा	६. १०२
अवज्ञाचिरसंरोध	३२. ४५	अविलुप्तपरस्परस्थितैः	२४. १३
अवधीरितधारवज्रवह्ने	१५. ५४	अविस्तरसारे समदक्षयज्ञ	५. १३४
अवन्दतानन्दितमानसः	२१. २३	अविशेषवृत्तिरहिमत्विषो यथा	६. १६
अवरुणकम्बुमणिहारमेखलम्	४५. ४३	अवेक्ष्य लक्ष्मीं विकचारविन्दे	६. ५
अवरुणगाढतिमिरान्	६. ७०	अवैमि दैत्यान् समरेषु दुर्जयान्	१२. ५४
अवलोक्य दानवचमूपतीन्	४५. १	अवैमि नूनं न च भर्तुराज्ञया	१२. ५६
अवशान्मनो विषयशष्पमण्डली	६. १२८	अव्यक्तवर्ण	२७. ६०
अवश्यमायोधनमूर्ध्नि	४५. ४४	अव्यपाय फलसाधनास्पदम्	१४. ३५
अव्यपायफलसाधास्पदम्	१४. ३५	अव्याहतप्रसरताम्	११. ३१
अवसरे मलिनोऽप्युपकारकः	३. ५४	अशमयच्चिरसंभृतमम्भसा	३. ४४
अवाप्तनरकासङ्गा	३२. ११६	अशसा तत्पलोपात्त	३२. ७
अवाप्तनाभिव्यतिपङ्गजासन	२१. २७	अशिक्षितं प्रातिभतामवाप	२७. ३६

अश्रूयतानुरहसम्	१०. ३२
असमाप्तविकल्पसंकुल	२४. १४
असमाप्तविप्लवविकल्पगोचरी	६. ५६
असलिला हिमशीत	३. ६७
असिभोगिभिः	४२. ३४
असह्योपि महीभूत्वं	४३. १७५
असुरीजनकर्णपूरलीलाम्	१५. २२
असौ घनततीः	५. ७०
असौ शशाङ्कः कुरुते समुन्नताः	२१. ५
अस्त्युन्नते सुरसरित्	१. ४
अस्ताद्रिगोचरचरं	१६. २
अस्ताद्रिपाश्वर्मुपजग्मुपि	१६. ६५
अस्तोदयाद्रिनमितोन्नमिता	४७. २३
अस्तावलम्बिरविविम्बतया	१६. ५
अस्तनूयत सुरैः संख्ये	४३. ३२६
अस्पष्टवैकृतविविक्त	४७. ७१
अस्पर्ध्विष्ठाभोरुहश्च	१८. ६२
अस्ताचलव्यवहितो	४६. ४८
अस्ते रजोविसरवाससि	४४. ६८
अस्मादवाप्य	१२. ६०
अस्य क्षयेष्वलिकलोचन	८. २२
अस्य क्षितिर्नूतनकानना	५. ४
अस्य स्थिता शिरसि	८. २१
अस्या जितोऽपि	२६. ६
अस्यातसीकुसुमदामरुचिः	३६. १२
अस्यातितुङ्गशिखरोन्नमितम्	५. ८१
अस्याधिपाणिरचितस्थितिः	३६. १४
अस्याधिसानुपरभागम्	५. ८७
अस्यामलेन मम वा	३७. १६
अस्यानिशं कटकभूमिः	५. २७

अस्यारिवंशदहना	३३. १५
अस्याहवे क इव शूलमिदम्	८. १५
अस्योदभारभरमन्थर	५. ३६
अस्योल्लसत्कुसुमवासनभृङ्गपंक्ति	५. ३३
अल्लादि दुन्दुभिराहनन	५०. २१
अहन्यत वलं तेषाम्	४३. १०४
अहर्षतेशिचरमनिमेषदर्शन	२६. ४२

आ

आकम्पितत्रिभुवनाम्	३६. ३७
आकम्पितत्रिभुवना	३७. ३२
आकम्पितावनिरर्गल	४४. ६५
आकस्मिकप्रलयधस्मर	३६. ४६
आकर्णकुण्डलित	५०. ४६
आकर्णकृष्टकुसुमच्युत	१. ५१
आकर्णकृष्टातनुचापमुक्ता	६. ६
आकर्णताण्डवित	१. ३७
आकर्णताण्डवितकीर्ति	१६. १२
आकर्णनाकुलघनध्वनि	८. ५०
आकर्णितेन वचसा भवता	३६. १०
आकर्ण्य दुर्विषहमप्यरिविप्रकार	१३. ४२
आकर्ण्य यस्य मदशेष	४०. ८४
आकर्ण्य रञ्जितरवम्	३८. ६६
आकर्ण्य वाचमिति	६. ७६
आकारदारुणतयापि	११. १३
आकारमात्रमवलम्ब्य	३७. ३
आकर्षन्मधुरसशीकरान् वनेभ्यः	१७. ४५
आकाशसिन्धुमकरी	४४. ५२
आक्रान्ततारकनिरर्गल	१६. ४१
आक्रान्तयानवरतम्	४०. ४२

आक्रान्ति भुग्नभुजगेन्द्र	१५. ६३	आतस्तरे मुद्गरघातभिन्न	४८. १४
आक्रामतस्त्रिभुवनम्	१०. २८	आतस्थुपः पडवधिस्थित	४७. १००
आकूणितेक्षणमुखस्य	३५. ३६	आत्मानमीश दधती	५. १३६
आक्रीडतामरसिनीजल	१. २८	आत्मानमीश सविभक्ति	५. १४३
आकृष्टनिःशेषकुलाद्रिकूट	६. ६०	आत्ताम्रकौतुभ	३६. १३
आकृष्टशैलशिखर	५०. ७२	आत्ताम्रदन्तुरफणाङ्गलि	३९. ३१
आकृष्टा घनुषो दूरम्	४३. १६२	आत्ताम्रदृष्टिकिरण	३४. १०
आकृष्टिवेगविगलत्	४. ६	आताम्रासितधवलः	१७. ६५
आकृष्य कालमुसलो	८. ५	आत्माभिमानविषमग्रह	३८. ३१
आकृष्य चुम्बनविकल्प	२७. ४६	आत्मान्तरावगमवत्	४७. ८६
आकृष्य पाणिकमलेन च	२८. ११४	आतेनुषां शिशिरदीधिति	४४. ३०
आकृष्यमाणमथ पुष्पशरासनेन	२७. ३	आदधिमरे	४६. २४
आकृष्यमाणमिव पश्चिम	१६. १३	आदाय दग्धवह्लागुरु	२०. ४५
आकृष्यांशुककमलं नवोदवध्वाः	१७. १०५	आदायैका	१५. ४६
आकोपकम्पितशिराः	१३. ८	आदायीर्वानलकवलितम्	२२. ६२
आकोपकम्पितसुरासुर	८. ५०	आदीपिता कुलिशकर्कश	४४. ३
आक्षिप्तचेतसमनुत्तर	४. ४०	आधारघाम्निरचितस्थिति	११. ५६
आक्षिप्ततामरसकानन	२०. ७	आधीयमानमतिसम्भ्रम	४०. ५६
आक्षिप्तप्रियतमचेतसा तदानीम्	१७. २४	आनन्दनिर्भरनभश्चर	१३. ८०
आक्षिप्यमाणविविधाभिनयप्रपञ्च	२. २६	आनेमुषो विजहता	५०. ४५
आक्षेपमाहवमुखे	३६. ४६	आनन्दरूपममृतम्	४७. १२६
आघातभजनविकटव्रण	७. ४१	आनन्दशून्यहृदयम्	४५. ४६
आघ्रातुमन्यकरिमण्डलदानगन्ध	४४. ७	आपाण्डुरीभवतु वः	११. ३२
आघ्रातुमन्यकरिमण्डल	३१. ११	आपण्डुदीधितिशिखा	२०. २६
आघूर्णमाननतपक्ष्म	२६. ३६	आपाण्डुरश्रवणचामर	४४. ६८
आवूर्णकुनिलततारक	२७. ४२	आपाण्डुपिण्डितयशोधन	३७. ३४
आजघ्निरे स्वरविशेष	२. १६	आपात एव यदभूत्	२७. ७७
आजन्मनोऽप्यकृतपूर्वं	११. ६४	आपात जर्जरित	३५. ४१
आजघ्नु रत्रावसरे	४६. १६	आपात भीतिनमितोन्नमिता	२८. १११
आजन्मनोऽपि चपला	११. ५७	आपादयन्नयन	२६. ८५

आपीनमग्नजयकुंजर	१६. ६०	आभाति यस्य नमिताखिल	३३. ६
आपीतपाटल	२ २२	आभाति यस्य हिमशैल	१. ४०
आपीयत स्थगित	५०. ५६	आभात्यसौ गजतया	५. ६
आपीय सप्तभुवनोपहित	४७. १४८	आभाद्वेष्टकटकामुख	५०. २६
आपूर्य दशनज्योत्स्ना	४३. ३०६	आभासताम्बरतलम्	१६. १८
आप्रश्नपूर्वमुपगूढवतः	२६. ५६	आभास्वत्किरणकरालरत्नहार	१७. २५
आप्लावितावनितले	२०. ३६	आभाषमाणस्य गभीरघोषम्	६. ११
आप्लावितक्षितितला	११. ६६	आभीलतां व्रजसि	४७. २७
आत्मावितावनितले	२०. ६३	आभोगिनेत्रपरिवर्तनविभ्रमेण	४. ६
आत्मानभीश	५. १४३	आमग्नकुन्तलवधू	३०. २६
आत्मानभीश	५. १३६	आमग्नानां वीचिपारिप्लवोर्मि	१८. ३०
आप्लावितक्षितितला	११. ६६	आमर्दकस्य सुरवैरि	७. ३०
आवद्धकोपदितिजाधिप	५०. ३६	आमर्दकस्तमभ्यागात्	४३. २०५
आवद्धकोपदितिजाधिप	५०. ६	आमोदमभित्तस्य	४३. ३६२
आवद्धकङ्कटकपाणि	४६. ३	आयतेषु हृदयेषु शेमुषी	१४. ३२
आवद्धक्रमहरिकम्पमान	१७. ४४	आयान्तीनां तीरहंसीनिनादः	१८. २४
आवद्धताण्डव	५. ३	आयान्तीनां निर्मलाम्भः	१८. १६
आवद्धतोषवलिदान	३८. ७१	आयुधानि विविधानि सन्ति	१४. ५१
आवद्धदेहभरकाञ्चन	३१. १८	आयोधने गजघटा	११. ३६
आवद्धपद्ममुकुलाज्जलि	१६. ४५	आयोधने दितिसुत	४८. १३६
आवद्धरागमुदगात्	२०. १३	आयोधनानुगुणकेशपरिग्रहाच्च	४०. ४३
आवद्धरागसुरतश्रम	२७. ५६	आयोधने श्रवणताल	८. ४३
आवद्धवासुकिफणागण	४. २७	आयोधनेऽपि विजितस्य	३५. ४१
आवद्धविस्मयविधूनि	१२. ८१	आयोधनेष्वतनु दुर्धर	३६. ५६
आवद्धसम्भ्रमसुरासुर	१०. ४१	आयोधनेषु निरजीयत	३८. ४२
आवद्धस्रजमभिधा	१७. ६०	आयोधने मुखरितामर	३७. ३३
आवद्धय यत्र नतिमुत्तमयोग	४७. ५६	आयोधनेषु सकलामर	४७. ६
आविभ्रती चन्दनपङ्कलेखाम्	२५. ६	आयोधयत्यधिकमेक	३६. ६
आविभ्रतो विरसतामय	३७. ६	आरब्धनर्तनकराङ्गलि	२. ३८
आविभ्रतः खलु कलावति	३८. १६	आराधन प्रवणकासर	३०. २०

आरिराघयिपुणा वृषध्वजम्	१४. ३०	आलुङ्घिता दलितशक्र	२०. ४३
आरूढगाढ मर्दिरा	२६. ५१	आलोक एव दयितस्य	२६. ७६
आरूढगूढचरणोल्लवण	३६. ३६	आलोकयोत्कलकलानि	३६. ४
आरूढमार्दव	१६. २४	आलोक्यतोद्धत	२२. २२
आरूढरागतम्	२६. ६३	आलोक्यतोन्नत	२३. २६
आरूढरीढामरवाण	४८. ५३	आलोक्य प्रियतमचुम्बि	१७. १३
आरोप्यते भटजनेन	१३. २४	आलोडनाय सुरदैत्यगणेन	४. ३
आरोप्य त्वामङ्गनैवा	१८. ३८	आलोकितस्तुहिनशैलभुवा	२. ५८
आरोप्य दूरमसतोऽपि	३८. १३	आवर्तचक्रमुदरास्पद	३०. ६८
आरोपितोऽपि सकलासुर	११. ४३	आवर्तमण्डलकुन्दर	३०. ५६
आरोप्य कि पुनरपि	३५. ५०	आवर्त्यतेऽवसर एव	३८. १४
आलक्ष्यतां क्षितितलम्	११. ३४	आवर्जितस्य मधुनः	२६. २६
आलक्ष्य लक्ष्ममलिनाम्	२६. १२	आवर्जिते सपदि यत्र	२६. १६
आलक्ष्यमाणविवृत्तारुण	४४. २५	आवासितस्य तटवर्त्मनि	३०. ३४
आलम्बितं करजकूट	३५. ३७	आवासितस्य शिशिरांशुभृतः	१५. ६७
आलग्ननैशजल	१६. ४०	आविर्भवत्तिमिरसंवलना	१६. १५
आलग्नभनकरजांकुरया	१६. २५	आविर्भवन्ति	२७. ३२
आलम्बितेपि हि	३८. २१	आविर्भवन्मदनविभ्रम	२६. ६६
आलिङ्गिता युधि	४३. १६१	आविर्भवन्मदनदोहद	२६. ३२
अलिङ्गिताया दयितेन	२७. २१	आविर्भवन्मनसि	२६. ७०
आलिङ्गिता इव च	४७. ४१	आविष्कृतानगलरागसंपत्	२७. ५५
आलिङ्ग्यगाढमपरा	४०. ६३	आविर्भवस्मित	३०. ३३
आलिङ्गनादरचितस्थिति	१. ३३	आविष्कृतानुकृति	२. ६१
आलिङ्गितप्रियतमे	२७. २३	आविष्कृतातिशय	२३. ३
आलिङ्गिता प्रसूतरश्मि	२६. २२	आविष्कृतप्रलयदुर्धर	४७. १३
आलिङ्गिता इव च	४७. ४१	आशाप्लाविस्वच्छलावण्य	१८. २
आलिङ्गितो जलनिधेः	४६. ५४	आशीविषाकर्षणगाढकाष	६. ४१
आलिङ्गिता सरभसम्	२७. ४१	आश्रित्य शीतरुचिना	२०. २७
आलीनरत्नकमले	३१. ३४	आश्रित्यशूरभुजपादप	८. ४८

आश्चर्यवृत्तिहृदयम्	३८. २६	इति गिरं समुदीर्यं नयानुगाष्ट	१२. ७६
आशवासयन्नसिलता	३५. १७	इति डामरमस्तु मैव तावद्	१५. ६०
आश्चर्यमेतदसमम्	२४. ४१	इति तरलितरत्नस्रक्	१०. ५२
आसन्नभानुमसितोपल	४. २६	इति तव गुणवादतः	४७. १६७
आसज्यसज्जसमर	३१. ३०	इति दण्ड इहावशिष्यमाणे	१५. ४४
आसन्नवर्तिदनुजेन्द्र	३३. ४	इति दधदिव नालिमाह घोषैः	५. ११८
आसन्नसंयुगतया	३४. ५७	इति दयितविलोकनाभिलाषः	२८. १०२
आस्कन्दद्वरमुदयम्	२०. ८१	इति दितिसुतसिन्धु	३६. ६१
आस्कन्दलग्न	१६. ५६	इति नयगुणगर्भं	१६. ८१
आस्थाय रुद्धभुवना	४७. १०१	इति नाथ सर्वजगतां विलक्षणम्	६. ४३
आसस्तकुक्षिकलविङ्क	४४. १०	इति निशितकृपाण	४६. ५८
आसाद्यसंयुगमुखे	३८. ८६	इति प्रियस्याचलराजकन्यया	२१. ४७
आस्फालयांसशिखरं	११. ७२	इति भटभृकुटीनाम्	४३. ६८५
आसन्नभानुमसितोपल	४. २६	इति मिथूनसहस्रे	२७. ११६
आस्थानदानसमये	३६. ४७	इति रसपोषयुतिमदनुजिज्ञत	२१. ७७
आसनुरणे विदलिताः	४६. ७३	इति रात्रिमुखे	२४. १
आस्फाल्य निक्वणन्मौर्वी	४३. ३०	इति वदति सखी नतैत्य	५. १४१
आसेदुषी श्रुतिमुखत्व	४७. १३१	इति वचनमुदीर्यावाङ्गमुखे	६. १६७
आहन्यमानकनकाचल	४७. १५	इति विहितमृगव्यं	४१. ३१
आहन्यमान किखरानक	५०. २२	इति शशधरलेखशेखरः	४८. १४६
आल्लादं शिरिरतरावमर्शं	१७. २३	इति समयमनैपीत्	२. ६४
आल्लादहेतिनिरवद्य	३३. ४६	इति समरविमदौत्सुक्य	४०. ६५
आहतस्तनतटारिसुन्दरी	१४. ४१	इति संसदि	३२. ८२
		इति स्थिते वाक्यमुदीर्यं	६. १
		इति स्थिते	३३. १०६
इतिकथयतिसूक्ष्मा	३४. ४७	इति स्फुरत्किसलय	२६. १
इत्यस्य कालोऽपि विलङ्घिताज्ञः	६. ६६	इति स्थिरारातिविरोधनिश्चया	१२. १
इति क्रमात् भस्ममयं त्रिलोकीम्	६. ३७	इतोऽधुना	२१. २
इति गिरिमुपकर्ण्य	२६. ६३	इत्थं गणाधिपति	८. १
इति गिरिमुपवर्ण्योदीरिताम्	४०. ५३	इत्थं त्रिधा	२. ६०

इत्थं दर्पान्धगन्धद्विरदकटतटी	४४. ७०	इत्थं स्तुतेस्तव वयं	४७. १६६
इत्थं दानान्धगन्ध	४८. १४८	इत्थं हारोद्गलनविगलत्	७. ६४
इत्थं द्वितीमधुरवचना	२५. ७१	इत्यट्टहासवचनादय	१३. १
इत्थं दुर्दरदर्पदोर्दुल्मतया	४६. ७२	इत्यम्बुधौ	२३. १
इन्दोः कला इव विकासवतीः	२६. ३	इत्यागता कलितचन्द्रकलाप्रकाश	२६. १
इन्द्रोऽपि सान्द्ररुचिचन्द्र	३६. ५१	इत्यान्दोलितरत्नकुण्डल	१६. ८२
इत्थं प्रताप	३२. ८६	इत्यम्युदीर्य	३३. ११८
इत्थं प्रभाविषयलङ्घि	४७. १६५	इत्याक्षिप्य प्रगल्भम्	३८. ६१
इत्थं भूयोवियोगज्वरविसरदशा	२१. ५८	इत्याविर्भूतदर्पघ्नसरमभिदधत्	३५. ६२
इत्थं निर्मथ्य दैत्याधिप	४५. ५८	इत्याहितत्रिभुवनक्षय	३५. १
इत्थं समग्रभुवनाक्रमणेन	३८. ७७	इत्युक्ते तेन	३२. ६६
इत्थं भूयोवियोग	२१. ५८	इत्युत्साहसमृद्धिसागर	४५. ५२
इत्थमन्यांश्च जगतो	३२. १०१	इत्यूचिवान् निरभिनत्	५०. ६३
इत्थं मौक्तिककर्णपूर	३७. ६८	इत्यूचिपित्रिदश	३३. २५
इत्थमुत्कवति तत्र भारतीम्	१४. १	इत्यूचिषि स्मरगिपौ	५०. १६
इत्थं नाकिनिकायनिर्मितनुति	४७. १६६	इत्युत्तरोत्तरविशेषविलोकनेच्छा	३१. ४७
इत्थं विजृम्भितरुषः	४२. ५१	इत्युद्धतक्षिततलस्य	३७. ५८
इत्थं रुपेन्धनविनाकृत	३४. ६०	इमे वज्रकणा	३२. ६५
इतोऽधुनागिरि	२६. ३६	इत्याविर्भूतदर्पं	३४. ६२
इत्थं वचः सुररिपावभिधाय	३७. १	इत्याहित	३५. १
इत्थं विसंस्थुल	२५. ५०	इत्येष एव प्रणवप्रतोद	६. ६१
इत्थं विजृम्भितरुष	४२. ५१	इत्येषमिश्नीकृतकैटभारि	६. २७
इत्थं व्यजृम्भततरास्	१६. ६१	इन्दोः कला इव	२६. ३
इत्थं वीराहतसुरचमू	४६. ७५	इन्द्रोऽपि सान्द्र	३६. ५१
इत्थं शशाङ्कातप	२५. १	इयमन्तरंगवहिरंगरूपताम्	६. १३६
इत्थं समग्रभुवनाक्रमणेन	३८. ७७	इह चटुलतया विलोचनौघैः	५. २६
इत्थं समीकशिरसि	४८. १३७	इह दृष्टि थादिवाक्षमाः	५. ३१
इत्थं सरागशशभृत्	३०. १	इह कान्तिरन्मिषति	५. ४०
इत्थं सलील	२. ६२	इह नितम्बभुवो भुवनातिगाम्	५. ४७
इत्थं सेना स्मररेः	४१. ६५	इह रूढमदोज्जति न भ्रमरी	५. ७६

इह मेराविव सुखदा	५. १००	उत्क्षिप्यमाणकनका	२६. ७
इह रमणीकलकोमलरासा	५. ११०	उत्तस्थुषोलघयितुं	३८. ७४
इह रुढमंदोद्भ्रति	५. ७६	उत्थानितस्यावटुजग्रहेण	२७. ३२
इह विबुधगजस्य	५. ११	उत्तस्थुषीं तोयनिधेश्च	६. ४४
इहांगना का प्रमदं प्रियस्य	५. ४६	उत्थाय चावनितलात्	४४. ६०
इहैव निःस्वस	१२. ६५	उत्थाय दूरमसकृत्	३०. ५१
		उत्थानितस्यावटुजग्रहेण	२७. ३२
		उत्तंभितेऽवनितले	३८. ४८
उ		उत्तस पंकज	२६. ४६
उक्ते त्वयापि परिनिष्ठित	१३. १६	उत्तंसपुष्पनयकेसर	७. १२
उत्क्षिप्यमाणकनका	२६. ७	उत्तंस भाग कुचबन्धु	१७. ११२
उच्चिक्षिपेऽवतरतामधि	१६. २८	उत्तस्थुष्वथ	१७. १
उच्चैरनायिपत यस्य	३७. १३	उत्तंसादावुत्पलान्यंग	१८. ३७
उछ्वासि काञ्चनपतत्र	३३. ४०	उत्तस्थुषः	३५. ४५
उछ्वासि शेषफण	१०. २	उत्तंसितोद्भुपति	३८. ८३
उछ्वासि पीनजघने	२७. ८	उत्तानवर्मकरणि	१६. २०
उज्जृम्भमाणतिमिरा	३७. १७	उत्तानवक्त्रकुहरोत्थित	७. ४६
उज्जृम्भिताविरलयेव	२२. ४४	उत्तानस्थितविकराल	१७. २१
उडुपथमण्डलम्	१४. ६०	उत्तानितस्या	२७. ३२
उत्कर्णतालपवनेरित	४०. ३१	उत्तापितः प्रलयकाल	४. ३१
उत्खातदन्तमुसलाम्	३७. ३८	उत्तिष्ठतासुरपतेः	१३. ५६
उत्खातनन्दक विकृत	४६. २८	उत्तिष्ठति स्म दलितारुण	४४. ५४
उत्खातशातकरवाल	१६. ४४	उत्तिष्ठति प्रांशुनवप्रवाल	६. ४७
उत्खाताशेषमाणिक्य	३२. ४२	उत्तुंगद्रुमकुसुमग्रहा	१७. ८६
उत्खातशातकरवाललता	४७. १६४	उत्तुंगबाहु शिखर	३७. २६
उत्खातनन्दनवनात्	१०. २६	उत्तुंगमङ्गल	३७. ५५
उत्कयन्ती श्रिया	५. २२	उत्तिष्ठमाना समरे सदपंम्	४८. ७३
उत्क्षिप्तपीवरनिरायत	३६. ५३	उद्दाममानहति	२६. ६८
उत्क्षिप्तमूलकुटिल	४६. १६	उत्पद्यते जगति कोऽपि	११. ११
उत्क्षिप्ता कुसुमजिघृक्षया	१७. ८८	उत्पातधूममलिनैः	३४. ६५
उत्क्षिप्त पंचफणमण्डल	३०. ५८		

उत्पाता एव नूनम्	१५. ६८	उदितं विकासि विसकन्द	६. ७
उत्पातधूममलिनैः	३४. ६५	उदितवति दिवाकरेऽस्तशैल	२८. ८५
उत्पित्सति स्म दिवमन्वि	२०. २	उदीरयन्ती किमपि	२७. ६१
उत्पुल्लुवेसपदि	४४. ४४	उद्गच्छतो गगनवर्त्म	४०. ५५
उत्प्रेक्ष्य नूनमभयेऽपि	१३. २६	उद्गच्छता गगनवर्त्म	४२. ७
उत्फुल्लवेल्लहल	२७. ५३	उद्गच्छन्नवलवली	१०. ४१
उत्फुल्लंघीरतरुखण्ड	३०. २८	उद्ग्रीवराजतवरावर	२६. २
उत्सर्पदपंजलधिस्फुर	११. ६	उद्दण्डाम्भोजखण्ड	३८. ८७
उत्साहिता सकल	२६. ८०	उद्दामकुञ्जरघटोन्नत	११. ४४
उत्सारितस्य तरणेः	२०. ४१	उद्दामदर्पनिकपप्रतिपक्ष	१३. ७१
उत्संगसंगविलसत्	३०. ४२	उद्दामदानववरूयवती	११. १८
उत्सृज्य हर्म्यशिखराणि	१६. ५६	उद्दामदाहपरि	५०. ४३
उत्सृज्य प्रविकच	१७. ५०	उद्दामवाडवकुशानु	२२. ४८
उत्सृज्य संयुगरसादथ	४०. ५	उद्दाममानहति	२६. ६८
उत्सृज्य वक्षः श्रौर्यस्य	४३. ३७७	उद्गोवराजत	२६. २
उत्सृज्य षट्चरणचारण	१३. ५६	उद्दामदर्पनिकपप्रतिपक्ष	१३. ७१
उत्सृज्य समरं सार्धम्	४३. २१७	उद्दामदर्पनिकपान् करिणो	१०. ३८
उत्सृज्य स्फुटतरवर्णशोभम्	१७. ६२	उद्दाममत्सरविमूढधियो	३८. २८
उत्सृष्टदिग्गजगलन्मद	५०. १२	उद्दामरागरभसाभिमत	२७. ३३
उदग्रनासाविनिविष्टचक्षुषः	२१. २५	उद्दामरेचकरय	२. ३६
उद्गच्छन्नवलवली	१७. ४१	उद्दामरोषभर	७. ६
उदयगिरिगते सहस्ररश्मौ	२८. ८६	उद्दामसंयुगरसस्फुटित	४०. २४
उदयगिरितटे तिरोहितस्य	२८. ८	उद्भूतचन्द्रकर	३६. ४०
उदयगिरिमथोदितो विवस्वान्	२८. ६२	उद्भाव्यते जलतरङ्गघटा	३८. ७६
उदयगिरिशिखागवाक्षभूमौ	२८. ३१	उद्भिन्नपीनपुलका	३७. २२
उदयति हरि दिङ्मुखारुणाम्भः	२८. २६	उद्भिन्नकण्टक	२०. १६
उदयशिखरिशृङ्गमुष्णरश्मिः	२८. १०	उद्भिन्नरत्नकिरणारुण	३०. ६५
उदयशिखरिशृङ्गवेदिकायाम्	२८. ८०	उद्भूतधूलि	२३. ३८
उदरश्रितो विकटकुम्भभुवो	४२. ६	उद्भूतेषु कवन्धकण्ठ	४५. ५६
उदसाहि स संहार	४३. ५२	उद्भूतदानवचमूपति	३६. ४४

उद्धृतदानवकुल	१५. ६४	उपोढरागैः प्रतिवद्धखेदम्	२५. २०
उद्धृतमत्तकरिकूबरि	११. ५२	उभयात्मकग्रहविविक्तचेतसः	६. ६४
उद्वेल्लत्तटकलघौत	१७. ४	उरःस्थलीविस्फुरदश्म	१२. १५
उन्नम्रमीनमकर	२२. ५	उरः स्थले निषण्णाया	३२. ५५
उन्नालनीलनलवंज्जुल	३०. ४०	उरोमणिश्रिया शौरि	४३. १६५
उन्निद्रकर्णशिखरापित	४०. ६	उल्लङ्घयाथस्पष्टताम्बूलवल्ली	१८. १५
उन्निद्रकुन्दधवलग्रहचक्रवाल	२०. २५	उल्लङ्घ्यवर्षगिरि	३०. ८१
उन्मूलिताखिलविपक्ष	५०. ६१	उल्लासिदूरतरमस्त्रलित	४५. ४२
उन्मूलितामरभुवाम्	१३. ४१	उल्लासिभिर्दिशिदिशि	३०. ६१
उन्मूलितक्षितिभृताम्	१३. ३६	उल्लासिभिः प्रतिदिशं	३०. ७०
उन्निद्रच्छदमुपदेति	१७. ८०	उल्लासिवीरकरमुक्त	४४. २२
उद्धृतचन्द्रकर	३६. ४०	उल्लासिशीकरकराल	३०. ३०
उपसंहितान्यविषयानुपलप्युत	६. १३५	उल्लास्यमानकुटिल भृकुटि	१०. ४०
उपगतमवलोक्यावज्ञया	४१. २६	उपसिधनतर	२८. ७४
उपसर्गा इवगताः	४३. ४६	उपसि विगलितान्धकारपङ्क	२८. ८२
उपसंहितात्म	६. १४७	उष्णीषबन्धदृढपीडित	४७. ३०
उपजग्मुषा सकल धर्मरूपताम्	६. १५४	उष्णीषभोगिफणफूट्कृति	४०. ४५
उपगतमपरत्र वासतेयीम्	२८. ५५		
उपयुक्तमृणालमूत्रगर्भ	१५. ५२		
उपर्येव तव स्थास्त	३२. ७५		
उपाय एवेति चदण्ड	१२. ५६		
उपाय सोपानपरम्परामिमाम्	१२. ४०		
उपायशून्यास्तरवः किताविव	१२. ३७		
उपास्यमाना शिखरोपचार	२५. ४२		
उपेक्षितां विभ्रमषट्पदीर्घैः	२५. ६१		
उपेयसिद्धयैभवतां मति स्थिरा	१२. ५१		
उपेयुषीणामुपदेशशून्यताम्	२७. ८३		
उपेयुषोन्मूलनदक्षतां क्षणात्	१२. १२		
उपेयुषीकमलरजो	२६. १७		
उपोढरागे नयनारविन्दम्	२७. २४		
		ऊ	
		ऊर्ध्वक्षणानल शिखा	१. ५४
		ऊर्ध्वक्षणाग्निग्लपितोष्णिमारात्	१. ६७
		ऊहुः प्रवालविटपाङ्कुर	२२. ३५
		ऊहुः पिनाकशिखिताप	५०. ७५
		ऊर्ध्वक्षणानलमनिन्धन	३५. ३८
		ऊर्ध्वगताभिरवटास्पद	११. ७०
		ए	
		एकत्रत्रिदशगणं भिद्रुतानाम्	४६. ३४
		एकत्रपन्नगमयी	२१. ४८

एकस्यसंख्ये परिपूर्णचारु	४८. ४६	ऐक्षिष्ट सन्निदशकानन	३१. ४३
एकावली विरचिता	४०. ८		
एकाधिकस्फुरदशीतिपदा	४७. १२४	औ	
एकां पिनद्ध	२३. ३०	औचित्यमुज्झितवतां	३५. ५२
एकांसमागमनपद्धतिमेव	१३. ७०	औचित्यशालि सरूपो	११. ६
एकी भविष्यति रणे	११. २८	ओर्वोनिरगल	४७. १२
एकेन मासमिव दर्शित	३६. ६	ओर्वाग्निहेति	३०. ५५
एकोभुजः सरसचन्दन	८. २६		
एकोऽपि प्रसवसरः	१७. ४६	क	
एकोगुणो गुणशतादपि	१३. २०	कइवंति	२४. ५
एषा विभाति तव देवि	४७. २५	कइहनरतिकेलि	५. १२६
एषा विशालविसिखामुख	२६. ५३	कचग्रहोत्तानित	२७. ७१
एषससारस	५. २	कटिविगलित	४५. ६६
एषा विडम्बित भुजंगम	१३. २१	कण्ठश्रियं कुवलयस्तवक	१. १
एषोऽगमद्विरदमूर्जित	३६. १८	कंकालकार्याथि	४२. ८४
एतत्पश्याम्यद्विपतेःशृंगम्	५. ५५	कण्ठग्रहप्रणयिना	३०. २३
एतत्करास्पदमराल	८. १८	कण्ठावलम्बिमकरन्दरसातिपात	७. १४
एतानितानितलपुष्पपुटादिकानि	२. ५६	कण्ठेऽभवद्वल्लभबाहुपाश	२७. ५१
एतेन किनु कवलीकृत	११. ४८	कण्ठेभिया	४५. २२
एतिसिद्धमिथुनं रसवत्ताम्	५. ५०	कर्णवितंसितफणामणि	५०. ५१
एते त एव निजकुंकुम	४५. ३५	कर्णवितंसितशिखण्डि	१. ५६
एते निमज्ज्य सलिले	५. १४६	कर्णवितंसविकचोत्पल	३४. ६
एतेपिजेतुमतनूत्पुलकांस	३७. ८	कर्णकुशेशयदशाम्	२६. ५८
एतेन दूतवचसापि	३५. १२	कर्णकुशयदशाम्	३०. ५७
एवमाह विभुर्मान्यम्	३२. ६०	कर्तव्यं तन्नपश्यामि	३२. ६७
		कर्षनूधन	४८. ६
		कथमपि सानक	४६. ४५
ऐ		कथयन्ति नाथ दशहेतुसंश्रयः	६. २०
ऐक्षन्तधर्मसलिलप्लवंग	२७. ५७	कथं शशधराधीन	३२. ८३
ऐक्षिष्ट विस्फुरितकांचन	३०. १५	कथंनुसन्धानतिषु प्रयोक्ष्यते	२१. ६६
ऐक्षिष्ट भ्रमरकुलीकृत	१७. ४३		

कथयतीत्य	५. ८३	करिसिन्धुततिश्चारु	४३. १२८
कपर्दीवासुरामदी	४३. ३०५	करिहरिरथपत्ति	४१. ११
कमलामुकल	२८. ३८	करेणचक्रं दधदुज्वलेन यः	१२. १३
कपिशितदश	५०. ८२	करेपरिव्राजइव	४३. १६६
कपोलभागेनसदारुणस्त्विषा	२१. ३३	करिणिस्थितः प्रचुरभूतिसिते	४२. ४४
कमलासनप्रभृतय	६. १२१	करैरकारोऽरिकिरे	४८. १६
कम्पाकुलीभवद	४०. ४	करिष्णां मिथोदशनघट्टनया	४२. ४७
कम्पाकुलीकृत	८. २२	करिणि स्थितः प्रचुरभूतिसिते	४१. ४४
कम्पानुबन्धिहृदयं	४६. ३६	करिमोक्तिकैः विगलितैः	४२. १२
कल्पादिकोलकलना	३८. ४६	कलधौतलक्षणइति प्रतीतिमान्	६. ३२
कल्पावधावधिपयोधि	३६. ३३	कलयाकिलोदलितचेतनस्थितः	६. १२६
कल्माषितं शशिकलकलवेन	२०. १६	कलापशोभां विभ्राणम्	४३. १६७
कल्माषिताम्बरतलाः	३४. ५५	कल्माषिता	३६. ३४
कल्माषितांसशिखरैः	४५. ६	कल्लोलचक्रमुदधेः	२२. २६
कल्माषिताम्बरतल्लोन्नत	३६. ३६	कल्लोलपत्ति	२२. ५३
ककुदीदक	४३. ३४६	कल्लोलपीवरपयोधर	२०. ७६
कल्माषितामलजलां	३७. ३१	कल्लोलजालकलिला	५०. ३६
कल्माषयन् सपदि	४. ८	कल्लोलभंगघटित	४. १२
कमलमुष्कुलपंजरोदरेषु	२८. ३८	कल्लोलानिललोलदोलन	१७. ११४
कयाकुकाकुकायाय	४३. २८८	कल्लोलोर्वधीहंसस्येन्दुगौरी	१८. ४३
कस्याश्चिदपंत गतागतैः	१७. १५	कल्लोलकीलाल	४८. ४४
कल्याणीगिरमुत्स्रष्टुं	४६. ५६	कवचानि निनेहिवांस एते	१५. ३६
करमर्पितमानने	६४. ३१	क विकोवोकविद् कविः	४३. ३३४
करकलितकरालचक्रधारा	३८. ६७	कार्कश्यमश्मनिकरादिव	४७. ७
करलांगलचिर्दयावकृष्ट	१५. २६	काकोलकण्ठरुचिभिः	२२. ३८
करविगलितदानाम्भोभिः	४४. ६९	काचित्तीरोत्संगसंस्था	१८. २०
करतलमलनोत्थं	३४. ५२	काचित्तुपारमहसः	२६. ५३
करणाङ्गहारविधिभिः	६. १८०	काचिद्विधूसरित	२३. ५२
करणात्मतामुपगतेन सर्वतः	६. १२३	काञ्चीनद्धैः स्थूलबिम्बैः	१८. ७
कराललेखं सृणिधातधूतं	४८. ३४	काञ्चीनद्धैः स्थूलबिम्बै	२३. ८

कान्तानां करकमलैरनौकहानाम्	२३. ५७	किं कालखञ्चनिकरै	११. ३०
कात्यायनी	४८. ४६	किं कीर्तितेन बहुना	३७. २७
कान्तायाः कुसुमरजो	१७. ८७	किं कीर्तितैर्वहुभिरत्र	१६. ७७
कान्तानां कुचकलशैर्यथायथोहे	१७ ११	किं कीर्तितैर्वहुभिरत्र	३८. ८१
क्लान्तिं रतान्तजनिताम्	१. ११	किं चित्ताप्यसहनत्	३७. ४
कान्तिप्रकर्षम्	२३. ३२	किञ्चित्रमत्रदलितम्	४७. २
कान्ते प्रणेमुषि	२३. ५७	किञ्चिन्निषीयचपकात्	२६. २३
कामंभवन्ति शतशो	३३. २०	किं तस्यपाण्डुरयशः	३७. १५
काश्मीरकेसरपरावृचिः	२२. २४	किं तु ब्रवीमि परलोक	१०. ५०
कामिना तिलकमत्र	५. ६६	किर्तनं	३५. १८
कार्यंभवेत्	६५. २१	किमपिकलमुदाहरन्	२७. ३५
कार्यमुनिश्चितमुपलक्षि	१३. १२	किमस्त्यत. शंसत वाच्यविप्लुतम्	१२. ५५
कार्यावितर्कघटना	१३. ७८	किमकाण्ड एव जगताम्	६. ५
कार्पाणवी	१३. ३	किमेतदित्याकुलितातिवर्तं	६. ६८
कात्यायनी द्वादशभिस्तदानोम्	४८. ४५	किं वा मया भुवनकाननसीमदाह	८. ४५
कार्येषु कालमुसलानुगुण	१०. ३५	किनान्व	२५. २०
कालरात्रिर्जवेनास्य	४३. ११०	किवानविभ्रम	३५. २१
कालक्रमादधिगतोदय	३३. २१	किवाविषट्ठन	३५. २७
कालरात्रिगजसंहतीरिमाः	४५ ७	किवावरोध	३५. २२
कालरात्रिर्जवेन	४३ ३१०	किवावलोका	३५. १६
कालान्तकस्य सकलारि	३४. १६	किसांप्रतं	३५. ११
कालादिसाधनमवेक्षितम्	१०. २०	कीर्तिर्जज्ञे समीकेषु	४३. १३०
कालीचक्रोक्लि ४. लापरुचिः	३६. ५२	कीर्तिष्ववस्थितमना	४६. २६
कावेकोवी	४३. ३३४	कुकुदीदकदूदोऽको	४३. ३४६
कालीमधीमलमलीमसः	११. २४	कुचकलशतटेषु कामिनीनाम्	२७. ५४
किं कर्णकेशमृदुवाहुमयेन	२७. ५२	कुचद्वयं संप्रति सा	२५. ७
किं कथ्यते बलवती	३३. २६	कुचद्वयेनामल	२५. ७
किं कार्यमत्रभवता	२५. ६५	कुण्डलातपरत्नांशुं	३२. ४६
किं कार्यमत्रभवता	२६. ६	कुन्ताभिघाताद्रणमीयवद्भिः	४८. १७

कुन्तालीभिः युधमिव गहनां	५. ३५	कृतमूर्च्छनं व्यनुसृता	४२. १६
कुतूहलेनेव कुचद्वयस्य	२५. १६	कृतमेव हिमन्त्रचिन्तयां	१५. ३२
कुन्दं दधत्यवनिरस्य	५. १३३	कृतया तदान्धक इति स्फुटार्थया	६. ६०
कुम्भस्थलीनिहितमंगल	४०. ३०	कृतहेमोज्ज्वलच्छाय	४३. ३८२
कुमुदवनमलं व्ययोजि लक्ष्म्या	२८. ७५	कृतसाधकाम्युदयमन्त्रमण्डल	६. ११४
कुमुद्वतीकैरवहस्तमुच्छ्वसत्	२१. १४	कृतान्तनगरीसाल	४३. ३४५
कुमुद्वतीनां प्रतिविम्बितां जले	२१. १८	कृतान्तनगरीसाल	४३. ३८
कुमुद्वतीभिर्मकरन्दकुंकुम	२१. २०	कृतानुबन्धामुत्पश्य	४३. १२७
कुमुदमपि यथा क्षणं	२८. ४४	कृताट्टहासास्तत्सैन्यम्	४३. २१३
कुमुदमुषसि संकुचत्सखेद	२८. ३०	कृतान्तवेश्मपदवीम्	४३. १५८
कुटजकन्दलनीपशिलीन्ध्र	३०. ५८	कृतापदानः सङ्ग्रामसीम्नि	४३. ३५२
कुलगिरिगरिसंस्थानल्प	३४. ४६	कृतावचूलमणिदण्डा	४४. ३४
कुर्वन्तु नाम बहिरन्यगुणेषु	३८. ३२	कृतास्पदा सारगुरुः स्थिरात्मसु	२२. ५०
कुर्वन्त्वखेटखटकामुख	३७. ५१	कृतोपवीतभुजगा	५०. ३५
कुर्वन्तङ्गकलान्तिमर्कप्रकाशो	१८. १	केकीरकोऽकुकाराकः	५३. ५३
कुर्वाणारत्नघीनाम्	२८. ११६	केचित्पराक्रम गुणेन	३६. ५८
कुसुमैः कृतवासनः समन्तात्	५. ७३	क्रेतुं यशासि समरापणिषु	१३. ३५
क्रूरक्रुधः करतलेन	७. ८	केतनांशुकशीतांक	४३. ८६
क्रूरक्रुधामथ	७. १	केदारयन्तं समदन्तमाल	४७. ५५
क्रूरस्य कालकरिणो	३८. ४०	केयूरचक्रनिकरैस्त्रिदशाधिपानाम्	७. ५२
क्रूरेऽपिमादवोपेताः	३२. ७६	केयूरचक्रदलनोच्छल	७. ३८
कृच्छ्रात्तनोःसधनधर्म	२७. १३	केयूरशोणमकरीमणि	१३. ६
कृच्छ्रेण यन्निबिड	२३. १३	केयूरासितरत्नांशु	३२. ५४
कृतकामोऽथगोभर्ता	४३. २६२	केयूरपन्नगयिनिःश्वसिता	२. १२
कृतगुरुतरुकल्पान्	४१. १४	केशेषु तस्य कृतसंनिधयो	३०. ६
कृतगुरुमदंगण्डाभोगभूषं	४१. ३६	कैलाशशैलमिव	११. ४६
कृतचन्दनपंकचर्चनाम्	२४. १६	क्रमादिमास्तव	२६. ३
कृतपुण्डोऽपि संग्रामे	४३. १२६	क्रुद्धंमयूरपतिकेतन	७. २४
कृतभुवनविनाशाशङ्क	३४. ४७	क्रुद्धकालमुसलादिकीर्तितम्	१४. १२
कृतमूर्च्छनं प्रहरतां द्विपता	४२. ५	क्रैकामेव धनुषः	१३. ६६

क्रोडीकृताद्रितनयाः	२. २१	क्लामन्दया प्रतिपथष्माशु	१७. १७
क्रोडेन सा केतुशिखाग्र	२५. २५	क्लिष्टं मलेन न कदाचित्	४५. १५
कोदण्डदण्डघटितः	५०. ३०	क्लेशप्रतान	४७. ५३
कोदण्डकोटिमधिरोपयति	१३. ६८	क्लेशप्रतान	४७. ३१
कोदण्डमण्डलकटु	३५. ३५	क्वणितमुखरघण्टा	४१. २
कोदण्डमन्दरगिरि	३५. ३५	क्लेशेन्धनीघटनास्तव	४७. ५१
कोदण्डमण्डलविनिर्गतः	५०. ८०	क्लेशेन्धनोत्कर	४७. ४६
कोदण्डास्फालनोत्ताल	४३. ८२		
कोदण्डदण्डशिखर	५०. ६२	क्ष	
कोपः क एव दयिते	३. ६३	क्षणाग्रदारुण	७. २५
क्रोधानलस्य हृदयम्	१३. ३२	क्षणदधानामृतलाभगर्भं	६. ४६
कोधस्तथास्य ववृधे	११. ४	क्षतजपुष्करैरशिवया	४२. ३३
क्रोधावपिष्टशशभृत्	७. ३१	क्षतार्करक्तया दध्ने	४३. ६६
क्रोधान्मयेनरचिता	३४. ५	क्षतौजसामपि रिपुणा	४५. १४
क्रोधाभिताम्रनयनत्रय	४७. १४१	क्षपिततरुणखंजरीट	२८. ४८
क्रोधेश्वरस्य च	७. १८	क्षपितरजनिरागतोऽपरत्र	२८. ६३
क्रोधेश्वरः क्व	३७. ४३	क्षमा भवन्तः क्षयसूर्यतेजसो	१२. ५९
क्रोधेश्वरोऽपिकरवालविलून	३६. ५०	क्षयानिलैरिवाशेष	४३. २४७
क्रोधोद्गताकृतकृशानु	७. ६०	क्षयकारिणः सपदि	४२. ३
क्रोधोऽथतां तिमिरविप्लव	३४. १	क्षमामण्डलं विभिदिवान्	३४. २२
क्रोधोद्धतभृकृटिवन्ध	३४. ३५	क्षमामण्डलं सकलमेव	१३. ६३
क्रोधस्तथास्य ववृधे	११. ४	क्षमाभर्तुरस्य कटको	५. ७५
कोविदारचितशोभ	१४. १३	क्षमामण्डलोद्वरणलग्न	३६. ३२
कोवाविलम्बित जगद्	३६. ४२	क्षमाभृदसौ विभाति	५. १२४
कौतूहलाविरत	२७. ८१	क्षमा मण्डलं सकलमेव	१३. ३
कौस्तुभाम्भोरुहं वक्षः	४३. ३१७	क्षिप्तं करेणाय यया	४८. ८६
क्रमादिमास्तव	२६. ३	क्षिप्तः प्रियापहृतपीननितम्बबिम्ब	५. २०
क्रुद्धंमयूरपतिकेतन	७. २४	क्षिप्तास्तथोर्ध्वमुदधेः	२२. १८
क्रुद्धकालमुसलादिकीर्तितम्	१४. १२	क्षिप्त्वा तीरेष्वनर्घान्	२२. ६१
क्लान्तानांकुचकल शौर्यथायथोहे	१७. ११	क्षितितलगतपुष्पेषु	४१. २२

क्षितितोयमारुतकृशानु	६. १८४	गङ्गातरङ्गतरलानन	१. ४८
क्षितितलशयनोत्थितस्य	२६. ३६	गङ्गातरङ्गपरिमृष्ट	३६. ५०
क्षितिधरपतिभूमि	४१. ४१	गच्छन् क्रमादथ	३०. ६१
क्षितिधरतनयेव पूरिताशा	२८. ६४	गच्छन् विणङ्कटमसी	३२. ३६
क्षितिमण्डले	४२. १७	गच्छन्तः पथि घटिता	१७. ३६
क्षीणात्मनःप्रतिनिशं	२६. ६४	गच्छन्तीनां नूपुरव्वाणकृष्ठा	१८. १०
क्षीणोऽपि दूरमवलम्बत एव	१३. २७	गच्छन्ति प्रकृतमनोरमा कदाचित्	१७. ६७
क्षीरोदवीचिधवलैः	२०. ३०	गच्छन्त्यस्तनुखगजाल	१७. २०
क्षीरोदसिधुजटरात्	३१. १३	गजः परिणमन् दध्ने	४३. ७६
क्षुणांगदारुण	७. २५	गजसंहतेर्दलयतो	४२. २३
क्षुण्णंतेन समिद्धमं	४३. ४६	गजदर्शमुपाश्रितक्रुधोऽमी	५. ६१
क्षुभितविषमवेला	३५. ६७	गणनाथ भवन्तमुत्सुकत्वात्	१५. ४०
क्षुभितं भवत्यविनतां	६. ८०	गणसेनया प्रतिदिशं तरसा	४६. ५
क्षुब्धनरिपोः	८. २६	गण्डस्थलप्रतिमितम्	१. १२
क्षोणीभृतोऽप्युपगताः	३६. ३७	गण्डस्थलैः श्रवणतःलविधूत	४४. २६
क्षोदोच्छ्वसत्	६. ४६	गण्डस्थलं लकुचकुड्मल	२३. २०
क्षोणीव पक्षपवनो	४०. ५३	गण्डस्थलं समिति यस्य	१०. ४
क्षोभनया व्रजति	११. १२	गण्डस्थलीकपिशपान	२६. ४०
		गण्डस्थली मृगदृशो	२६. ५६
		गण्डस्थली विगलितातनु	३१. १७
		गण्डस्थली सघनद्यमंजला	१. ७
खड्गस्यानुकृतकूर	४३. १७८	गतमीश शाश्वतिकृतृप्ति	६. ३६
खर्वी कृताद्रि	८. ४६	गताथंतत्वप्रतिपत्तिहेतुताम्	१२. २३
ख्याता महेश्वर	४७. १११	गण्डूषशीघ्रसमकालनिपीत	५. ६३
ख्यातिं पुमानिति	३८. २०	गण्डोपलस्खलनजर्जर	५. १५
		गतिक्रमोऽमुत्र विभति सुभ्रुवाम्	५. ७४
		गन्तुं प्रियान्तिकमथो	२३. ३६
		गमनादिवम न्थरत्वमुच्चै	१५. ६
		गम्भीरकण्ठकुहरास्पद	३. १३
		गम्भीरगजितरवश्रवणोत्थभीत	१३. ४८
गगनं यथा स्थितमुलूखलादिषु	६. ४५		
गगनासने क्षततमाः	६. १०८		
गगनमकुरुत	२८. १४		
गगनमीयिवदाप्लवनक्रिया	३. ६५		

गम्भीरगर्भघटितास्पद	३०. ४५	गीर्वाणराजपुतनाः	३४. ४८
गम्भीरघोषपरिपूरित	३८. ७	गीर्वाणदैत्यसमरेपु	३७. ५०
गम्भीरतारतरघर्घर	३८. ६१	गीर्वाणभङ्गो	४८. ११०
गम्भीरतां दधति तावक एव	१०. ४६	गीर्वाणवैरिपुतना	३१. २७
गम्भीरधीरारवरीण भीरुः	४८. ५१	गीतैः प्रनृत्यति पुरस्तवपथ्य	५. ४८
गम्भीरनाभिसरसी	२७. ६६	गुञ्जद्गुणाविरल	५०. ५४
गरागारोगो	४३. २३८	गुणांस्तव गिरां नाथो	३२. ८७
गर्भीकृतत्रिभुवनोदर	१६. ६	गुप्तिस्तनोरिति	४१. ६४
गर्भीकृतस्फुरितविद्रुम	२२. १६	गुरुविरहशुचा कुशेशयिन्याः	२८. ८६
गर्भीकृतावधुतसंतमसानु	४७. ५४	गौरीव गौरकरशेखर	१६. २६
गर्भीकृतौर्वविपमानल	२०. ३	गौरी विग्रहसन्धानम्	३२. ६१
गलितं तथा रदनिनाम्	४२. ४६	गुरुदुःख भरानुबन्धकाष्ठा	१५. २७
गलितसरसकुंकुमांगरागाः	२७. ४३	गुरुकलहरतालसच्छ्रया	२८. ७७
गलिताः क्षितौ शरशिखा	४२. २८	गुरुकार्यविचारणावितर्कं	१५. १४
गांगायनेः समिति	३६. ४२		
गांभीर्यरेचितमनूजित	३५. ५४		
गाम्भीर्यशालिपु रणाम्बरुहा	८. ३३	घटितपरिकरोऽथ नालिकाभिः	४६. २२
गांभीर्यशालि हृदयम्	३८. १७	घटितषट्पदपेटकपाटला	३. ४१
गाम्भीर्यशालिमणिराग	३०. ५७	घटितार्जुनवाणचक्रवालाम्	५. ४३
ग्रासीकृतानन्तफणप्रकाण्डेः	६. २८	घटितविकटसप्तपत्रचक्रे	५. ५३
ग्रासीकृताखिलजगत्	३५. ४८	घनतमस्यबलाः	३. ५६
ग्रहमणिशबलं नभःसमुद्रम्	२८. ७२	घनसौरभानुगत	६. २
गाढाङ्गदोरग	२. २६	घनसन्तमसच्छाया	४३. २२
ग्रासीकरोतु दिवसाधिपमेष	३७. ५२	घनमुत्थितं युधि मिथो	४२. ३६
ग्रासीकृतादितसुरासुर	५०. ६०	घनैरिवातनुचन्द्रक	२६. १५
ग्रासीकृतानन्तफणाप्रकाण्डेः	६. २८	घातमूर्च्छितभटाननासृजा	१४. ४३
गिरानया प्रस्तुतमेतदीदृशम्	१२. १६	घूर्णदृशां रभसपीत	२६. ५८
गिरीन्द्रजापाटनिगाढबन्ध	६. ५७	घोणानिलेनाभिहृता पतन्ती	३८. ५१
गीर्वाणजनताभ्येत्य	४३. ११८	घोषाक्षरस्वरनिराकृत	४७. ७७
गीर्वाणवृन्दमसुरान्	४६. १३	घ्राणालेपं विदधति कुन्दस्य	५. १३२

च		चन्द्रप्रभाधवल	३८. ३७
चक्षुर्विक्षिप्य	४३. १६१	चन्द्रप्रभामुकुलितं	२०. ७२
चक्ष्मायिरे क्षितिभृत	३४. ५०	चन्द्रप्रभापटलगौर	३१. १२
चक्रं क्षमेत युधि	३६. २४	चन्द्रावदारुचयो	२२. ४६
चक्रं सुराहितचमूगल	७. ६१	चन्द्रांशुगौरसत्पक्ष	३२. ३७
चक्रायुधं सपदि	७. ४२	चन्द्रोदयारम्भविजृम्भित	२५. ४
चक्रायुधोऽस्तु समरे	३७. २५	चन्द्रोदयेनाहितवृद्धयोगां	२५. ४७
चक्राश्रितत्रिशिख	४७. ६६	चन्द्रोदये भवनचन्द्र	३१. ५६
चक्रीकृतातनुधनु	३५. ४४	चन्द्रोदयेऽपि जलधिः	१०. १६
चक्रीकृतोष्णांशु	६. ५४	चमगृहरिवृन्दम्	४१. २८
चक्रीभवगमण्डल	६. ५३	चरमपादविधूतरजः कण	३. १६
चक्रुर्गजाः श्रवणताल	४४. १८	चापमाहवसंरंभ	४३. १३६
चक्रुः स्थिता नभसि	१२. ३६	चापात्मनः	४. २६
चक्रे दिशो दितिमुताहव	७. ४३	चामराधूननव्यग्र	३२. ५०
चक्रेतिगाढकर	३४. २१	चामुण्डया विरचितांजलि	४७. १४४
चक्रे ललाटभुवश्च	२३. ३५	चामुण्डया परुषभस्मपरागपूर्णं	३६. ४६
चक्रैकगामरनदो	२२. १२	चिक्षेपदृष्टिरभितः	२७. १००
चञ्चवग्रचुम्बन	३१. ८२	चिच्छेदनो केवल	४८. १२०
चञ्चवग्रमण्डित	२८. १०८	चिक्षेप पाणिकमलेन	७. ७
चचलत्वविरसा	१४. ३६	चित्रप्रसाधन	२३. ४८
चण्डाननस्य करताडन	७. ४०	चितिशक्तितामविकला	६. १०६
चण्डीदोर्दण्डचण्ड	४६. ७६	चितिशक्तिरूपविपरीत	६. २८
चण्डी सेनासुं कुप्यन्ता	४३. ८३	चित्रमक्षणिकस्यापि	४३. १८५
चण्डे च चक्रुधुपि	७. २३	चिन्ता गृहीत दयिता	३५. ४६
चण्डेश्वरस्य विदधे	३७. ४१	चिन्तानवद्ध	२५. ६०
चण्ड्याः करिष्यति	३७. ३७	चिन्ता भरानतमुख	३५. ८६
चतुर्मुखस्यातनु	६. ३६	चिदचित्परोऽप्यचित्	६. ४६
चतुर्दिक्स्फटिकागार	३२. ३८	चिरकालवतंसितोत्पल	२४. ६०
चन्द्रदोधिति विपाण्डुना	१४. ६	चिरं निदध्नी पुनरुक्त	४८. ४७
चन्द्रस्य च प्रतिकृतिः	३६. ४७	चिरेण वत केनापि	३२. ६२

चूडागतेन	२. ५	छायाविभंगकलुप	३३. १६
चूडाजडांशुरपि	२. ४८	च्छिन्नाः कथंचित्	४४. ३२
चूडाशशांक इव	३७. ३१	छुरितसुरपथा	४१. ४८
चूर्णोदधौ तदृढवज्रमुष्टि	४८. ८३		
चेतसा बद्धरोषेण	४३. ५५	ज	
चेतो दनोति सुदृशां	३०. ५७	जगत्त्रयेऽपि स्पृहणीय	४८. ८७
चेतो भुवोभुवन	२७. ६	जग्राहवत्क्रमलं	२६. ८३
चेतो विकल्प	१२. ७७	जगदेककारणम्	६. ८१
चेतोहरत्कुचयुगम्	२३. १२	जगतोऽविलम्बित	६. ५७
चेतोहरा विदधती	२७. ११५	जगतामनादिनिघनस्य	६. ७२
चेतोहराञ्चितविविक्त	४५. ३०	जगदप्रतिमल्लदर्प	१५. २८
चेतोहरस्थिति	३५. ६	जगुरमरतरुण्यो	५०. ६४
चेतोहरस्फुरित	२०. १४	जग्राह नूतनमनुपार	२४. ४०
चेतो हरेण	१३. ७२	जघनफलका	२८. १०१
चैतन्यमाप	५. ४२	जघान तास्त्रिदिवभिदों	४३. २७
		जघान च विनिघ्नन्तम्	४३. २६८
छ		जघ्ने सिंहतनुश्चण्ड्या	४३. ८१
च्छन्दोधि	४७. १३०	जटानिकुंजास्पदमिन्द्रमौलिः	६. ३२
च्छातोदर	२७. १२	जनतेन्द्रियातिगविशुद्ध	६. ७३
छायां क्रमेणसकलां	१६. ४२	जयकुंजरनक्षत्रमाला	३२. ५२
छत्रैर्यपाति	४४. १२	जयजययुजा	४३. ६८
छायां किरन्	३३. १६	जयलभ्योपगूढस्य	३२. ६३
छायागतर्क्षुपति	३०. ७६	जयश्रीरभसाकृष्टि	४३. ७०
छायागताविकल नूतन	२२. ११	जरठपंकजबीज	३. १३
छायागतस्फुरित	२६. ३४	जलदकालनिशापगमे	३. ६४
छायान्धकार	४०. १५	जवन पवनधूतेः	४१. ४५
छायामयीं विदधतो	५०. ३२	जहर्ष सामान्यगुण	३२. २७
छायाशकुनि	१४. ४५	जह्मर्नांसि	२३. ४४
छायां विध्रुवासरे	१८. ६६	जह्मेमनोऽस्य मृदुमारुत	३०. ४१
छायापथैस्तिमिर	१६. ३३	जानुजेनानुजननी	४३. १११

जिह्, मारुणापक्षमल	२७. ५६	ज्योत्स्नामयं	२०. ६१
जिह्, मीकृताब्जनयनं	२०. ६१	ज्योत्स्नारुचाम्बरमलं	२. ८
जिह्, मीभवद्भृकुटिपाटल	७. ६	ज्योत्स्नावदातरुचि	४६. ४३
जिह्वात्रिविष्टपसदम्	४७. ६५	ज्योतीरसाश्म भवनाजिर	१. ६
जिगीषतां मण्डलसंधि	१२. ५३	ज्वलति भृशं तदभि	४२. १
जिगीषतां दोर्द्धुमदर्प	१२. ६२	ज्वलितानलेन घटिता	६. १७४
जितमहं सुकुमारतया	३. ४२	ज्वालाकलापकवली	४५. २७
जुजुरे राजराजाजिः	४३. २७०	ज्वालाकलापकवली	५०. ७१
जृम्भाविकासितमुख	३८. ६०	ज्वालाकलापविकटांजलि	४७. १४३
जृम्भापरीतवदनाः	१३. ३१	ज्वालाकलापकवली	४. ५
जृम्भाविकासि	१. २	ज्वालावलीभिः कलधौत	६. २६
जृम्भाविकासिघटना	७. ५४	ज्वालाजटालवडवा	२२. ३३
जृम्भाविकासिमुख	३४. ३३		
जृम्भाविकासिगुरु	३४. १५	ट	
जृम्भाविकासिमुख	७. ३६	टंकाहतोष्णद्युति	६. २६
जृम्भारम्भाभिराम	३८. ८८	टांकारयन् विकट	३४. २०
जेता वेगांस्तीव्रभा	४६. ५८	त	
ज्ञानाग्निविप्लुष इमाः	४७. ८५	ततो रसादशान्ते	४३. १६८
ज्याकृष्टिचक्रीकृत	६. १३	ततोऽततीति	४३. ३
ज्याकृष्टिमण्डलित	४४. ६	तत्खण्ड धाराविनिकृत्त	४८. २०
ज्याकृष्टिमण्डलित	४६. ६	तत्कालसंभृतरसाति	२७. ८०
ज्योतिर्मुखवितरणादिषु	४७. ११६	तत्खण्डनादित	२७. १०८
ज्योतिर्मयीमकरणेन्द्रिय	४७. ६६	तत्काललोलसुर	४०. १४
ज्योतिष्मतः शिखिशिखा	७. ३२	तत्तत्कालं कालरात्रि	४७. १७०
ज्योत्स्नांकुरावलि	४६. ५५	तत्तथापि जडतानुरोधतः	१४. १५
ज्योत्स्ना चन्द्रक्रमेणव	३२. १०२	तत्तस्य कश्चिद्दृषयातु	१६. ७६
ज्योत्स्नाच्छटा धवल	३१. ६१	तत्परिज्ञानशून्येन	३२. ३०
ज्योत्स्नावितानपरि	११. ५४	तत्पादयुग्ममनिश	४७. १५६
ज्योत्स्ना तुषार	२०. ३२	तत्प्राप्तकालमिह	६. १६६
ज्योत्स्नातपं विकटवीचि	३. ५३		

तत्र सिंहासनासीनाम्	३२. ४८	तन्मार्गैर्योऽभिहताः	४८. ४६
तत्र स्फुटरसैश्चित्रैः	४३. ८७	तन्वन्न वप्र हकृतम्	३१. २१
तत्र सुर्मण्डलीबन्धैः	४३. २३२	तन्व्याः प्रवृत्तपुरुषपायित	२७. ६३
तत्त्वत्रयीकृतपदाष्ट	४७. ४५	तन्वन्ति वीतवसनेषु	३६. २६
तत्सङ्ग्रामसदस्यारात्	४३. ३१६	तन्व्याः शशाङ्कशकलम्	२४. ४८
तत्सङ्ग्रामे संसरम्भाः	४३. ३२७	तपनादिके विविधलक्ष्य	६. २६
तत्सैनिकान् समीकेष	४३. ४०	तमभीयुस्तनुच्छाय	४३. ३६
तत्सेनायाः प्रहणनैः	४३. २७१	तमथान्धकामुरनिकार	६. ७
तत्सङ्ग्रामान्तरिक्षञ्च	४३. ७८	तमभ्यैत्केतुमालीति	४३. ४८
तथा स्वपन्मधुरसपानमत्तता	२६. ३२	तथा कार्मुकमाकृष्टं	४३. ६१
तथा दधानोऽतनुताम्	४८. ८२	तथा कृतस्य सङ्ग्रामे	४३. ६४
तदनिलरयकम्पिकेसराग्र	२८. ३७	तथाधानि रूपा वज्रकेतुः	४३. ७२
तदभिधाय तमानय	३. १२	तथा वियुक्तां किल कोक	२१. ३४
तदहन्त्यधुना	३२. १०३	तथा समं सोऽपि	२१. ३५
तद्गुण्यै रणभुवि	४६. १४	तरंगिणी ग्रावशतेषु	५. ११२
तद्गणं रेणुरूपेण	४३. १६५	तरणि किरणदण्ड	२८. २३
तद्वक्षोऽदरत् वज्र	३२. १००	तरलपल्लवताम्रकरा	३. १८
तद्वरूथवतीं कोपात्	४३. ३२६	तव पादपद्मनखदर्पणोदर	६. १८२
तदाक्रूरबलोपेताम्	४३. २७५	तव मूर्तितामुपगता. सुरेश ये	६. १२२
तदा जिन इव	४३. २६७	तव नाथ नूतनवनासितोरग	६. १७५
तदावेदय	३२. ६८	तव संविदादिसहजं चतुष्टयम्	६. १४
तदासौ वीरकोपात्त	४३. ५०	तव साद्भुतातिशय वैभवस्थितेः	६. ७४
तदेहि यावन्न भजत्य	२५. ४१	तवशक्तिरप्रतिहत	६. १५५
तदेवामुरयोधानाम्	४३. ३६०	तस्तार वारणपतिः	४४. ८
तद्वाडवं वदनमात्रम्	११. ५०	तस्मान्निरूपित	१२. ७६
तद्वाह्व घूर्णनबलत्	२. ४०	तस्मै प्रणम्य मणिमौलि	२. १८
तनोति भागान्तर केश	६. १८	तस्मिंस्तुपारनिकुरम्ब	४०. ५०
तनोत्यसौ नवकुशकोटि	२६. १४	तस्मै सभातलगताय	३६. २
तन्निष्कृतविपर्यास	४३. ५६	तस्मिन् कृतासन	२. ३

तस्मिन् महारौ	४८. ३०	तस्योपयुक्ततटकानन	३०. ३१
तस्मिन् कुर्वति तान् वैरि	४८. २८६	तस्योत्थितस्य सहसा	३०. १०
तस्मिन् रजसि तिग्म	४४. ५१	तस्योच्चैः सङ्गरे तस्मिन्	४३. २४३
तस्मिन्नुदीर्य वचनं	१६. १	तस्योर्वलोचनमरीचिमतो	२. ३३
तस्मिन्स्तदा भास्वति	४८. ७१	तस्योत्ससाहयिषतो	४५. २
तस्मै सभातलगताय	३२. १२	त्रयोऽपि लोकाः	६. २६
तस्य घ्नतः करतलेन	११. ५	त्वत्संश्रयान् गिरिनीदी	४७. १६२
तस्य तत्र वदतो	१४. ११	त्वत्पादयुग्ममनिशम्	४७. १५६
तस्य प्रतीपमगमत्	३०. १२	त्वया नैयायिकेनैव	३२. ७४
तस्य प्रकीर्णयुगलम्	४०. ४६	त्वया विलुप्तावसरो	२५. ११
तस्य श्यामायमान	३०. ६४	त्वयि नाथ घर्मजलदत्वम्	६. १३४
तस्याग्रवर्ति भरलक्ष्यत	१३. ४	त्वं कारणस्य जननीति	४७. १०२
तस्यातिविस्मय	२७. ८१	त्वं चन्द्रिका कुमुदकानन	४७. १३८
तस्याधिनृत्तम्	२. ५२	स्वतः प्रभावमहिता	४७. ४४
तस्याधुनैव पिशिताशन	८. ४४	त्वद्विप्रयोगानल	२५. २४
तस्यापि नाम भवतः	११. १७	त्वमधिष्ठिताविकल	६. ७६
तस्यानुवेलमलिबल्लभ	३०. ६०	त्वष्ट्रटङ्कघटना	३४. ६३
तस्यानुकूलकलहंस	३१. ३६	त्वरितमधिसरोजिनि	२८. ५२
तस्याशुशोणितमिव	२. ५०	ताः शोभाधिगत परस्परप	१७. २२
तस्याथनिस्त्रिश	४८. ४	ताञ्छितासरवित्रासाः	४३. ६६
तस्याधिपाणि	३३. ३८	ताह्योऽपि सुरवरि	१४. २२
तस्याङ्गहारकरणा	२. ४१	तादात्म्यभेदरहित	४७. ७५
तस्याङ्गहारवलिता	२. ३०	तामभ्ययुक्त या	४३. १४४
तस्याथसंघमवलत्	४०. २	तामध्युवास भुवनानु	१. ३४
तस्यापिनेहु	४०. १२	ताम्बूलपंकरस	४७. १४०
तस्या मुखं सरभसा	४०. १०	ताम्बूलरागरुचिरा	२३. १७
तस्यास्तरीषत	२. ४४	तायमानघनच्छाया	४३. ६७
तस्याहवे विनिहतेषु	३७. ३०	तारकाख्यं ससंग्रामे	४३. ३६४
तस्यास्पदा रुचिरचन्दन	२५. ६४	तारकान्तस्थितिस्पष्ट	४३. ५४
तस्येशितुः सकलधर्मं	४७. १२७	ताराकुलं सान्द्रशिखा	६. ३४

तारागणैरभिमुखं	३८. ५५	तिग्मांशुस्यन्दनाश्च	३६. ५४
तारस्य तारतरङ्गकृति	७. ३३	तिर्यक्कृतानन	२३. २४
तारापथं गजपतिः	४४. १६	तिर्यग्विवर्तितमुखस्य	७. २१
तारापथात्स हृदयस्थ	३१. १	तिर्यग्विवर्तवलनात्	१३. ५
तारक्वणडुमरुका	४७. २४	तिर्यग्ज्योत्स्ना पाण्डुभासा	१८. ३
तार्क्ष्ये स्थितस्तत्कनका	४८. १०	तिष्ठन्तु तावदथ	३३. ४६
तार्क्ष्यः सचिन्त्य उदकादिव	३६. ३०	त्रिभुवनविपिने	२८. ५७
तार्क्ष्यो युधि स्वकरलून	३३. ४३	त्रिदिव वर्त्म	४६. ६७
तार्क्ष्यपक्षानलव्यस्त	४३. ३८०	त्रिविधस्यापि	४३. २५५
तार्क्ष्योऽपि संयुगमुखे	३७. २८	त्रिविधेन कंचुकमलेन	६. १२७
तार्क्ष्योऽपि चंचुपुटदण्ड	४०. ५२	त्रिस्थानतादियुत	४७. ६१
तारापथं चतुरपात	२२. ५२	तीक्ष्णशल्यनखा	४३. १७१
तारापथं सपदि	२२. ४	तीक्ष्णेन तीक्ष्णम्	१२. ७८
तारावलीद्युति	२३. १०	तीक्ष्णार्धचन्द्रशर	४४. ३३
तारोत्तारतरी	४३. १०७	तीक्ष्णतामविहृतां दधानया	१४. १७
तालीलताली	५. १४	तीव्रात्मनो दलयतः	११. ४२
तावच्च शंभुभ्रुकुटी	४६. ७७	तुच्छोपमानपदवीम्	११. ५५
तावत्तिरस्कृत	२०. ६	तुंगत्वं कुचकलशेषु	१७. २६
तावत्क्रमेण दयिताकं	१६. ३१	तुंगं वपुः सकलहास्तिक	३१. ३३
तावत्प्रतीतमनसि	४०. ५७	तुंगात्मतास्तशिखरस्य	११. ६४
तावद्ब्रजन्ति गुरुतां	४५. १६	तुंगात्मतासदृश	१६. २२
तवद्वाष्पाम्बु	३८. ८६	तुंगावकाशरचित	१६. १२
तावद्विधाय जलधिः	६२. ३	तुरगखुरशिखा	४६. १०
तावन्निरंगलमुदत्	१६. ५४	ते कूटशलमलि	८. ४२
तांस्तथा विश्लथन्मीलि	४३. १०६	तेजस्वितामुपगतोऽपि	११. ५१
त्वामन्तरेण रणकानन	१०. ४८	तेजस्विनो ननु विधेय	१३. २५
तिग्मप्रतापतपनातपएव	१०. १	तेजस्विनः समुदिताः	८. ४६
तिग्मप्रतापघटनाभिमुख	३७. ५८	तेजः प्रकर्षपरिहानिम्	१६. २३
तिग्मांशुकरसंस्पर्शात्	४३. ८०	तेजस्विमण्डलस्यारात्	४३. ३४३
तिग्मांशुबिम्बमणिकन्दुक	३६. ४४	ते मन्दवीर्यगतयः	१३. १६

तेजस्त्वया विशित	३६. ६	तेषां पुरः पुररिपौ	२. २३
तेजस्विनोऽतिमहूतः	४५. २६	तेषां क्रियाफलवताम्	४४. १
तेजस्विनो ननु	१३. २५	तेषामरोचिषत चूर्णित	३४. ५४
तेजस्विनो न खलु	४५. ३३	तेषां विवर्तनभरेण	७. ५५
तेजस्विमण्डलस्या	४३. १३३	त्रैयम्बकी कटकमेति	३६. ४५
तेजो दरिद्रा वरम्	३८. ३६	त्रैलोक्यलंघननिरर्गल	३८. ७६
तेजो विकासि दधतः	३६. ५५	त्रैलोक्य श्रीकरेणोः	३२. ५७
तेजोऽहूत सुरारीणाम्	४३. ३६	त्रैलोक्यसारगुरुधाम	३५. १४
तेऽपि त्रिविष्टपसदो	३८. ३६	त्रैलोक्यलक्ष्म्याः स दधत्	३२. ३६
तेनैक्ष्यत मुधापाण्डु	३२. २३	त्रैविध्यवृद्धचरितं नयवर्त्म	१०. १७
तेनोजितेन विजितस्य	६. १६४	तैराहुकोपजनित	३४. ५६
तेनोदितोऽपि मधुरम्	१६. ८०	तैः शातिताशो	४३. २२४
तेन क्रुधा दधुबुधोदत	३४. ३७		
तेन चक्राभिघातेन	४३. ६३२	द	
तेनाच्युताचारमृधा	४८. ७४	दत्त्वा वहिः	३८. ३४
तेनावरुणकर	१६. ४३	ददर्शान्धकमावद्ध	३२. ५६
तेनानायि प्रतिस्रोतः	४३. २६७	ददर्शं तोरणामुक्ता	३२. ४०
तेनाह्वान्याह्वदुर्मदेन	४८. ६४	ददर्शं सेना अथ दानवानाम्	४५. ७२
तेनोज्झ्यतां गणपते	१०. ३६	ददुरुषसि विनिद्रपुण्डरीक	२८. २६
तेनद्विषां संयति	४८. ५	ददृशेऽन्यत्र चण्डीशः	४३. १८६
तेन व्यलोक्यत कपोल	३०. ३७	दधता शून्यता शश्वत्	४३. २५६
तेन स्खलत्खलखला	३०. १७	दधति दृढतमं तमांसि	२८. ११
तेन व्यलोकि दिवम्	३०. ५	दधति यत्र पयोधरपंक्तयो	३. ४३
तेन व्यधायिपत	२. ५१	दधतीह कर्मफलभोगवर्जिते	६. २१
तेन व्यलोक्यत	२. ४५	दधतीं मध्यमग्राम	३२. ५
तेन संजघटे सार्धम्	४३. २५७	दधतोऽधिकाविकल	६. ७५
तेनादृतानां संग्रामे	४३. ३६५	दधतेव रसातलान्त	४६. ५६
तेनांगनाजनस्तस्याम्	३२. २६	दधतोऽव्ययानुदय	६. २५
तेन व्यधीयततरामिव	२. ३७	दधतोविलङ्घिततुरीयवृत्तिताम्	६. ६०
ते मन्दवीर्यगतयः	१३. १६	दधतं निरावरणचित्स्वरूपताम्	६. ६०

दधती पीरुपच्छाया	४३. ३२४	दाढ्यशालिगुणनीतिशृङ्खला	१४. ५२
दधत्कराङ्गुलिब्रात	४३. ३४	दानानुना	४६. १४५
दधत्कान्ति नासावनुभवति	२७. १०७	दानारता संगमदानदासा	४८. ४२
दधत्यास्थितमारुढ	४३. १६३	दानवानां रूपा सैन्यम्	४३. २५१
दधत्यभीक्ष्णं धवलानि	१२. ४	दानाम्बुवृक्षमभितो विकटः	३६. २८
दधुरभिनवलाक्षा	४१. ६	दिक्चक्रवालमनघ	३४. ३२
दधुषी घघनं प्राप्त	४३. २६८	दिक्चक्रप्रणताभीति	४३. २६
दधौ बिया सपत्नेषु	४३. १३२	दिक्चक्रवालरभसोपगत	३०. ५६
दध्रेरणेषु कनकांगद	१६. २०	दिक्चक्रवालरभस	८. ३०
दन्तप्रभादलितकण्ठ	२. १७	दिक्चक्रवालघटिता	१६. ३०
दन्तप्रभाधवलभासम्	१०. ११	दिक्पद्मिनीपरिसरास्पद	२८. ११०
दयितकण्ठगता अपि विस्फुटम्	३. ८७	दिक्मुन्दरीरूपदिहान	८. २८
दयिततमभुजोपधानलीला	२८. ३	दिक्मुन्दरीघनपयोधर	२०. ५८
दयिते चिरयत्यनुक्रमात्	२४. ३६	दिक्मुन्दरी स्फुटनवाङ्कुश	३४. ४३
दयितनखविलेखनं वधूनाम्	२७. ७०	दिक्स्यन्दिनीपु सुरवारण	३३. ४५
दयितमतिरूपा विलोकयन्त्याः	२८. ६४	दिग्म्यः क्रमात्	३०. ५२
दयितपरिहृताम्बरं वरोवाः	२७. ५	दिगंगनानवकलघोत	२६. २४
दलयन् पृतना शत्रोः	४३. ३३१	दिदेवताकनक	३६. २३
दलितान्धकारनिकरम्	७. १६२	दिग्धा इवोदधि	२४. ४२
दलितकमलकुङ्मलाभिराम	२८. २१	दिङ्नागदानविष्यन्द	३२. ५३
दलितमसुरचक्रम्	७. ६२	दिङ्मण्डलं नवविद्वरज	४४. ५७
दलितसकलशार्वाङ्धकारः	२८. ४६	दिण्डेः स्फुलिङ्गकणिका	७. २६
दशनेन्दुप्रभालोकः	३२. १३	दितिजहधिरधारा	५०. ८५
दशनांशुमिषेण नन्दिपेणः	१५. १५	दितिजापहृतामरेन्द्रवन्दी	१५. २३
दशामनुगुणं दग्धा	३२. ८१	दितिजांस्त्रकृशानुतापशुष्कः	१५. ५८
दशाशादेशदादेशः	४२. २५६	दितिजसमिति नायकेन	४६. ३८
दर्शितावयवपञ्चक क्रमात्	१४. २७	दिदेवादिविदुर्द्वा	४३. ३१८
दष्टौष्टपट्ट	३४. २६	दिनश्रियो मुखमरुणारुण	२६. ८
दहन्ति कल्पप्रलयेषु	१२. ५८	दिनकरकरघातताडितं	२८. २५
दहने पुरा क्षितिरथस्य	६. १७७	दिनकरकिरणप्रवालवल्ली	२८. २६

दिनपतेः क्षतिमुत्तपतः	३. ३६	दुर्वारवीर	३३. ५
दिनश्रियो मुखमरुणारुणक्षण	२६. ८	दुर्वारवैरिवरवारण	४०. २७
दिवसकरकराहतम्	२८. ७३	दुर्वारवैरिवर	३७. १४
दिवसगजपतेः मृगांक	२८. १३	दृढतरपरिरंभविभ्रमेण	२८. ७
दिवसधिरतिखण्डनापराध	२८. ६४	दूरं दरिद्रिहि	५०. ५३
दिवोऽवतीर्णव भुवम्	४३. १५३	दृढनियमितरज्जुः	४१. १५
दिवौकसामथोद्दाम	४३. १५१	द्रव्यादि भेदपरिकल्पनया	४७. ८२
दिशति नात्र रतिं प्रति मल्लिका	५. १०६	द्रुतकनकरस	२८. ७१
दिशि दिशि जपतां नवाकर्करिम	२८. ८८	द्रुतमपास्य यमेन	३. ४
दिशि दिशि दिवसेश्वरस्य	२८. ८४	दृष्टिं नवां रसमयीम्	२४. ४३
दिशि दिशि निशि संभृतम्	२८. ६३	दृढबन्धकोटि	७. २२
दिशि दिशि परिशुष्यत्	४१. ४३	द्रुतगतिप्रवणास्तुरगा इव	३. ६२
दिशि दिशि मकरन्दम्	४१. ६	द्रुततरमपि नष्टा	४१. २०
दिशि दिशि मकरन्दपानलोभात्	२८. १६	द्रुततरमवतीर्थं वासयष्टेः	२८. ५१
दिशि दिशि विहगाः	२८. ४७	द्रुतपातिनः सजलमेघरुचो	४२. ४८
दिशि दिशि वीरभद्र	४७. ७०	द्रुतमयमवमोचयत्यपास्य	२८. ४५
दिशि दिशि शमयद्भिः	४६. ६४	द्रुतमित्यमतकिते गतेऽपि	१५. ३५
द्विपच्छिरः कन्दुकौघैः	४३. १२४	दुर्गरवैरि	३७. १४
द्विपतः सुरसैन्यानि	४३. १०८	द्रुहिणस्य काव्यमिव सर्गगोचरम्	६. ८
द्विपो रणेऽपरामृष्ट	४३. ३६३	दूरव्यपोढमलशीतमरीचि	३१. २०
दीनाननेन्दूनननोदनुन्ना	४८. २७	दूरव्यपोढचरितातिशयाः	३८. १०
दीर्घं विनिश्चसति	७. ३७	दूरेऽथर्वेष विषयीकृतसप्तलोक	८. २४
दीप्तार्धचन्द्रकरिकर्ण	४५. २६	दूरेऽस्तु तावदथर्वेष	३३. १७
दुःखं न किञ्चिदपरम्	४५. ३२	दूरादेव स्त्रीमुखौपम्यलक्ष्मीम्	१८. ३५
दुस्तसहृत्वं सङ्ग्रामे	४३. २१२	देदीप्यमान	३०. ७३
दुर्गसालमिवारातिम्	४३. २६६	देदीप्यमान	४६. २२
दुर्धरं दोर्द्धददरत्	४३. २७८	देवोऽपि दानवपतेः	५०. ४७
दुर्धरप्रसरतामुपेयिवान्	१४. ३	देवोऽपि शीतकिरण	६. ४६
दुर्भेद्यया चमूः	४३. २४२	देशान्तरप्रवसनप्रवणोष्ण	१६. ३६
दुर्लङ्घ्यसागर	३३. १३	देशो-न सोऽस्ति	१३. २६

देहद्विषाम्बररुचा	३१. ३१	दोर्दण्डदूतमनसः	४७. ३
दैत्यचक्रमभूत्	४३. २००	दोर्दण्डदर्पदलनाकलित	१६. ५१
दैत्याधिपादितिजकण्ठ	३८. ४१	दोर्दण्डदर्पोद्वेकेण	४३. ७४
दैत्याधिपस्तमथ	५०. ६५	दोलायमानचटुलातिलकम्	२३. ३६
दैत्याधिराजमकराकर	१३. ६०	दोलायमानमणिकुण्डल	३६. २
दैत्याधिराजविनिपात	३५. १५	दोलायमानमणिकुण्डल	३१. ४०
दैत्याधिपास्तत्र	४८. ३६	दोः शालिनो रणभुवि	३७. ४८
दैत्याधिपः श्रुततदुक्तवचः	३१. १	दोष्णि दृष्टिं ददौ पीने	४३. ३१२
दैत्याधिपः स्मितमुखो	६३. २४	दंष्ट्राकरालमुखकन्दर	८. २०
दैत्याधिपर्युधि	३५. २६	दंष्ट्रागृहीतगुरुसंभ्रम	४१. १८
दैत्याधिपैः सुतीक्ष्णैश्च	४३. ३५८	दंष्ट्राशशाङ्ककलिका	१०. २६
दैत्याधिपो मुखरिता	३५. १०	दंष्ट्राकरालपृथुपोत्रलावलग्न	१६. ४४
दैत्याधिपेरित	५०. ८१	दंष्ट्रागृहीतगुरुसंभ्रम	३६. १६
दैत्या दैत्या इवोद्दाम	४३. ८	दंष्ट्राकरालमुख	४०. १६
दैत्यप्रतापतपनातप एव	१३. ४४	दंष्ट्राकरालवदना	४८. १६१
दैत्यप्रतापशिखिशान्तमिव	७. ५३	दंष्ट्राटानिक्रकचनिर्दलिता	३८. ५०
दैत्यानीकेष्वायससन्नाह	४६. ३६		
दैत्यानहिमहिमहिमतरो	४६. ५१		
दैत्यास्त्रविस्रविकटारि	३६. १६		
दैत्यास्थिवज्रकण	५०. ५		
दैत्यैरथाभ्येत्य कृतान्तमुख्या	४८. ५७		
दैत्यैः पुरा सुरचमूखु	४७. ४		
दैत्योदधेरस्य च	३८. ५		
दोः कन्दलीनिर्जितसौकुमार्यम्	२५. ५		
दोर्दण्डदर्परभस	३१. १७		
दोर्दण्डखण्डपवनोच्छलिता	१. ४६		
दोर्दण्डखण्डकलनानि	२. ५५		
दोर्दण्डमारुतविधादित	२. ४२		
दोर्दण्डनिर्जितरिपोः	१३. ५७		
दोर्दण्डदलितोद्दाम	३२. ८६		
		ध	
		धत्ते जलाशयपतिः	३०. ८०
		धत्तेब्जनीमयमलेः	५. ३६
		धत्ते विषाणगणमेणकुलं	५. ३०
		धत्ते समुद्रपरिखा	३०. ८२
		धवलविसलता रसेन कोकः	२८. १०६
		धामान्यध्यषुषामित्यम्	३२. १०५
		धुततटगिरिधातु	२२. ६०
		धृतोष्मभिः श्वाससमीरपातैः	२५. ३३
		धृतगुरुष्मपयोधरमण्डली	३. १०
		धृतारविन्दच्छदसौकुमार्ये	२५. २
		धोतांजनैरश्रुकणैः	२५. ४६
		ध्रुवमनेकरसाभ्यवहारतः	३. ६

ध्रुवमूर्ध्ववर्तिपदमारुक्षता	६. ११६	नभस्तलोद्यान	४८. ७०
धीतोऽप्यक्षोरंजने	१८. ५३	नभस्वतामुदवसित	२४. ५१
न		न भ्रूविभगंरचना	११. ७३
		नमत्यरिकुलस्ययः	४३. २६४
न क्रुधोऽवसर एव	१४. १६	नमुचि प्रमदा	१५. ५३
नक्तं नक्षत्रमालाभिः	३२. १६	न्यस्यन्ती सपदि	१७. १४
नक्तं निपेतुषि	१६. ३८	न्यासां शताविरचिताम्	५. ६३
नक्तं विलग्नधवल	४. २४	न्याय्यं तदेतदिह	१०. ३६
न खलु वाणगणेन	३. ७१	नरेन्द्रलक्ष्मीरुचितेः	१२. ४१
नखलु जगति	४१. २३	न लाघवं बलन	२६. ४८
न गतिस्तवास्ति	६. ५२	नवदलद्वयशोभि	३. ५५
नग्नानुगेन	४३. २६२	नवधवलदुकूलैः	४१. ३
न च काश्यपदशां	२४. १५	नवमौक्तिकैः	४२. ४१
न तदा तमसोऽभवत्	२४. ३	नवयवयवसान	२८. ४०
न तरुतिरवत्यसौ	५. १३८	नवविनिहितचीन	२८. ८१
नतलोकहितक्रिया	४६. ६	नवीननाना	४८. ११
नतया सेनया	४३. १२६	नवोत्पलश्यामल	४८. २८
नतानामनतानाञ्च	४३. १०३	न श्रेयान् सममधिक	१७. ६४
नन्दीशनिर्दय	२. २०	नाकाद्विषामथ	४६. ३५
नन्दन्तु नन्दनवना	१४. ५८	नाकांगनारुण	३१. ४६
नन्वस्मिन् रतगुरुणा	१७. ३२	नाकोपेभोगसुख	४७. १०८
न नीतिशास्त्रोपतिषत्सु	१२. ३५	नाकौकसां विदधतीः	४६. ६३
ननूते सुतरां मूर्त्या	४३. २६६	नागाधिपोऽपि	३१. ३०
न स्पृश्यतेऽपि	८. १६	नाडीसहस्र	४७. ६३
न प्राप्नुवन्ति	३८. २२	नादिनादीननोदेन	४३. २६६
न प्राप्नुवन्ति हि	४५. १६	नाद्यानिपत	४३. ५
न बहिः शरीरपरमाणतो	६. ६६	नानाशिरस्त्र	४४. २६
नभसि केतक चन्द्र	३. ५२	नानादेवकुलाकीर्णम्	४३. २४१
नभः समुद्रोदर	२१. २१	नानाधृत्यागपक्षे	४६. ७६
नभसि तुरगसैन्यम्	४१. ५३	नानेनानिललोलेन	४३. १७६

नानासुरगणाकीर्णम्	३२. ३५	निर्दग्ध दुर्मतिदशे	४६. ५३
नाप भूतिमलनात्	१४. ६	निधुवनावसरे	३. २२
नाप्नोति यस्य युधि	३३. ३६	निन्द्यानपि स्तुवत एव	३३. ३०
नाभाति कोमलकपोल	१६. ६६	निर्धूतकेसर	४०. ४०
नाभाच्छुतिरिवादीना	४३. ५७	निर्धूतचामर	३०. ६३
नाराचभिन्नकटकूट	४४. १७	निर्धूतदीर्घतर	५. ५१
नाराचनिर्दलित	५०. ७	निर्धूतकज्जललवामपि	३५. ४५
नारीविनिःश्वसित	२६. १७	निर्धूत तारतरुण	२०. ६०
नालक्ष्यतात्ममणि	२६. २६	निर्धूतामलकरवाल	३८. ५६
नालीयते स्म	२६. ७५	निर्धूतकनकच्छाय	४३. ३४६
नासापथेनोपगताम्	२५. ६०	निनाय यद्विरहविजृम्भण	२६. १०
निघ्नन् स शत्रोः	४३. ३६	निन्द्यानपि	३३. ३०
निघ्नन् सखेटखटकामुख	३५. ४६	निपतति शशिमण्डलम्	२८. ६६
निचिते रजःप्रभृतिभिः	६. ६५	निपतति घनविस्फुल्लिग	३८. ६२
निजशक्तिपरिक्षयेण	५. २०	निपत्य संहारविभा	४८. ४३
निजकार्यचक्रघटने	६. ८७	निपतितहरिसैन्या	५०. ६२
निजघान रणे सेना	४३. २३५	निपातितस्तेन	४८. २६
निजघानोर्जितैर्वाणैः	४३. ३३८	निपातितस्यारि	४८. २२
निजघान नासुर	४६. १६	निबद्धपद्मासन	२१. २६
निजयैव निष्प्रतिघ	६. ७४	निविडजघनरोह	२७. ११०
निर्गच्छन् रजनिकरस्य	३४. ५७	निर्जित्य यान्	३५. १६
निर्जित्य यान् विजयिनः	१६. १८	निर्गच्छन्	३४. ६४
नित्यांजनोपयोगेन	४३. २१५	निर्भिद्यमानहृदयो	३६. १५
निद्रामुद्रारेचित	१५. १७	निर्भिद्यमानमपि	१६. ६६
निद्राविमुक्त	२०. १६	निर्भिद्यगण्डतट	४७. ६३
निद्राविमुक्तमधुसूदन	५०. ३	निर्भिद्यदेहरभस	२७. ६३
निद्रा विहाय	२७. १०५	निर्मासता धवलराहु	४७. १४
निर्दिश्यते जगति	४७. ६७	निर्मुच्य धूर्जटि सदस्य	१३. ७
निर्दह्यमानो भिषजेव	६. ५०	निर्मुष्टमानलघुता	२७. ८२

निमृष्टमानलवुकानि	२६. ७८	निःशेषलोकाक्रम	३३. ४४
निर्यन्त्रांशुसलिलौघ	७. १५	निःशेषलोकाक्रम	२२. ५०
निर्याय तस्य वपुषः	४०. ११	निःशेषितासवलघुं	२६. ६७
नियान्त्या ज्वालयो हेतोः	४३. २७२	निःशेषितासवलकुल	३४. २६
निर्वाणस्थितिमपवर्ग	१७. ३७	निःशेषितेऽथमधुनि	२६. २४
निर्वापणं रत्नलता	६. ३१	निःशेषवध्यजनताकर	२६. २१
निर्व्याजिप्रीति	३२. ६४	निःशेषलोककवल	५०. ७०
निर्व्यूढसंगर	१३. २	निःश्रेणिरोशितु	४७. ११३
निरास तं वाणगणैः	४६. ४०	निःश्रौणमूर्जितविपक्षचमू	१६. ५४
निरुपत्मवास्थिति	६. १६६	निःश्वासवातैरधरस्य	२७. २८
निरुद्धरन्ध्र	१२. ५७	निःश्वासवातधुत	२६. १५
निवेशितस्यान्तरसीम्नि	२१. ४०	निःश्वासावधुत	१७. १००
निशाकरे केसर	२१. १३	निःश्वासैरविरल	१७. ६०
निशाकृता विम्बमुखेन	२१. ८	निःश्वासानां सौरभ	१८. ७०
निशागमे मन्दिर	२५. १६	निःश्वासधूत	२६. ३५
निशासु तस्याः	२५. २८	निःश्वासमारुत	४४. ५८
निशासु विन्यस्त	२५. १४	निःश्वासमारुतहत	२७. ३८
निःशङ्कहुङ्कृत	७. ३५	निःश्वासमारुतहत	२४. ४६
निशाननेनाहित	४८. ७६	निषिद्धदेहार्ध	२१. ४५
निशितैरशरीर	२४. १८	निष्कण्टकीभवतु	१३. ७३
निशितमायुध	४५. २१	निष्क्रम्य कांचनगिरेरथ	३६. १
निशीथनीव्यपगम	२६. २	निष्पिण्डलोचनयुगम्	११. ३६
निशीथनीं सममतिवाह्य	२६. ४६	निष्पेपभीति	१. ४१
निःशेषमेकसुरभिम्	२०. ६६	निष्ठ्यूतकज्जल	१६. ६४
निःशेषितासवमपि	२६. ३६	निष्ठ्यूतया कवलितामृत	३४. १३
निःशेषकोष	३३. ४४	निष्ठ्यूतनिष्ठुर	३७. २३
निःशेषां सकनक	४६. ५०	निष्ठ्यूतनिष्ठुर	३६. २०
निःशेषमाकुलित	७. १६	निष्पिण्डहारविधुतोद्धत	७. २८
निःशेषमेककवल	७. ३४	निष्ठ्यूतनाकनगर	३६. ३१
निःशेषलोकाक्रम	३८. ७२	निष्ठ्यूतदीधिति	११. ६६

निष्पिण्डशैलविनिघृष्ट	१६. ५८	नैशान्धकारनिकरेण	२३. ३७
निष्क्रम्यकांचन	३६. १	नैशानिलाहति परस्पर	२०. ५४
निष्ठ्यूततीव्रशिखिनः	५०. ४०		
निसर्गसूक्ष्मच्छवि	२१. ५१	प	
निस्त्रिंशघातदलित	१३. ५३	पक्षानिलावधुत	४६. १२
निस्त्रिंशघातविनिकृत्त	४६. ३४	पटलादिभिः सकलदृक्	६. १५६
निस्त्रिंशलून	१३. ७७	पपौतरां प्रियतमया	२६. ३१
निस्त्रिंशमुद्रहसि	४७. ५	पयोधराग्र	२५. ५६
निस्त्रिंशलून	१३. ७७	पक्षमश्रेणीपद्म	१८. ४८
निस्त्रिंशघात	४७. ४३	पञ्चाशदञ्चिततराक्षर	४. ७
निः संख्य संख्य	१०. ४५	पतितोद्धतं श्रवणशंखशतैः	४२. १५
निहितनखपदं	२७. १०१	पत्यौ रणाय चलिते	४०. ६१
नीरन्ध्रगतति	१७. ७५	परस्परप्रेमविजृम्भितोऽनयोः	२१. ५२
नीलाब्जं श्रवण वतंसतां	१७. ६३	परदेशमुपेत्य यस्य भीत्या	१५. ५
नीलनीरजदलोज्ज्वला	१४. ४६	पराचीनं विधायशु	४३. १०१
नीहारगौररुचिभिः	२२. १०	परापनापक्षमतानतेन	४८. २५
निहारगौरशिशिंशु	१६. ५६	परिकल्पितेन दधदेकरूपताम्	६. ५४
नुन्ननानाधनौघेन	४३. ३०२	परिधाहतात् पृथुविषाणमुखात्	४२. ३२
नुन्नारिरेनोनरुनंरा	४८. १२१	परिपुञ्जिततारकप्रसपत्	१५. ४७
नुन्नं कनानानकनाकि	४८. ११३	परिपूरिताखिलपरापरात्मक	६. १५८
नूनं मलीमस	३५. ६०	परिमृष्टकालिकमवाप्य	६. १३७
नेपथ्ये मसृणमनोरमे	१७. ७६	परिवृन्तपरीतहारिवर्णं	१५. ७
नेत्रद्वयं मधुमदेन	२९. ७४	पर्यन्त भागविलसत्	६. ५
नेत्रैरिवांजनपराग	१६. ६५	पर्यस्यतः सकलसच्चरिता	३१. २३
नैकत्रशक्तिविरतिः	१६. १७	पर्याप्तदानवपुषा	३१. ३२
नैकत्रश्रवसितया सहेमताक्षीं	१७. ६८	पर्याप्तजृम्भण भरस्फुटनानुबन्धि	२०. ६५
नैसर्गिकी विरसताम्	३६. १३	पर्यासितो निधुवने	२७. ३५
नैष्ठुर्येण रणे चण्डी	४३. ६४	पर्यङ्कबन्धघटनाविकटेन	८. ४
नो ताम्यते दिशि दिवाकर	४७. ८०	पर्यङ्क पट्टमलनात्	२७. १०३
नोत्पादयेत्कथमुपेक्षत	४५. ६	पर्यन्तभागविशाराव	१०. ५

पर्यन्तवर्ति परिपाण्डुर	१. ३	पादारविन्दयुगसंस्मरण	४७. १५७
पर्यन्तवर्ति जलराशि	८. २७	पादाघातैर्दानवचक्रस्य	३४. ४४
पर्याप्तजृम्भण भरस्फुटनानुबन्धि	२०. ६५	पात्रत्वं मनसिजलासकस्य	१७. १०६
पर्याप्तदानवपुषा	३१. ३२	पारिप्लवस्फुरित	२३. ३३
पर्याप्त निर्मलकरेण	२०. ८०	पारिप्लवहरित्रातो	४३. २०७
पर्यासितो निधुवने	२७. ३५	पारीः प्रसादयच	२१. ८५
पर्युच्छवसत्	२०. ७७	पाशी स्पृशन्	३६. २३
पश्य नाथ सुरसद्यसम्पदाश्च	५. २०	पार्ष्णिप्रहारघटना	१७. ४७
पश्यतो युधि तद्रंहो	४३. ३६६	पार्श्वे विलोकयसि	३४. २८
पश्यत्यमन्दकरघात	४५. ४५	पिङ्गेक्षणस्फुरदकल्क	७. ४५
पश्यत्सु भीतिविधुरम्	८. १६	पिङ्गप्रभाविकटहेति	४४. ५३
पश्यस्यवश्यमचिरेण	३५. ४०	पिङ्गत्विषः कवलितोरग	४०. ५४
पश्यार्थनाथ	३६. २४	पिङ्गस्फुरत् किरणकेसर	३५. २३
पर्यश्रुस्तुतिपरिपाटलत्वम्	१७. ६६	पिङ्गोर्ध्वलोचनकृणानु	३०. ११
पर्यस्तमस्तगिरि	१६. १४	पिदधुमार्गिणास्तस्य	४३. २५८
पर्यस्तरत्नकिरणांकुर	३०. ३६	पिनषाम किमाशु चूर्णपेपम्	१५. ३५
पश्याऽधुना	५०. २	पिप्पोदपादी दीपोऽपि	४३. ३७३
पश्यामि तावदना	२६. ४३	पिषन् गजघटा गुर्वीः	४३. २०६
पश्यास्तपर्वत	५०. १०	पीतः कलङ्ककलुषः	२६. १०
पश्यैष	५०. ८	पीतस्तुपारकिरणो	२६. ६२
पस्पन्दिरे शिखरिणो	१६. ४१	पीत्वाशु दिव्यममृतम्	४७. १२१
पातालताम्रच्छवि	२१. ८६	पीनान्तरालपरिवर्तित	३५. ४३
पातालमन्दिरतले	३३. २२	पीनांशकूटघटितम्	२. ३२
पातालमन्दिरनिवास	१०. २१	पीनोरुमूलं रभसापनीत	२७. ७
पातालरन्ध्रघटितास्पद	१६. ४२	पीनोन्नतांशशिखरस्य	१०. ४७
पातालवेश्मगत	२. ३५	पीलूनखड्ग	४५. ५५
पातुं मधून्यधिकमुद्वति	२०. २७	पीलूपलाल्प	४४. ३७६
पादाग्रकोणहत	४७. १५४	पुञ्जीकृताः शुभवीज	३६. ५
पादानतास्तव भवानि	४७. १५०	पुञ्जीकृताञ्च शुभ	३६. ७
पादाभिघातदलितम्	३०. २८	पुञ्जीकृतोरग सहस्र	३६. २७

पुनरप्यरविन्दनालसूत्र	१५. ५५	प्रणिपत्य चैनमथ	६. ३
पुनरुपगतपक्षोड्डीन	४१. ४४	प्रतिककुभं गवाक्ष	२२. ६५
पुरोपवनपद्धतीः	४६. ६८	प्रतिककुभमथो गलन्ति	२८. १२
पुष्पीघवर्षममरप्रमदा	१४. ५६	प्रति ककुभमुदस्थाद्	४१. ४२
पुलकं दधौ सघनघर्मजला	४२. २७	प्रतिगजमदगन्धा	४१. ५
पुष्पदन्तोऽपरत्र	४३. १४	प्रतिगजमधिकोपाढावताम्	४१. ७
पृथुजूटवन्ध	६. १७२	प्रतिदिनमपवर्गद्वार	३४. ७२
पृथ्वीवराहवपुषा	४५. २३	प्रतिदिशमुडुरस्तराशयः	२८. १५
पोत्रस्थलस्थगित	३८. ५२	प्रतिपद्य कृष्णरजनीमयम्	६. १७६
पोत्राभिघातदलितः चल	३८. ५३	प्रतिपद्य शङ्करभवन्तमव्ययम्	६. १७०
प्रकटकुटिशकुन्त	२६. ६०	प्रतिपन्न-भिन्न-परिकल्पकारण	६. ६६
प्रकटजातिशरीररुचो	३. ४७	प्रतिपन्न सवंगतवस्तु	६. १७
प्रकटविकट	४१. २५	प्रतिपन्नसमागमं प्रिये	२४. ६
प्रकाश एव प्रविलुप्तदर्शनी	१२. ६२	प्रतिपन्नगोत्रघटनः कृतस्थितिः	६. १८१
प्रकाशितायोधनसीष्ठवोऽथ	४८. ६१	प्रतिपन्नशाक्तविभवाः	६. १३३
प्रकाशिताशेषदिशेक्षण	६. १०	प्रतिपादयितुं यदन्यथार्थान्	१५. १६
प्रकृतिर्नचेतयतएव	६. १०३	प्रतिबद्धंजयाश इन्दुमौली	१५. २६
प्रकृतेः पृथग्विकृतिशून्यताम्	६. १८	प्रतिबिम्बितवल्लभा	२४. २७
प्रकृतीश्वरोभयचिदादिचेष्टित	६. ६०	प्रतिबुध्यते विषयवर्ति	६. १२६
प्रकृतिः पुमान् प्रणव इत्यमी	६. १३८	प्रतिभागताष्टविध	६. १६५
प्रक्षाल्यतेऽन्तः	६. २५	प्रतिभाद्वयातिगम	६. १६८
प्रगल्भं वल्गमानानि	४३. ३७९	प्रतिमापत्तितां सखीवताम्	२८. २७
प्रघने निधनं प्रमञ्जनोऽपि	१५. ५७	प्रतिहारिभिः	४२. १०
प्रज्ञातिरेकवशातो	६. ७३	प्रतीयमानाः	१२. ६४
प्रज्ञाधनं स्थिरचतुश्चरणत्वम्	४७. ७८	प्रत्यग्राङ्कुररचितश्रियं वनाली	१७. ४६
प्रज्ञां नमामि भुवनेषु	१३. ६	प्रथममधिधरित्रि	१६. ६८
प्रज्ञाममाल्पविभवा	३९. १२	प्रथममतनुरागसम्पदं	२८. १०५
प्रणतं स विभुः शत्रुम्	४३. २८६	प्रथितप्रपंचरसभाववर्जितः	६. १६
प्रणवादिरप्यथ विरामतां दधत्	६. ४१	प्रथिताः परापरदृशः पुराविदः	६. ३६
प्रणिनीषतामनुजिघृक्षया	६. ७०	प्रत्यक्षमन्ययुवतेः	२६. ७२

प्रत्यक्षमेव भवताम्	४५. २०	प्रत्युहितेक्षण	२१. २१
प्रत्यक्षशस्त्र	४३. २७३	प्रत्येकमेव धवला	२०. ५७
प्रत्यग्रदंशजनित	२६. ६०	प्रत्येकमेव विनिवेशित	४३. १८
प्रत्यग्रपक्षघटनेन	२०. २३	प्रभंजनोरिसेनासु	२६. १६
प्रत्यग्रपांशुपुरुषा	४६. ३१	प्रभातजं विरह	४८. ४२
प्रत्यग्रपीतनवकैरव	२०. ५१	प्रभामयेनारि चमूः	४८. ५२
प्रत्यग्रफेनधवला	२०. ५७	प्रभ्रष्टः सन्	१२. २१
प्रत्यग्रमज्जन	१८. ६५	प्रभ्रष्टानांमशु	१२. २८
प्रत्यग्रमेचकरुचि	३५. ३१	प्रमथपतिरयासीत्	४१. ६१
प्रत्यग्रमौक्तिकवितान	४०. २६	प्रमदगलिततारकांशुशारी	२८. ६६
प्रत्यग्रमौक्तिकशिला	१६. २२	प्रमदभरभृतः कपोलभागात्	२८. १०४
प्रत्यग्रविद्रुमवितान	३०. ७७	प्रक्लानांचित	७. ४७
प्रत्यग्रयावकरस	४०. ६	प्रयुक्तसंस्कारगुरुर्गरीयसाम्	१२. २७
प्रत्यग्ररत्नकिरण	१३. ५४	प्रलयाभ्रमलींमसां दधानः	१२. ४०
प्रत्यग्रविद्रुमवितान	३०. ७७	प्रलयेऽपि सर्वजगतां	६. ८२
प्रत्यग्ररागघटनेन्दु	१६. ६	प्रलयोदयव्यतिकरा	६. ६२
प्रत्यग्रलग्नमलिनोदर	२०. १७	प्रवर्तमानां प्रतिपत्तुमर्हथ	१२. ६०
प्रत्यग्रसौरभभराकुलित	३३. ४२	प्रविघटितहलाररिप्रभाते	२८. ३४
प्रत्यग्रयिनोमदभर	११. २६	प्रविवेश या क्षपितमोहविप्लवा	२८. ३४
प्रत्यग्रशोणमणि	२२. ३४	प्रशमय महामोहतंकम्	४७. १६८
प्रत्यग्रसङ्गतपतंगकरा	४७. ६८	प्रशान्तरणसरंभम्	३२. ६५
प्रत्यग्रोष्णीपचन्द्रामल	३८. ८४	प्रसक्तताम्बूलकलंकधूसराम्	२१. ५३
प्रत्यग्रसौरभभरा	३३. ४२	प्रस्तावे नवमधुमासनाटकरय	१७. ३५
प्रत्यग्रज्ञापिप्रसरता	४३. १०	प्रस्तूयते यदभिधेयवचोभिरत्र	१२. ७३
प्रत्यासन्ना कांचिदम्भोज	१८. ७१	प्रसृतवह्निशिखा	४६. ३२
प्रत्यासन्ने वीचिभंगे	१८. ५४	प्रहारमूर्च्छया विभ्रत्	४३. २३७
प्रत्यासीदत्	७. ५७	प्रह्लादपृतनाचक्रम्	४३. १६७
प्रत्युप्तलोहित	४०. २०	प्रह्लादादिभिरथसैन्यभङ्गम्	४६. ३०
प्रत्युप्तानां हेमपादांगदेपु	१८. ८	प्रह्लादे विकटनितम्ब	३४. ४२
प्रत्युत्फेलत् सुरगर्णः	३७. २०	प्राग्दर्शितासुरविनाश	३३. १२

प्राप्तानिमान् प्रकृतिजान्	४७. ६०	प्राभ्राम्यत्सुरपुरदीर्घिकोदगाह	१७. ३
प्राप्ताः प्रकर्षपदवीम्	३८. ३३	प्रायेण कार्यकरण	४५. १३
प्राप्तस्तरमरण	१७. ६६	प्रालम्बमौक्तिक	८. २
प्राप्तानामवलतयापि	१७. २७	प्रालेय शैलतट	३५. २५
प्राप्तानधिप्रथनमञ्जित	४५. ३४	प्रावुपाकइह	५. १२३
प्राप्ताभिसंधिपरताम्	४७. ५५	प्रियतममवलोक्य	२३. ६५
प्राप्तावधूतकमलच्छवि	२६. २१	प्रियतमपरिचुम्बनेन भीरोः	२७. ४७
प्राप्ताविशुद्धिमधिकाम्	१२. ७५	प्रियवियुक्तवधूहृदयैः समम्	३. ८८
प्राप्ता सुवर्णघटनाम्	८. ६	प्रियेण वासांस्यपनीयमाने	२७. २
प्रातस्तनानिल विकम्पित	३०. ३	प्रियेण हन्तुं दयितागलन्मधु	२७. ७६
प्रातः समागम सुखानुभवम्	११. ५२	प्लुतिसुखमनुभूय	४१. ३७
प्रातिकूलकतां मत्वा	३२. ६५	प्रीतिं न कस्य कुस्ते	५. १८
प्राप्तः कामप्यभिह्वयाम्	२२. ६३	प्रेखत्कपालकुरुविन्द	४. २२
प्राप्तमन्धमवमृद्यतापितम्	१४. २०	प्रेखत्कठोरशतैपत्र	२०. ५८
प्राप्तः सभीतिरसितागुरु	२३. ५५	प्रेखद्गदादलित	१३. ८१
प्राप्तस्य मन्मथशिलीमुख	२६. ४६	प्रेखच्छिखण्डभरशोभिवपुः	३६. ४६
प्राप्तवानथ दत्तेन्द्र	२३. ३३	प्रेखच्छिखण्डभरशोभिवपुः	१३. २२
प्राप्ते प्रभातसमयेऽथ	४०. १	प्रेखच्छिखण्डभरशोभिवपुः	५०. ५०
प्राप्ते विवृद्धिमुदधौ	२२. ८१	प्रेखत्कुलायकलनोन्मुख	१६. ८
प्राप्तेऽत्र काननभुवा	५. १०	प्रेखत्कपालकुसुम	४७. १५६
प्राप्तेऽस्त शैलशिखरम्	१६. ३६	प्रेखत्कपालरशनागुण	३६. ४८
प्राप्तेऽस्तशैलशिखर	१६. ६	प्रेखत्कपाशकलामल	३०. ४३
प्राप्ते क्रमाद्रलनपुञ्जित	१६. ४	प्रेखत्करागुलिशिखरां	३३. ३५
प्राप्त्यावतंसितमनोहर	२६. ७१	प्रेखत्करालकरपुष्कर	४४. ३६
प्राप्तानलसनाथत्वंम्	३२. २२	प्रेखत्कपाल किरणच्छारितं	३०. ४६
प्राप्ताभिह्वयामुज्ज्वल	१८. ८६	प्रेखत्करालकिरणप्रकरा	३३. ७
प्राप्ताया किसलयपाणिनोप	१७. १०३	प्रेखत्करालमणिरश्मि	३०. ४६
प्राप्ताः प्रदोषसमये	२३. ६३	प्रेखत्करालमणिशंख	२. १०
प्राप्य क्रियासमभिहार	११. ४०	प्रेक्षावतोऽप्यवहितोपयिक	१०. १६
प्राप्यावतंसित	२६. ७१	प्रेखज्जपाकुसुमकोमल	४७. ३६

प्रेखतिपागार्कधाम	२८. ११८	वद्धत्रासा रत्नसोपानपट्ट	१८. २५
प्रेखत्फणामणिमयूख	४७. ३६	वद्धस्पृहं दयितया	४०. ६०
प्रेखत्करालपरिपाण्डु	१६. ५०	वद्धास्तु नाम भवती	२३. ६
प्रेखन्नखप्रखरदीधिति	१६. ७१	वद्धास्पदा गलितनिर्झर	४. ५
प्रेखन्नखस्खलित	२३. २	वद्धास्पदा दितिजनायक	१३. ६४
प्रेखन्नारादुत्थितो	१८. ७४	वद्धे वलौ बलवता मधुसूदनेन	११. ४६
प्रेखन्नखांशुपरिकल्पित	३४. ३१	वन्दीकृतस्य शिखिनो	२२. ४३
प्रेखन्नखांशूत्करमंजरीका	४४. ४६	वभुरतनुदृशां	२८. ७
प्रेखन्नितम्बतटचुम्बि	२३. ६१	वभुः श्रीवृक्षखर्जूरी	४३. १२
प्रेखद्दवानलपरीत	४६. ३२	बभूवुर्नन्दिनो रोधात्	४३. २५
प्रेखोलतातरलिता	२७. ४६	बभौ तस्य द्विषः सेना	४३. ३४७
प्रेमानुबन्धपरिमार्जन	३५. ८	बलं विस्मायि शैलादेः	४३. २७
प्रेमामृतेन गिरिराजसुताश्रयेण	१. ५०	बलसमुदय ऐशेतीत्य	४१. १२
प्रेयः करोद्ग्रथित	२७. १७	बंहीगस्त्वं नाकनारीजनस्य	१८. ५
प्रेयः करालकल्पित	२७. ११२	बहुना किमुदीरितेन नाथ	१५. ५१
प्रेयांसमकर्मव	१६. २६	बहुभेदसांख्यगुरु	६. ३७
प्रेयांसमर्कमुपकण्ठ	५. ६	बहुरूप एव दधदेकरूपताम्	६. ४८
प्रेयांसमीक्षितुमथेक्षण	२३. ५१	बहुशो व्यतीतगणनेषु विण्ण्टपो	६. १७८
प्रेयस्या निविडनितान्ततान्तबिम्ब	१७. ६८	बाणासनाग्र विकटाटनि	१३. ६७
प्रेयस्युपेयुषि ससंभ्रम	२५. ६६	बाष्पांशुशीकरकणोघ	३७. ५३
प्रेयोंशुमालिविरहलपित	२०. ७५	बिभर्ति गृवीं जगतोद्युरयः	६. १४
प्रेयोभिः सममवगाह्य काननोर्वी	१७. १०	बिभर्ति नारायणमूर्तिरेप	६. १७
प्रेयो नखक्षतपदानि	२७. ४६	बिभर्ति पारिप्लवतामुदन्वतः	१२. ३३
प्रेयो नखार्द्र	२७. ४४	बिभर्ति बिम्बागतचन्द्रबिम्ब	२५. ३८
प्रेयो समागमसुखार्द्र	२०. ६८	बिभर्त्यंसी पृथुतलमण्डलोदर	२६. २५
प्रेयो गृहागमन भावनया	२३. ४७	बिभ्रती रत्नकोदण्ड	४३. ११६
प्रेयो विलोकनरसात्	२६. ४४	बिभ्रती संयुगोत्पात	४३. १२३
		बिभ्रती सुभटेनोच्चैः	४३. १०५
		बिभ्रती हेतिसन्दोह	४३. ६६
		बिभ्रतः सांयुगीमुच्चैः	४३. ३४५
वद्धकक्ष्यो हरिर्भास्वत्	४३. ३२०		

विभ्रत्कलिनन्दतनयामिव	३६. १	ब्रह्माण्डगर्भमपि	३६. २८
विभ्रज्जटाः कणिशशूक	३६. ५	ब्रह्माप्रजापतिरवक्ष	४७. १०३
विभ्रत्यभीक्ष्णं	८. ३५	ब्रह्माप्रपञ्चपरिनिष्ठत	४७. २६
विभ्रत्यमृस्तटभुवो	५. २४	ब्रह्माण्डशंखमुपपादित	४७. १२
विभ्रत्या समकरकेतन	१७. ३०	ब्रह्मादिदैवतमयस्	४७. ६६
विभ्रत्युदारतरमान	३४. ५३	ब्रह्मानेभ्य उदिता	४७. ६०
विभ्रत्यः प्रकृतिमनोरमा	१७. ६५	ब्रह्माप्युदीरयतु साम	१३. १८
विभ्रद्विर्गोयवैदग्धीम्	३२. ८	ब्रह्मासनाम्बुरुह	२. ४६
विभ्रद्भुजौ मुररिपुः	४६. ६६	ब्राह्मीत्वमुच्छ्वसित	४७. १३६
विभ्रद्वपुः सरत्तीघ	४३. ३०७	बोधिप्रकर्षमधिरूढवतो	४७. ५०
विभ्रद्विकासिपुटतारक	१०. १०		
विभ्रत्सकैटभरिपुः	१६. ७६	भ	
विभ्रत्स लक्ष्म जलधेः	२०. ४	भवत्येकभावितमनाः	३८. ४
विभ्रत्स सौरभभराकुलित	११. ८	भगवत्यनुग्रहपराङ्मुखे सति	६. १००
विभ्राजिरे जलनिधेः	२२. २४	भगवन्नहो वत किलासि दुर्ग्रहः	६. ५१
विभ्राणः कनकमयंनु	१७. ३८	भग्नानामगणित तत्	१७. ५७
विभ्राणं दिशिदिशि	१७. १०८	भग्नानामरद्विरदमुत्पल	४४. १२
विभ्राणं वसनमिवान्तरापि	१७. ३६	भग्नेष्वधोक्षपतिमाह	५०. १
विभ्राणं शोणमाणिक्य	३२. ५	भजते हि न साध्यतां न	१५. ४२
विभ्राणमंकुश	३१. २०	भटकामिनः प्रतिवरूथवतीम्	४२. ७
विभ्राणया	२७. ७६	भयङ्करैरावणसप्तदण्ड	४८. ५०
विभ्राणया विसलतां	१०. १५	भर्तुः प्रसादलब्धानि	३२. ४३
विभ्राणया सरल	२७. ४८	भर्तुर्विसारि शिखरम्	५. १३६
विभ्राणे स्फुटतरशुष्कवर्ण	१७. ८६	भर्तुः संप्रतिपत्तीनाम्	४३. ३६
विभ्राणैरधिकगुणत्व	१७. ५२	भर्तुः स्थिताद्यं	४०. ३०
विभ्राणा श्रुतिमुखताम्	१७. ८१	भवति नास्य मरुत्	५. ८
विभ्राणैरसभर	१७. ५६	भवतु च परिवृत्य नाम	२७. ७८
ब्रह्माण्डकर्परपरि	२. ५६	भवता कदाचित्	६. १२५
ब्रह्माण्डखण्डतल	४०. ३	भवतो भवोद्भव	६. १४६

भवतोऽव्ययात्	६. ११०	भाववेशनिमीलितेक्षण	२६. ६३
भवतोऽवतंसशशि	६. १७३	भासितानुतिमात्रासु	४३. ८५
भवदाननाभ्युदितमातृकाक्षर	६. ११५	भास्ततोऽप्यविहितां	१४. ५
भवदात्मकं सकलमन्त्रमण्डलं	६. १५६	भासि त्वमस्वरजनी	४७. ३८
भवदिच्छया करणभेदवर्तिनः	६. १२४	भासेद्धाहातत	४३. १४५
भवदिच्छया ह्यनुगृहीतचेतसः	६. १५८	भास्वत्किरीटमकरी	६. ७१
भवदिच्छयैव विनिरोधवर्तिताम्	६. १२०	भास्वच्छविर्भुवनवेशमगतः	१६. ३७
भवदीरतः स्फुटमनन्त	६. ११८	भास्वन्निशीथवनपुष्प	१६. ५५
भवदीरितेन मनसाभिहन्यते	६. ६२	भास्वत्फणामणिकणोत्वन	७. ६
भस्मांगरागधवलम्	२. ११	भस्वन्मणिशिरोदैत्य	३२. ४६
भस्मांगरागधवलेपु	२. २५	भास्वत्सहस्रकरकौस्तुभ	४७. १३२
भस्मावदातरुचयो	१३. ७४	भिन्नप्रकारसमवाय	४७. १०६
भाति द्विरेफकुलमुज्झित	२६. ५५	भिन्न लयमिव त्रेधा	३२. १२
भाति स्म कान्तमिव	१८. ६२	भित्वा विपाञ्जनमिवाशु	२०. ३३
भाति स्म काचन	२३. १८	भिन्दन्त एव हृदयः न्यपि	२७. ४
भाति स्म गर्भगिरिकांचन	२२. २८	भिन्दन्स्तमो	३०. ७८
भाति स्म निर्दयरतिश्रम	२७. ६०	भिन्दन् सुधानिवह्वाहिभि	२०. ४२
भाति स्म पद्मकुटिलोदय	२०. ८	भीतावधूरभिमुखम्	२३. ५३
भाति स्म पद्मशिखर	२७. ८५	भीतिं तनोति विकटभृकुटी	११. २०
भाति स्म मारुतविधूत	२०. ५६	भीतैः पुरः	१. ५३
भाति स्म मध्यघटितास्पद	२०. २०	भीरोरंरिभि	४३. २४८
भाति स्म पर्युषित	२३. २३	भुजगेन्द्रभोग	६. ६
भाति स्म मूर्तिरनलोघ	४०. ३६	भुजशालिनो जिगमिपोः	४२. ४६
भातिस्मरत्नचपके	२६. ८	भुजशालिनां करतलप्रहितैः	४२. ४
भातिस्म वल्लभकर	१७. १११	भुजशालिना स्फुरदरिप्रघने	४२. ३०
भाति स्म संवलिततारक	२०. ५६	भुजालतामणिथिल	२६. ४६
भाति स्म संबीतगुडैर्बपुभिः	४८. ६६	भुवनतापविघातविपर्यय	३. ६६
भात्याकाशश्यामले	४६. ५६	भुवनप्रलयानलस्त्रिलोकीम्	१५. १३
भानोरसंनिधिवशात्	२०. ३६	भुवनप्रलयेषु सोमसूर्य	१५. ४८
भानेन नूनावनि भानमुन्ना	४८. ६०	भुवनानि पङ्कजभुवः	६. २३

भूतार्थैव श्रेयसी	१८. ७५	भूमध्यवर्ति भगवत्युपघान	४७. १२३
भूभावा भावभीभावा	४३. ३२२	भ्रमंगमाशु दिशतोल्वण	११. ६२
भूमेदिदश्चपृथुकुक्षि	४४. २८	भ्रूविभ्रमानुमित	२६. ८७
भूयेयोऽभययायीभ्यो	४३. २५२	भ्रूलेख्या कुटिल	२३. ३४
भृकुटि कुटिलितभ्रूः	७. ६३	भ्रूभंगमारचय	११. ७१
भृशविक्लवास्त्रिदश	४१. ३६		
भृशविक्लास्त्रिदशवैरि	४२. ३६	म	
भेदेनैभं रणे तस्मिन्	४३. ७	मङ्क्त्वा प्रेषानीयिवान्	१८. ३३
भेत्तुं पुरासुरपुरीः	४. २८	मच्चक्रकोटिपरिवर्तन	३६. १७
भेदोन्मुखस्वच्छ	३८. ५६	मज्जत्सुरेश तरुणीगलित	३१. ३७
भोगापवर्गफलसाधन	४७. ८८	मज्जत्कुवेर तरुणीगलित	३०. १८
भोगापवर्गसुखसाधन	४७. ५८	मणिरञ्जिता शशिकलेव	४२. २६
भोगीन्द्र भोगकपण	४०. १७	मणिवर्त्मसु प्रघनवर्त्मगताम्	४२. ४५
भोगीन्द्रभोगविनिषण्ण	२२. ३१	मणिशतकरभासुरांग	४६. ५७
भ्रमतः कमलाकरेषु	५. ८५	मत्ता तदाभिनवपल्लव	२६. ५५
भ्रमण विधुतपक्षैः	२६. ६२	मदच्छटा मोद	५. ६४
भ्रमणाकुलाः	५. ५२	मदच्छटार्द्धीकृतगण्ड	१२. ४६
भ्रमरपंक्तिनिभेन	३. १६	मदविगलितलज्जया	२८. १७
भ्रमयन्त्या ज्वलच्छूलम्	४३. ११२	मदविपाटलकान्ति	५. ६७
भ्रमयन् जवादतनुकुन्तलताम्	४२. ४३	मदनस्य शरासनाश्रयाम्	२४. ८
भ्रमणविधुतपक्षैः	३०. ६२	मदमेदोदुहुदाम	४३. १६६
भ्रमयन् जवादतनुकुन्तलताम्	४१. ४३	मधुकरपटलीम्	२८. ५६
भ्रश्यन् माल्या	१८. २३	मधुकरशबलानाम्	५. १४४
भ्राम्यन्त्यनर्गलमितस्तत्र	१६. ८	मधुकराञ्जनविन्दुमनोरम	३. २६
भ्राम्यन्ननेकशतपत्त्रशरारि	१६. ४०	मधुकोपसंपुटवदाहित	६. ८४
भ्राम्यद्भिर्धनमकरन्द	१७. ६३	मधुपराजि पराजित	३. २
भ्रान्ताया गिरितटकानने	१७. १०२	मधुपशावमपाययत्	३. ७६
भ्रूक्षेपानुगतनिकुञ्ज	१७. ५६	मधुपिबत्यसित	५. ६५
भ्रूभंगभीषण	२६. ३५	मधुमदविवशा	५. ६५
भ्रूविभ्रमं विदधतो	२६. ६१	मधुलिहां	५. ६२

मधुलिहि	२८. ७८	मन्मथं विरहि भूरुहां	५. ११७
मधुस्पृहानिभृत	२९. २८	मन्ये च तस्य	५०. ३८
मधूपनीसं	२१. ३२	मन्युं व्यनेषत न संयति	४४. ४१
मधुरज्जम्भणविभ्रममाधवी	३. १०	मन्येऽभिधातुमबुधान्	१३. १५
मधुरया परपुष्टगिरा	३. ७	मन्ये तदेव वचनम्	३७. ४७
मधुलिहामिह	५. ६२	मन्ये निसर्गं	३५. ५५
मध्यस्य तानवभृतो	२७. ८८	मन्ये निमीलन्नयनारविन्दम्	९. १५
मध्यं समुष्टिग्रहसौष्ठवञ्च	९. ५६		
मध्याधिरूढसकल	२२. ९	य	
मध्येस्थिताशिथिल	२३. ७	यो ग्रावलभनवहलोमिकया	३०. ७५
मनोरथं सुरारीणाम्	४२. २२९	यं संविदादिमयमाहुः	४७. ७०
मनोरमस्मितहसित	२४. ४५	यं ज्ञानलिङ्गमतिवृत्त	४७. ६१
मनोरमान्तविनिवेश	२१. ४६	यं प्रस्थितं समनुगन्तुमिव	१६. २७
मनसो निरगलपरि	६. ३१	यः कीर्त्यते श्रुतिषु चोपनिषत्	४७. ६८
मनोरमान्त	२१. ४६	यः सज्जनो जगति यश्च	३८. १२
मन्त्रयुक्तिगहनं	१४. ५६	यः एकस्तरसा दैत्यान्	४३. २०
मन्त्रेण पंचविधताम्	९. ७४	यः प्राप्य वल्लवकुलस्थिति	१०. ३०
मन्दप्रतापघटने	१६. ६२	यः कुञ्जराजितवपुः	३१. २४
मन्दमारुतसलीलघट्टना	१४. ४०	यो बाहुमत्युजितवैरिवृन्द	९. ७
मन्दार कानन	५. १११	यशोशु भासुरच्छायः	३२. ७२
मन्दाकिनी जलरयैः	५. ४२	यश्चकार द्विषे कुप्यन्	४३. २३६
मन्दाकिनी तटतरोः	३१. ३९	यः सोदभारजलदच्छविना	१६. १४
मन्दाकिनीसलिल	१. ४३	यत्काञ्चनाक्ष भवता	३७. २
मन्दाकिनी ब्रजतु मूर्ध्नि	३७. ३६	यत्तीक्ष्णकोटिकरजक्षति	१०. २५
मन्दाकिनीशिरसि	१. ३८	यन्नाभियोगचलिते दिवि	१६. १९
मन्दाकिनीं सलिलनिर्झर	४०. १३	यन्नाभिमगभंकमयूख	१. २९
मन्दीकृतोष्ण	३७. २९	यत्सूत्रमस्य जगतो	४७. १२५
मन्दानिलाहति	१९. ३४	यथाखिलद्रव्यगताश्चिकित्सका	१२. ३१
मन्दीकरोति भवताम्	१३. ४५	यदनावृतत्रिदशकार्मुकाकितम्	६. १४६
मन्दीकृतोष्णकरमण्डल	३७. २९	यदपि रह्यितुं मयूरकेका	५. १२६

यदेवमादराहूढा	३२. ७१	यस्माज्जलादिव च	४७. ८३
यद्यपिन्दुकरकोमलच्छविः	१४. ३६	यस्य दुर्गतविपक्षसुन्दरी	१४. ४
यथा शशी त्रिपतिपुरस्तपर्वते	२६. ११	यस्याधिगण्डतटमुत्कट	३६. ३८
यदधरगतमादधाति तृष्णाम्	२७. २७	यस्य क्षितिश्च चरणी गगनं च	४७. ११७
यदानुगुण्यं भजते जगत्पसी	१२. ६३	यस्य नाम्निसहसाम्युदीरिते	१४. १८
यदालभावसुलभं	३५. १३	यस्य प्रतापदहनो	१६. ४७
यस्यामरवधूदंघ्रो	४३. १	यस्य प्रतापमिव सोढु	३७. ११
यदाययायीयुदोयम्	४३. ३६१	यस्य प्रपन्नजनताः	१. ३५
यद्वारमुष्णकिरणस्य	४७. ६४	यस्य प्रभाविपुलहारहितः	४. ३८
यशः शय्याशयः शंयुः	४३. ३६	यस्त प्रयाणसमयेषु चमूविमर्दं	१६. २४
यशः सुवृत्तस्थिति येन निर्मलम्	१२. ७	यस्य प्रयाणसमयेषु वशीकृतानाम्	१६. ६१
यस्मिन् परिस्फुरति संयुगमूढिन	१६. २६	यस्य व्यभिचान मनः	१. ५७
यस्मिन् परिस्फुरति शेषगुण	३८. १६	यस्य व्यलोकि सख्यो	१. ५५
यस्मिन् विभाति शिशिरांशुकला	३०. ८५	यस्य व्यलोक्यत नवाम्बुद	१६. ८५
यस्मिन् भ्रमत्यनुदिवर्तन	४. १३	यस्य व्यलोक्यत सुधाहरणाभि	१०. २४
यस्मिन् सलीलमसितोन्नत	४. ३६	यस्य व्यलोक्यत सुरैः	८. १२
यस्मिन् समुच्चलित फूत्कृत	१६. ५२	यस्य सेना दिशो दैत्यान्	४३. २५४
यस्मिन् समुच्चलति वोढुम्	१०. ८	यस्य स्थितं करहतस्तनपृष्ठसीम	३३. ३७
यस्याग्निचूर्णपरुषे	३७. १०	यस्मिन् परिस्फुरति	३८. १६
यस्यातिमन्थरगतेः	१०. २७	यस्मिन् निसर्गमहताम्	३५. ५७
यस्यामलाम्बरसरस्यहिमांशु	३६. ४१	यस्मिन् सलीलमसितोन्नत	४. ३६
यस्योन्मदद्विन्दुकुम्भविभेदमुक्त	१०. ७	यस्य चारु गुणमौक्तिकोत्कर	१४. ७
यस्योन्मिषत्प्रलयमेघ	४. १४	यस्य च प्रसृतया निरर्गलम्	१४. ८
यस्योदयाधिगम एव	२२. ४५	यस्याचकासति तटीभुवि	४. १५
यस्योर्मिभिर्मयनकाल	४. १०	यस्याचकासतितराम्	१६. ७२
यस्योत्पतन्प्रतिदिनम्	४. ३३	यस्याचकासति निरर्गल	४. ३४
यस्योर्ध्वलोचनमनिन्धन	८. ११	यस्याततायिजनताः	१६. ४५
यस्योपान्तगतं निशासु	४. ४१	यस्याततायि हृदयानि	३३. ३४
यस्यैश्वर्यशतेन्दुकलिका धवल	३६. ४०	यस्यातिवेलपरिवर्तं	४. ४
यस्योदपादि मनसः किल	४७. ८४	यस्याद्यापि दधत्येते	३२. १११

अस्याद्विराजतनया	१. ४२	यस्यां सलीलमसितागुरु	१. १७
यस्याधिवारिनिधि	१६. ७३	यस्यांस्मरः सततसंनिहितेऽपि	१. २०
यस्याधिकं दधति निर्मलनीरमध्य	३०. ७०	यस्याह्वेषु ववृधे	३७. १२
यस्योद्धतान्विद्विषतः समूल	६. २	यस्याह्वेषु परिवर्तजुषो	३६. २२
यस्याततायिदयिता	१६. ५८	यस्य हारलतान्यासभासुरा	३२. ११०
यस्यानतिप्रवण	१. ६३	याजरापत्तदाक्षोद	४३. १८४
यस्यान्तर्ब्रजदहन	३२. ११२	याते कालेऽथ दुर्वार	३२. ६६
यस्याभियाति भवनेष्वसमाप्त	१६. ६५	यान्तीनां विजितविनिद्रपंकजानां	१७. १०
यस्या पलायनपरायणता	३६. ३६	यावन्न संयुगयुगान्त	४५. ४८
यस्या निकेतनलिनीषु च	१. २५	या ह्यारिगणाजस्र	४३. ७१
यस्याः प्रसादवशतो	१६. ७	युगान्तकालानलधूमराशिः	४८. २
यस्याभ्यः प्रणतो नैव	४३. ३०८	युधि कोटवी	४२. ३१
यस्यां निशासु गगनम्	१. ५	युधि क्षयघनस्येव	४३. १३१
यस्यानुकाररभसोत्थित	१. ४५	युधि घूर्णितं सुभटमीक्ष्य	४२. १६
यस्यानुरागवशतः	१. ३६	युधि धावतः प्रतिगजाभिमुखं	४२. ११
यस्यान्धकारनिकुरम्बभिदो	४. २०	युधि भान्निहतेन वैरिणा	४६. १५
यस्याभिषेनरसप्रवणस्य	१६. ३४	युधि येयायुधीयायाम्	४३. २८४
यस्याभियोगेपुरजांस्यनीक	६. ६	युधि चक्रं द्विषामाशु	४३. १५४
यस्यामशंकित	१. १३	युधि दैत्यपती विजृम्भमाणे	१५. ३३
यस्याम्बुराशिपयसा	४. ६	युधि निम्नञ्जयावाप्ति	४३. १५
यस्यारिकुञ्जरकटेपु	१६. ५६	युधि येन विवल्गतासलीलम्	१५. ८
यस्यावतीर्णमधिवारिधि	३६. २६	युधि वल्गति यत्र तिग्मतेजः	१५. १०
यस्यावलम्बितकिरात	१. ५८	युधि शंकुभिर्मरकरप्रहितैः	४२. ३७
यस्याशुकीतिवकुलावलि	११. १६	युधि शंकभिर्भटकर	४२. ३७
यस्याद्विराजसुतया	८. ६	यूयमाह्वरसे व्यवस्थिताः	१४. ३४
यस्यां निशासु रुचिरागुरु	१. १५	ये दानवाधिपतयो मृदिता	१६. १६
यस्याभ्रसिन्धुसलिलोमि	८. ८	येनाभयं निर्जितनभ्रमूर्तेः	६. ८
यस्यां भरेणगलतस्तरुणी	१. २३	येनावकीर्णमुखराग्र	१६. ३२
यस्यां स्तेषु पृथुपीन	१. ६	ये निर्गुणा. परगुणेषु	३८. २४
यस्य व्रजत्यधिनशीथिन	१. २७	येन प्रकीर्णकगणाः	१०. ६

येन प्रसाधितमिलावृतम्	३०. ८४	येन व्यलोकिषत	३१. १०
ये वा पिवन्ति सुरभेः	४७. १३५	येनासकृत् प्रलयकाल	८. १७
येवां जगत्प्रविचयाधिगमात्	४७. ११०	यैराहवे दितिसुतैः	३७. ४५
येनातिपीडनरस	३७. ६५		
येन व्यधायि स्वर्गो न	४३. १७०	र	
ये मन्दराद्रिमपि	३७. ७	रक्तच्छटाशवलकुञ्जर	४६. २६
येषां निसर्गविमलत्वम्	१०. १४	रक्ताखण्डदलकोमल	२६. ५७
योगाभियोगपटवो	४७. ११५	रक्षोदरक्षोऽविपन्नदैत्य	४८. ५८
योधं नृसिंहनखकोटि	४६. ४६	रचितस्थितेः प्रविकटांसतटे	४१. २१
योधं निहन्तुमरिमुत्पतितम्	४३. २	रचितःस्पदा निहतसादितया	४२. २६
योगेश्वरीरुचिरचक्र	४७. २८	रचितास्पदा दधति	४२. ५०
योग्योहमेव मम ये	३८. २३	रजोभिरस्मिन् जनता हरन्ती	५. ३४
योधस्य तस्मिन् समरे तदानीम्	४८. २१	रणं गजैः सिन्धु	४८. २३
योधाः कलापैः कृतचारुशोभा	४८. ८५	रणभुवमजितोऽवर्तीय	४६. ३१
योधाः परस्परमपार	४४. ४३	रणभुवमधुना जयाशंसया	४६. ७४
योऽनुकुर्वन् मृधे	४३. ६२	रण भूरसौ दलितवर्तनया	४१. १८
योक्त्रीकृते फणिगणैः	३६. ३३	रणसिन्धुं सुमनसाम्	४३. ६२
योगाश्रितापरवपुः	३६. ३५	रणाङ्गने कैशिकमार्गचारा	४८. १००
यो हन्तुं समरे भीतान्	४३. १६०	रणाङ्गनोर्वी दधदाहितोन्मद	४६. ४६
यो भाति प्रत्ययोत्कर्ष	४३. २४०	रणमूर्ध्नि विचित्रशस्त्रजालैः	४६. २१
या पादानामुज्ज्वला श्रीः	१८. १३	रणवर्त्म हिमाद्रिजापती	४६. ६
योऽभ्रं कर्षं शिखरमुत्कट	४. ३७	रणे नता येन रिपोर्वरूथिनी	४६. ६०
येपामवस्तुविषयः प्रथितः	८. ६	रणे सङ्कुलतां प्राप्ते	४३. २५०
युधि कोटवीरभिविलोक्य	४२. ३१	रणे सुरद्रुहां सैन्यम्	४३. १५७
येऽध्यव्रात्सुरपि कांचनचलम्	५. ६२	रत्नाक्षमालां विभ्राणा	४३. ११५
येनाशुनिर्धुतसटाभर	४०. ४७	रत्नाक्षसूत्रवलयं परिवर्तयन्ती	३६. ४२
यैरध्यशामि नितराम्	२७. ७३	रत्नाद्री चण्डिकाया	४६. ८१
यो वीजयन्निव निपण्णरथम्	४. २१	रत्युत्सवे शिथिलितारभसेन	२७. ११४
यत्रेन्द्रनीलभवनम्	१. १०	रथकुञ्जरवाजिपतिसैन्यम्	१५. ६१
येनाद्रिराजतनयाकुचकुङ्मलाभ्र	१. ६०	रथतुरगखुराप्रक्षुद्यमाना	४१. ५८

रथचतुरस्ररंगक्षोद	४१. ३२	रुधिरारुणैर्निशितखड्गलता	४२. ६
रथप्रतिष्णोष्ममरोचिताप	६. ५३	रुन्धत्या ककुमः सर्वाः	४३. १४७
रथमर्दो भुवस्तस्या	४३. ६५	रूढाचिरं भुवनकाननचक्रवालम्	१३. ४३
रभसयोपगताः पथिकाः	३. २७	रूढारुणं तदुरसि	५०. ३४
रमणीयतया वियोगिनाम्	५. ४४	रूपं वहन्ती हरति स्म यूनाम्	२५. १७
रम्याभोगैर्गौरतामुद्बहन्तिः	१८. ४	रेजे गजेन्द्रगुरुसङ्गर	४४. ४
रराजदष्टाधरधूतहस्त	२७. १५	रेजुस्त्रियो मधुमदारुण	२६. ६५
रविरपरिमर्शतर	४१. ५५	रेपे पुरः प्रीरपरोऽपि	४८. १०५
रलीलोला रिरल्लाली	४३. १२०	रेणुरोरोरुणोर्णोर	४३. ५६
रविबिम्बमिवाभिनिर्यत्	४६. २	रोचिष्णुरत्न	४६. ३७
रविदीधितिर्व्यतिकरादिमे	६. १४१	रोचिष्णुतच्चाप	४८. १०८
रसातले गढनिवेशिताङ्घ्रिः	६. ३६	रोचेरिरोरोरुचे	४८. १६
रागाद्रांचाटुचतुरस्य	२७. १६	रोधोघरारोधधरैः	४८. ८८
राजतितटीयमभिहत	१५. १३७	रोधो हंसस्वानलक्ष्मीम्	१८. ४२
राजत्युर्वी मणिनिकरं	५. ३२	रोमाञ्चौषं बिभ्रती शीततोय	१८. ४५
रात्रिस्त्वमेवनवविभ्रम	४७. १३३	रोमाञ्चकण्टकितताम्	१६. ३१
रामाजनस्य मधुपान	२६. ५२	रोमाञ्चकण्टकितकम्पि	२७. १०६
रामाजनेन निविडम्	२३. ५	रोमाञ्चपीनतनुता च	४६. ४०
रामाणांद्भुमवितपाग्रजन्मपुष्प	१७. ७८	रोमाञ्चपूरितविकम्पि	७. ४७
रामाभिरामश्च विदूरजारम	३१. ६०	रोमाञ्चभिन्ननवचन्दन	२५. ६७
रामाणां नवनवमालिकाविकास	१६. ४८	रोमाञ्चमुच्चैर्विभराञ्चकार	४८. ७५
रविकरपरिमर्श	४६. ५५	रोमाञ्चालीमञ्चिताम्	१८. ४०
रासभिन्ननभोरन्ध्र	४३. १६०	रोलम्बसङ्कुलकराल	४. ११
राहोरालक्ष्यत मुखम्	३४. ११	रोषानुबन्धदृढपीडित	११. २३
रिपुणा व्यवारोपितेषु धम्नः	१५. २१	रोषारुणक्षणमरोचि	३४. १७
रिपुदन्तिनांपृथुविषाणगता	४२. २५	रोषारुणीकृतदृशो	७. १३
रुण्णोन्निद्राभोरुहैः	१८. ७८		
रूपा तमभ्यैदथ वज्रवाहुः	४८. ५४	ल	
रुचिरतन्यत निर्झरिणीतटैः	३. ६१	लज्जावशाप्तिदधती	२७. ३०
रुचिरया गिरिकाननमण्डली	३. ४०	लज्जानताननतया	११. २६

ललाटलेखावलिभंगमुच्चकैः	२१. ४१	लावण्यग्लपितशरन्निशाकराणि	१७. ७
ललाटतटंगां दृष्टिम्	४३. ३०३	लावण्यनिर्भरपुरन्धि	१. ३१
ललाटपट्टावरचन्द्रलेखाम्	२५. २६	लालितलीलता	४३. १३६
ललाटेनान्वयंस्तुङ्ग	४३. २१०	लावण्यलक्ष्म्या मणिपारिहार्यं	२५. १५
ललाटपट्टेक्षणतारकौष	६. ६४	लीलाचलद्वलचामर	४०. ३२
लक्ष्मीमखण्डनवसू	११. ४५	लीला हरेरभृत यस्य	३३. ३६
लक्ष्मीं दधावुदयशैल	२०. १	लीलानतेन सकलाम्	४०. ७
लक्ष्मीमपूरितपद्मत्रय एव	८. २५	लीलाकिरातवपुषो	८. १३
लक्ष्मीरमुष्य सकलातिशयं	५. ७२	लीलानिपीतभरमूर्च्छित	२०. ५०
लक्ष्मीपट्चरणच्छाय	४३. ८२	लीलानिमग्नकमलासन	३१. ३
लक्ष्मीः सुरेश कलघौत	५. १३१	लीलायायिययू	४३. १४८
लक्ष्मीरिहामरगिरेः	५. १४६	लीलालुङ्खित पुङ्खस्थ	४३. २३६
लक्ष्येष्वन्तर्वाह्यरूपेणभीक्ष्णं	५. ६१	लीलावतीशकलितागुरु	२७. ४५
लक्ष्मीं दधन्ति शवलीकृत	१६. ५७	लीलावराह इव	८. ३७
लक्ष्मीपतेरिवनिरगल	२. ४३	लीलाविलोलकलकण्ठ	४. ३५
लक्ष्मीं दधुः शिशिररश्मिरुचो	२०. ४६	लीलानतेनशकलांकरपल्लवेन	४०. ७
लक्ष्मच्छलोपहितपीवरपंक	२०. १८	लीलानताननतया	१. ५६
लक्ष्मच्छलभ्रमर	२२. ३२	लीलाविधौ भरनिपीडित	३८. ७८
लक्ष्म्या कुलीरचितया	३०. ७६	लीलावधूतशिरसोऽस्य	२. ४६
लक्ष्मीं वहन्तं ऋतुभिः	३. ६४	लीलानिमग्नशबरीकुच	३०. २२
लक्ष्मीसुरा विमलकौस्तुभ	३०. ४४	लक्ष्मीः षट्चरणच्छाया	४३. ४२
लक्ष्मीभृतस्त्रिभुवनाक्रमण	३०. ३८	लालितलीलतालाता	४३. १३१
लक्ष्मीकराकलित	३६. १६	लावण्यकान्तिममलां	२७. ६८
लक्ष्मीर्नयां भवनमानस	१. १४	लावण्यकान्तिविसरामृत	२७. ११६
लघीयसापि द्विपतो	४५. ८	लीलायायिययूल्लोल	४३. १४८
लक्ष्मीलतामकृत यो	१७. ६८	लीलाविधौ भरनिपीडित	३८. १४
लक्ष्मीं दधुर्विपुलकैः	४०. ३७	लीलावलोकितकरालकृपाण	७. ५६
लक्ष्म्या भविष्यति रणे	३५. ३०	लीलाविलासकिलिकित	२७. ११३
लावण्यकान्तिपरिमृष्ट	२०. ३१	लीनद्विरेफविधुतामर	१६. ३७

लीलागृहीतकुटिलेन्दु	४५. ४०
लीलाचलद्वलचामर	४०. ३२
लुलितालकवल्लगीकृताम्	२४. ३६
लोकः प्रमादपरमः	१२. ७२
लोकान्तरं जिगमिपोः	२६. ५६
लोकांस्त्रिभुजुरघितिष्ठति	४७. ४७
लोकेष्वनादिनिधनं	४७. ११४
लोकान्तराश्रयिणि धर्मधृणी	२०. ३८
लेखाः सीताविभ्रतीमध्यभाजः	१८. ५५
लोलेनोच्चं पाटलावृन्तभासा	१८. ४४
लब्ध्वा नाभीमण्डलान्तः प्रवेशं	१८. ५२
लक्ष्म्याधारैर्भङ्गुरापाङ्ग	१८. १४
लोकानुसारसरलम्	१०. ५१
लोकेऽत्रवीरजनता	३७. ६४

व

वक्त्रच्छाया निर्जिताभ्भोजशोभम्	१८. ६७
वक्त्रं दधद्शनदंश	७. १०
वक्त्रामृतांशुकिरणाहत	१६. ७८
वक्त्रामृतांशु परिवेष	५०. ५५
वक्त्रामृतांशु विनिवेशित	१०. २३
वक्त्रारविन्दनिमित्तम्	४६. २
वक्त्रं यथा स्मितविकासि	३३. १६
वक्त्रं विलोकयितुमूढरसा	४०. ६२
वक्त्रश्रियं वितनुते	३८. १५
वक्षोमणिस्थितिभृतः	४४. ६
वक्षः शिलाघनमथेषुभिः	४६. २६
वक्षः स्थकीस्तुभमरीचि	३६. १५
वक्षः स्थलाम्बरकृतास्पद	३६. ११
वक्षः स्थलीमलिन	३४. ३

वक्षः स्थलीलुलितहार	३४. २४
वक्षः स्थलीविगलितैकः	४५. २५
वक्षः स्थले गणपतेः	७. ३
वणः स्थले घटितसंनिधि	१०. ३३
वक्षः स्थले बृहति	४०. २५
वक्षोऽन्धकस्य निजधान	५०. ४६
वक्षः स्थलीविनिमितामर	४७. १६
वचोऽत्र सर्वस्य मनोरमं भवान्	१२. २०
वज्रप्रभं तत्पृतना तदानीम्	४८. ३८
वज्रप्रभस्याथ युयुत्सु सैन्यम्	४८. ७६
वज्रप्रभेण विकटादुरसो	३४. ३४
वज्रांकुराहितशतक्रतु	३०. ८८
वज्रानलोऽप्यनलभासुर	३४. ३६
वज्राभिघात भयकातर	३०. ४८
वन्द्यात्मनामिह नरेन्द्रकथासु	१२. ७४
वपुरलघुविधूर्णयन्विघ्नन्	३८. ५३
वपुषि दयितसङ्गतोऽङ्गतोयैः	२७. १४
वराललीलाञ्छतया	४३. ३०७
वरुथिनीपु समरे	४३. २९५
वर्णस्थितिमतीमथ्याम्	४३. ३७४
वर्णेषु वाचकतया रहितेषु	४७. ८१
वल्गस्तु वाजिपु चलस्तु	४४. ४६
वल्गत्तुरंगखुरकोटि	४४. ५५
वल्गत्प्रवीरविनिपाति	४४. ५
वल्लीभिरस्यकुसुमैर्नदधे	५. १०४
वल्लवो वालिलीलला	४३. ३१६
वव्रे विरावविवरा	४२. १३४
वसुधादिषु विदशयोनिर्वतिनाम्	६. १५३
वसुधा विभावयति बीजमुच्चकैः	६. ८५
वहति करतलेन बद्धरागम्	४६. ६२

वह्निगमंचमूर्याच	४३. २१७	वाक्यं वचस्त्रिजनदुर्वचम्	१०. १३
वह्निज्वालापिशंगोर्व्व	४३. १२३	व्यतिष्ठितवृत्तिरगुणो	६. ५८
व्यक्तं खटुकजनतापहिता	३८. ३०	व्यवधूतकलन	६. ६१
व्यक्तं न कार्यिकतया	२७. २६	वाक्यं ब्रवीतु सुवचाः	३६. ११
व्यक्तं रसातलमुखम्	२२. १४	वाक्यं तवैतदिति शुश्रुवुषः	११. २७
व्यक्तांगहारकरण	२. ३६	वादिता तरसा भीमा	४३. ६३
व्यक्तावचूल क्लृषोदरम्	२०. १२	वामभुवोनिधुवनकलमधर्मवारि	२७. ६१
व्यक्तं समाश्रयवशादिह	३३. ३३	वामभ्रमुखमदिरासुगन्धि	१७. ४०
व्यक्तीकृताव्यवबन्ध	१. २४	वामभ्रुवः शयनपट्टविवर्तनेन	२७. १०२
व्यक्तोपकारमधुना	१६. ४३	वायवीयाय वायव्य	४३. १२२
व्यचरस्तरसाथ पण्मुषो	४६. ४६	वारिशालिनासवारि	५. १४०
व्यजनीकृतपद्मिनीदल	२४. ३५	वार्ताभंगः प्रथयति यथा	४५. ५०
व्रजन्नगस्त्येन पुरार्कमार्गं	६. ५५	वार्धकक्षीणशक्तिर्गतौ	५. ५८
व्रजसीशपादरहितो	६. ४२	वासन्त्यः कुसुमभृतश्च	१७. ४७
व्यजेष्टागोचरातीतम्	३२. ८२	व्यस्यन्निवाशु	५०. १७
व्यतिपेतुषां त्रयमसंविदात्मकं	६. ३०	व्याघातावप्लुतमहो	१३. ५८
व्यत्यासाद्व्यतितमेन	१७. ७१	व्यतिनुषीभिरभितः	२२. ४२
व्यधायि तेन क्षपितास्त्रशस्त्र	४८. २६	व्याघ्रश्रेणीनागकुंभाश्रमंग	५. २८
व्यधायि संकोचविधूसरेन्दुना	२१. १७	व्यापारयन् ससरंभम्	४३. ३१५
व्यपगतघृणमारात्	४१. २७	व्यापारिता नयपथेन	१६. ६
व्यरुचदथ सरोजिनी	२८. २२	व्याप्ता कृतयुगस्यास्तु	३२. १७
व्यर्थो हारो मृणालैः	२५. ४०	व्याप्तवतोऽस्य दीर्घविकटैः	५. ४६
व्यलोकि विस्मयवता	३२. २०	व्याप्य यः स्थितिमगात्	५. ८०
व्यवलुप्तमोहगह्वराः	६. ६७	व्याप्य स्थितेऽत्रशिखरैः	५. ७८
व्यावृत्तिवैशिश्यात्	७. ५०	व्याप्य स्थितो जगति यः	४७. ६२
व्यापादयन्तं निशितैः स संख्ये	४८. ६६	व्याप्य स्थितः कनककूटभुवान्त	५. ६६
वाक्यं प्रभामय यदित्यम्	१०. १२	व्यापीति हंस इति तार इतिस्म	४७. ६५
वाक्यं मर्मतदगुसारमपि	३७. ५	व्याविद्धामधुरक धूम्ययारात्	१७. ६२
वाक्यं तव श्रवणहारि	१३. १४	व्यावृत्तिरस्ति न कुतश्चित्	४६. ८७
वाक्यं नवाम्बुदगभीररवं	१२. ८०	व्यावृत्तिमण्डलित	११. ३

विगलित दानवसार्धं	४६. ७८	विच्छादकांशुमणि	३०. ६४
व्यूहप्रपंचरचनाम्	३७. ६०	विच्छायतामकृतयो	२०. ५
व्रातीभक्षोदपक्षे	४८. १४२	विच्छ्रायतामभजत	१६. २१
विकचपत्रपुटं सुरभिश्चियः	३. २६	विच्छिद्यमानविरहानल	२५. ६४
विकटकटकभित्तिभाग	५. ४१	विच्छिन्नदैत्यपतिनिष्ठुर	१६. ७०
विकटकनककक्षया	४१. ४६	विजहीहि शुचं पुरा तव	२४. १०
विकटगुरुविषाणादभ्र	४४. २४	वितपिततिरमुष्य	५. १६
विकट भुजगशृङ्खलावनदम्	२८. १३	विडम्बितापूर्वंविनिद्रपद्म	२५. ३४
विकटमेकलहेमलतास्पदाम्	३. ४८	विडम्बयन्ती सार्धेन्दु	४३. १४१
विकटशिखरलग्नाः	४१. ५६	वितन्वन्तो लक्ष्मीम्	२२. ५८
विकटोर्मयः समरसिन्धुपतेः	४१. ४०	वितेनिवांसोऽप्यविलंध्यरूपताम्	१२. ३
विकासिभिर्दिशिदिशि	२६. १३	विदग्धमण्डलीमारात्	३२. २५
विकासयन् कीर्तिकुमुद्वतीं	१२. १०	विदधतः पथिकक्षणं प्रति	३. २४
विकसितमवलोक्य पुंडरीकम्	२८. ३६	विदधति गुरुपक्षोत्सेक	४१. ४०
विकासिर्किशुकच्छाया	३२. ३६	विदधञ्जवात्कुलिशमुष्टिहृतम्	४२. २३
विकल्पजालाकुलितं तदीयम्	२५. ३२	विदधता नवचन्द्रकलांछिताम्	३. ४६
विकसनरभसेन हृत्प्रवेश	२८. १००	विदधुरवसरेऽत्र दैत्यचक्रप्रलय	३४. ६१
विकिरवारि विलोलय	३. ५३	विदधुस्तत्रसंरंभं	४३. १८८
विकलोपि सन् सकल	६. १४२	विदधे निद्रता तेन	४३. ५१
विगर्ह्यमाणातनुविप्रयोग	२५. ३७	विदार्यं दंष्ट्रांकुरकोमलत्विषा	२१. ६
विगाढतोयः प्रतिमाछलादसौ	२१. ६	विद्वयते सा निपतद्विरेफ	२५. २२
विक्षिप्तवाहुनिवहस्य	२. २७	विद्याधिपो यदनघान् द्विषतो	१६. ४
विक्षिप्तवेल्लहलवाहलताः	१४. ४५	विद्विषत्यतुलितोहविक्रमे	१४. ५५
विकटोर्मयः समरसिन्धुपतेः	४२. ४०	विद्विषः समरेऽनन्य	४३. १६६
विघटिततिमिरोषदिग्विभाग	२८. ६५	विधित्सुनाकेलिमिवोदयश्रिता	२१. ३
विघटितदलमुद्रा	२८. ११७	विधुतपक्षमरजः कपिशभ्रमत्	३. ३५
विघटितदलमुद्रान्	४१. ३३	विधुतुदोपप्लुतभाग	२१. ३९
विचित्रस्थानकोपेताः	३२. ३	विध्यन्त्यङ्गममूर्यथा	४५. ४६
विचिन्वतोऽर्थं निजमण्डलाश्रयम्	१२. ४५	विनिद्रनीलोत्पलपुंडरीक	२५. ३१
विचूर्ण्यमानद्विपकर्णशंख	४८. ७७	विनिधूतरविद्योताम्	४३. १२२

विनिमग्नसुरारिचक्रकान्ता	११. २५	विरूढमूलस्य नयानुसारिणः	१२. ४४
त्रिनिमीलितलोचनाम्बुजा	२४. ३२	विरहानलताप	२४. ३३
विनिष्पतद्भोरहुताशवति	३८. ६५	विरहानलतापविप्लव	२४. १६
विनिष्पतन्तः शलभाः प्रदीप	२५. १२	विरहे मृगशावकचक्षुषा	२४. ३८
विनिहत्य यमंच दैत्ययोधा	१५. ५६	विलीयमानासु हिमस्थलीषु	६. ६०
विनिहत्य मदापाः	४३. ३५१	विलूनहारोज्ज्वलशेखरश्री	२७. ६७
विन्यस्तपादभरकम्पित	७. २	विलोकयन्तीं गिरिराजकन्यका	२१. २६
विन्ध्याचलोल्लसतिहृता	३१. २६	विवर्तिताधरविकसत्	३४. ४०
विपाण्डुभिः केतुशिखांशुकौघैः	४८. ११८	विवस्वतो विवकरूपः	२६. ५
विपरीतरताभियोगलग्नान्	२७. ६५	विविधाधिवधे धीवा	४३. २३४
विपिनेषु पीतकमलोदरस्त्रवन्	५. १०८	विवृण्वतां मण्डलसंधिविग्रह	१२. ४३
विप्रचित्तैः समीके यत्	४३. १६८	विवृणोत्यपोढपरमार्थ	६. १३१
विवभी घनसारसंहतिः	२४. २६	विवृतं जगत्कवलनैकवृष्ण्या	६. १७१
विभज्यमाना बहुधार्ढ्यकोविदैः	१२. ३६	विवेश विश्वशावेशः	४३. ३३
विभाति हाः रगरत्नखण्डैः	६. १६	विशुद्धवर्णोज्ज्वलहंससंहतिः	१२. १८
विभान्ति सन्दानितदन्दशूक	६. ४०	विशंकटं कण्ठविषं दधानः	४८. ६५
विभ्राणमर्धविनिमीलित	५. ५७	विशदमधुरशारणानुबन्ध	२८. ६०
विभावरी विरतिहृतस्य	२६. १८	विशिनष्ट्यनिशं शरीरभाजम्	३८. ३
विभाव्यते मौक्तिकहारयष्ट्या	२५. ३०	विश्राम्यति स्म नलिनीतटवर्त्म	३१. ३८
विभाव्यमानासनसंधिसंश्रया	१२. ४६	विश्राम्यत्कुचयुगलोरसि	१७. ७२
विभिन्नचित्तैः प्रविभिद्यमान	३८. ८	विश्लिष्टदीर्घभुजगाधिप	४५. २४
विभुरूपया विकलवस्तुसंनिधि	६. ८२	विश्लिष्यदाकुलनिरर्गल	१३. ६६
विमत्सरः पत्रिगणेन साकम्	४८. ८०	विषाण मुसलैर्नूनम्	४३. ६
विमुच्यतां शयनतलम्	२६. २	विपेहे सेनया संह्यसहा	४३. १४०
विमुक्तपार्श्वस्य भुजंगशेखर	२१. ३८	विष्यन्दिसान्द्ररुधिरारुण	४६. ८
वियुज्यतासौ भवता च यस्मिन्	२४. १०	विष्यन्दिदानजलकुंजर	३७. ५६
वियोगजां शुचमसहैः	२६. २२	विष्यन्दमानघनघर्मकणावकीर्ण	७. २७
वियोगतोऽनुक्रियतेऽश्रु	५. १२१	विष्यन्दमानमददुदिन	४७. १६०
विरलविषमपत्रसंस्थम्	२८. ६४	विष्यन्दमानपरिपीत	३४. ५६
विरलास्त्वादृशो लोके	३२. ८४	विष्यन्द शीतरुचि	३३. २३

विस्ताररुद्धवसुधाः	४०. ४१	विस्पष्टदण्डघटना	३८. ८२
विस्तारशालिकृतिभिः	४०. ३६	विस्पष्टद्विद्विगुणाभिरामरूपैः	१७. २८
विस्तारशालिकनकाचलबीज	२. ३१	विस्पष्टभंगलघु	३५. २८
विस्तारशालिविलसन्मणि	३१. ४५	विस्पष्टमात्मनिरताः	४७. ७२
विस्तारशालिशिमण्डल	४७. १३४	विस्पष्टलक्ष्मशवलीकृतमध्यभाग	२०. १०
विस्तारशालिकुरुविन्द	३०. ८३	विस्पष्टलुण्ठनकथां	३५. ५६
विस्तारिदन्तपरिघो	४४. २०	विस्पष्टसुन्दरसिता	४३. १३७
विस्तारिणः परिसरान्	३१. ४	त्रिस्फुरन्मणिकरालमूर्धतःम्	१४. २६
विस्तारितार्कमणि	३०. ८६	विस्पष्टदन्तरुचयः	४. ३२
विस्तारशालिनिहृदि	११. ६३	विस्पष्टसंहृतनिरगल	३५. २६
विस्तारिपोऽत्र पिहितार्कं	४७. १४५	विस्त्रस्तकेसरकराल	४८. १३३
विस्तारिबाहुकरबद्ध	३८. ७५	विस्त्रस्ते त्रिदशपुरंधिरुत्तरीये	१७. १२
विस्तारिशल्यमुखनिर्गत	५०. ५२	विस्त्रंसमानकपिलांशु	१६. २५
विस्तारिभिः स्फुरितरत्न	२२. ३६	विस्त्रस्तपत्रपुटकेसर	२८. १०६
विस्तार्य चापमय	५०. ६०	विस्त्रस्तसान्द्रकिरणो	४६. ५०
विस्तीर्णतावयवलेशलवोऽपि	१०. ३७	विस्त्रंसमानसलिलामल	३०. ४१
विस्तीर्णकांचन लतागृह	३१. ४१	विस्त्रसितोडुरशनम्	३०. १३
विस्तीर्णतादिगगनोदधि	१३. ३०	विषाणमुसलैर्नून	४३.
विस्तीर्णदन्तपरिघ	१६. ६३	व्यवधूतकल्पनगभीरमूर्तिताम्	६. ६१
विस्पष्टचिह्नमुदयाद्रि	२०. १५	व्योमोदपत्तदुपतप्त	४४. ५६
विस्पष्टचिह्नमचकात्	२०. २१	व्यूहं समारचय	१६. ६३
विस्पष्टफेनधवला	३०. २६	विस्त्रब्धमैच्छदवसादित	३४. ४१
विस्पष्टसंहृतनिरगल	३५. २४	वीचिक्षोभाविर्भवत्	१८. ४१
विस्पष्टसप्तदशकस्थिति	४७. ४८	वीचिविघट्टनविकीर्ण	२२. ४०
विस्पष्टपाटलदल	४७. ३०	वीचीसमीरघुतकांचन	३०. १६
विस्पष्टजिह्वातरचेष्टित	३४. २३	वीक्ष्य भ्रष्टं कर्णपूरीकृतं सत्	१८. ३६
विस्पष्टगौरकरसूत्र	१०. ३	वीक्ष्याग्रतः शबरकृत	४७. १५२
विस्पष्टभंगलघुचापल	३५. २८	वीक्ष्याग्रतो निपतितम्	४४. ३७
विस्पष्टमुष्टिकर संकर	७. ५८	वीक्ष्य प्रसीदति वधूः	५. १२५
विस्पष्टमुष्टिघटनागुण	३५. ५६	वीक्ष्यारादनभुवि चूतशाखि	१७. ८५

चौरभद्रस्य सङ्ग्रामे	४३. १८७	शक्यो हिरण्यकशिपोः	१६. २८
चौक्ष्यावतंसित	३०. २७	शंकेसमाण्य	१०. १८
चृष्टिं नवां रसमयीं	२४. ४३	शक्तो गवाक्षमधुना	१६. ४८
चेत्ता ततो विततवीति	४८. १३०	शक्तिः स्थितोपरिपथः	४७. ११६
वेधाः स्वयं स विधुतासन	३६. ६	शक्तिस्त्वमप्रतिहता	४७. १०४
वैष्णवी समरक्रोडा	४३. १०८	शक्तित्रयप्रथितशूलकराम्	४७. ६७
वृत्तिः सरोजैर्न विनोदकानाम्	५. २६	शक्तिमस्खलितसारसोष्ठवाम्	१४. २
चोदुं क्षमा धवलमस्य	१६. ३६	शक्तीर्वहन्तो यशसा	४३. १५०
वेलातटाचलनितम्ब	४७. १५८	शक्यः कथं स शतदुन्दुभिः	१६. ३८
वेलाविलासविशहार	३०. ७१	शक्त्या त्वयानवमया	४७. १२२
वेलानिलोद्धतशिखस्य	३०. ६६	शत्रूत्तमांगशकलीकृत	८. ४७
वेलापुरंधिरभियोग	३०. ७२	शब्दान्तराणि खलुसन्ति	१३. ४६
वेलाङ्गनाभिरभितो	३०. ५०	शयनगतविनिद्रकान्तलीला	२७. ६०
वेल्लज्जटापटलशेवल	२. ३	शयनमनुगतं विलूनहार	२७. ३६
वेलानिलाहतिविनिर्जरितस्य	२२. १५	शय्यागृहं सुरतकेलिविमर्दशीर्णं	१. १६
वेलापर्यस्तकुक्षिप्रकर	२२. ५७	शय्यीकृतककरपंकज	२४. ४६
वैकुण्ठशंखधवलाऽत्रविभेदकुण्ठ	२०. ६४	शय्यीकृतं गण्डतलस्य	२५. ४३
वैदूर्यकुट्टिमच्छाय	३२. ४७	शरदि हंसगणस्य कुटुम्बिनी	३. ७४
वेदग्धीं विभूयुः शैलाः	३२. ७६	शरदिव दिवसावतालीला	२८. ६५
वैकुण्ठचक्रपरिकल्पित	४७. २१	शक्नोत्यनुग्रहमभीक्ष्णम्	८. ४०
वैकुण्ठदोदण्डद्वोपगूढा	६. ४५	शरदंष्ट्राकरालत्वम्	४३. ८४
वैकक्ष्यकस्फुरदुदंशु	१६. २	शरवृष्टिं द्विपः प्राप्ताम्	४३. २७०
वैमानिकामरवधूर्गगने	२२. १७	शरव्याप्तिप्रवणताम्	४३. १६६
वैदूर्यपट्टघटिताररिभिः	१. १६	शरीकृतैरेभिरनन्यजन्मा	२५. ४५
वैदूर्यपट्टघटिताररिभिः	३१. ५०	शरीकृतस्याग्रतएव शरीरे	६. ५६
		शरीरीशोऽशरीराशी	४३. ३८३
		शरैः पूरयता गुप्ता	४३. २६३
शकुनिभिरधिशिथ्रिये	२८. ५४	शशधरमणिशालभञ्जिकाभिः	२८. ४६
शक्यः कथं स रणवर्मनि	१७. ६७	शशित्विषं त्वरितमिवोदराश्रयां	२६. ३०
शक्यो न तोषयितुमात्मनि	३८. २६	शशभृन्मणिहारयष्टयो	२४. ३७

श

शशांकगौरादपि दुग्धसिन्धोः	६. ५१	शिखितापविलीनमेरुशृंग	१५. ४६
शशांकविश्वं प्रथमावलग्न	६. ३३	शिखित्रिशिखचिते पुरान्तलग्ने	१६. ६७
शशिकेशांश	४३. ४१	शिंजारवं सपदि मन्त्र	२०. २८
शशिनो जलधेरुदीयुषो	२४. २८	शितवर्त्मभिः करतलप्रहितैः	४२. २
शशिमण्डलं जलतरंगसंहतिः	६. ४४	शिरोभिरमरारीणां	४३. ३१३
शशिलेखया शिरसि यस्य	४६. ७	शिरो वहन् बन्धुरमाजिषूच्च	४८. ६७
शमश्रुगरोहजटिलं	३६. २०	शिलीमुखैः शेखरसौरभाहृतैः	२१. १६
श्रवणकुक्कुलस्य गर्भपत्रम्	२७. १६	शिरः स्थलश्रिणि सुखवन्ती	६. २१
श्रवणशिखरविच्युतं तरुण्याः	२७. ६६	शिलीमुखः सरसिजपक्षमपेशलम्	२६. ४१
श्लक्ष्णर्तुर्विरलविलेपनश्रियः	१७. १६	शिलीमुखाविधुतपतत्रमारुत	२४. ४३
शाखाग्रस्थितिकुसुममम्	१७. ५५	शिवपुरीमिव शैवलसन्ध्यम्	३. २८
शातटङ्का. प्रमादेन	४३. १३८	शिशिरभासिचिरेण दिनश्रिया	३. २०
शान्ता शिवागमपदम्	४७. ५६	शिशिररससरा	५. १३५
शान्तेः शश्वत्सज्जलाभां	१८. १६	शिशिरः सहस्रकरमण्डलोदरे	६. ५०
शान्तिं न यात्यपरथा	११. ५८	शिथुनाशशिना	४३. २२०
शासति त्वयि पाताले	३२. १०६	शिथ्रोपुभिस्तनुविकास	२०. ३७
शाङ्गायुधोऽपि	४०. ५१	श्रितोदयापरगिरिविष्ठरी	२६. ३४
श्यामत्वमेति	३७. २१	श्रितोदयाखणकरटककुट्टना	२६. ३६
श्यामामुखे	१६. ४८	श्रितोदये हृततिमिरोत्करे	२६. ६
शाङ्गं नदत्यधिविरोपित	३६. १०	श्रमशिथिलित	४१. ३६
श्लाघ्यः स एव	३८. ३५	श्रवणाग्रलग्न	६. १२
श्लाघ्यः स एव कलशो	१३. ६१	श्रवणघटितमौर्वी	४१. २१
श्लाघ्यां विकासघटनां	१३. १३	श्रियमभृत दिवाकरः प्रभाते	२८. ८७
श्लाघ्यो गवामधिपतिः	३०. ७४	श्रवणशिखरभूपा	४१. ४७
श्वासानिला नतमुखस्य	७. ११	श्रियमदधत पीवरैः स्तनाग्रैः	२७. ५८
श्वासानिलोष्म गुरुदाह	२५. ६३	श्लिष्टोजनयोः किमु भवेदुत	१. ६२
श्लिष्यन्त्याविटपशिखाश्रय	१७. ५४	शीतांशुशुभ्ररुचि	१६. ६६
शिखरिभुवि शिखण्डी	४१. ३०	शीतांशुमौलिरपि	४०. ४४
शिखण्डजितपिच्छश्रीः	४३. १२१	शीतालुत्वादप्यनिच्छुः	१८. २६
शिखिनि प्रलयं क्रमेण नीते	१५. ५६	शुभदाता तदा दैत्यान्	४३. ३६

शुशुभे तेन सक्तेन	४३. ३३६	शेषस्य कुञ्चितकराल	३८. ४४
श्रियं दैत्याधिपाः सैन्यैः	४३. २०२	शेषः स यस्य	३६. ३४
श्रियमतनुत रक्षा	४१. ८	शेषोरगेण भुवना	३८. ७३
श्रियमृण्मये दधति सामदीधितौ	६. ६७	शैलाभिघातशकलीकृत	३०. ४७
श्रियमभृत पुरस्तात्	४१. ६२	शैलात्मजाविजितनद्गुण	२. ६३
श्रियं चित्रीमाणेन	४३. ६७	शैलाधिराज इव यः	३१. ८८
श्रियं दधानं चतुरस्रताश्रयाम्	१२. ६	शैलात्मजा वदनचन्द्रमसः	२. ६
श्रियमाप स चन्द्रशालिकान्ताम्	४६. १८	शैलालिवत् स्फुटयति	३०. ४
श्रियमिह काननमेति च	५. १०५	शोकदीनरदिताश्रुविन्दुभिः	१४. ४४
श्रियमुच्यकौर्द्धदलं ध्यतमाम्	४२. २०	शोकानुबन्धकृतजागर	३७. ५४
श्रियमेति च यस्य खड्गयष्टिः	१५. ११	शोभां वभार जघने	२१. ४६
श्रियमेति काननतलम्	५. १३०	शोभां विभर्षि शिखिवाहन	४७. १४२
श्लिष्यद्दलाप्रघटितक्षण	१६. ४७	शोभां विभर्ति तव	४७. १५३
श्रीकण्ठशेखरशशाङ्क	४०. ४६	शोभाभंगादानक्रुद्धोमहार्घे	४५. ४७
श्री दुर्गदस्तवंश्यः	४६. ७२	श्च्योतल्लावण्यामृतनिर्भरत्वात्	१८. ५०
शुचिदिनागतिराप्नुतिशीतलाः	३. ३६	श्च्योतत्सुधाशिशिरनिर्झर	२०. ६७
शुभप्रस्तावनाह्वयाम्	३२. १६	श्च्योतत्सु कन्दरदरीनिकरान्	४. १६
शुशुभेत्त्र मणिशिरस्त्रभृता	४२. ८	श्च्योतत्प्रफुल्लनवचूत	४५. १७
शुश्रुवानपि गणाधिपोदितम्	१४. १४	श्च्योतन्भरादयमपह्नुत	४४. ७३
शून्यात्मनस्त्वमवनिः	३८. २५	श्च्योतत्सुधाशिशिरशीकर	३१. २
शूरीशशिशुराशाश्रीः	४३. ३५	श्रीणीतटे न रशना	२८. ११३
शूलीविकीर्णशिखि	१०. ४६	शूरेः पदांतय इमे	४५. ३६
शृंगारिणी पृथुकटाक्षतया	३१. २२	श्रौतः स मन्त्र इव कस्य	१६. ३३
शृंगारस्थितिरमणीयनर्मगर्भ	१७. २६	शौर्यनिलशिखाजाले	४३. ३००
श्रुतिदीपतिरस्कृतान्धकारा	३८. २	शौर्यश्रिया नहि दरिद्रिय	१३. ३८
श्रुतिपथजुषितारतूर्यनादे	२८. १०३		
श्रुत्वास्य वाचमिति तं	११. १		
श्रुतयः पदं परममानन्ति यं	६. २४		
शेषः किमेष न किमस्य	४६. २०		
		स	
		सकांचनोज्ज्वलस्तस्याम्	३२. २१
		सकर्ताप्सरसं संख्ये	४३. ३५७

स कालदमनस्याथ	४३. ३७०	सन्मलाग्रतानेक	४३. २४५
स कार्तान्तिकसिद्धान्त	४३. २४	सन्मण्डलस्थितिकृता	३८. ११
स कृतारिकुलक्षोभा	४३. ३११	सन्मात्राच्युतकं तस्य	४३. २२१
स कृशानुरियोद्दीप्तः	४३. ३७२	सपरस्परसितस्य	४१. ६०
स गुणैरण्वपि यशः पटम्	४६. ३३	सपुरस्कारमक्षुण्णप्रवरम्	४३. ३५०
स चकार चमूर्युद्धे	४३. १६२	स पुरेव जटानद्ध	४३. २१६
सच्चापचक्र चतुर	३७. ५६	सप्तलोकोपसंहारः	४३. ३४८
स जप्ते सुरशत्रूणाम्	३२. ६७	स ब्रह्मधूर्जटि	३४. ५८
स तथा नागमारुढो	४३. ६३	स भामयानां प्रसभामयानाम्	४८. ६६
स तस्य वल्गतो देहा	४३. २६	स भिन्दन्दिषतः सेनाः	४३. ३७८
सत्काञ्चनपरीक्षायाः	३२. १५	सलिलगुरुसटाग्रा	४१. ३८
सत्पुङ्खदृढमुष्टित्वम्	४३. २६१	स मणित्वपो विकटाचापलता	४२. ३५
सत्स्वेवसंहित	३६. ४	स मणिविषा घटितमीलिकया	४२. ३८
सत्यं त्वमेवशकलम्	३६. ८	समत्सरो विधायसी	४३. ३२१
सदाननिज्ञरेप्यार	३२. ११५	समदानगजामर्दी	४३. २७६
सदावैरिव धेनूनाम्	४३. ३५६	समरे लक्ष्यभद्राश्व	४३. ११४
स दिक्षु यशसा लोकान्	४३. १६४	समवर्तिपुरीवाथ	४३. २२५
सद्याजिरं तव नभश्चरं	४७. १०	समवर्तिपुरद्वारपरिधम्	४३. ३३६
सद्वृत्तिसंस्थितिरविप्लुत	४७. १०६	समानयामास दृशा	४६. ३६
सप्तलोकाधिपत्येन	३२. ६६	समानसीमात्तसमानसीमा	४६. ३६
सप्रज्ञाततमो	४३. १६	समानानि समानानि	४३. ३७५
सप्रमापणनिष्णातः	४३. ५८	समानितायुक् प्रसृतावरासि	४८. ७८
सप्रस्तारे रणे तस्य	४३. १७६	सन्मार्गणे समग्रासे	४३. २६४
सप्रैखितश्रवणताल	३१. ८	समन्नेणगणं दूरम्	४३. २०६
सधीरमुरजोदाभ	४३. २४६	समार्गमर्गलादण्डो	४३. २८५
सनागयक्षदैतेय	३२. ३४	समुत्खनस्कश्चिदपास्तहेति	४८. ४८
स नागराजकटकः	४३. २३६	सरभसमनुविद्धा	४१. १६
स निहत्य ततो दैत्यौ	४३. ३३५	सा ररास सरारासा	४३. १५५
सनीरवाष्पाम्बुधराभिरामः	४८. १८	सराक्षसपुरीदाह	४३. १४६
सन्देहितारुणदलांगुलि	४७. ३३	सर्वत्र वस्तु वितथप्रतिभासमेव	३३. २८

सर्वप्रपञ्चपरिवर्जित	४७. ४६	सागस्के सुहृदि सर्वेषुत्वमाप	१७. ६१
सर्वात्मना रणे तस्मिन्	४३. २०४	साग्रामिकीपु कुशलः	४०. ३४
स लब्ध्वात्मभवो	३२. ६२	सा दधत्याननम्	४३. १००
सलिलगुरुसटाग्रा	४१. ३८	सादितानवती सेना	४३. २१
सलीलमायोधनमूर्ध्नि	४८. ६	साधारणैरपि गुणैः	३८. १८
स वल्लकोवाद्यमिवारिसैन्यम्	४८. ८	साध्यं न तज्जगति यन्न कलावतो	२०. ७२
सवसासवसेवासु	४३. २६४	सानूकतां विदधतोऽप्युपमानम्	४०. ३५
सव्यालभूषणतयोन्नत	३६. ४१	सानन्दनन्दिकरताडित	२. ५३
स व्यधादक्षताशस्ताः	४३. ३७	सान्धकारा दिशः सर्वाः	४३. १२५
सह्येत केनरणवर्त्मनि	३६. २१	साभासासु सभासांसः	४३. ३२८
सत्रिसरासुरसार	४६. ५६	सायासासु ससेयासु	४३. ६०
स्वः सिन्धोः कपिलजटा	३८. ८५	साम्भोभरैरजनभेदभाभिः	४८. ३१
स्वच्छन्दता खलगिराम्	३८. २२	सारम्भत्वेपि सततम्	३२. ७३
स्वच्छं विम्बितनिःशेष	३२. ८५	सारतारहिताध्यासा	४३. ६१
स्वर्गापवर्गफलसाधन	४७. १४६	साराभा विविभारासा	४३. १०२
स्वर्गोपभोगमुखदान	४७. ७३	साराभासु शुभारासा	४३. २३
स शरान्दिक्षु चिक्षेप	४३. ३१४	सारामज्ञापि क्षपितामरासा	४८. ७२
सश्रीमानमृदुनिसर्गगहने	४६. ७१	सारामपि निक्कुत्तारि	४३. ५
सस्वेतदिग्गजगतेरधिरुह्य	३६. ३२	साराविष्टाभिसारा	४६. ८०
स संगरांगने भंग	४३. २६५	सावर्तनाभिरभितः	२. ५४
स संयति पतत्रिणाम्	४६. ६६	सार्धचन्द्रपताकत्वम्	३२. १६
स साधुसंधो निधनान्	४८. १३	सार्धचन्द्रशरव्रातः	४३. १४२
ससार पृतना नाना	४३. १५२	सार्ध क्रमैर्नककुभोऽथ	२०. ४६
ससारसूः सारससारसारी	४८. १५	सालांसः सलिलोल्लोल	४३. १६
ससूक्ष्मतिलकां वक्त्रच्छायाम्	३२. ६	सावित्र्यसि स्फुरितवक्त्र	४७. १४७
स सेनया जगन्मनोमृदुः	४६. ५३	साशीः सशंता शिशुसूः	४३. ७५
सहस्रधाविभज्यापि	४३. ७६	सासासासु पिपासासी	४३. २६०
सहसादितिसेनाशा	४३. १४६	सासी सुसासासु	४८. ३
सासवात्तिकृतायासा	४३. ८३	सास्य संहारवेलेव	४३. २५३
सा गणापक्षये क्षमा च	४३. २८२	सा संख्ये स्वः सदा	४३. ७७

सिंहोऽस्तु शत्रुरथवा	३७. ६७	सुरैः सहामरक्रीडकल्प	३२. ११४
सिंहाजिनानि परिधार	३६. २५	सुव्यक्तमूर्जितधियो	३७. २९
सिंहीसुतस्यसमरे	३७. ६	सुरस्त्रीणां दृशो भग्न	४३. ८०
सिसंग्रामयिपुस्तेन	४३. १८३	सुव्यक्तमापदनिरलमसी	२७. १०६
सिसंग्रामयिपुस्तेन	४३. २६६	सुस्निग्धविन्दुनिचित	४४. ११
सिन्धूविपाण्डुररुन्धिस्पुट	३०. ६३	सूक्ष्मा कलामृतकलामृत	४७. १२६
सिन्धोरुदोयुषि हिमत्विषि	२२. ३०	सेनापर्यस्तनाराच	४३. १५६
सिन्धोश्चाकासतितरां स्म	२२. ५१	सेना सभामा नवतीव्रतापे	४८. ४१
सिंहासनादसहनः	३४. ४५	सैरेयकस्तवकनील	२०. ३४
सीतकारकान्तमलमर्थयतो	२७. २५	सेनां मतंगजगणस्य	४४. ३१
सीमन्तिनीजनमनःसु	१. ८	सेवाश्रितोज्ज्वल	४७. ४०
सीमन्तिनारिभट	४४. २७	सोऽथ नन्दी दधच्चक्रम्	४३. ६
सुत्रानुबन्धाद्विनिमीलतेमृदुः	२७. ७५	सेवागतामरगणाधिप	२. १६
सुगन्धिनिःश्वासरसेनलीनं	२५. ५२	सेवाविचक्षणतयेव	३०. २५
सुतयनघनसार	४१. १६	सौगन्ध्यादविरलकान्ति	१६. ६६
सुदर्शनश्रीदिपताम्	४३. ४४	सौगन्ध्यकुरटैः श्वसितानिलानां	२५. ३
सुपरिमृष्टकपोलतलस्फुरत्	३. ३३	सौधेषु शीतकिरणस्य	२०. ४४
सुरकुंजराः क्षितितलास्खलितैः	४२. १३	सोऽभ्युत्थितो भुवनमाकुलया	२. २४
सुरदितिसुत	३२. ११७	सोऽभूत्स्वनश्रिया	४३. १७
सुरकलमवलोकयावासितम्	४१. १३	सोऽभ्रंकपं शिखरमुत्कट	४. ३७
सुरभितां दधति प्रमदान्वितो	३. ८	सोमासोमः समांसांसः	४३. २४४
सुरभिकुसुमभाजो	४१. २६	सोऽवैत्क्षति द्विषाम्	४३. २०८
सुरभिमसि कदाचिदनुज्झिता	३. ४	सोऽवैत्क्षति द्विषां तस्मिन्	४३. ३४२
सुरयुवतिजनस्य तत्र नाना	४६. ४९	सौदामिनीभिरिव	४४. १६
सुरभिश्वसितानिलागताः	२४. २३	स्तनपरिसरभागे	२८. ११६
सुरस्त्रीणां दृशोभग्न	४३. १८०	स्तम्भस्सलन्धण झणा	३०. १२
सुरारिनायनरणक्षपासु	४८. २४	स्तम्बेरमोदशनकोप	४४. २४
सुरासुरचमूवंश	३२. ६१	स्तम्बेऽमा मुखरिताम्बर	४०. २८
सुरासुरव्रातकिरीटकोटिः	३८. ६६	स्तम्बेऽमा विनिहितांचित	४६. ४४
सुरसरिति न यावत्	४१. ३४	स्थगितसकलदिवक्त्रानेक	४१. १०

स्थगिताकाशदिक्चक्रः	४३. ३३३	संख्ये जितस्य हलिनोऽपि	३५. ३२
स्थितोऽरिर्यस्य वेषेण	४३. ३५३	संग्रथ्यारात्	१८. ७२
स्थितवति तत्र गोप्तरि	४६. ६६	संग्रामकाननोत्ताल	४३. २
स्थितेऽथ तस्मिन्नथ	३८. १	संग्रामकाननमुद्बुध	३७. ४६
स्थित्यर्थमस्य जगतः	४७. ७६	संग्रामकाननतले	१६. २६
स्थिराजिरप्यस्थिराजिः	४३. १५६	संग्रामदुग्धजलधेः	१६. १३
स्थूलास्थिमण्डशिखरो	४०. ५६	संग्रामदोहदरसादिति	४०. १८
स्थूलात्मनातिशय सूक्ष्मतया च	४३. १२८	संग्रामभागे सहसाम्युपेत्य	४८. ३२
स्नानावतीर्णं धवल	३१. ६	संग्रामनाटककुतूहलिनाम्	४०. ३८
स्पष्टीं भवद्गगनगंज	४७. ६५	संग्रामभग्नबहुलासुत	३१. ३५
स्पृहां केनाकरोतस्मै	४३. ५७	संग्रामभागे सहसाम्युपेत्य	४८. ३२
स्फुटमणिपरिणाह	४१. ५	संग्रामभूमिं करुणाम्	४३. ३५
स्फुटमिह विमलानाम्	४१. ६५	संग्रामभूमिरधुना	१३. ७५
स्फुटार्धचन्द्रमुद्गम	४३. ३२	संग्राममार्गमरुभूमिषु	१६. ५०
सङ्कल्प एव रणदुर्ललित	१३. ४६	संग्रामरंगभुवि	११. ३३
सङ्कल्पकल्पितविशङ्कट	४७. २०	संग्राममूर्ध्निदलितासुर	४७. १
सङ्क्षोचजिह्वितकुशेशयकोश	२०. ४८	संग्रामलाभरभसेन	१३. ५२
सङ्क्षोचधूसरमकारि	२०. ७३	संग्रामवत्मीनि	११. ४७
सङ्क्षोचशक्तिशिथिलीकृत	४७. १३७	संग्रामवासगृह	१३. ८२
सङ्कीडतो विकटरत्नशिलासु	४. २५	संग्रामवासभवने	१३. २३
सक्रान्तयाजनच्छाय	३२. २८	सङ्घुक्षितासमशरेण	२०. ७४
सङ्क्षिप्तमेतदिह दुर्धर	१५. ६२	सङ्घुक्षणायेवक्षपावचूल	२५. २३
सङ्क्षेप एष गदितो	११. ७५	सचन्दनास्तद्वदये	२५. २७
सङ्क्षोभमागतवतः	२२. ५६	सञ्चरिष्णुः ससरंभम्	४३. ६४६
सङ्क्षोभमादधतमुद्धत	२२. ४७	सञ्चारिहंसमिथुनाञ्चित	३१. ४२
संक्षोभविभ्रम	३४. ५१	सञ्चिन्त्य कासरसुरारिवधम्	४७. १४६
सखीलंतापङ्कजजालशय्या	२५. ५३	सञ्चित्य रूपमतुलम्	४७. ६
संख्ये बलिभुजं तत्र	५३. १७३	सञ्छायं विपनमनुप्रविश्य	१७. ४२
संख्ये पराशुं सुरलोकनारी	४८. ३३	सज्योतिरिगणगणैरिव	११. १५
संख्यं सुरैः	३७. ६६	सत्यं गिरा तव विभूषित एव	११. १०

सत्कर्णिकाकनकविष्टर	२६. ५४	सरभसं शयनीय इत्रोत्तर	३. २१
सन्ताप्यमाना विरहानलेन	२५. २६	सरसमन्धरतामरसादर	३. १५
सन्वेहिता धवलभास्मन	२. ३४	सरभसात्मपुरःसरसारसम्	३. ७७
सन्दिहिताखिलजगत्	४७. १०५	सरसचन्दनपङ्कविलेपना	३. ३८
सन्ध्या जलाञ्जलिमपोज्जति	१. ६१	सरःश्रियः शफरुकशोभिनो	२६. ४४
सन्ध्यानुबन्धिगगनम्	३६. २२	सरागतां ककुभिगतः	२६. ४०
सन्ध्यानुत्तानुबन्ध	२२. ५६	सरोजिनी पयसि हृदीव	२६. ५२
सम्पीडितावयवसन्धिगताः	३८. ७०	सरंभगभंगुह	३५. २
सन्ध्यासमाधिविनिमीलित	१. ४६	सरंभगभंगुरुमन्यु	११. १६
सन्ध्यासु यस्य	८. १०	सरंभगभंगुरुमन्युमना	७. ५
स्कन्दस्य तस्य दितिजाधिप	३६. ४५	सरंभघोरतरहुङ्कृत	३४. ४६
सनागमक्षततितितिमिश्रित	३०. ६०	सरंभः प्रशममुपैतु	१४. ५७
समदमदनसाध्वसत्रपास्ताः	२७. ७४	सरंभपाटलदृश	३७. १६
समय एव गुणोऽप्युपयुज्यते	३. ८३	सरंभिणा शिखितमस्य	७. ४४
समुत्थितः शयनतलात्	२६. ५०	सरंभिणः किमिति नीतिपथं	१२. ७१
समुद्रहन्ती कृशतातिभिन्न	२५. ५८	सरंभोजमितनितान्ततान्त	१७. ७३
सम्प्रत्यमी बुधजनस्य	३३. ३१	सरंभमित्थमपहाय	६. ७५
सम्प्रत्यरातिपृतनाः	४६. ६१	सरंभभाजि दयितेऽधरचुम्बनाय	२७. ३७
सम्प्रत्येव क्रोधवह्नी पतङ्गाः	३८. ६०	सरंभविभ्रमवतां	११. ३५
संप्रहारमुखदीर्घनिद्रया	१४. ४६	सरंभः स वभूवास्य	४३. १७४
सम्प्रहारतलोर्व्याच	४३. २८७	सरंभिणो मम	८. ३४
सम्प्रहारे सपर्यस्त	४३. ३०४	सललितोन्मदहंसरवाकुलो	३. ७५
सम्भ्रम्य च प्रणमताम्	३३. ८	सलीलनिर्धूतकरारविन्द	२७. २०
सम्भ्रूलताषट्पदमालया	२५. ५५	सवचनकुरुविन्द	८. ५१
संयुगधतमजलच्छटाकर्णः	१४. ४७	संवर्तकघटाघोर	४३. २८
संयुगेतिसहस्रांशु	४३. १६२	संवर्तकस्य करवज्र	३४. २५
संयुगेऽनर्गलस्थाम	४३. ६८	संवर्तकाभ्ररसितानुविधायि	१८. २३
संयुगेषु शशिशुभ्रमुच्चकैः	१४. २१	संवर्तमेघमलिनच्छवि	११. २१
संयुगेषु हतबन्धुसंहतेः	१४. ५०	संवर्तवारिदघटासु	४७. १३६
संयुगेषु हतजीविताञ्जवात्	१४. ३१	संवर्तकालरजनीषु	८. २३

संवर्तवारिदघटापि	३६. ३८	स्मरातरप्रियतमा	२६. १२
संवर्तमेघमलिना दधतो	४६. ४८	स्मेरानामभ्यां समरे समेत्य	४८. ८१
संवादिकाननतलस्य	३०. ३५	स्यात्कारणं यदि न शाश्वतिकत्व	४७. ७४
संवादिनी नियतमस्य	१३. ५५	स्वनश्रिया ध्वनद्योच्चैः	४३. १४३
संवादिविम्बफलमुज्ज्वल	४७. ३४	स्वल्पापचारविधुरो	३६. ५४
संवादि भारतकथम्	३१. ५	स्वेदोदबिन्दुशबलोष्म	३४. ३०
संवादमेष्यति ममागुरु	२०. २६	ह	
संविद्व्रते जगति केन	१३. ४०		
संवीतलोहमयवर्मवपुः	४०. १६	हतप्रभे शशिनि	२४. २७
संवीततीरवनरूढतमाल	२०. २४	हर संसदि तस्य चाभिघत्सोः	१५. १७
संस्तम्भिता अपि तु	४०. ५८	हरति कटककाननेषु चेतो	५. ८६
संहारमारुत ध्रुत	३४. २७	हृगोपकग्रहहिमांशु	६. १०६
संसारसेतुः	४८. ३७	हरिर्णरिह साकं सा	४३. २१८
संसारारिः ससारोः	४३. २१४	हरिरदाभ्र इवोत्थितवालिक्के	३. ६०
संस्फोटवर्मनि जरा	३७. ५७	हरिरेकचेष्ट इति यत्तदंशुकाः	४. ४६
संहारकालरभसोत्थित	४७. १७	हिमश्रुतौ नलिनी	३. ८०
संहारधीनदंमदासमाभी	४८. ५५	ह्रस्वं न दीर्घमथ	४७. ८६
सहारधूममलिना	३४. २७	हस्तागंलाभिरभितः	४४. २३
सहरिगोपकमैक्षत	३. ५१	हस्तेन शातशरकल्पित	४४. २१
स्फुटितविकटगण्ड भोग	४१. १७	हारिहाराहिरहोहि	४३. २७४
स्फुरतिकरीटास्पदपद्मराग	४८. १२	ह्रीमन्धराविधुतवेपथुना	२७. ६
स्फुरत्कुण्डलरत्नीध	४३. १६८	हृदि संविदंशुभिरधीश	६. १६२
स्फुरत्यधितटं सिन्धोः	३२. ७७	हृदयारविन्ददलकोटरोदर	६. ६६
स्नुरदतनुतडित्	४१. ५६	हेलानिरस्तहरिहेति	१५. ६५
स्फुरदुच्चकैविकचकुन्दरुचि	४२. १४	हेतोः कुतोप्यशदृशात्	१३. ६२
स्फुरन्मौर्वीतडिदण्ड	४३. २६१	हेलाविनिजितरिपु	१३. ५०
सुरवैरिचमूं श्लिष्यन्	४३. २८३	हेलानिरस्तपवना	१३. ३३
स्फुरितमणिकिरीट	४१. ५७	हे दैत्याः कथमभिमानशालि	४५. ३०
स्फुरिता वभौ गगननीलरुचिः	४२. २२	हेलाविनिर्धुतरजः	४५. ४१
स्फूर्जिताथ	४३. ३५४	हेलानिरस्तपवना	४५. १८

हस्तुण्डरीकमिव तस्य	११. ७	हेलानिपातहतसंहत	४५. १
हेतिव्रणाभरणशून्य	४५. १२	हेलाविनिःश्वसितपीत	४१. १६
हे दैत्यानाथ विनयस्व	३६. ६०	हेलाविनिर्जितहरेः	३१. ११
हे दैत्यानाथ किमवस्तु	३६. ३	हेलाविलुप्तनरसिंह	३७. ६२
हेमपीठमसौ चित्र	३२. ५६	ह्लादहेतुरधिकं रणेषु वो	१४. ३८
हेलादिलंघितजगत्रितयो	३६. २६	हीताशनेः कवचमेचकिता	४०. २३
हेलाधुतिव्यतिकराहित	३१. १४	हेलापरिभ्रमण मण्डलितेन	११. १४
हेलाधुतश्रवणताल	३६. १७		

SRI JAGADGURU VISHWARADHYA
 JNANA SIMHASAN JNANASAMITHI
 LIBRARY
 Jangamawadi Math, Varanasi
 Acc. No. 2450

